ÎNTÂMPLĂRILE PELERINULUI ÎN CĂLĂTORIA SA

ÎNTÂMPLĂRILE PELERINULUI ÎN CĂLĂTORIA SA

istorisită de

JOHN BUNYAN

1990

The Pilgrim's Progress

Romanian Edition

Copyright 2015 Voice Media

info@VM1.global
Web home: www.VM1.global

All rights reserved. No part of the publication may be reproduced, distributed or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic, or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law. For permission requests, email the publisher, addressed “Attention: Permission Coordinator,” at the address above.

This publication **may not be sold, and is for free distribution** only.

Prefață

John Bunyan, (1) născut în 1628 la Elstow, un sat din Anglia, situat aproape de Bedford. Tatăl lui John era tinichigiu trudind pentru a asigura existența unei familii numeroase, ducând o viață plină de nevoi.

Creșterea pe care John Bunyan a primit-o a fost aceea pe care oamenii săraci puteau s'o dea în acele timpuri copiilor lor. La școala din Bedford a învățat să scrie și să citească. In anii copilăriei, înhățându-se cu netrebnicii satului, John porni pe un rău făgaș și curând deveni căpetenia derbedeilor din ținut. Dar adeseori era chinuit de vise și avea presimțiri sumbre privitor la pedeapsa ce-l aștepta. Crescând, s'a împietrit în reaua sa purtare. Că a scăpat adesea în chip uimitor dela pieire, nici nu l-a mirat, nici nu l-a muiat. De două ori era să se înnece.

Pe vremea când în Anglia se declară războiul civil între Carol I și Parlament, John împlinise tocmai 14 ani. El se înrolează în armată ca să lupte de partea Parlamentului și astfel participă la asediul orașului Leicester. Un camarad care se învoise să stea de gardă în locul său a fost împușcat în cap și ucis. La sfârșitul războiului civil John părăsește armata.

Căsătoria nu i-a schimbat mult viața. Luase o soție foarte săracă: toată zestrea, o supieră, o lingură și două cărți primite dela tatăl ei; una era „Viața evlavioasă", cealaltă „Calea spre cer al omului de rând". John avea atunci 24 de ani. Soția sa crescuse într'un cămin de oameni evlavioși și povestea adeseori viața credincioasă ce o ducea tatăl ei; tinerii căsătoriți citeau împreună cărțile primite în dar. Așa începe John să frecventeze adunările religioase, fiind cuprins de o mare dorință să se îndrepte; dar un era vorba de o schimbare profundă. Inima lui rămăsese aceeași. Ascultând odată la o predică despre întrebuințarea greșită de duminică, fu puternic mișcat — predicatorul subliniind tocmai distracțiile favorite ale lui John. Cu cât ducea o viață mai plină de deșertăciuni, cu atât mai mult îl mustra conștiința, ducând o luptă cu el

(1) Se citește Băn-ian, în două silabe.

însuși. Intr'o zi el se întâlni cu un creștin sărac, ale căruia cuvinte despre credință și despre scriptură îi mișcară inima, hotărându-l să citească Biblia. Găsi aici multe sfaturi care îl puseră pe gânduri, așa că începu să se îndrepte, în cuvinte, în purtări, însă numai prin propriile sale forțe, fără să cunoască dragostea și puterea harului lui Isus Hristos.

După un an de luptă sufletească, el renunțase la dansuri, totuși încă nu ajunsese la deplina convingere privitor la mântuire. Mergând la Bedford pentru treburi pela clienți, a întâlnit trei femei creștine — convertite prin vestirea evangheliei de către un predicator; discuția a avut loc în pragul casei, privitor la opera lui Dumnezeu în inimile păcătoșilor și despre pacea care o capătă un suflet când se pocăiește. A fost ceva cu totul nou pentru tânărul tinichigiu. Femeile s'au silit să-i explice importanța mântuirii și el ascultă cu luare-aminte, înțelegând că în credință era un lucru pe care el nu-l cunoscuse până atunci, determinându-l să renunțe la tovărășia stricaților, atinci, determinându-l să renunțe la tovărășia stricaților, și să caute prietenia celor devotați Domnului, a oamenilor evlavioși. Se hotărîse să între în legătură cu un pastor, pentru mai multă lămurire. Curând John se mută la Bedford, și după doi ani de căutări și ezitare, el află în sfârșit adevărata bucurie creștină, pacea și mântuirea întru Hristos. In anul 1655 fu primit ca membru al bisericii baptiste din Bedford, mărturisind public credința întru Hristos și primind botezul biblic — era la etatea de 27 de ani.

Tot în această perioadă, ținându-se seama de iubirea ce el o manifesta pentru Impărăția lui Dumnezeu, a fost însărcinat de biserică să vestească evanghelia lui Hristos mai departe semenilor săi. Astfel, tinichigiul ambulant umbla din loc în loc, mărturisind pretutindeni noua sa credință în Dumnezeu. Oamenii se adunau cu sutele să-l asculte, la adunările ținute prin păduri, prin hambarele gospodarilor, pe câmp.

Pe atunci Anglia era guvernată de către Oliver Cromwel, și în această țară se stabilise libertatea de conștiință. Insă după câțiva ani, în 1660, ajunse pe tron Carol

al II-lea care începu persecuțiile religioase. Neconformiștii față de cultul oficial erau deci nevoiți să țină slujbele în locuri secrete. Ca un creștin luminat ce era, Bunyan a avut să sufere mult din pricina credinței sale. Curând fu închis în închisoarea din Bedford. (Judecătorul l-a amenințat la început cu spânzurătoarea și Bunyan își pregătise chiar o predică pentru ziua axecuției.)

Intemnițat împreună cu alți credincioși — într'o vreme vreo 60 de condamnați împreună — Bunyan predica și organiza ore de rugăciune cu ceilalți deținuți. In acest timp, soția lui se trudea din greu să crească cei patru copii ce-i aveau printre care o fetiță oarbă. Tatăl lor avu voie să lucreze în închisoare pentru întreținerea familiei sale — făcea cârlige, panglici și împletituri — pe care fetița oarbă le vindea la întrarea închisorii.

In 1666 John Bunyan fu eliberat. Dar pentru scurt timp — tocmai când trebuia să înceapă predica la o adunare, fu din nou arestat, și ținut încă 6 ani în închisoare. In această perioadă a scris el „Întâmplările pelerinului în călătoria sa". Eliberat în 1672, după 12 ani de închisoare cu totul, el a trăit păstorind biserica baptistă din Bedford. Puținul ce-l câștiga ca tinichigiu îl forța la o viață plină de lipsuri.

Dar oamenii se adunau cu miile spre a-i asculta predicile. John Owen, renumit teolog în acea vreme, mergea adeseori să-l asculte. Intr'o zi regele îl întrebă pe Owen, cum de poate, un om instruit ca el, să se ducă să asculte predicile unui tinichigiu? — Majestate, răspunse teologul — eu aș da cu plăcere toată știința mea pentru a avea numai darul cuvântului acestui predicator.

Bunyan fu întemnițat pentru a treia oară. Dar datorită intervenției unui episcop anglican, fu eliberat după 6 luni. Insă după scurtă vreme fu expulsat din Bedford împreună cu toți adepții săi. Urmară încă multe încercări grele și persecuțiuni sub domnia lui Jacob al II-lea, și abia în 1687 s'a decretat în Anglia libertatea de conștiință.

In anul următor, la 31 August 1688, John Bunyan moare în etate de 60 ani la Londra, unde a fost și înmormântat.

El este autorul a câtorva zeci de lucrări cu conținut creștin. Printre ele se numără și „Întâmplările pelerinului

în călătoria sa" tradusă în peste o sută douăzeci de limbi, prețuită ca o carte de căpătâi, alături de Biblie.

Importanța acestei lucrări în literatura creștină mondială, și lipsa ei de mult timp resimțită de către românii credincioși, ne-a determinat la reeditarea acestei a cincea ediții în limba română. Ea apare acum în colecția „Glasul Indrumătorului Creștin" — cu sprijinul hotărâtor al unor prieteni binevoitori, cărora le exprimăm în rândurile de față calde mulțumiri, în numele multor cititori români care așteaptă reeditarea operei lui John Bunyan

Ne-am îngăduit, cu această ocazie, o traducere mai liberă a lucrării scrisă în secolul al 17-lea, spre o mai lesnicioasă înțelegere de către cititorii din zilele noastre. Suntem convinși că lectura volumului va constitui pentru fiecare o adevărată binecuvântare, prilej de întărire și devotament creștin — așa cum a constituit și până acum pentru multe milioane de cititori din lumea întreagă.

In «Istoria Literaturii Universale» editată de către academia Republicii Socialiste Române, cartea aceasta este lăudată ca fiind de o excepțională valoare literară. J. H.

Cuprins

Prefață 3

Partea I

Capitolul 1. Creștinul părăsește cetatea pierzării pornind în călătoria spre cetatea cerească. 10

Capitolul 2. Creștinul ascultă sfaturile Deșteptului-Lumii și se rătăcește. 17

Capitolul 3. Creștinul intră pe Poarta Strâmtă. 26

Capitolul 4. Casa Tălmăcitorului. 30

Capitolul 5. Creștinul găsește iertarea și izbăvirea la picioarele crucii. 40

Capitolul 6. Dealul Greutăților. 44

Capitolul 7. Palatul Plin de Frumusețe. 48

Capitolul 8. Apolion. 57

Capitolul 9. Valea Umbrei Morții 62

Capitolul 10 Credinciosul. 67

Capitolul 11 Creștinul și Credinciosul se întâlnesc cu Bun-de-Gură. 76

Capitolul 12 Călătorii se întâlnesc din nou cu Evanghelistul. 86

Capitolul 13 Bâlciul Deșertăciunilor. 89

Capitolul 14 Creștinul întâlnește pe Plin-de-Nădejde, noul său tovarăș de drum. 98

Capitolul 15 Uriașul Deznădejde. 110

Capitolul 16 Pelerinii ajung la Munții Frumoși. 119

Capitolul 17 Unde este vorba de tâlhari 123

Capitolul 18 Plin-de-Nădejde mărturisește pocăința sa. 133

Capitolul 19 Pelerinii au o nouă convorbire cu Neștiutorul 143
Capitolul 20 Pelerinii trec Râul Morții și pătrund în Cetatea Cerească. 153

Partea a II -a

Capitolul 1. Creștina primește chemarea de a pleca în călătorie spre cer. 163
Capitolul 2. Fricoasa și Îndurare 166
Capitolul 3. Călătorii la Poarta Strâmtă. 173
Capitolul 4. Spre Casa Tălmăcitorului. 179
Capitolul 5. In Casa Tălmăcitorului. 185
Capitolul 6. Cu Suflet-Mare la Cruce. 193
Capitolul 7. Dealul Greutăților și moartea uriașului. 197
Capitolul 8. Palatul Frumos. 204
Capitolul 9. Viața în Palatul Frumos. 211
Capitolul 10 Prin Valea Umilinței, apoi prin Valea Morții 219
Capitolul 11 Cinstitul și povestea celui căruia îi era mereu teamă. 229
Capitolul 12 Despre Domnul Face-Vreau. 237
Capitolul 13 Casa lui Gaiu. 241
Capitolul 14 Uriașul Ucide-Binele. 248
Capitolul 15 Târgul Deșertăciunilor. 252
Capitolul 16 Moartea Uriașului Deznădejde. 261
Capitolul 17 Munții Frumoși. 265
Capitolul 18 Viteaz-pentru-adevăr. 270
Capitolul 19 Pământul Fermecat. 276
Capitolul 20 Călătorii trec râul. 284

PARTEA ÎNTÂIA

Capitolul 1

Creştinul părăseşte Cetatea Pierzării pornind în călătoria spre Cetatea Cerească.

Pe când parcurgeam pustiul acestei lumi, am ajuns într'un loc unde era o peşteră; (1) m'am culcat aici să mă odihnesc şi în timpul somnului am început să visez. Şi iată că mi-a apărut în vis un om îmbrăcat în zdrenţe; ieşise din locuinţa sa şi stătea în picioare, cu o carte în mână, iar pe umeri purta un bagaj greu. L'am văzut deschizând cartea — începu să citească din ea. In timp ce citea plângea, tremurând din tot corpul; apoi, nemaiputându-se stăpâni, spuse cu glas tânguitor: ce să fac? In această stare s'a întors la el acasă, stăpânindu-se pe cât îi era în putinţă, ca nevasta şi copiii lui să nu-i vadă jalea ce-l cuprinsese. Dar nu s'a putut mult timp stăpâni căci tulburarea lui creştea neîncetat; deaceea, până la urmă, şi-a descărcat inima, spunându-le următoarele: nevastă dragă şi copii mei dragi, sunt adânc întristat din cauza poverii sufleteşti care mă copleşeste — pe deasupra, ştiu că oraşul nostru va fi nimicit de foc din cer — suntem toţi condamnaţi să pierim în această groaznică nenorocire şi până acum eu n'am găsti încă mijlocul de a ne salva. Auzindu-l, toţi din familie au rămas tare uimiţi — nu că ar fi dat crezare celor spuse de el, ci îşi închipuiau că omul şi-a pierdut minţile. Şi cum era pe înserat, se grăbiră să-l culce, gândind că somnul îl va linişti; dar noaptea îi fu la fel de tulburată ca şi ziua — o trecu numai în lacrimi şi suspine. Dimineaţa ai săi l-au întrebat cum se simte: Din rău în mai rău, le-a răspuns el. Apoi încercă să le vorbească la fel ca mai nainte, dar ei începură să se supere; îşi închipuiau că trebuie să se poarte cu el mai aspru ca să-l vindece de rătăcirea lui: când îl luau în

(1) Inchisoarea din Bedford (Anglia) unde John Bunyan a fost închis pentru credinţa sa şi unde el a scris „Călătoria Creştinului".

derâdere, când îl dojeneau, sau nu se mai ocupau de loc de el. Atunci omul s'a retras în camera lui, ca să se închine pentru ei şi să-şi plângă starea lui nenorocită. Se ducea deasemeni şi să se plimbe singur pe câmp, când citind, când rugându-se. Şi aşa se scurseră câteva zile.

Intr'o zi când se plimba pe câmp citind din cartea lui, el era tare abătut; deodată strigă puternic: ce trebuie să fac să fiu mântuit? L'am văzut uitându-se când într'o parte, când în alta, parcă ar fi vrut să fugă de cineva; dar nu ştia încotro s'apuce. Apoi văzui un om numit Evanghelistul, care s'a apropiat de el şi l-a întrebat de ce se jeleşte.

— Domnule, răspunse el, am înţeles din cartea pe care o am în mână că sunt osândit la moarte şi apoi că trebuie să vin înaintea judecăţii. De murit nu vreau să mor, iar pentru judecată nu sunt pregătit.

— De ce te temi să mori? l-a întrebat Evanghelistul, viaţa este plină de atâtea necazuri? — Mă tem, a răspuns omul, ca nu cumva sarcina din spate să mă atragă în prăpastie şi mai ştiu bine că nu sunt pregătit să întâlnesc pe judecătorul meu ,de aceea mă văitam atât de amar.

— Dacă asta-i situaţia, zise Evanghelistul, de ce rămâi aici? — Pentrucă nu ştiu încotro s'apuc — spuse omul. Atunci Evanghelistul îi dădu un sul de pergament pe care era scris: Fugi de mânia viitoare!

Omul îl citi şi privind ţintă la Evanghelist, întrebă: Incotro să fug? Evanghelistul îi arătă o direcţie peste câmpia întinsă: Vezi acolo o poartă strâmtă? — Nu!, fu răspunsul. — Nici o lumină lucind acolo? — Imi pare că da. — Priveşte ţintă spre lumina aceea şi mergi drept acolo; vei da de o poartă; vei bate în ea şi ţi se va spune ce ai de făcut.

In visul meu am văzut că omul a luat-o la fugă. Dar cum nu era încă departe de casa lui, nevasta şi copiii săi au prins de veste şi au început să-l cheme înapoi. El însă îşi vârî degetele în urechi şi continuă să fugă strigând: Viaţa! Viaţa veşnică! Şi fără să se uite înapoi, aleargă înainte pe câmpia întinsă.

Vecinii ieşiră deasemeni afară să-l vadă cum aleargă; unii îşi băteau joc de el, alţii îl ameninţau, iar câţiva îl chemau înapoi. Şi printre aceştia, doi se hotărîră să-l

întoarcă îndărăt cu sila: pe unul îl chema Incăpăţinatul, pe celălalt Uşuraticul. Călătorul era deja departe, ei totuşi s'au hotărât să-l urmărească. Şi nu după mult timp l-au şi ajuns. Omul le-a spus: Vecinilor, dece mă urmăriţi? — Ca să vii îndărăt cu noi, ziseră ei. Dar el le răspunse: Asta niciodată! Voi trăiţi în Cetatea Pierzării, unde m'am născut şi eu. Această cetate va fi nimicită, şi când veţi muri, veţi fi aruncaţi într'un loc de chin, unde arde un foc nestins. Gândiţi-vă bine şi haideţi cu mine. Ce! zise Incăpătinatul, să ne lăsăm noi prietenii! Să renunţăm la toate plăcerile vieţii!

— Da, zise Creştinul (căci aşa se numea el), pentrucă toate câte le părăsiţi, nu contează pe lângă ceeace caut eu; şi dacă veţi merge cu mine până la capăt, veţi avea parte de tot ce voi avea eu parte; căci acolo unde mă duc eu este de toate din belşug. Veniţi şi puneţi la încercare cuvintele mele.

Incăpăţinatul. — Ce fel de lucruri sunt acelea pe care le cauţi tu şi pentru care părăseşti totul?

— Creştinul. Caut o moştenire ce nu se distruge, neîntinată, ce nu se vesteşte şi care ne este păstrată în ceruri; această moştenire va fi dată, la vremea hotărîtă, celor ce o caută cu stăruinţă. Citiţi dacă vreţi, toate acestea în cartea mea. (1)

— Incăpăţinatul. Ia mai dă-o încolo de carte! Vrei să te întorci îndărăt cu noi ori ba?

— Creştinul. Nu, căci acuma m'am hotărât şi nu mă mai uit înapoi. (2)

— Incăpăţinatul. Haide să ne întoarcem acasă fără el, vecine Uşuratec. Unii nebuni, când le-a trăsnit ceva prin minte, se cred mai înţelepţi decât ceilalţi.

— Uşuratecul. Nu-l mai ocărî; dacă ceeace spune Creştinul e adevărat, lucrurile pe care le caută el sunt mai bune decât ale noastre; mie îmi vine într'adevăr să mă duc cu el.

— Incăpăţinatul. Ce! Incă un nebun! Ascultă-mă şi haide înapoi! Cine ştie încotro te duce smintitul ăsta! Fii cuminte, haide înapoi!

(1) 1 Petru 1. 4; Evrei 11. 16; (2) Luca 9. 62;

— Creştinul. Vino mai bine cu mine şi vei avea toate de care ţi-am vorbit şi încă altele mai minunate; dacă nu mă crezi, citeşte cartea aceasta; tot ce cuprinde ea este adevărat şi totul este întărit prin sângele Fiului lui D-zeu. (1)
— Uşuratecul. Ascultă, vecine Incăpăţinat, eu m'am hotărât să merg cu omul acesta de ispravă şi să împart soarta lui.
— Creştinul. Un om numit Evanghelistul, m'a învăţat să merg spre această poartă strâmtă care este înaintea noastră şi acolo mi se vor da lămuriri cu privire la drumul de urmat.
— Uşuratecul. Haide, dar, dragă prietene să mergem acolo. Şi ei porniră împreună.
— Incăpăţinatul. Eu mă întorc acasă, doar n'o să mă iau după un asemenea nebun. Atunci am văzut în visul meu pe Incăpăţinatul întorcându-se din drum în timp ce Creştinul şi Uşuratecul începură să vorbească între dânşii, mergând înainte pe cămp.
— Creştinul. Ce zici, vecine Uşuratec? Sunt bucurgs că te-ai hotărât să mergi cu mine.

Dacă şi Incăpăţinatul ar fi simţit ce am simţit eu în ce priveşte lucrurile care o să se întâmple, nu s-ar fi întors la el aşa de uşor.
— Uşuratecul. Bine, vecine Creştin; că acum suntem singuri, spune-mi şi mie mai pe larg, ce ne aşteaptă acolo unde mergem şi de ce o să avem parte?
— Creştinul. Eu le simt în sufletul meu mai bine decât ţi le-aş putea spune; dar fiindcă doreşti să le ştii, îţi voi citi din cartea mea.
— Uşuratecul. Şi crezi că cele scrise în carte sunt numai-decât adevărate?
— Creştinul. Da, fiindcă Cel ce le-a spus, nu poate să mintă.
— Uşuratecul. Foarte bine. Şi care sunt aceste lucuri?
— Creştinul. Este o împărăţie fără de sfârşit în care vom locui şi ni se va da viaţa veşnică, pentru ca să locuim acolo deapururi. (2)
— Uşuratecul. Foarte bine. Şi mai ce?

(1) Evrei 9. 17—21; (2) Isaia 45. 18; Ioan 10. 27—29;

— Creştinul. Ni se vor da cununi de slavă şi haine care ne vor face strălucitori ca soarele de pe cer. (1)
— Usuratecul. O, asta-i minunat. Şi mai ce încă?
— Creştinul. Acolo nu va mai fi nici plâns, nici durere, căci cel care domneşte în cetatea cerească ne va şterge toate lacrimile din ochi. (2)
— Uşuratecul. Şi ce fel de oameni vom mai găsi acolo?
— Creştinul. Vom fi acolo cu serafimii şi heruvimii, făpturi aşa de minunate, încât la vederea lor, ochii ne vor fi orbiţi de strălucirea lor. Şi vom mai întâlni mii şi mii care au ajuns acolo înaintea noastră; niciunul din ei nu face vreun rău, ci toţi sunt sfinţi, plini de dragoste; ei umblă înaintea lui Dummezeu în veci şi stau înaintea Lui fiindcă sunt plăcuţi Lui pe veşnicie. Acolo vom vedea pe bătrâni cu cununile lor de aur; fecioare fără prihană, cu harpele lor de aur; pe cei care, din pricina dragostei faţă de Stăpânul divin, au fost tăiaţi bucăţi, arşi pe rug, sfâşiaţi de fiare sălbatece sau înnecaţi în mare; toţi sunt fericiţi şi îmbrăcaţi în haina nemuririi. (3)
— Uşuratecul. Imi saltă inima de bucurie când aud aceste lucruri. Dar cum vom avea parte de ele, cum le vom căpăta?
— Creştinul. Domnul, Cârmuitorul acestei ţări, a scris în carte: Cine le doreşte din tot sufletul, le va primi în dar. (4)
— Uşuratecul. Dragă prietene, îmi face mare bucurie să te ascult. Haide dar să ne grăbim!
— Creştinul. Nu mă pot zori atât cât aş vrea, din pricina poverii pe care o port în spate.

Tocmai când încetară să vorbească, i-am văzut în vis ajungând la o mlaştină adâncă din mijlocul câmpiei, şi nebăgând de seamă, căzură amândoi în ea. Numele acestei mlaştini era Desnădejdea. Aici se zbătură câteva clipe înfundându-se în noroiu; ba Creştinul, din pricina sarcinii din spate, începea să se afunde mai repede. Atunci spuse Uşuratecul: Of, Creştine, unde suntem acum?
— Nu ştiu nici eu, răspunse Creştinul. Uşuratecul începu să-şi piardă răbdarea şi aprinzându-se de mânie, spuse

(1) 2 Tim. 4. 8; Matei 13. 43; (2) Apoc. 7. 17; (3) Apoc 4. 4; (4) Is. 55. 1—2; Ioan 6. 37; 7. 37; Apoc. 21. 6; 22. 17;

tovarăşului său: Aceasta este fericirea pe care mi-ai promis-o? Dacă acum, la începutul călătoriei, a dat peste noi o astfel de nenorocire, ce trebuie să ne mai aştepte până o să ajungem la capătul drumului nostru? Să mă văd scăpat de aici cu viaţă şi te las să te bucuri singur de ţara ta frumoasă. Şi vorbind astfel, el făcu o sforţare şi scăpă din mlaştină, ieşind în partea care ducea spre casă, grăbindu-se numaidecât într'acolo. Şi Creştinul nu l-a mai văzut.

El a rămas să se zbată singur în mlaştină; să iasă din mocirlă, însă nu pe partea care ducea spre casă, ci pe aceea care da spre Poarta Strâmtă; dar nu putea din pricina poverii ce-l apăsa pe spate. Atunci văzui în vis, venind la el un om, numit Ajutorul. El l-a întrebat ce face acolo.

— Domnule, răspunse Creştinul, un om numit Evanghelistul mi-a spus să merg spre poarta aceea strâmtă, ca să fug de mânia viitoare şi mergând într'acolo, am căzut în această mlaştină.

— Dar de ce n'ai luat drumul pe treptele de piatră? îl întrebă Ajutorul.

— Pentrucă m'a apucat o frică aşa de mare, că n'am mai ştiut pe unde merg şi am căzut în mlaştina aceasta.

Ii spuse Ajutorul: Dă mâna încoace! Creştinul întinse mâna, Ajutorul îl trase afară şi-l puse pe pământ tare, ca să-şi poată urma drumul mai departe.

Atunci m'am apropiat de cel care-l scosese din mlaştină şi i-am spus: Domnule, dacă numai pe drumul acesta poţi să ieşi din Cetatea Pierzării şi să ajungi la Poarta Strâmtă, de ce nu s'a astupat această mlaştină, pentruca bieţii pelerini să meargă în siguranţă?

El îmi răspunse:

Această mlaştină nu poate să fie astupată; ea este groapa în care curge fără încetare toată necurăţia şi noroiul care vin din recunoaşterea păcatelor. De aceea se şi chiamă Mlaştina Desnădejdii. Fiindcă în sufletul păcătosului, trezit din starea lui de pierzare, se iveşte frica, îndoiala şi fel de fel de griji care-i iau orice nădejde. Toate acestea se scurg aici, deaceea mlaştina nu poate fi astupată.

Dar voia Domnului nu este ca locul acesta sa rămână așa. Lucrătorii Lui s'au străduit mai bine de o mie sase sute de ani, să repare drumul și, după cât mi-aduc aminte, cel puțin douăzeci de mii de care, ba chiar milioane de sfaturi înțelepte s'au aruncat aici, aducându-se mereu și de prin toate părțile stăpânirii Domnului, numai ca să se poată astupa mlaștina aceasta. Insă locul a rămas și va rămâne Mlaștina Desnădejdii, chiar dacă s'ar încerca tot pentru astuparea ei.

Totuși, din ordinul Dădătorului de legi, s'au pus aici, chiar prin mijlocul mlaștinei, o seamă de trepte bune și late; când însă mlaștina începe să se umple de noroi, cum se întâmplă mai ales când se schimbă vremea, atunci cu greu se pot vedea treptele. Și chiar dacă se văd, oamenii, cuprinși de ameteală, calcă pe de lături și cad în noroi, cu toate că ar fi putut merge pe trepte; dar pământul este tare, de îndată ce ai trecut de Poarta Strâmtă.

După asta, am văzut în vis, că Ușuratecul ajunsese la el acasă. Vecinii lui au venit să-l vadă. Unii ziceau că-i un om cuminte, pentrucă s'a întors; alții că-i un prost, pentrucă a cutezat să se ducă cu Creștinul. Ba alții chiar îl luau în batjocură pentru lașitatea lui spunând: dacă te-ai apucat să mergi, să fi mers înainte, nu să te întorci din pricina unor piedici atât de mici. Astfel, bietul Ușuratec, a rămas rușinat între ei. Pe urmă însă a căpătat mai mult curaj și atunci ei au schimbat vorba, începând să-și bată joc de Creștin, să râdă pe socoteala lui.

Capitolul 2

Creștinul ascultă sfaturile Deșteptului-Lumii și se rătăcește.

In timp ce Creștinul își continua singur drumul, zări un om care venea în întâmpinarea lui; se întâlniră la o răspântie. Omul se numea Deșteptul-Lumii și trăia în orașul Înțelepciunii Pământești, un mare oraș aproape de

locul de unde era Creştinul. Deşteptul-Lumii auzise de Creştin, căci plecarea lui din Cetatea Pierzării făcuse mare vâlvă, aşa că şi prin alte localităţi se vorbea de el.

Deşteptul-Lumii văzându-l pe Creştin, ghici că el era, după cum mergea, tot suspinând şi oftând. Intră în vorbă cu el: Incotro frate, cu povara asta grea?

— Creştinul. Adevărat grea! Nimeni n'a mai purtat o povară atât de grea, of, nenorocitul de mine! Dar dacă mă întrebi încotro merg, hai să-ţi spun: mă duc la Poarta cea Strâmtă care se vede colo, înaintea mea; mi s'a spus că acolo o să mi se arate calea pe care trebuie s'o urmez ca să scap de povara asta.

— Deşteptul-Lumii. Ai nevastă şi copii?

— Creştinul. Da, dar povara aceasta mă apasă atât de greu că nu mai simt nicio bucurie de ei; par'că nici nu i-aş avea. (1)

— Deşteptul-Lumii. Dacă-ţi voiu da un sfat bun mă vei asculta?

— Creştinul. Dacă sfatul e bun, te voi asculta, căci am mare nevoie de sfaturi bune.

— Deşteptul-Lumii. Atunci te sfătuiesc să scapi cât mai repede de povara ta, că până nu vei face asta, nu vei avea linişte sufletească, nici de binecuvântările pe care ţi le va da Dumnezeu nu te vei bucura.

— Creştinul. Tocmai asta vreau şi eu: să scap de povara aceasta grea, dar singur nu o pot face, şi nimeni nu poate să mi-o ia. De aceea fac drumul acesta, ca să scap de povara mea.

— Deşteptul-Lumii. Cine ţi-a spus să apuci acest drum ca să scapi de povară?

— Creştinul. Un om care mi s'a părut absolut cumsecade; îl chema Evanghelistul.

— Deşteptul-Lumii. Blestemat să-i fie sfatul pe care ţi l-a dat. Nu există un drum mai primejdios şi mai obositor ca cel ce ţi l-a arătat Evanghelistul şi te vei încredinţa de aceasta dacă vei urma sfatul lui. De altfel, după cum văd, ai şi păţit-o, căci văd pe hainele tale noroi din Mlaştina Deznădejdii; mlaştina aceasta este doar începutul greu-

(1) Vezi 1 Corinteni 7. 29—31;

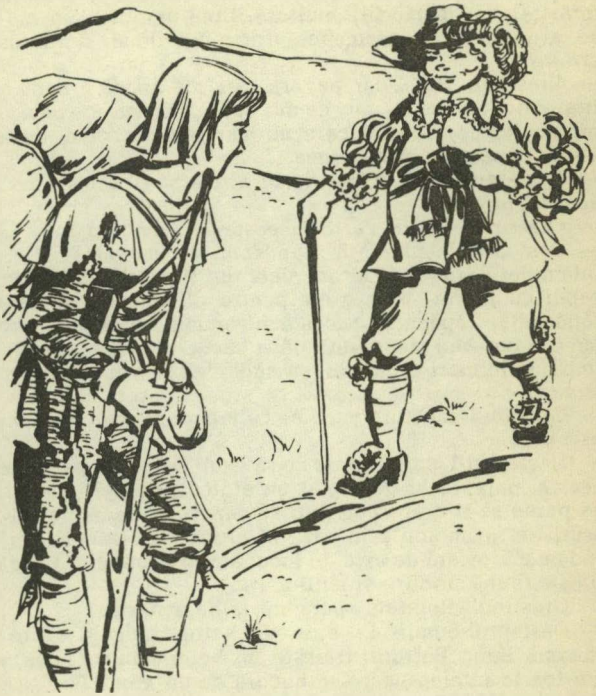

tăţilor celor ce vor să meargă pe calea asta. Ascultă, eu sunt mai bătrân decât tine. Pe calea pe care mergi, vei întâmpina oboseală, suferinţe, foame, primejdii, lipsă de îmbrăcăminte, balauri, fiare sălbatece, întunerec, într'un cuvânt, mortea. Toate acestea sunt sigure; ele au fost întărite prin mărturiile multora. Cum ar putea un om să se arunce într'o asemenea primejdie după sfatul unui străin?

— Creştinul. Bine; dar povara care mă apasă e mult mai îngrozitoare decât tot ce-mi spui. Nu mi-ar păsa de niciun fel de greutăţi care mi s'ar pune în cale, dacă e vorba că scap de povara mea.

— Deşteptul-Lumii. Cum de ai ajuns să-ţi dai seama de această povară?

— Creştinul. Cetind cartea aceasta ce o am în mână.

— Deşteptul-Lumii. Mă gândeam eu la asta. Ţi s'a întâmplat şi ţie ca şi altora slabi din fire, care, bătându-şi capul cu lucruri prea grele pentru ei, cad într'un fel de zăpăceală. Zăpăceala aceasta nu numai că îi face neoameni, cum bag de seamă că a făcut din tine, dar îi şi împinge în mari primejdii, cu nădejdea că vor căpăta cine ştie ce.

— Creştinul. Eu ştiu prea bine ce vreau: să scap de povara asta grea.

— Deşteptul-Lumii. Dar de ce să cauţi scăparea pe drumul acesta, pe care ai de luptat cu atâtea primejdii, când eu aş putea să-ţi arăt unde poţi să capeţi ce doreşti şi să fii scutit de primejdiile în care te arunci? Şi leacul îl ai la îndemână. Afară de asta, în locul atâtor primejdii, vei găsi linişte, bună primire şi mulţumire.

— Creştinul. Rogu-te, spune-mi taina aceasta.

— Deşteptul-Lumii. Ei bine, în satul de colo care se cheamă Buna Purtare, trăieşte un boier numit Legea, un om foarte înţelept, care se bucură de un nume bun şi are îndemânarea să uşureze pe oamenii ca tine de poverile lor. După câte ştiu, a făcut mult bine; el mai are îndemânarea să vindece pe cei tulburaţi de poverile lor. Dacă vrei, poţi să te duci la el şi îţi va ajuta îndată. Casa lui nu este departe de aici şi dacă se va întâmpla să nu-l găseşti acasă, vei găsi pe băiatul lui, un tânăr cumsecade numit Buna-

Cuviinţă, care te poate ajuta tot aşa de bine ca şi bătrânul. Acolo, după cum ţi-am spus, poţi să scapi de povara ta. Dacă ai de gând, cum de altfel şi trag nădejde, să nu te mai întorci la vechea ta locuinţă, atunci poţi să trimeţi după nevasta şi copiii tăi, şi să locuieşti cu ei în acest sat. In el se găsesc case şi vei putea închiria una ieftină. Se trăieşte bine şi ieftin, ceeace te va face fericit, — vei trăi printre vecini cumsecade, cu toată cinstea şi în belşug.

Creştinul rămase câteva clipe pe gânduri, apoi se hotărî: Dacă e aşa cum îmi spune acest om, cel mai bun lucru este să ascult de sfatul lui.

Il întreabă: Domnule, care e drumul ce duce la casa omului aceluia atât de bun?

— Deşteptul-Lumii. Vezi muntele acela înalt? Acolo trebuie să mergi şi prima casă peste care dai este aceea a omului nostru.

Creştinul se abătu atunci din drumul lui, ca să ajungă la casa domnului Lege pentru a fi ajutat. Când însă ajunse aproape, muntele i se păru foarte înalt, iar o parte din el atârna deasupra drumului, în aşa fel că Creştinul se temu să meargă mai departe, să nu se prăbuşească muntele peste el. Rămase deci locului, neştiind ce să facă. Povara îi părea acum şi mai apăsătoare. (1) Din munte ieşeau flăcări şi Creştinului îi fu frică să nu-l ardă. I rămase locului tremurând de frică. Incepu să-i pară rău că ascultase de sfatul Deşteptului-Lumii. Atunci, văzu el pe Evanghelist venind spre el. Văzându-l, Creştinul de ruşine se făcu roşu ca para focului. Evanghelistul se apropie de el privindu-l aspru, începu să-i vorbească: Ce faci aici Creştine? Acesta rmase mai întâi ca mut, neştiind ce să răspundă. Evanghelistul continuă: Nu eşti tu omul pe care l-am văzut jelindu-se sub zidurile Cetăţii Pierzării?

— Creştinul. Da, domnule, eu sunt acela.

— Evanghelistul. Nu ţi-am arătat eu drumul care duce spre Poarta cea Strâmtă?

— Creştinul. Da, domnule.

— Evanghelistul. Cum se face că te-ai abătut aşa de repede din calea ta, aici nu eşti pe drumul bun.

(1) Exodul 19. 16—19; Evrei 12. 21;

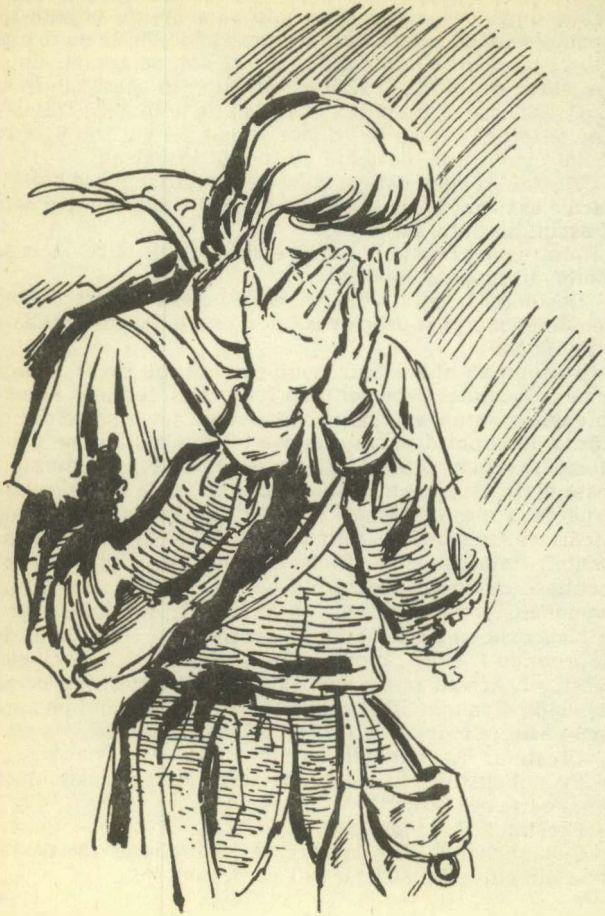

— Creştinul. Cum am ieşit din Mlaştina Desnădejdii m'am întâlnit cu cineva care m'a încredinţat că în satul din faţă aş putea găsi un om care mă va scăpa de povara ce o port în spate.

— Evanghelistul. Cine era acel om?

— Creştinul. Părea un om bine şi a stat mult de vorbă cu mine; în cele din urmă m'a înduplecat; aşa s'a făcut că am ajuns aici; dar când am văzut acest munte cum spânzură peste drum, m'am oprit de frică să nu-mi cadă în cap.

— Evanghelistul. Ce ţi-a spus acel domn?

— Creştinul. M'a întrebat încotro mă duc şi i-am spus.

— Evanghelistul. Şi el ce ţi-a mai spus?

— Creştinul. M'a întrebat decă am nevastă şi copii; i-am spus că am, dar că sunt aşa de apăsat de povara pe care o am în spate, că nu mă mai bucur de ei ca mai nainte.

— Evanghelistul. Şi ce ţi-a mai spus?

— Creştinul. Mi-a spus să scap numaidecât de povara mea şi eu i-am explicat că tocmai asta caut, de aceea mă şi duc spre Poarta cea Strâmtă ca să mă lămuresc cum să găsesc mântuire. El mi-a spus atunci că are să-mi arate o cale mai bună şi mai scurtă, lipsită de greutăţi, nu ca aceea pe care mi-ai arătat-o dumneata. Pe această cale, mi-a zis domnul acela, vei ajunge la casa unui boier care se pricepe să ia aceste poveri de pe umerii oamenilor. L-am crezut şi m'am abătut din cale, pentru ca să scap mai repede, dacă era cu putinţă. Când am ajuns însă aici şi am văzut cum stau lucrurile, m'am oprit de frică, iar acum nu ştiu ce să fac.

Atunci Evanghelistul îi spuse: Aşteaptă câteva clipe ca să-ţi arăt ce zice Cuvântul lui Dumnezeu. Creştinul stătu locului, tremurând. Evanghelistul continuă: Luaţi seama ca nu cumva să nesocotiţi pe Cel ce vă vorbeşte! Căci dacă n'au scăpat cei ce n'au vrut să asculte pe Cel ce vorbea pe pământ, cu atât mai mult nu vom scăpa noi, dacă ne întoarcem dela Cel ce vorbeşte din ceruri. (1) Şi cel neprihănit va trăi prin credinţă, dar dacă dă înapoi sufletul Meu nu găseşte plăcere în el. (2) Apoi Evanghelistul îl lămuri astfel: Tu eşti omul care merge spre nenorocire; ai început

(1) Evrei 12. 25; (2) Evrei 10, 38;

să te lepezi de sfatul Celui Prea Inalt şi să dai înapoi de pe calea păcii, încât acum eşti aproape să cazi în pierzare.

Atunci Creştinul căzu ca mort înaintea Evanghelistului şi strigă: Vai nenorocitul de mine, sunt pierdut! Văzând aceasta, Evanghelistul îl apucă de mâna şi îi spuse: Orice păcat şi orice hulă se va ierta oamenilor. Nu fii necredincios, ci credincios. (1) Creştinul începu atunci să-şi mai vină în fire, se ridică tremurând şi rămase înaintea Evanghelistului. Acesta continuă: Ia bine seama la cele ce ţi-am spus. Iţi voi arăta cine este acela care te-a înşelat şi cine-i acela la care te-a trimes.

Omul care te-a întâlnit este Deşteptul-Lumii şi cu drept cuvânt îl cheamă aşa, pentrucă, pe de o parte îi place numai învăţătura acestei lumi (2) şi de aceea se şi duce totdeauna la biserica din târgul Bunei Purtări, iar pe de altă parte, îi place mai mult acea învăţătură, fiindcă-l scuteşte de cruce. Şi pentrucă este atât de robit de firea lui pământească, de aceea caută să schimbe căile mele drepte. Cât despre sfatul lui, trei lucruri trebue să le urăşti cu toată puterea:

1. Faptul că te-a abătut din drum.
2. Că a căutat să te facă să urăşti crucea.
3. Că ţi-a îndreptat paşii pe calea care duce spre moarte.

Intâi de toate trebuie să urăşti faptul că te-a abătut din drum, ba chiar şi graba ta de a-l asculta, pentrucă acesta înseamnă să te lepezi de sfatul lui Dumnezeu de dragul sfatului unuia ca Deşteptul-Lumii. Domnul spune: *Siliţi-vă să intraţi pe Poarta cea Strâmtă*, poarta către care te-am trimes eu, *căci strâmtă este poarta şi îngustă este calea care duce la viaţă şi puţini sunt cei ce o află.* (3) Dela această Poartă şi dela calea care duce la ea, te-a abătut păcătosul şi te-a adus aproape de pieire. Urăşte-i deci sfatul care te-a făcut să te abaţi din drum şi să-ţi fie ciudă pe tine însuţi că l-ai ascultat.

Apoi trebuie să mai urăşti silinţa lui prin care căuta să-ţi facă nesuferită Crucea, pe care se cuvine s'o preţueşti mai presus decât comorile Egiptului. Afară de asta. Impăratul slavei a spus că cine va voi să-şi scape viata, o va pierde;

(1) Matei 12. 31; Joan 20. 27; (2) Joan 4. 5; (3) Matei 7. 14;

şi dacă vine cineva la Mine şi nu urăşte pe tatăl său, pe mama sa, pe nevastă-sa, pe copiii săi, pe fraţii săi, pe surorile sale, ba chiar însăşi viaţa sa, nu poate fi ucenicul Meu. (1) Deci, trebuie să urăşti învăţătura omului care se sileşte să te încredinţeze că vei găsi moartea în lucrul fără de care, după cum grăieşte adevărul, nu poţi avea viaţa veşnică.

In sfârşit, trebuie să mai urăşti calea pe care ţi-a îndreptat el paşii şi care duce la moarte. Pentru aceasta, trebuie să iei seama cine este acela la care te-a trimes el şi cât este el de neputincios ca să te scape de povara ta.

Acela la care te-a trimes el pentru scăpare se cheamă Legea şi este fiul unei roabe. (2) Ea este în robie cu copiii ei şi în chip tainic întruchipează munţele Sinai, muntele de care te-ai temut să nu se prăvălească peste tine. Şi dacă ea este în robie împreună cu copiii ei, cum te poţi aştepta să fii izbăvit de ei? Acest Lege deci nu poate să te scape de povară. Nimeni n'a fost scăpat de povară prin el şi nici n'ar putea fi vreodată: *prin Lege nu puteţi fi socotiţi neprihăniţi,* căci prin Lege niciun muritor nu poate scăpa de povara sa. De aceea, Deşteptul-Lumii este un mincinos, iar Lege un înşelător. Cât priveşte pe fiul acestuia din urmă, Buna-Cuviinţă, cu toate zâmbetele lui dulcegi, el nu este decât un făţarnic; toţi împreună nu-ţi pot ajuta la nimic. Crede-mă, toată vorbăria goală pe care ai auzit-o dela aceşti stricaţi, nu este decât o scornitură ca să te jefuiască de mântuirea ta, abătându-te din calea pe care te ajutasem să mergi.

După aceasta, Evanghelistul ridică glasul spre cer luându-l drept martor ca să întărească spusele lui; atunci din muntele sub care se afla Creştinul, ieşiră flăcări şi răsunară cuvintele: *Toţi cei ce se bizuie pe faptele Legii, sunt sub blestem, pentrucă este scris: Blestemat este oricine nu stăruieşte în toate lucrurile scrise în cartea Legii, ca să le facă.* (3)

Creştinul nu mai aştepta acum decât moartea şi începu să blasteme clipa când se întâlnise cu Deşteptul-Lumii. Se numea singur nebun pentrucă ascultase de sfatul aceluia.

(1) Luca 14. 26; (2) Galateni 4. 21—27; (3) Galateni 3. 10;

Când se mai gândea apoi că sfatul acelui om, sfat ieşit numai din firea sa pământească, putuse să-l înduplece până acolo încât să-l facă să părăsească drumul adevărat, Creştinul se simţea copleşit de ruşine. Apoi, îndreptându-se spre Evanghelist, îl întrebă:

Domnule, ce credeţi, mai este vreo nădejde? Mi-e îngăduit să mă întorc şi să mă îndrept spre Poarta cea Strâmtă? Oare nu voi fi alungat de acolo cu ruşine din pricina acestui păcat? Imi pare rău că am ascultat de sfatul acelui om. Mi se poate ierta păcatul acesta?

Evanghelistul îi răspunse: Păcatul tău este foarte mare, căci ai făptuit două lucruri rele: ai părăsit calea cea dreaptă şi ai umblat pe cărări neîngăduite. Totuşi, omul acela ce stă la Poarta Strâmtă te va primi, pentrucă este foarte bun. Dar de aici înainte bagă de seamă să nu te mai abaţi încă'odată, ca nu cumva să pieri pe drum. (1)

Astfel Creştinul se pregăti să se întoarcă din drum. Evanghelistul l-a îmbrăţişat zâmbitor şi i-a urat drum bun. Creştinul se depărtă cu paşi grăbiţi, ne mai vorbind cu nimeni care-l întâlnea şi nici măcar nu răspundea dacă îl întreba cineva ceva. Mergea ca şi când ar fi călcat pe pământ neîngăduit şi nu se simţi în siguranţă până nu ajunse la drumul pe care-l părăsise, ca să urmeze sfatul domnului Deşteptul-Lumii.

Capitolul 3

Creştinul intră pe Poarta Strâmtă.

După un oarecare timp, Creştinul ajunse la Poarta Strâmtă. Deasupra ei sta scris: Bateţi şi vi se va deschide! (2) El bătu deci de câteva ori gândindu-se: Mi se va îngădui oare sá intru? Se va deschide oare poarta unui sărman ca mine, care nu m'am arătat decât un răzvrătit

(1) Psalmul 2. 12; (2) Matei 7. 7;

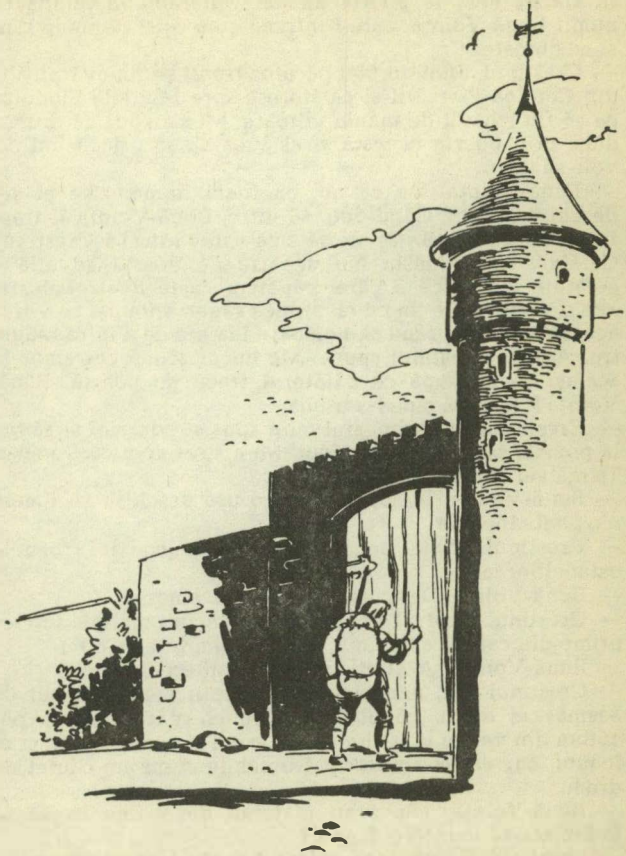

nevrednic? Ah, dacă mi se va deschide, nu voi înceta să cânt laude Domnului!
In sfârşit veni la poartă un om venerabil la înfăţişare, numit Bună-Voinţa, care-l întrebă cine este, de unde vine şi ce doreşte.
— Creştinul. Sunt un biet păcătos trudit şi împovărat. Vin din Cetatea Pierzării şi călătoresc spre Muntele Sionului, ca să fiu izbăvit de mânia viitoare. Mi s'a spus că drumul duce prin poarta aceasta şi aş vrea să ştiu dacă îmi dai voie să intru.
— Bună-Voinţa. De ce nu, cu toată inima, zise el şi-i deschise poarta. Când dete să intre, Bună-Voinţa îl trase înăuntru de mână. Ce va să zică asta? întrebă Creştinul. Celălalt îi răspunse: Nu departe de poartă se află o cetăţuie puternică a cărei căpetenie este Beelzebub. De acolo, el şi cei ce ţin cu el, aruncă săgeţi spre cei ce vin la această poartă, vrând să-i omoare înainte de a intra înăuntru. Atunci Creştinul spuse: Mă bucur şi mă cutremur în acelaşi timp. După ce călătorul trecu de poartă, Bună-Voinţa îl întrebă cine l-a trimis.
— Creştinul. Evanghelistul mi-a spus să vin aici şi să bat la poartă, ceea ce am şi făcut. Mi-a spus apoi că Domnia-Ta mă vei învăţa ce trebuie să fac.
— Bună-Voinţa. Inaintea ta stă o uşă deschisă şi nimeni n'o poate închide.
— Creştinul. Abia acum încep să culeg din roadele ostenelilor mele.
— Bună-Voinţa. Dar cum se face că vii singur?
— Creştinul. Pentrucă niciunul din vecinii mei n'a înţeles primejdia care îi ameninţă, aşa cum am înţeles-o eu.
— Bună-Voinţa. A ştiut vreunul că pleci încoace?
— Creştinul. Da, nevastă-mea şi copiii mei au băgat de seamă cei dintâi că plec şi m'au chemat înapoi. Apoi câţiva din vecini au strigat după mine şi m'au chemat şi ei înapoi, dar eu mi-am astupat urechile şi mi-am căutat de drum.
— Bună-Voinţa. N'a fugit niciunul după tine ca să te înduplece să te întorci înapoi?
— Creştinul. Ba da, Incăpăţinatul şi Uşuratecul; dar când au văzut că nu mă las, Incăpăţinatul s'a întors acasă

înjurând, iar Ușuratecul m'a însoțit numai o bucată de drum.

— Bună Voința. Dar de ce n'a venit până aici?

— Creștinul. Am venit împreună până la Mlaștina Desnădejdii, în care am căzut amândoi. Atunci vecinul a pierdut curajul și n'a mai vrut să meargă mai departe; de aceea, după ce a ieșit din mocirlă pe partea din spre casa lui, mi-a spus să stăpânesc sănătos țara cea frumoasă, pentrucă el nu mai vrea să mai știe de ea; și-a văzut astfel de drumul lui și eu de al meu; el pe urmele Incăpățînatului, iar eu spre poarta aceasta.

— Bună-Voința. Vai de el sărmanul! Așa de puțin preț pune el pe slava cerească încât i se pare că nu face să înfrunte câteva greutăți spre a o căpăta?

— Creștinul. Am spus adevărul despre Ușuratecul, iar dacă ar fi să spun adevărul si despre mine însumi, s ar vedea că nici eu nu sunt mai bun. El, ce-i drept, s'a întors acasă, dar și eu m'am abătut de la calea dreaptă ca să merg pe calea morții, înduplecat de vorbele înșelătoare ale unuia numit Deșteptul-Lumii.

— Bună-Voința. A! Va-să-zică a dat și peste tine? Te-a sfătuit să-ți cauți mântuirea la domnul Lege! Amândoi sunt niște înșelători. Ai dat cumva ascultare sfaturilor lui?

— Creștinul. Da, cât mi-a fost în putință. Am umblat în căutarea domnului Lege până când mi s'a părut că muntele lângă care se află casa lui îmi va cădea în cap; de aceea, am fost silit să mă opresc.

— Bună-Voința. Muntele acela a pricinuit moartea multora și va mai face pe mulți să piară. Bine că ai scăpat și nu ți-au rămas oasele pe acolo.

— Creștinul. Nu știu ce s'ar fi întâmplat și cu mine dacă n'ar fi venit Evanghelistul, tocmai când stăteam trist și dus pe gânduri. Se vede că așa a fost voia Celui-de-Sus, ca Evanghelistul să vie la mine tocmai atunci, căci altfel n'aș fi ajuns niciodată aici. Acum însă am ajuns, sărmanul de mine, fiind vrednic mai de grabă să fiu zdrobit de muntele acela decât să stau de vorbă cu Dumneavoastră. O! cât de mare e mila cerească, pentrucă mi-a îngăduit să intru aici!

— Bună-Voința. Noi nu facem nimănui nici-o greutate,

orice ar fi făcut ei înainte de a fi venit aici: cu nici-un chip nu sunt izgoniți. (1) De aceea, Creștine iubit, haide cu mine puțin și te voi învăța calea pe care trebuie să mergi. Ia te uită înaintea ta: vezi acel drum strâmt? *Aceasta-i* calea pe care trebuie să mergi. Ea a fost deschisă de patriarhi, prooroci, de Hristos și apostolii Săi, și e cât se poate de dreaptă. Iată calea pe care trebuie s'o urmezi.

— Creștinul. Dar nu sunt pe ea cotituri unde m'aș putea rătăci?

— Bună-Voință. E adevărat, sunt multe căi care dau în ea, dar acelea sunt mai late și întortochiate, așa vei putea să deosebești pe cea adevărată de celelalte: numai cea bună este dreaptă și îngustă.

Am văzut apoi în vis cum Creștinul l-a întrebat pe Bună-Voință dacă nu l-ar putea ușura de sarcina din spinare, căci fără să fie ajutat de cineva, nu era cu putință să scape de ea.

— Cât despre povara ta, răspunse Bună-Voință, du-o cu răbdare până la locul unde vei găsi mântuirea. Acolo ea îți va cădea singură din spinare.

Creștinul se pregăti de plecare. Celălalt îi spuse că dela poartă va mai merge o bucată de drum și că ajunge la casa Tălmăcitorului. Acolo să bată la ușă și Tălmăcitorul îi va arăta lucruri minunate. Creștinul își luă rămas bun dela prietenul său care la rândul lui îi ură călătorie bună cu ajutorul lui Dumnezeu.

Capitolul 4

Casa Tălmăcitorului.

Creștinul merse înainte până la casa Tălmăcitorului, unde bătu mult la ușă. Într'un târziu cineva veni și întrebă cine bate.

— Domnule, răspunse Creștinul, sunt un drumeț pe care un prieten al stăpânului casei acesteia l-a trimes aici

(1) Ioan 6. 37;

pentru lămuriri. Aş fi bucuros să pot vorbi cu stăpânul casei.

Omul strigă pe stăpânul casei care, după câteva clipe, veni la Creştin şi-l întrebă ce doreşte.

— Domnule, zise Creştinul, vin die Cetatea Pierzării şi merg spre Muntele Sionului. Cel care stă la poarta dela întrarea acestui drum mi-a spus că ajuns aici îmi vei arăta lucruri minunate, care îmi vor prinde bine pentru drumul meu.

Tălmăcitorul îi spune: Intră şi îţi voi arăta ce-ţi va fi de folos. Apoi porunci slujitorului să aprindă lumina şi cheamă pe Creştin să-l urmeze. Ajuns la o încăpere mai la oparte, spuse slujitorului să deschidă uşa. Atunci Creştinul văzu atârnând pe peretele acestei încăperi chipul zugrăvit al unui bărbat; el avea ochii ridicaţi spre cer, în mână ţinea Biblia, iar pe buzele lui era scrisă legea adevărului; lumea era înapoia lui; parcă chema pe oameni la Dumnezeu, iar deasupra capului său avea o cunună de aur.

Creştinul întrebă: Ce va să zică asta?

— Tălmăcitorul. Bărbatul al cărui chip îl vezi e unul dintr'o mie. El poate spune ca apostolul: Chiar dacă aţi avea zece mii de învăţători întru Hristos, n'aveţi mai mulţi părinţi, pentrucă eu v'am născut în Hristos Isus, prin Evanghelie; copiii mei, pentru care iarăşi simt durerile naşterii, până va lua Hristos chip în voi. (1) Că-l vezi cu ochii ridicaţi spre cer, cu Biblia în mână şi având legea adevărului scrisă pe buzele sale, aceasta înseamnă că opera sa este să cunoască lucruri ascunse şi să le descopere păcătoşilor; de aceea îl şi vezi parcă chemând pe oameni la Dumnezeu, cu lumea înapoia lui şi o cunună de aur deasupra capului; acesta înseamnă că pune puţin preţ pe lucrurile pământeşti, din dragostea ce o are faţă de slujba încredinţată de către Stăpânul său; el va fi negreşit răsplătit cu slavă în lumea de apoi. Ti-am arătat mai întâi acest chip, spuse Tălmăcitorul, pentrucă numai bărbatul pe care-l vezi are dela Stăpânul locului către care mergi, înputernicirea să te călăuzească prin toate greutăţile peste

(1) 1 Corinteni 4. 15; Galateni 4. 19;

care poţi să dai în drum. De aceea, ia bine seama la ce ţi-am arătat, ca nu cumva să întâlneşti în cale oameni care se prefac că te duc pe calea cea bună dar drumul lor duce la moarte.

Apoi l-a luat de mână şi l-a dus într'o sală largă şi plină de praf, pentrucă nu fusese măturată. După ce Creştinul privi puţin prin sală, Tălmăcitorul chemă pe un om s'o mature. Când acesta începu măturatul, se ridică atâta praf încât Creştinul era cât pe ce să se înnăbuşe. Tălmăcitorul porunci atunci unei slujnice să aducă apă şi să stropească pe jos. După asta încăperea fu curăţată cu uşurinţă.

Creştinul întrebă: Ce va să zică asta?

Tălmăcitorul răspunse: Sala aceasta reprezintă inima omului care n'a fost sfinţită prin harul dulce al Evangheliei. Praful este păcatul şi stricăciunea dinăuntru, care murdăresc pe om. Cel ce a început să mature întâi este Legea; dar cea care a adus apă şi a stropit este Evanghelia. Ai văzut că atunci când a început să mature, praful s'a ridicat din toate părţile, mai-mai să te înnece şi încăperea tot n'a putut fi curăţată. Aceasta să-ţi fie de învăţătură: că Legea, prin felul ei de a lucra, în loc să curăţe inima de păcate, mai tare le aţâţă, le face mai puternice şi le îmulţeşte, tocmai pentrucă le descoperă şi le înterzice, dar nu-ţi dă puterea să le biruieşti. (1) Ai văzut apoi pe fata care a stropit cu apă şi odaia a fost astfel cu uşurinţă curăţată. Aceasta înseamnă că de îndată ce pătrunde în inimă Evanghelia, cu puterea ei dulce şi binefăcătoare, păcatul este biruit şi stăpânit. Prin credinţa în Evanghelie, inima se curăţă şi ajunge astfel în stare că poate să locuiască în ea Impăratul slavei.

Am mai văzut apoi pe cineva apropiindu-se de un copil numit Patimă, cu un sac plin cu tot felul de lucruri preţioase pe care le deşertă la picioarele lui. Patimă le şi luă şi se bucură de ele, bătându-şi joc de un altul numit Răbdare.. Dar în câteva clipe toate lucrurile aduse erau risipite şi nu mai rămăsese din ele decât zdrente.

(1) Romani 7. 9; 1 Corinteni 15. 56;

Creştinul spuse Tălmăcitorului: Desluşeşte-mi bine toate acestea.

— Cei doi copii, spuse el, sunt două pilde. Patimă reprezintă pe omul care mai este în această lume, iar Răbdare pe cel care aşteaptă viaţa viitoare. Căci după cum ai văzut, Patimă vrea să aibă toate chiar în anul acesta, adică în această lume; aşa sunt cei care trăiesc pentru această lume. Ei socotesc că le trebuie negreşit toate cele bune acum. Ei nu pot să aştepte anul viitor, adică până în lumea de apoi, pentru ca acolo să primească partea lor de lucruri bune. Zicala *„Mai bine vrabia din mână decât cea de pe gard"*, are pentru ei mai mare putere decât toate mărturiile dumnezeeşti despre bunurile lumii viitoare. Şi cum ai văzut, în scurtă vreme le-a risipit pe toate şi nu i-au mai rămas din ele decât zdrenţe, tot aşa le va merge tuturor celor ca el la sfârşitul acestei lumi.

— Acuma văd, zise Creştinul, că Răbdare este mai înţelept şi aceasta din mai multe motive. Intâi, pentrucă el aşteaptă lucrurile mai bune, al doilea pentrucă va avea parte de glorie, pe când celuilalt nu-i va mai rămâne nimic.

— Tălmăcitorul. Da, aşa este, şi la aceasta mai poţi adăuga o a treia pricină şi anume: cele ce nu se văd sunt veşnice, pe când cele ce se văd sunt trecătoare. De asta, nu Patimă, care şi-a avut mai nainte lucrurile sale bune, are să râdă de Răbdare, ci Răbdare va râde de Patimă, pentrucă el va avea lucrurile sale pe urmă; căci ce vine întâi trebuie totdeauna să facă loc la ce vine mai pe urmă; şi ce vine la urmă nu lasă loc la nimic, căci nu este nimic care i-ar mai putea urma. De aceea, cine-şi ia dela început partea sa, şi-o va cheltui cu vremea, însă cine-şi ia partea la urmă, o va păstra pentru totdeauna. Din această pricină se şi spune celui bogat: Tu ţi-ai luat cele bune în viaţă, iar Lazăr pe cele rele; acum aici el este mângâiat, iar tu chinuit. (1)

— Creştinul. Acum înţeleg că nu este bine să doreşti lucrurile pământeşti, ci să aştepţi pe cele din lumea de apoi.

— Tălmăcitorul. Aici ai spus adevărul, căci lucrurile care se văd sunt trecătoare, pe când cele ce nu se văd sunt

(1) Luca 16. 25;

veşnice. (1) Totuşi, pentrucă lucrurile pământeşti sunt atât de apropiate de pornirile noastre trupeşti, iar pe de altă parte, pentrucă lucrurile lumii viitoare şi cugetul nostru pământesc sunt străine între ele, de aceea, zic, cele dintâi sunt îndrăgite lesne, pe când cele din urmă rămân îndepărtate.

Am văzut apoi în vis că Tălmăcitorul a luat pe Creştin de mână şi l-a dus într'un loc unde, lângă un zid, ardea un foc; un om turna mereu apă peste el ca să-l stingă. Totuşi focul continua să ardă, flacările lui se făceau tot mai mari. — Ce înseamnă asta? întrebă Creştinul.

Tălmăcitorul răspunse: Focul acesta este opera pe care o isprăveşte harul divin în inima omului. Cel ce toarnă apă în el ca să-l stingă este diavolul. Totuşi, după cum vezi, focul arde mai puternic; pricina ţi-o voi explica numaidecât. Apoi s'a dus cu el de partea cealaltă a zidului, unde un om ţinea un vas cu untdelemn în mână, din care turna pe ascuns în foc.

Creştinul întrebă: Ce va să zică asta?

— Tălmăcitorul răspunse: Acesta este Hristos, care, vărsând neîncetat din untdelemnul harului Său, întreţine opera începută în inima omului. Prin aceasta se vede că, cu toată stăruinţa divolului, harul Domnului lucrează în inima poporului Său. Cum ai văzut, El stă în spatele zidului ca să întreţină focul: aceasta înseamnă că pentru un om încercat de diavolul, îi este foarte greu să înţeleagă cum se întreţine lucrarea harului în inima sa.

Apoi Tălmăcitorul conduse pe Creştin într'un loc frumos, unde se afla un palat măreţ. Creştinul privea cu admiraţie. El mai văzu nişte oameni îmbrăcaţi în aur, plimbându-se pe terasa palatului.

Putem să întrăm? — întrebă Creştinul. Tălmăcitorul îl duse la uşa palatului: aici stătea o mare mulţime de oameni, dorind parcă să intre, dar nu îndrăzneau. Lângă uşă, la o masă, stătea un om. Avea înaintea lui o călimară şi un registru în care să scrie numele celor ce doreau să intre înăuntru. Văzu apoi în poartă oameni înarmaţi,

(1) 2 Corinteni 4. 18;

hotărâți să atace pe cei ce ar fi încercat să intre înlăuntru. Acesta uimi pe Creștin. Toți se traseră înapoi de frică, dar Creștinul văzu un om cu înfățișarea forte hotărâtă, care merse drept la cel care stătea să scrie, și îi spuse: Scrie numele meu! Apoi trase sabia din teacă, își puse un coif pe cap și se repezi spre poartă, aruncându-se asupra oamenilor înarmați, care izbiră în el cu sălbătăcie. Dar omul nu-și pierdu cumpătul, ci începu și el să lovească în dreapta și'n stânga. După ce primi mai multe lovituri răni și el la rândul lui pe cei care închideau întrarea, trecu biruitor prin mijlocul lor și intră în palat. Acolo răsună dulce glasul celor dinăuntru, al celor care petreceau pe terasele palatului. Ei îi spuneau noului venit: Intră, intră! Vei dobândi o slavă veșnică! Omul intră și fu îmbrăcat în haine strălucitoare ca și ceilalți. Creștinul luminat de un zâmbet, spuse: Cred că știu ce înseamnă asta.

— Lasă-mă să mă duc — zise Creștinul. — Incă nu, răspunse Tălmăcitorul, până nu-ți voi arăta și alte lucruri; după aceea vei putea să-ți continui călătoria. Și luându-l din nou de mână îl conduse într'o încăpere întunecoasă; acolo, într'o cușcă de fer, ședea un om. El părea foarte trist. Stătea cu ochii plecați, cu mâinile încleștate și ofta amar de parcă i se rupea inima. — Ce înseamnă asta? întrebă Creștinul.

Tălmăcitorul îi spuse să vorbească el însuși cu omul. Creștinul îl întrebă: Cine ești?

— Eu sunt ce n'am fost altădată, răspunse omul.

— Și ce-ai fost altădată?, întrebă Creștinul.

— Omul răspunse: Altădată mărturiseam cu râvnă credința, atât mie însumi cât și altora. Altădată mă credeam demn de Cetatea Cerească și mă gândeam cu bucurie că voi merge acolo.

— Creștinul. Și acuma ce ești?

— Omul. Acum sunt un om desnădăjduit; ferecat în desnădejde, în cușca asta de fier. Nu mai pot ieși din ea, din nefericire.

— Creștinul. Dar cum ai ajuns în starea aceasta?

— Omul. Am încetat să veghez și să trăiesc în cumpătare. M'am lăsat dus de poftele mele. Am păcătuit împotriva Cuvântului lui Dumnezeu. Am întristat pe Duhul Sfânt și

El s'a depărtat de mine; l-am lăsat pe diavolul să pună stăpânire pe mine. Am provocat mânia lui Dumnezeu și El m'a părăsit. Inima mi s'a împietrit până într'atâta că nu mă mai pot pocăi.

Creștinul spune atunci Tălmăcitorului: Nu mai e oare nici-o nădejde pentru omul acesta? — Intreabă-l, spuse Tălmăcitorul.

Creștinul se adresa omului: Nu mai e oare vreo nădejde, vei rămâne veșnic în cușca asta a desnădejdii?

— Omul. Nu, nu mai e nici-o nădejde.

— Creștinul. De ce? Doar Fiul Celui Prea Inalt e atât de milos!

— Omul. Da, dar eu L-am răstignit a doua oară; am batjocorit ființa Lui. I'am disprețuit neprihănirea, am pângărit sângele Lui și am batjocorit Duhul harului. (1) Prin aceasta m'am înlăturat singur dela toate făgăduințele, deci pentru mine n'a mai rămas decât amenințarea cumplită a unei judecăți care este dinainte hotărâtă și a focului care va mistui pe răzvrătiți, deci și pe mine.

— Creștinul. Pentru ce te-ai aruncat singur în nenorocirea asta?

— Omul. De dragul poftelor, plăcerilor și bogățiilor lumești; îmi făgăduiam singur desfătare când le voi gusta. Dar acum fiecare din aceste lucruri mă roade ca un vierme de foc.

— Creștinul. Nu poți să te mai pocăiești acum și să te întorci la Dumnezeu?

— Omul. Dumnezeu nu-mi mai primește pocăința. Cuvântul Său nu mă mai îndeamnă să cred, ba încă El însuși m'a închis în cușca aceasta de fier: nici-un om nu mă poate scoate de aici. O, Veșnicie! Veșnicie! Cum voi lupta eu cu chinurile care mă mai așteaptă în viitor.

Tălmăcitorul spuse Creștinului: Ține minte ticăloșia acestui om, să-ți fie o pildă veșnică, să te înfioare.

— Intr'adevăr este cumplit! spuse Creștinul. Dumnezeu să-mi ajute să veghez, să fiu treaz și să mă rog, ca să mă pot feri de tot ce a pricinuit nenorocirea acestui om. Dar, nu-i timpul să-mi văd de drum?

(1) Evrei 6. 6; Luca 19. 14; Evrei 10. 26—29;

— Tălmăcitorul. Am să-ţi mai arăt un singur lucru şi apoi poţi să-ţi continui drumul. El îl conduse pe Creştin din nou într'o odaie unde un om tocmai se sculase din pat, şi îmbrăcându-se era îngrozit, tremurând.

Creştinul întrebă: Ce are acesta? Tălmăcitorul porunci omului să spună dece tremură. Acesta răspunse: Am văzut azi noapte în vis că tot cerul s'a întunecat. Tuna şi fulgera aşa de îngrozitor că m'a apucat o spaimă de moarte. M'am uitat în sus şi am văzut în visul meu, norii trecând neobişnuit de repede. Apoi am auzit sunet de trâmbiţe şi am văzut un Om pe nor, înconjurat de cetele cereşti. Toţi erau împresuraţi de flăcări; chiar şi cerul era cuprins de foc. Apoi am auzit un glas puternic: Sculaţi-vă cei morţi şi veniţi la judecată! Îndată stâncile au crăpat, mormintele s'au deschis şi morţii din ele au ieşit afară. Unii erau plini de bucurie şi priveau în sus, alţii căutau să se ascundă prin munţi. Cel care şedea pe nor a deschis cartea şi a poruncit întregei lumi să se înfăţişeze înaintea Sa. O flacără mare şi o oarecare distanţă îl despărţea de ceilalţi, aşa cum este între judecător şi împricinaţi la judecată. Am auzit de asemenea strigându-se celor ce înconjurau pe omul de pe nor: Adunaţi neghina, pleava, paiele şi aruncaţi-le în iazul de foc! La aceste cuvinte, foarte aproape de locul unde stăteam eu, s'a deschis o prăpastie fără fund. Din ea ieşea fum şi cărbuni aprinşi, cu un zgomot înspăimântător. Judecătorul porunci din nou: Adunaţi grâul în grânar! Atunci am văzut că mai mulţi au fost ridicaţi pe nori, dar eu am fost lăsat jos. Căutam să mă ascund, dar nu puteam, căci Cel ce şedea pe nor se uita la mine. Păcatele mele îmi veneau în minte şi mă chinuia conştiinţa. Tocmai atunci m'am trezit din somn. (1)

— Creştinul. Dar ce te-a înfricoşat aşa tare din visul acesta?

— Omul. Credeam că a venit ziua judecăţii şi eu nu sunt pregătit pentru asta. Ce m'a speriat şi mai mult a fost că îngerii au luat sus în cer pe mulţi, iar pe mine m'au lăsat locului. Şi pe lângă aceasta, prăpastia fără fund s'a deschis aproape de locul unde stăteam eu. Mă mustra şi

(1) Matei 3. 12; Luca 3. 17;

conştiinţa, dar Judecătorul nu-şi mai lua ochii dela mine; mă privea cu mânie.

Tălmăcitorul spuse Creştinului: Ai luat bine seama la toate acestea?

— Creştinul. Da şi ele mă înfricoşează, dar îmi dau şi nădejde.

— Tălmăcitorul. Atunci păstrează-le toate în inima ta, ca să-ţi fie ca un imbold care să te împingă să urmezi calea pe care trebuie să mergi.

Creştinul se pregăti să-şi urmeze drumul. Tălmăcitorul mai adaugă: Mângâietorul să fie totdeauna cu tine, Creştine ca să te călăuzească pe drumul care duce spre Cetatea cerească. Creştinul porni deci la drum, zicându-şi în sine: Am văzut aici lucruri foarte folositoare, unele plăcute, altele cumplite, care mă îndeamnă să stărui în ce am început, să cuget la ele şi să înţeleg bine de ce mi-au fost înfăţişate. Mulţumesc, bunule Tălmăcitor.

Capitolul 5

Creştinul găseşte iertarea şi izbăvirea la picioarele crucii.

Drumul Creştinului era mărginit de o parte şi de alta cu un zid care se numea Mântuirea. El începu să alerge, nu însă fără greutate din cauza poverii ce o avea în spate. (1)

Alergă până ajunse la un loc mai ridicat. Acolo se afla o cruce, iar ceva mai jos de ea un mormânt deschis. Când ajunse Creştinul la cruce, văzui în vis că povara i se desface singură de pe umeri; începu să se rostogolească la vale până căzu în gura mormântului deschis.

Creştinul simţi atunci o mare bucurie şi uşurare. Plin de veselie spuse: El mi-a dat odihnă prin suferinţa Sa şi viaţa prin moartea Sa. Se opri un timp să privească şi să se minuneze, căci era uimit de faptul că doar privise crucea şi îi şi căzuse povara din spate. Privi îndelung la cruce până când lacrimile îi năpădiră ochii curgându-i pe obraji. (2)

(1) Isaia 26. 1; (2) Zaharia 12. 10;

Pe când stătea el așa, iată că trei Ființe strălucitoare veniră la el, spunându-i: Pace ție! Primul îi spuse: Iertate îți sunt păcatele! Al doilea îl desbrăcă de hainele lui zdrențăroase și-l îmbrăcă în haine noi. Al treilea îi puse un semn pe frunte și-i dădu un pergament, poruncindu-i să-l citească atent pe drum, și să-l prezinte când va ajunge la poarta cetății cerești. (1) Apoi cei trei se depărtară și pelerinul își continuă drumul vesel, cântând.

Am văzut apoi în vis pe Creștin urmându-și drumul, până în vale. Acolo, puțin la o parte de drum, zări trei oameni care dormeau buștean, având picioarele legate în lanțuri. Pe unul îl chema Gogomanul, pe altul Leneșul, iar al treilea Ingâmfatul.

Când i-a văzut zăcând într'așa hal, Creștinul se apropie de ei și încercă să-i trezească, strigându-le: Voi sunteți ca cei ce dorm pe vârful unei corăbii, căci Marea Moartă e sub voi, un lac fără fund. (2) Treziți-vă și veniți cu mine. Vă voi ajuta să scăpați de lanțuri. Le mai spuse: Dacă va veni peste voi cel ce umblă ca un leu răcnind, veți ajunge negreșit prada colților lui (3) Ei se uitară la el și-i răspunseră fiecare în felul lui. Gogomanul spuse: Eu nu văd nici-o primejdie! Leneșul grăi: Să mai ațipesc puțin! Ingâmfatul spuse și el: Fiecare trebuie să stea pe picioarele lui! Apoi se culcară din nou, iar Creștinul își văzu de drum.

Dar el era mâhnit că niște oameni care se aflau în mare primejdie, puneau așa puțin preț pe bunăvoința lui de a-i ajuta. Pe când sta așa, Creștinul văzu doi oameni sărind peste zidul din partea stângă a drumului îngust. Aceștia veniră grăbiți la el. Unul se numea Tipicarul, celălalt Fățarnicul. Când se apropiară de Creștin, el le spuse: Domnilor, de unde veniți și unde mergeți?

— Tipicarul și Fățarnicul. Noi suntem născuți în tara Gloriei Deșarte și mergem la Muntele Sionului ca să fim lăudați.

— Creștinul. De ce n'ați intrat pe poarta dela începutul acestui drum? Nu știți că este scris acolo: Cine nu intră pe ușă, ci sare pe altă parte, este un hoț și un tâlhar? (4)

(1) Marcu 2. 5; Zaharia 3. 4; (2) Pildele 23. 34; (3) 1 Petru 5. 8; (4) Ioan 10. 1;

Ei răspunseră că toți cei din țara lor socotesc că e mare înconjur să vii pe la poartă și de aceea au obiceiul să scurteze drumul, sărind peste zid.

— Creștinul. Dar nu va fi socotită aceasta o călcare a poruncii Domnlui Cetății spre care mergem, dacă nesocotiți astfel voia Sa arătată lămurit?

Ei îi spuseră să nu-și bată capul în privința asta, pentrucă ce făcuseră ei, era după un vechi obicei, că dacă ar fi nevoie, ar putea aduce și mărturii care să dovedească cum că așa s'a făcut de mai bine de o mie de ani.

— Credeți voi, spuse Creștinul, că obiceiul vostru ar câștiga la judecată?

Ei răspunseră că un obicei ca acesta, care durează de mai bine de o mie de ani, va fi fără îndoială socotit de un judecător nepărtinitor ca ceva legiuit. Și afară de asta, adauseră ei, nu interesează cum am ajuns pe drum. Bine că suntem pe el! După cum înțelegem, tu ești un drumeț care ai intrat pe poartă. Noi am sărit peste zid. Intrucât situația ta e mai bună ca a noastră?

— Creștinul. Eu merg după porunca Stăpânului meu, iar voi umblați după gândurile neghioabe ale închipuirii voastre și sunteți socotiți hoți de către Stăpânul acestui drum; deaceea mă îndoiesc dacă la sfârșitul drumului veți fi primiți ca niște oameni cinstiți; voi veniți de capul vostru, fără călăuzirea Sa, și veți continua singuri drumul fără îndurarea Sa.

Ei nu mai avură ce să-i răspundă; îi spuseră să-și vadă de treaba lui. Am văzut apoi că au mers pe drumul lor, fără să-și mai vorbească, ci spuseră Creștinului doar că în ce privește legile și rânduielile, ei nu se îndoiau că le împlinesc cu un cuget foarte curat, ca și el.

— Nu vedem în ce te deosebești tu de noi, decât doar prin mantaua pe care o porți și care, după cât gândim, ți-a dăruit-o vreun vecin, ca să-ți acoperi goliciunea.

— Creștinul. Prin faptele cerute de legi și rânduieli, nu veți fi mântuiți, căci nu ați intrat pe poartă. (1) Cât despre mantaua pe care o port, am primit-o dela Stăpânul locului spre care merg, și tocmai așa cum spuneți voi, ca să-mi

(1) Galateni 2. 16; 3. 11;

acopăr goliciunea; aceasta este o dovadă a bunătății Lui deosebite față de mine, căci înainte n'aveam pe mine decât niște zdrențe. Afară de asta, ea îmi este și o mare mângâiere, pentrucă eu cred că îndată ce voi ajunge la poarta Cetății, Domnul mă va recunoaște fiindcă port haina Sa, haină cu care m'a îmbrăcat fără plată în ziua când m'a desbrăcat de zdrențele mele; și pe lângă aceasta, am pe frunte un semn, la care poate încă n'ați luat seama; semnul mi l-a făcut un trimis al Domnului, în ziua când mi-a căzut povara din spinare; vă mai pot spune că mi s'a dat un pergament; cetindu-l, el îmi aduce mângâiere; mi s'a poruncit să-l arăt la poarta cerească, să pot să intru; mă îndoiesc că vreunul din voi are ceva din toate aceste lucruri; și nu le aveți, pentrucă n'ați intrat pe poartă.

Cei doi nu spuseră nimic, se uitară unul la altul și începură să râdă. I'am văzut pe toți trei mergând mai departe. Creștinul mergea înainte și nu le mai vorbea, doar suspinând, sau tresărind de bucurie. Citea mereu din pergamentul pe care i-l dăduse una din Ființele acelea strălucitoare și lectura aceasta îi dădea noi puteri.

Capitolul 6

Dealul Greutăților

I-am văzut mergând așa până au ajuns aproape de Dealul Greutăților, la poalele căruia se afla un izvor. De aici, din drumul care venea dela poartă, se despărțeau două drumuri, care o luau pe la poalele dealului: unul la dreapta, altul la stânga. Însă drumul cel îngust, care era și cel adevărat, ducea drept în sus pe deal, iar suișul dealului se numea Greutate. Creștinul merse mai întâi la izvor și bău din el ca să se răcorească. Pe urmă începu să suie dealul spunându-și: Cu toate că dealul este înalt, totuși îl sui; să nu iau în seamă greutatea; pe aici trece calea către viață; hai curaj, nu slăbi și nu te teme; mai bine pe drumul drept cu toate că-i greu decât pe un drum strâmb, mai ușor, dar care sfârșește rău.

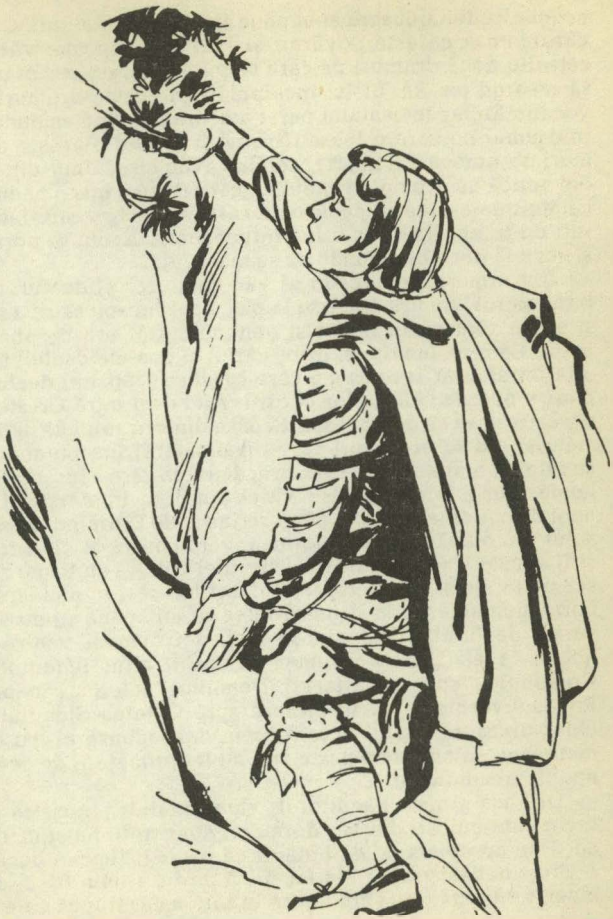

Ceilalți doi ajunseră și ei până la poalele dealului. Când văzură însă că este povârnit și înalt și când mai văzură celealte două drumuri pe care se putea merge, se hotărîră să meargă pe ele. Ei își închipuiau că aceste drumuri se vor întâlni iar în cealaltă parte a dealului, dând amândouă în drumul pe care o luase Creștinul. Unul din aceste drumuri se numea Primejdie, celălalt Nimicire. Unul din cei doi apucă pe drumul Primejdiei, care îl duse într'o pădure; celălalt de-a-dreptul pe drumul către Nimicire, care-l duse într'un ținut plin de înălțimi întunecoase. Acolo se poticni și căzu la pământ de unde nu se mai sculă.

— Am urmărit pe Creștin să văd cum urcă el dealul: mai întâi aleroă, pe urmă merse la pas, apoi începu să se agațe și să se târască în mâini și genunchi atât era de abrubt locul. Cam pe la mijloc, între vârful și poalele dealului, se afla un umbrar frumos, pe care-l făcuse Stăpânul dealului pentru odihna călătorilor obosiți. Aici deci intră Creștinul și se așeză să se odihnească. Scoase din sân sulul de pergament și citi în el lucruri care-l mângâiară; începu apoi să se uite cu luare aminte la îmbrăcămintea care-i fusese dată lângă cruce, bucurându-se astfel din nou; în sfârșit aținpi, apoi dormi de-a-binelea, până se înnoptă. Dormind, îi căzu sulul din mână; pe când dormea, veni cineva la el, îl trezi și îi spuse: Du-te la furnici, leneșule! Uită-te cu băgare de seamă la ele și fii înțelept. (1) Creștinul sări în picioare și porni numaidecât la drum. Merse grăbit până ajunse în vârful dealului. Când ajunse aici, doi oameni veniră în goană la el. Unul se numea Fricosul, altul Bănuitorul. Creștinul le spuse: Ce faceți, Domnilor? Alergați înapoi? Fricosul răspunse că merseseră spre Cetatea Sionului și chiar urcaseră dealul acesta greu; dar, adause el, cu cât mergeam, cu atât dam peste mai multe primejdii; de aceea ne întoarcem înapoi.

— Da, așa-i, zise Bănuitorul, chiar înaintea noastră pe drum sunt culcați doi lei; dorm, ori sunt treji, nu știm, dar dacă ne apropiam de ei, hotărât că ne-ar fi rupt în bucăți.

Creștinul răspunse: Mă faceți să-mi fie și mie frică; dar încotro să fug? Dacă mă întorc în țara mea, știu că ea este

(1) Pildele 6. 6;

sortită focului și voi pieri negreșit acolo; dacă însă voi putea ajunge în Cetatea Cerească, acolo nu mai sunt în primejdie. Trebuie să-mi iau inima în dinți: să mă întorc înapoi, asta n'ar însemna decât moartea. Dacă merg înainte, trec printr'o mare spaimă, dar pe urmă am viața veșnică; fie ce-o fi, merg înainte. Fricosul și Bănuitorul scoborîră în fugă dealul, iar Creștinul își văzu de drum. Începu să se gândească la cele ce-i spuseseră cei doi și vru să scoată sulul din sân ca să citească din el, dar nu-l găsi. Creștinul era nespus de amărât și nu știa ce să facă. Pierduse tocmai ce-i era de trebuință ca să aibă mângâiere și în același timp ce-i trebuia ca să intre în Cetatea Cerească. Se găsea în mare încurcătură și nu știa ce să facă. Își aduse însfârșit aminte că adormise sub umbrarul de pe deal. Căzu deci în genunchi și se rugă lui Dumnezeu să-l ierte, pe urmă se întoarse să-și caute sulul.

Cine ar putea spune mâhnirea Creștinului, pe tot drumul înapoi? Ofta, plângea, și de multe ori se mustra că se apucase să doarmă într'un loc hotărât numai pentru puțină odihnă. Se întoarse îndărăt, căutând cu grijă pe tot drumul, când într'o parte, când într'alta, doar o da peste sulul care îi adusese atâta mângâiere pe drum. Merse așa până ce zări departe umbrarul unde se oprise să doarmă. Apoi se mâhni și mai mult, căci își aduse aminte că dormise acolo și-și spuse: O, nemernicul de mine că mi-am găsit să dorm ziua nămiaza mare! M'am lăsat dus de poftă și m'am folosit de umbrar să-mi răcoresc trupul, pe când Stăpânul dealului îl ridicase doar pentru puțină înviorare. Cât drum am făcut în zadar! La fel a fost și cu copiii lui Israel; din pricina păcatului lor au fost trimeși înapoi la Marea Roșie. Și eu merg trist pe drumul acesta pe care puteam să merg voios, dacă n'aș fi dormit somnul acela păcătos! Cât de departe aș fi fost acum! Trebuie să fac de trei ori drumul; ba mi se pare că o să mă apuce și noaptea, căci ziua este pe sfârșite. O, dacă n'aș fi adormit!

Ajunse înapoi la umbrar, se așează jos și începu să plângă; dar, în cele din urmă, uitându-se sub un scaun, văzu sulul; îl luă tremurând și-l băgă în sân. Cine poate spune bucuria lui? Căci sulul era doar chezășia vieții lui și primirii la limanul dorit; deaceea Creștinul mulțumi lui

Dumnezeu că îi îndreptase ochii spre sul, apoi bucuros și cu lacrimile în ochi își urmă drumul. Cât de sprinten călca acum! Cu toate acestea, înainte de a ajunge în vârful dealului, asfinți soarele. Acesta îi aminti iarăși cât de ușuratec fusese; începu să se tânguiască și să-și spună: O, somn păcătos! Iată că mă prinde noaptea pe drum din pricina ta! Trebuie să merg pe întuneric, nu văd cărarea și trebuie să întâmpin răcnetul fioros al fiarelor sălbatice. Își mai aduse aminte de cele povestite de Fricos și de Bănuitor, privitor la leii pe care i-au întâlnit în drum. Își spuse în sine: Fiarele cutreieră noaptea după pradă și dacă îmi vor ieși înainte în întunerec, cum mă voi feri de ele ca să nu mă sfâșie? Pe când își plângea purtarea sa nesăbuită, iată că înaintea lui, lângă drum, văzu un palat falnic, al cărui nume era Plin de Frumusețe.

Capitolul 7

Palatul Plin de Frumusețe.

In visul meu l-am văzut pe Creștin grăbindu-se spre palat, cu gândul să ceară acolo găzduire. Nu merse mult și când era ca la vreo două sute de pași de odăița portarului, ajunse pe un drum foarte îngust; se uită cu băgare de seamă și văzu doi lei stând în drum. Acuma înțeleg, se gândi el, primejdia care a întors din drum pe Bănuitor și pe Fricos! Leii erau însă înlănțuiți, dar el nu vedea lanțurile. Il apucă frica și se gândea dacă nu-i mai bine să se întoarcă și el înapoi după ceilalți, căci nu vedea scăpare. Dar portarul, care se chema Veghetorul, băgă de seamă din odăița lui și-i strigă: Așa de neputincios ești? Nu te teme de lei, că sunt în lanțuri; sunt puși aici ca să încerce credința celor ce vin. Ține drept prin mijlocul cărării și nu ți se va întâmpla nimic.

L-am văzut apoi mergând înainte tremurând de frica leilor; îi auzi răcnind, dar nu-i făcură nimic. Era foarte bucuros și merse până înaintea ușii unde era portarul,

căruia îi spuse: Domnule, ce fel de casă este aceasta? N'aș putea să trag aici peste noapte? Portarul îi răspunse: Casa a fost clădită de Stăpânul dealului pentru odihna și adăpostirea pelerinilor. Portarul l-a mai întrebat de unde vine și încotro merge.

— Creștinul. Vin din Cetatea Pierzării și merg la Muntele Sionului; dar pentrucă a asfințit soarele, aș vrea, dacă s'ar putea, să rămân aici peste noapte.

— Portarul. Cum te numești?

— Creștinul. Numele meu este acum Creștinul, dar mai nainte mă chema Fără-Har. Sunt din neamul lui Iafet, pe care Dumnezeu vrea să-l înduplece să locuiască în corturile lui Sem. (1)

— Portarul. Cum se face că vii așa de târziu? A apus soarele.

— Creștinul. Aș fi ajuns mai de vreme aici, dar păcătosul de mine, am adormit la umbrarul de pe deal. Și tot aș fi ajuns mai de vreme, dacă pe când dormeam n'aș fi pierdut sulul și m'am suit până în vârful dealului fără el; am fost nevoit să mă întorc unde dormisem, l-am găsit și iată-mă acum aici.

— Poartarul. Foarte bine. Voi chema pe una din fecioarele palatului, căreia, dacă-i vei plăcea la vorbă, te va duce la ceilalți din năuntru, după rânduiala casei. Portarul sună clopotul și veni o fecioară frumoasă, care se numea Priceperea; ea întrebă ce este.

Portarul răspunse: Omul acesta este în călătorie; vine din Cetatea Pierzării și merge la Muntele Sionului, dar pentrucă-i obosit și l-a apucat noaptea, m'a întrebat dacă n'ar putea să tragă aici peste noapte. I-am spus că am să te chem și după ce ai să stai de vorbă cu el, vei face cum ți se va părea mai nimerit, potrivit cu rânduielile casei.

Atunci ea l-a întrebat de unde este și încotro se duce. L-a mai întrebat ce l-a făcut să pornească în călătorie și el i-a spus tot. La urmă l-a întrebat cum îl cheamă. El spuse: Creștinul, și mai adăugă: doresc cu atât mai mult să rămân aici peste noapte pentrucă, după cum văd, casa aceasta a fost clădită de Stăpânul dealului pentru adă-

(1) Genesa 9. 27;

postirea pelerinilor. Ea zâmbi, însă în ochi avea lacrimi. După un timp, ea spuse: Am să mai chem pe careva din casă; alergă la uşă şi chemă pe Prevedere, pe Evlavie şi pe Dragoste, care, după ce au mai stat puţin de vorbă cu el, l-au adus în mijlocul familiei. Mulţi din ai casei îl întâmpinară în prag spunându-i: Intră, tu care eşti binecuvântat de Domnul! Casa noastră a fost clădită de Stăpânul dealului tocmai pentru primirea unor călători ca tine. Creştinul se plecă înaintea lor şi intră în casă. Ii dădură ceva să bea şi se învoiră ca până la cină, să mai stea de vorbă. Evlavie, Prevedere şi Dragoste începură astfel:

— Evlavie. Acum, iubite Creştin, fiindcă în dragostea noastră te-am primit în casă, hai să vorbim despre tot ce ţi s'a întâmplat în călătoria ta, pentru ca în felul acesta, dacă se poate, să devenim cu toţi mai buni.

— Creştinul. Cu toată inima, şi îmi pare bine că vă văd atât de binevoitoare cu mine.

— Evlavie. Mai întâi, ce te-a făcut să te hotărăşti pentru viaţa de pelerin.

— Creştinul. Am fost silit să-mi părăsesc ţara pentrucă mă aşteaptă pieirea dacă rămâneam unde mă aflam.

— Evlavie. Dar cum se face că ai nimerit tocmai aici?

— Creştinul. Aşa a fost voia lui Dumnezeu. Pe când tremuram de pieire, şi nu ştiam încotro s'apuc, din fericire, a venit la mine un om numit Evanghelistul şi m'a îndreptat spre Poarta Strâmtă, pe care n'aş fi nimerit-o niciodată altfel; şi aşa m'a pus pe drumul care m'a dus drept aici.

— Evlavie. Dar pe la casa Tălmăcitorului n'ai trecut?

— Creştinul. Ba da, şi am văzut acolo unele lucruri pe care am să le ţin minte cât voi trăi. Mai ales trei din ele: cum Hristos, în ciuda Satanei, întreţine în inimi lucrarea harului Său; cum a păcătuit un om până acolo că s'a lipsit de orice îndurare a lui Dumnezeu, precum şi visul unuia care credea că a şi venit judecata de apoi.

— Evlavie. Cum asta, l-ai auzit povestindu-şi visul?

— Creştinul. Da, şi era înspăimântător; mă durea la inimă când povestea, totuşi nu-mi pare rău că l-am auzit.

— Evlavie. Cum asta, l-ai auzit povestindu-şi visul?

— Creştinul. El m'a mai dus să văd un palat măreţ şi pe oamenii care-l locuiau, îmbrăcaţi în aur; am văzut acolo

cum un bărbat viteaz şi-a făcut drum cu sabia prin mijlocul oamenilor înarmaţi care stăteau în uşă ca să-l oprească să intre — cum a fost poftit înăuntru, să dobândească slava veşnică; toate acestea mi-au mers la inimă. Aş fi rămas un an întreg în casa bunului Tălmăcitor, dacă n'ar fi trebuit să merg mai departe.

— Evlavie. Şi ce-ai mai văzut pe drum?

— Creştinul. Mai întrebi? Mai departe am văzut un om care era răstignit sângerând pe o cruce de lemn. Şi doar cât am privit la El şi povara mi-a şi căzut din spinare. Imi părea ciudat, căci până atunci nu mai văzusem aşa ceva. Cum stam aşa şi mă uitam, au venit la mine trei Fiinţe strălucitoare. Una din ele mi-a adeverit că păcatele îmi sunt iertate; a doua m'a desbrăcat de hainele mele zdrenţăroase şi mi-a dat această haină înflorată; a treia mi-a făcut semnul care se vede pe frunte şi mi-a dat acest sul de pergament.

— Evlavie. Dar ai mai văzut şi alte lucruri nu-i aşa?

— Creştinul. Cele pe care le-am înşirat până acum sunt cele bune; dar am mai văzut şi altele. De pildă, am văzut pe cei trei oameni: Gogomanul, Leneşul şi Ingâmfatul, dormind lângă drum, cu lanţuri de picioare. Dar credeţi că am putut să-i trezesc? Am mai văzut pe Tipicar şi pe Făţarnic, cum au sărit zidul, ca să meargă după cum spuneau ei, spre Muntele Sionului. Dar au pierit repede, cum de altfel le şi spusesem, dar ei n'au vrut să mă asculte. Mai greu decât toate mi-a fost însă la urcatul acestui deal şi tot aşa de greu mi-a fost să trec pe lângă lei. Şi, în adevăr, dacă n'ar fi fost acel bun Portar, nu ştiu dacă în cele din urmă nu m'aş fi întors înapoi. Acum însă mulţumesc lui Dumnezeu că mă aflu aici şi vă mulţumesc şi vouă că m'aţi primit.

Pe urmă Prevedere a găsit cu cale să-i mai pună câteva întrebări.

— Prevedere. Te gândeşti câteodată la ţara de unde vii?

— Creştinul. Da, însă cu multă ruşine şi scârbă. In adevăr, aş fi avut prilej să mă întorc acolo, însă acum doresc o ţară mai bună, adică pe cea cerească. (1)

(1) Evrei 11. 15;

— Prevedere. Nu mai duci cumva cu tine din apucăturile cu care erai obișnuit mai nainte?
— Creștinul. Da, însă fără voia mea; în deosebi gândurile ascunse ale firii pământești, cu care toți cei din țara mea, ca și mine altădată, se desfată. Dar acum toate acestea mă chinuesc și dacă ar fi după mine, nu m'aș mai gândi la ele. Insă când vreau să fac bine, răul stă lipit de mine. (1)
— Prevedere. Nu ți se pare uneori că ai și biruit aceste obiceiuri care îți dau atât de mult de gândit?
— Creștinul. Da, însă rareori se întâmplă acest lucru. Ceasurile acelea sunt ceasuri de fericire.
— Prevedere. Poți să-ți aduci aminte prin ce mijloace ți se par aceste necazuri ca și biruite?
— Creștinul. Da, când mă gândesc la ce am văzut la cruce; când mă uit la haina mea înflorată; când citesc pergamentul pe care-l port în sân și când mă gândesc cu dor la locul spre care merg.
— Prevedere. Ce te face să fii așa de dornic să mergi la Muntele Sionului?
— Creștinul. Mai mă întrebi? Nădăjduesc să văd acolo viu pe Cel care atârna neînsuflețit pe cruce; că acolo voi scăpa de toate aceste apucături care sunt în mine și mă necăjesc fără încetare. Se spune că acolo nu este moarte și că voi locui împreună cu cel pe care-l iubesc mai mult. Să vă spun drept, iubesc pe Cel ce m'a scăpat de povara mea și sunt obosit de boala dinăuntrul meu. Jinduiesc după veșnicie și să fiu cu cei care strigă: *Sfânt, sfânt, sfânt este Cel veșnic!*

Pe urmă, Dragoste întrebă pe Creștin: Ai familie? Ești însurat?
— Creștinul. Am nevastă și patru copii.
— Dragoste. Și de ce nu i-ai adus cu tine?

Creștinul începu să plângă și răspunse: Vai, cum nu i-aș fi luat cu mine! Dar ei urau din răsputeri călătoria mea.
— Dragoste. Să fi vorbit cu ei, să fi încercat să le arăți primejdia care-i așteaptă dacă rămân acolo.
— Creștinul. Așa am și făcut și le-am mai spus tot ce mi-a arătat Dumnezeu cu privire la nimicirea cetății noastre;

(1) Romani 7. 21;

însă le-am părut ca unul care vrea să-şi râdă de ei şi nu m'au crezut.

— Dragoste. Te-ai rugat lui Dumnezeu să binecuvinteze sfatul ce le-ai dat?

— Creştinul. Da, şi chiar cu multă dragoste, căci trebuie să ştiţi că îmi erau foarte dragi, nevasta şi sărmanii mei copilaşi.

— Dragoste. Dar le-ai vorbit de întristarea ta, de frica de nimicire, căci, după părerea mea, nimicirea cetăţii voastre îţi era destul de vădită?

— Creştinul. De nenumărate ori. Ei puteau să vadă destul de bine frica mea, după înfăţişarea pe care o aveam, din lacrimile mele şi frământarea mea de teama judecăţii care atârna deasupra capetelor noastre; însă toate acestea n'au fost deajuns ca să-i înduplece să vie cu mine.

— Dragoste. Dar cum motivau ei că nu vin?

— Creştinul. Ce să spun? Nevastă-mea se temea să nu piardă lumea aceasta, iar copiii mei se ţineau de desfătările nesăbuite ale tinereţii. Si aşa, fie dintr'o pricină, fie din alta, m'au lăsat să plec singur.

— Dragoste. Dar nu cumva, printr'o purtare nelalocul ei, ai înnăbuşit în tine toate cuvintele cu care căutai să-i înduplecí să vie cu tine?

— Creştinul. Se înţelege că nu mă pot lăuda cu viaţa mea, căci îmi dau seama că am făcut multe greşeli. Ştiu foarte bine că uşor poate cineva să răstoarne prin purtarea sa, dovezile şi sfaturile ce caută să le întipărească altora, spre binele lor. Totuşi pot să spun că m'am ferit cât am putut ca nu cumva, prin vreo faptă nepotrivită, să le fac nesuferită călătoria mea. Ba încă, din această pricină, chiar îmi spuneau că sunt prea aspru cu mine însumi şi că de dragul lor mă opresc dela lucruri în care ei nu vedeau nici-un rău. Mai mult: pot să spun că dacă ceva din mine le-a dat prilej să se poticnească, a fost tocmai multa mea grijă să nu păcătuiesc împotriva lui Dumnezeu, sau să fac vreo nedreptate aproapelui meu.

— Dragoste. Aşa este! Cain a urît pe fratele său pentrucă faptele lui erau rele, iar ale fratelui său drepte; şi dacă nevasta şi copiii tăi au găsit un prilej de poticnire în tine

din pricina aceasta, atunci ei au fost vinovaţi faţă de tine. Tu însă ţi-ai scăpat sufletul de vina sângelui lor. (1)

I-am văzut în vis stând aşa de vorbă până a fost gata cina şi s'au aşezat să mănânce. Masa era pregătită cu bucate gustoase şi vin bine limpezit, iar toată discuţia la masă a fost despre Stăpânul dealului: Despre ce făcuse El şi de ce clădise casa aceea. Din ce spuneau, am înţeles că El fusese un mare viteaz, care s'a luptat cu cel care avea stăpânirea morţii şi l-a biruit, (2), dar nu fără mare primejdie pentru Sine, lucru care m'a făcut să-l iubesc şi mai mult. — Căci, după cum am auzit vorbindu-se — spuse Creştinul, El a putut să facă aşa, doar dându-şi sângele Său. Însă ceea ce punea o cunună slăvită de har peste tot ce făcuse El, era faptul că făcuse totul din dragoste curată faţă de ţara aceasta. Câţiva din ai casei mai spuneau că Îl văzuseră şi vorbiseră cu El după ce murise pe cruce. Ei adevereau că au auzit din gura Sa că El iubeşte foarte mult pe sărmanii pelerini, ca nimeni altul. Au dat şi o pildă despre cele ce spuneau, şi anume că El se desbrăcase de slava Sa ca să poată veni astfel în ajutorul celor sărmani. Ei L-au mai auzit spunând că nu vrea să locuiască singur pe Muntele Sionului. Afară de aceasta, ei mai spuseră că pe mulţi pelerini i-a făcut principi, cu toate că din naştere erau nişte cerşetori scoşi din gunoi. (3)

Aşa au mai vorbit până noaptea târziu. Pe urmă, după ce s'au încredinţat în paza Stăpânului lor, se duseră să se odihnească. Pe călător l-au dus într'o odaie mare de sus, a cărei fereastră dădea spre răsărit. Odaia se numea Pace. Acolo dormi până se crăpă de ziuă, iar când se trezi începu să cânte.

Dimineaţa i-au spus călătorului să nu plece până nu-i vor arăta lucrurile minunate de acolo. L-au dus mai întâi în odaia unde ţineau cărţile ca să-i arate însemnări foarte vechi în care, după cum îmi amintesc din vis, era trecută spiţa neamului Stăpânului acelui deal: precum că El este Fiul Celui Bătrân în zile şi obârşia Sa este din veşnicie. Tot aici erau însemnate mai în amănunt faptele Sale şi

(1) 1 Ioan 3. 12; Ezechiel 3. 19; (2) Evrei 2. 14—15;
(3) 1 Samuel 2. 8;

numele multor inşi pe care îi luase în slujba Sa, cum i-a mutat apoi pe aceştia în nişte locuinţe care nu pot să fie nimicite nici de mulţimea zilelor, nici de slăbiciunea firii trecătoare.

I-au mai cetit apoi Creştinului câteva din faptele însemnate pe care le făcuseră unii din slujitorii Săi: au cucerit împărăţii, au făcut dreptate, au căpătat împliniri de făgăduinţe, au potolit leii, au stins puterea focului, au scăpat de sabie, au prins puteri din slăbiciune, au fost viteji în războaie, au pus pe fugă oştirile vrăjmaşe. (1)

Pe urmă, au mai cetit din alte însemnări ale casei, în care era arătat că domnul lor era gata să primească pe oricine şi să-i dea har, cu toate că altădată omul ar fi făcut mare ocară fiinţei şi faptelor Sale. Tot aici se aflau istorisiri despre multe alte lucruri însemnate, precum şi proorociri de lucruri care se vor împlini negreşit, spre spaima duşmanilor, cât şi spre mângâierea pelerinilor.

A doua zi îi arătară tot felul de arme: săbii, paveze, coifuri, platoşe, rugăciuni stăruitoare şi încălţăminte — erau atâtea arme că se putea înarma cu ele în slujba Domnului tot atâţia oameni câte stele sunt pe cer.

I-au mai arătat şi câteva din uneltele cu care unii din slujitorii Săi făcuseră lucruri minunate. I-au arătat toiagul lui Moise; ciocanul şi ţăpuşa cu care a omorât Iael pe Sisera; ulcioarele, trâmbiţele şi făcliile cu care Ghedeon a pus pe fugă oştile lui Madian; lancea cu care a ucis Şamgar şase sute de oameni; praştia şi piatra cu care David a ucis pe Goliat din Gat, precum şi sabia cu care va omorî Domnul pe Omul păcatului în ziua când el se va năpusti asupra prăzii sale. I-au mai arătat încă multe lucruri minunate, de care Creştinul s'a bucurat nespus.

Creştinul s'a sculat să plece, dar l-au rugat să mai rămână până a doua zi. Şi atunci — spuseră cele trei însoţitoare — dacă va fi cerul senin, îţi vom arăta Munţii Plăcuţi, care te vor mângâia mult, pentrucă ei se află şi mai aproape de limanul dorit. El se învoi şi rămase. Când se făcu ziuă, se duseră pe acoperişul casei şi îi spuseră să privească spre miazăzi. (2) Creştinul văzu în depărtare

(1) Evrei 11. 33—34; (2) Isaia 33. 16—17;

un ținut muntos, foarte frumos, împodobit cu păduri, viță de vie și alte roade, flori, izvoare și fântâni nespus de frumoase. El întrebă cum se numește acea țară; îi spuseră că e țara lui Emanuel și este pentru folosința tuturor pelerinilor. Iar când vei ajunge acolo — îi spuseră, vei putea să vezi până la poarta Cetății Cerești pe care ți-o vor arăta păstorii care trăiesc în munți.

Creștinul se pregăti de plecare și gazdele au fost de acord. Dar mai întâi, spuseră ei, să ne reîntoarcem în sala de arme. Acolo l-au înarmat din cap până'n picioare, pentru cazul când ar fi atacat pe drum.

Capitolul 8

Apollon.

Creștinul ieși cu prietenele sale la poartă; el întrebă pe Portar dacă n'a văzut pe vreun pelerin trecând. Portarul răspunse afirmativ.

— Nu l-ai cunoscut cumva, întrebă Creștinul.

— Portarul. Mi-a spus că-l cheamă Plin-de-Credință.

— Creștinul. A, îl cunosc, e dintr'un loc cu mine; mi-e vecin. Vine din același oraș unde m'am născut și eu. Crezi că a ajuns departe înaintea mea?

— Portarul. O fi acum la poalele dealului.

— Domnul să te binecuvinteze, bunule Portar, pentru tot binele pe care mi l-ai făcut, spuse Creștinul. Apoi porni mai departe; Pricepere, Evlavie, Dragoste și Prevedere îl însoțiră până la poalele dealului. — Cum văd eu, pe cât de greu mi-a fost să sui dealul, tot atât de primejdios îmi va fi să cobor. — Da, spuse Prevedere, așa este. E greu ca cineva să coboare în Valea Umilinței, cum faci tu acum, și să nu alunece. De aceea am și ieșit să te însoțim până la poalele dealului. El începu să coboare, cu băgare de seamă; totuși alunecă de câteva ori.

L'am mai văzut apoi în vis pe Creștin ajungând la poalele dealului; bunele lui gazde îi dădură pâine, o sticlă cu vin și un ciorchine de struguri. Pe urmă el își văzu de drum.

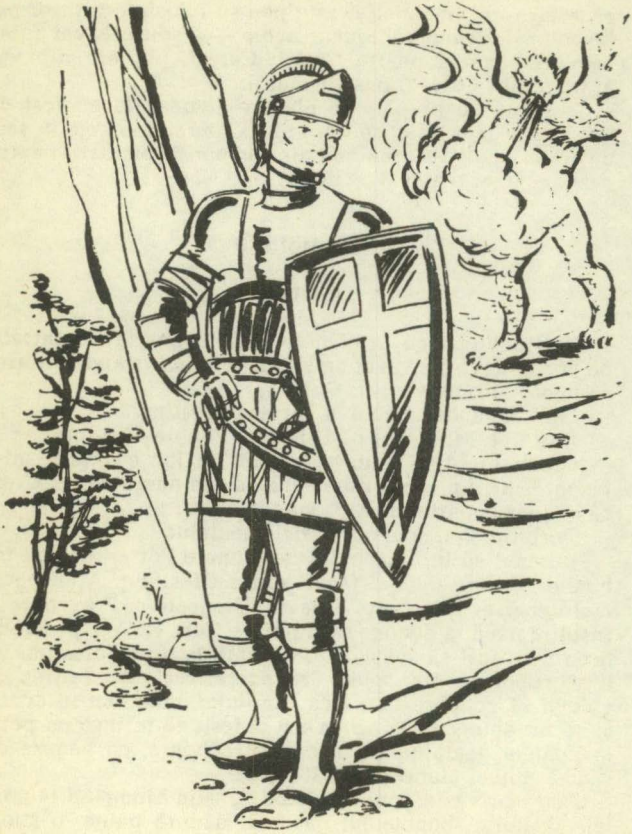

In Valea Umilinței, Creștinul trecu printr'o aspră încercare, căci abea mersese puțin și iată că văzu un dușman înaintea sa; el se numea Apolion. Creștinul începu să-i fie frică și se gândea ce să facă: să se întoarcă înapoi sau să dea piept cu el? Își aduse însă aminte că spatele nu-i era apărat de pavăza ce o primise în dar; se gândi că dacă fuge, vrăjmașul l-ar străpunge pe la spate cu săgețile lui. Se hotărî deci să ție piept. Apolion veni spre el; era înfiorător la vedere: acoperit cu solzi ca peștii, cu aripi de balaur și picioare de urs, din pântece îi ieșea foc și fum, cu o gură de leu. Când ajunse lângă Creștin se uită cu dispreț la el și începu astfel:

— De unde vii și încotro te duci?

— Creștinul. Vin din Cetatea Pierzării, locul tuturor răutăților, și merg spre Cetatea Sionului.

— Apolion. Din cele ce-mi spui îmi dau seama că ești unul din supușii mei, căci țara aceea e întreagă a mea. Eu sunt conducătorul și dumnezeul ei. Cum se face că ai fugit de sub stăpânirea împăratului tău? De n'aș trage nădejde că-mi vei sluji mai bine de acum înainte, cu o lovitură te-aș doborî la pământ.

— Creștinul. E foarte adevărat că m'am născut în țara stăpânită de Domnia-Ta, dar slujba era grea, iar din simbria pe care o plătești nu se poate trăi, căci plata păcatului este moartea. De aceea, când m'am făcut mai mare, m'am gândit și eu, ca și alți oameni chibzuiți, dacă nu mi-aș putea afla o soartă mai bună.

— Apolion. Nici-unui stăpân nu-i place să-și piardă supușii și nici eu nu vreau să te pierd pe tine. Pentrucă te plângi de slujbă și de simbrie, fă bine și întoarce-te înapoi; îți făgăduiesc că-ți voi da oricare din bunătățile ce se găsesc în țara mea.

— Creștinul. Dar acum am intrat în slujba altuia și anume a Impăratului împăraților. Și cum sunt om cinstit, nu mă pot întoarce la Domnia-Ta.

— Apolion. Ai dat din lac în puț, cum spune proverbul. Dar se știe că de obicei, oamenii care se dau drept slujitorii stăpânului tău, după scurt timp se întorc iarăși la mine. Fă și tu la fel și va fi bine.

— Creştinul. I-am făgăduit că voi fi al Său şi i-am jurat credinţă. Cum aş putea să-mi iau cuvântul înapoi, fără să fiu spânzurat ca trădător?

— Apolion. Mie mi-ai făcut la fel şi totuşi eu sunt gata să trec toate cu vederea, dacă te întorci la mine.

— Creştinul. Făgăduielile ce ţi le-am făcut, au fost în copilăria mea; afară de aceasta, sunt încredinţat că Domnul sub steagul căruia mă aflu acum mă poate deslega şi ierta de tot ce am făcut când m'am supus ţie. Şi apoi, să-ţi spun drept: slujba pe care o am la El, simbria ce mi-o dă, slujitorii, cârmuirea şi tovărăşia Lui, tara Lui, îmi plac mai mult decât toate ale tale. De aceea, nu mă mai momi; eu sunt slujitorul Său şi vreau să-L urmez.

— Apolion. Mai gândeşte-te odată, cu sânge rece, la ce te aşteaptă în calea pe care ai apucat. Ştii că cei mai mulţi din slujitorii Săi o sfârşesc rău, pentrucă se răzvrătesc împotriva mea şi a căilor mele. Câţi din ei n'au murit în grele condiţii! Afară de aceasta, tu eşti de părere că slujba Sa e mai bună decât a mea şi totuşi El nu s'a mişcat niciodată de la locul Lui ca să scape din nenorocire pe cei care-i slujesc. Iar eu de câte ori n'am scăpat din mâna Sa şi alor Săi, fie cu forţă, fie prin înşelăciune, pe cei care mi-au slujit cu credinţă!

— Creştinul. Dacă El nu le vine îndată în ajutor o face într'adins, vrând să încerce astfel dragostea lor şi să vadă dacă rămân cu El până la sfârşit; iar sfârşitul rău pe care spui că îl au ai Săi este pentru ei cel mai frumos sfârşit. Căci ei nu se îngrijesc de o izbăvire vremelnică, ci aşteaptă slava pe care o vor avea la urmă, când Domnul lor va veni în toată slava Sa şi a îngerilor Săi.

— Apolion. Te-ai şi dovedit deja necredincios în slujba Sa. Cum îţi închipui că vei primi o simbrie dela El?

— Creştinul. In ce i-am fost necredincios?

— Apolion. La începutul călătoriei, când erai aproape să te îneci în Mlaştina Desnădejdii, te-ai arătat slab. Ai încercat să scapi pe căi lăturalnice de povara ta, când ar fi trebuit să aştepţi până ce Impăratul însuşi ţi-ar fi luat-o din spinare. Ai adormit în loc să veghezi şi ai pierdut pergamentul. Erai cât pe ce să te întorci îndărăt când ai

văzut leii, şi în tot ce povesteşti despre ce ai văzut şi auzit, încerci un sentiment ascuns de îngâmfare.

— Creştinul. Toate câte le spui sunt adevărate şi multe altele pe care nu le-ai pomenit, dar Împăratul căruia îi slujesc şi pe care-L cinstesc, e îndurător şi gata să ierte. El ţine seama că toate aceste slăbiciuni mă stăpâneau încă de pe când eram în ţara ta; acolo m'am obişnuit cu ele; am suferit din pricina lor, mi-a părut rău şi am căpătat iertare dela Împăratul meu.

Atunci Apolion fu cuprins de mare mânie şi izbucni: Sunt duşmanul acestui Împărat — urăsc fiinţa Sa — legile Sale şi pe poporul Său — am venit într'adins ca să mă împotrivesc ţie.

— Creştinul. Ia seama ce faci, Apolion, căci eu mă aflu acum pe calea împărătească, pe calea sfinţirii, ia seama la tine însuţi.

Apolion se aşează de-a-curmezişul drumului, şi spune: N'am nici cea mai mică teamă; pregăteşte-te de moarte, căci jur pe prăpastia iadului că n'ai să mergi mai departe; aici îţi vei da sufletul. Şi spunând acestea, repezi o săgeată aprinsă spre pieptul Creştinului; dar acesta avea în mână un scut cu care se apără.

Creştinul trase sabia, căci văzu că sosise vremea. Apolion aruncă săgeţile ca grindina. Oricât a căutat să se ferească, Creştinul a fost totuşi rănit la cap, la mână şi la picior; se retrase puţin; Apolion se folosi de prilej ca să-l atace cu mai multă tărie. Creştinul însă prinse iarăşi curaj şi se împotrivi cu toată îndârjirea.

Această luptă înverşunată ţinu mai bine de o jumătate de zi; Creştinul era istovit. Din pricina rănilor, puterile îi slăbeau din ce în ce.

Atunci Apolion se apropie de Creştin, îl apucă de cingătoare şi-l trânti la pământ. Creştinul scăpă sabia din mână. Apolion strigă: Eşti în mâna mea!; între timp îl apăsa ca să-şi dea sufletul. Creştinul începu să piardă nădejdea că va mai scăpa cu viaţă. Însă, din voia lui Dumnezeu, se întâmplă că în timp ce Apolion voia să-i dea lovitura de graţie, Creştinul puse repede mâna pe sabie şi spune: Nu te bucura duşmanule, că mă voi scula!

(1) şi-i dădu lui Apolion o lovitură cumplită. Acesta dădu înapoi rănit de moarte. Creştinul se repezi iarăşi la el, spunând: Ba în toate acestea, noi suntem mai mult decât biruitori prin Acela care ne-a iubit (2). Apolion îşi întinse aripile sale de balaur, şi-şi luă zborul făcându-se nevăzut.

Nimeni nu şi-ar putea închipui, dacă n'ar vedea şi n'ar auzi cum am văzut şi am auzit eu, răcnetele cumplite ale lui Apolion cât a ţinut lupta — în timp ce Creştinul suspina şi gemea neîncetat. Nu l-am văzut să fi aruncat o singură privire mai blândă până nu l-a rănit pe Apolion cu sabia cu două tăişuri. Atunci abia a zâmbit Creştinul şi şi-a ridicat ochii la cer.

După luptă, Creştinul spuse: Vreau să mulţumesc Celui care m'a scăpat din gura leului şi mi-a dat ajutor împotriva lui Apolion. — Marele Beelzebub, stăpânul acestui diavol, a pus la cale pierzarea mea, dar binecuvântatul Mihail m'a ajutat; binecuvântat să fie Dumnezeu, lăudat şi binecuvântat să fie în veci.

Apoi am văzut o mână care a dat Creştinului câteva frunze din pomul vieţii; el le luă şi le puse pe rănile primite în luptă şi ele se vindecară numaidecât. Apoi se aşeză să mănânce din pâinea şi să bea din vinul care-i fuseseră dăruite cu puţin mai nainte. După ce prinse astfel puteri noi, porni mai departe, cu sabia în mână. căci nu putea şti dacă nu mai era cumva vreun vrăjmaş prin apropiere. Dar Apolion nu l-a mai supărat cât a trecut prin vale.

Capitolul 9

Valea Umbrei Morţii.

După această vale începea alta, numită Valea Umbrei Morţii. Creştinul trebuia neapărat să treacă prin ea, pentrucă drumul spre Cetatea Cerească trecea prin mijlocul ei. Valea era foarte singuratică. Proorocul

(1) Mica 7. 8; (2) Romani 8. 37;

Ieremia o zugrăveşte astfel: Este o pustie, un pământ uscat şi plin de gropi, un pământ unde domneşte seceta şi umbra morţii, pe unde nu trece şi nu locuieşte nimeni. (1)

Creştinul se afla acum într'o primejdie şi mai mare decât lupta cu Apolion, după cum veţi vedea în cele ce urmează. Indată ce ajunse la gura Văii, întâlni doi oameni; erau fii ai acelora care aduseseră veşti rele despre ţara cea bună, Ţara Făgăduită. (2) Ei se grăbeau să facă drumul înapoi. Creştinul întrebă: Incotro mergeţi?

Ei răspunseră: Inapoi, înapoi, şi dorim să vii şi tu cu noi, dacă ţii la viaţa şi la fericirea ta.

— Creştinul. De ce? Ce s'a întâmplat?

— Mai întrebi? ziseră ei. Am cutezat şi am mers cât mai departe pe acest drum, şi nu mai ajungeam înapoi, dacă mergeam mai departe; n'am mai fi fost aici să-ţi aducem această ştire.

— Dar ce s'a întâmplat?, mai întrebă Creştinul.

— Ehei, eram cât pe ce să intrăm în Valea Umbrei Morţii, dar, din fericire, am văzut primejdia înainte de a da peste ea.

— Dar ce aţi văzut?

— Mai întrebi? Valea este întunecată ca păcura. Am mai văzut acolo duhuri rele, vârcolaci şi balauri din iad. Am auzit urlete şi gemete ca ale unor oameni care suferă chinuri mari. Peste vale plutesc norii morţii; într'un cuvânt, locul este îngrozitor. (3)

— Totuşi, spuse Creştinul, din ce mi-aţi spus voi, înţeleg că acesta este drumul meu către limanul dorit.

— E poate drumul tău, dar nu al nostru.

S'au despărţit, iar Creştinul îşi văzu de drum, cu sabia în mână, de frică să nu fie atacat.

Am văzut apoi în vis că în această vale, pe dreapta, cât ţinea ea, era un şanţ adânc. In acest şanţ, orbii au dus pe orbi în toate vremurile şi au pierit acolo cu toţii. Pe stânga era o mlaştină aşa de adâncă, încât dacă un om cade în ea nu-i dă de fund; aici a căzut de-demult regele David şi ar fi pierit, dacă Cel Atotputernic nu l-ar fi scos. (4)

(1) Jeremia 2. 6; (2) Numeri 13. 32; (3) Jov 3. 5; 10. 22; (4) Psalmul 69. 14—15;

In acest loc cărarea era foarte îngustă, deaceea Creştinul se afla în mare primejdie: mergând prin întunerec el căuta să se ferească de şanţ, dar era în primejdie să cadă de cealaltă parte în mocirlă. A mers aşa înainte; l-am auzit suspinând; în afară de primejdiile arătate, pe cărare era acum aşa de întunerec, încât ridicând piciorul ca să păşească, nu ştia unde să calce.

Am mai văzut că gura iadului era cam pe la mijlocul văii şi se afla chiar lângă drum. Ce mă fac acum? se gândi Creştinul. Flăcări şi fum, scântei şi vuiet mare ieşeau din gura iadului. Creştinul îşi vârî sabia în teacă şi se servi de altă armă, numită rugăciunea stăruitoare. (1) L-am auzit strigând: Doamne, mântuieşte-mi sufletul! (2) Aşa a mers multă vreme; flăcările se apropiau de el. Auzea şi glasuri înspăimântătoare din toate părţile, încât uneori credea că va fi făcut bucăţi sau călcat în picioare. Această privelişte înfricoşătoare a văzut şi auzit el cale de câteva ceasuri; la un moment dat i se păru că vrăjmaşi îl pândesc în umbră. Se opri şi începu să chibzuiască ce să facă. In unele clipe era gata să se întoarcă înapoi, dar se gândea că poate va fi străbătut jumătate din vale. Işi mai aduse aminte cum biruise multe primejdii şi că dacă s'ar întoarce înapoi, primejdia ar fi poate mai mare. Vrăjmaşii păreau că se apropie de el tot mai mult; când veniră aproape el le strigă: Merg în puterea Domnului Dumnezeu. Atunci ei o luară la fugă şi nu se mai arătară.

N'aş vrea să uit un lucru: am băgat de seamă că bietul Creştin era aşa de turburat că nici glasul nu şi-l mai cunoştea; când ajunse în dreptul deschizăturii iadului, unul din duhurile rele se furişă dinapoia lui, se apropie încetişor şi tot şoptindu-i, îl făcu să-i vie în minte multe hule grele, dar el credea că aceste hule izvoresc chiar din inima lui. Aceasta nelinişti pe Creştin mai mult decât tot ce i se întâmplase până atunci; adică gândul că el huleşte pe Acela pe care până atunci Il iubise atât de mult. Şi chiar acum, dacă ar fi putut, n'ar fi făcut aşa; însă nu se pricepu să-şi astupe urechile, sau să-şi dea seama de unde veneau acele hule.

(1) Efeseni 6..18; (2) Psalmul 116. 4;

Mersese vreme îndelungată aşa trist, când i se păru că aude glasul unui om care mergea înaintea lui spunând: Chiar dacă ar fi să umblu prin Valea Umbrei Morţii nu mă tem de nici-un rău căci Tu eşti cu mine. (1) Atunci Creştinul se bucură că şi alţi oameni temători de Dumnezeu se aflau ca şi el în acea vale; pentrucă văzu că Dumnezeu era cu ei, cu toate că ei erau posomoriţi şi trişti. Şi de ce n'ar fi tot aşa cu mine, se gândi Creştinul, chiar dacă din pricina piedicilor eu nu pot să văd pe unde merg.

In sfârşit, trăgea nădejde că dacă îl va putea ajunge din urmă, pe omul dinainte, va avea un tovarăş de drum. Merse deci mai departe şi strigă pe cel dinainte. Dar acela nu ştia ce să răspundă, pentrucă şi el se credea singur pe drum.

Curând se făcu ziuă. Atunci Creştinul spuse: El a prefăcut umbra morţii în zori. (2)

Cum se făcu ziuă, se uită înapoi, nu că ar fi dorit să se întoarcă, ci ca să vadă la lumină prin ce primejdii trecuse. Aşa se făcu că văzu şi mai bine şanţul dintr'o parte şi mlaştina de cealaltă parte, deasemeni, cât de îngust era drumul dintre ele. Mai văzu şi duhurile rele, vârcolacii şi balaurii iadului, însă de departe, căci, după ce se făcu ziuă, ei nu se mai apropiară de el; totuşi a putut să-i vadă, după cum stă scris: El descoperă lucrurile adânci din întunerec şi aduce la lumină umbra morţii. (3)

Creştinul fu adânc mişcat că scăpase de toate primejdiile acelui drum singuratic. Aceste primejdii, de care se temuse mult înainte, le vedea mai lămurit acum. Intre timp răsări soarele şi acest lucru era un alt har pentru Creştin, căci trebuie să vă gândiţi că deşi partea dela început a Văii Umbrei Morţii era primejdioasă, aceasta din urmă, prin care mai avea să treacă, era cu mult mai primejdioasă, şi iată de ce: de unde se afla până la sfârşitul văii, drumul era plin de curse, capcane, lanţuri, reţele de o parte, pe de altă parte gropi, locuri prăpăstioase şi povârnişuri, încât o mie de vieţi să fi avut Creştinul, pe toate le-ar fi pierdut dacă ar fi fost întunerec cum fusese când făcuse prima parte a drumului. Cum vă spuneam,

(1) Psalmul 23. 4; (2) Amos 5. 8; (3) Jov 12. 22;

tocmai răsărea soarele. De aceea Creştinul îşi spuse: Candela Sa străluceşte deasupra capului meu şi lumina Sa mă călăuzeşte în întunerec. (1)

Aşa pe lumină a mers Creştinul până la sfârşitul văii. Am văzut în vis că acolo era numai sânge, oase şi trupuri de oameni sfâşiaţi, toate ale călătorilor care făcuseră înainte acest drum. Pe când mă gândeam care ar putea să fie pricina, văzui că puţin înaintea mea se afla o peşteră în care mai de mult locuiseră doi uriaşi: Păgânul şi Fanaticul. Prin puterea şi asuprirea lor, ei omorîseră fără milă pe oamenii ale căror oseminte zăceau acolo. Creştinul însă trecu fără primejdie pe aici, ceea ce m'a cam mirat. In urmă, am aflat că Păgânul murise de mulţi ani, iar celălalt, deşi mai trăieşte, din pricina bătrâneţelor, nu mai poate decât să stea la gura peşterii şi să scrâşnească din dinţi de furie văzând pelerinii care-i trec pe dinainte.

Văzui deci pe Creştin mergând mai departe, dar când dădu cu ochii de bătrânul care şedea la gura peşterii, nu ştiu ce să creadă, pentrucă acesta îl ameninţă spunându-i: N'o să vă astâmpăraţi până nu vor mai arde şi alţii dintre voi! Dar Creştinul nu se sperie şi îşi continuă drumul liniştit.

Capitolul 10

Credinciosul

Mergând mai departe, Creştinul ajunse la o mică ridicătură, făcută într'adins ca să îngăduie pelerinilor să vadă înaintea lor. Creştinul se sui pe ea şi uitându-se pe drum, văzu pe Credinciosul înaintea lui. Atunci strigă: Hei, aşteaptă, că merg şi eu cu tine! Credinciosul aruncă o privire înapoi şi atunci Creştinul strigă iar: Aşteaptă, aşteaptă, că te ajung din urmă. Credinciosul răspunse: Nu, căci viaţa mi-e în primejdie; răzbunătorul vine după mine.

(1) Jov 29. 3;

Răspunsul îl necăji puţin pe Creştin, el îşi adună puterile şi-l ajunse pe Credincios, ba îl şi întrecu; astfel cel din urmă era acum întâiul. Creştinul începu atunci să zâmbească plin de îngâmfare, pentrucă o luase înaintea fratelui său, dar neluând bine seama la drum, se poticni şi căzu. Reuşi să se ridice numai cu ajutorul Credinciosului.

I-am văzut apoi în vis continuându-şi drumul ca doi buni prieteni, povestindu-şi despre ce li se întâmplase în călătoria lor.

— Creştinul. Cinstite şi prea iubite frate, sunt bucuros că te-am ajuns şi că Dumnezeu a lucrat în inimile noastre aşa fel că putem să mergem împreună pe un drum atât de plăcut.

— Credinciosul. Mă gândeam, scumpe prieten, că mă voi bucura de tovărăşia ta chiar dela plecarea din cetatea noastră, dar ai luat-o înainte şi am fost silit să fac singur singurel atâta amar de drum.

— Creştinul. Cât timp ai mai rămas în Cetatea Pierzării până ai plecat în călătorie după mine?

— Credinciosul. Atât cât am putut, căci îndată după plecarea dumitale se vorbea că cetatea are să fie arsă până în temelii cu foc din cer.

— Creştinul. Ce spui? Aşa se vorbea?

— Credinciosul. Da, o vreme s'a vorbit numai de asta.

— Creştinul. Cum aşa? Şi afară de dumneata nu s'au mai găsit şi alţii care să vrea să scape de primejdie?

— Credinciosul. Deşi, cum ţi-am spus, s'a vorbit mult despre acest lucru, totuşi, pe cât mi se pare, ei nu prea credeau. Am auzit pe unii bătându-şi joc de dumneata şi de călătoria dumiatale. Dar eu am crezut şi cred şi acum că cetatea noastră va pieri prin foc şi pucioasă, de aceea am şi fugit.

— Creştinul. N'ai auzit vorbindu-se nimic de vecinul Uşuratecul?

— Credinciosul. Ba da. Am auzit că a mers cu dumneata până la Mlaştina Desnădejdii, unde a şi căzut, după cum spuneau unii; el însă nu vrea să se ştie acest lucru. Eu sunt încredinţat că s'a mânjit tot cu noroiul de acolo.

— Creştinul. Şi ce ziceau vecinii?

— Credinciosul. De când s'a întors, a fost foarte mult de batjocură la tot soiul de oameni; unii îl iau în râs şi-l dispreţuiesc şi abia dacă mai vrea cineva să-i dea de lucru. Acum e mai rău de el decât dacă n'ar fi plecat niciodată din cetate.

— Creştinul. Dar de ce să fie aşa de porniţi împotriva lui, că doar şi ei dispreţuiesc calea pe care a părăsit-o el?

— Credinciosul. O, zic ei, să nu-l mai vedem în faţa ochilor! E un trădător, n'a fost credincios mărturiei sale! Cred că Dumnezeu a stârnit împotriva sa chiar şi pe vrăjmaşii săi ca să-l batjocorească şi să-l facă de pomină pentrucă a părăsit calea ce o apucase. (1)

— Creştinul. N'ai vorbit niciodată cu el înainte de a pleca?

— Credinciosul. L-am întâlnit odată pe stradă, dar el m'a ocolit, fiindu-i ruşine de ce făcuse, aşa că n'am apucat să-i vorbesc.

— Creştinul. La început aveam nădejde în omul acesta, dar acum mă tem că va pieri împreună cu cetatea. I s'a întâmplat cum spune proverbul: Câinele s'a întors la ce vărsase şi scroafa spălată s'a întors ca să se tăvălească iarăşi în mocirlă. (2)

— Credinciosul. Aşa mă tem şi eu dar ce poţi să-i faci?

— Creştinul. Hai vecine să vorbim mai bine de lucruri care ne privesc mai deaproape. Spune-mi, ce ţi s'a întâmplat pe drum, căci ştiu bine că ţi s'au întâmplat unele lucruri; m'aş mira să fie altfel.

— Credinciosul. Eu am scăpat de mlaştina în care ai căzut dumneata şi am ajuns la poartă fără nici-o primejdie. M'am întâlnit numai cu una care se numea Desfrânata, căreia i-ar fi plăcut să-mi facă rău.

— Creştinul. Bine c'ai scăpat din mrejile ei. Ea l-a pus şi pe Iosif la grea încercare, dar a scăpat ca şi tine. (3) Era aproape să-l coste viaţa. Ce ţi-a spus?

— Credinciosul. Nici nu-ţi închipui ce limbă linguşitoare are; se ţinea de capul meu ca să mă întorc cu ea şi îmi făgăduia tot felul de bucurii.

(1) Ieremie 29. 18—19; (2) 2 Petru 2. 22; (3) Genesa 39. 11—13;

— Creştinul. Dar bucuria unui cuget curat nu ţi-o făgăduia.
— Credinciosul. Înţelegi ce vreau să spun: tot felul de plăceri trupeşti desfrânate.
— Creştinul. Slavă Domnului că ai scăpat de ea.
— Credinciosul. Nu ştiu dacă am scăpat cu totul de ea.
— Creştinul. Dar bine, cred că nu te-ai învoit să-i faci pe plac.
— Credinciosul. Nu, căci m'aş fi pângărit. Mi-am adus aminte de un vechi proverb care glăsuia: Paşii ei duc în locuinţa morţilor. (1) De aceea, pentrucă nu voiam să fiu fermecat de privirile ei atrăgătoare, am închis ochii. Dacă a văzut aşa, a râs de mine, dar eu mi-am văzut de drum.
— Creştinul. N'ai mai dat peste alte neplăceri?
— Credinciosul. Când am ajuns lângă Dealul Greutăţilor, m'am întâlnit cu un om bătrân, care m'a întrebat cine sunt şi încotro merg. I-am spus că sunt un pelerin şi merg la Cetatea Cerească. Atunci bătrânul mi-a spus: Pari un om cinstit; vrei să rămâi la mine pentru simbria pe care ţi-o voi da? L-am întrebat cum îl cheamă şi unde stă. Mi-a răspuns că îl cheamă Întâiul Adam şi că locuieşte în Cetatea Corupţiei. L-am întrebat ce meşteşug are şi ce simbrie vrea să-mi plătească. Mi-a răspuns că voi avea un lucru foarte plăcut, iar drept simbrie, mă va lăsa ca moştenitor al său. L-am mai întrebat despre gospodăria sa şi dacă mai are şi alţi slujitori. Mi-a răspuns că la el sunt toate bunătăţile lumii şi că slujitorii sunt rudele lui. L-am întrebat câţi copii are. Mi-a răspuns că are trei fete: Pofta-Firii-Pământeşti, Pofta-Ochilor şi Îngâmfarea şi că pot să mă însor cu toate trei dacă vreau. În sfârşit, l-am mai întrebat cât m'ar ţine la el şi mi-a răspuns, cât va trăi el. (2)
— Creştinul. Ei şi la ce învoială aţi căzut?
— Credinciosul. Ce să-ţi spun? La început mă cam trăgea inima să merg cu el, căci găseam că vorbea cu rost. Dar pe când vorbeam cu el am văzut scris pe fruntea sa: Lepădaţi-vă de omul cel vechi cu fapte înşelătoare.
— Creştinul. Şi ce ţi s'a întâmplat atunci?

(1) Pildele 5. 5; Iov 31. 1; (2) I Ioan 2. 16;

— Credinciosul. Mi-a venit un gând care nu-mi da pace şi anume, că tot ce spunea şi toată linguşirea lui era pentru ca îndată ce mă va aduce în casa lui, să mă vândă rob. De aceea i-am şi spus să lase vorba, fiindcă nu vreau să viu la el. Atunci m'a înjurat şi m'a amenințat că va trimite după mine pe cineva care îmi va face viața amară. M'am întors să plec, dar atunci mi-a dat o lovitură așa de cumplită de credeam că a rupt o bucată din mine, ceeace m'a şi făcut să strig: Vai, nenorocitul de mine! Pe urmă, m'am urcat în sus pe deal. (1)

Cam pe la jumătatea drumului m'am uitat înapoi şi am văzut pe cineva alergând după mine. M'a ajuns tocmai la locul unde se află cabana.

Acolo, spuse Creştinul, m'am oprit şi eu să mă odihnesc, dar m'a biruit somnul şi am pierdut acest pergament.

— Credinciosul. Dar, lasă-mă să isprăvesc. Omul acela, cum m'a ajuns, m'a şi doborât la pământ şi m'a lăsat ca mort. Când mi-am venit puțin în fire l-am întrebat de ce se poartă așa cu mine. El mi-a răspuns că am o pornire ascunsă către Intâiul Adam, şi mi-a mai dat o lovitură în piept de am căzut pe spate. Am rămas iar ca mort la picioarele sale. După ce mi-am venit încă odată în fire, l-am strigat să se îndure de mine, dar el mi-a răspuns: Eu nu ştiu ce e aia îndurare! şi iar m'a doborît la pământ. Negreşit că m'ar fi dat gata dacă n'ar fi venit cineva care i-a poruncit să înceteze.

— Creştinul. Cine era acela?

— Credinciosul. La început nu l-am cunoscut, dar când a trecut pe lângă mine am văzut semnele pe care le avea în mâini şi în coastă; m'am gândit atunci că trebuie să fie Domnul nostru. Apoi m'am suit pe deal.

— Creştinul. Omul care te-a ajuns din urmă e Moise. El nu arată îndurare celor ce calcă Legea sa.

— Credinciosul. O ştiu prea bine, căci nu era intâia oară când m'a întâlnit. Tot el a venit la mine pe când locuiam liniştit în casa mea şi mi-a spus că va da foc dacă mai rămân acolo.

(1) Romani 7. 24;

— Creştinul. Dar n'ai văzut casa de odihnă de pe dealul unde te-ai întâlnit cu Moise?
— Credinciosul. Ba da, şi leii i-am văzut; cred că dormeau, pentrucă era pe la prânz. Şi fiindcă nu mai era mult până în seară, am lăsat în urmă pe Portarul casei de odihnă şi am coborît dealul.
— Creştinul. El chiar mi-a spus că te-a văzut trecând; eu aş fi dorit mult ca şi dumneata să fi intrat în casă, căci ai fi văzut lucruri aşa de minunate că nu le-ai fi uitat cât vei trăi. Dar spune-mi te rog, în Valea Umilinţei n'ai mai întâlnit pe nimeni?
— Credinciosul. Ba da, m'am întâlnit cu unul care se chema Nemulţumitul şi care voia să mă înduplece ca să mă întorc cu el, sub cuvânt că valea este cu totul lipsită de cinste şi onoruri. Afară de aceasta, spunea el, dacă merg pe acolo voi supăra pe toţi prietenii mei: pe Mândrie, pe Trufie, pe Inchipuire-Deşartă, pe Glorie-Lumească şi alţii care, după cum spunea el, se vor face foc dacă vor auzi că sunt aşa de prost ca să mă chinuiesc trecând prin acea vale.
— Creştinul. Şi ce i-ai răspuns?
— Credinciosul. I-am spus că deşi toţi cei pe care-i înşira puteau să se numească rudele mele, şi chiar pe drept, totuşi pentrucă de când mă făcusem pelerin, ei s'au lepădat de mine şi eu de ei, îi privesc ca şi cum n'ar fi fost niciodată din neamul meu. I-am mai spus că în ce priveste valea, pe nedrept vorbise aşa, căci smerenia merge înaintea slavei şi mândria înaintea pierzării. Aşa că, zisei eu, mai curând mă duc prin vale spre cinstea preţuită de cei înţelepţi, decât să aleg cinstea pe care o preţuia el.
— Creştinul. Nu ţi s'a mai întâmplat nimic în valea aceasta?
— Credinciosul. Ba da, m'am întâlnit cu unul numit Ruşine, dar dintre toţi câţi am întâlnit în călătoria mea, mi se pare că acesta purta un nume neadevărat. Alţii îţi mai îngăduiau ca după puţină discuţie să-i contrazici, dar acest Ruşine, fără ruşine, nu se lăsa de loc.
— Creştinul. Cum asta? Ce ţi-a spus?
— Credinciosul. Ce-a spus? Nici nu voia să audă de credinţă. Mi-a spus că e ceva vrednic de milă, înjositor şi

rușinos pentru un om, ca să se gândească la credință; că este caraghios să ai conștiință și că a te supraveghea continuu în cuvinte și fapte înseamnă a te lipsi de nobila libertate pe care sufletele rare au cucerit-o. Mi-a spus în față că de părerea mea sunt puțini din oamenii puternici, bogați și înțelepți; că trebue de fapt să devii nebun ca să te lipsești de toate, pentru nu știu ce. Pe lângă asta, adaugă că pelerinii cei mai vestiți trăiseră totdeauna în sărăcie și lipsiți de cultură. (1) Mi-a mai vorbit tot așa, de multe alte lucruri; de pildă, că e o rușine să te jelești auzind o predică; că e o rușine să ceri iertare dela cunoscuții tăi pentru greșeli neînsemnate, sau să dai înapoi nimicuri furate, că e caraghios să nu ții relații cu cei mari din cauza viciilor lor, dar să te împrietenești cu cei de jos din pricina frăției religioase.

— Creștinul. Și ce i-ai răspuns?

— Credinciosul. Ce să-i răspund? La început nu știam ce. M'a încurcat așa de rău că mi-a năvălit sângele în obraz de rușine; da, chiar acest Rușine m'a făcut să-mi fie rușine și era aproape să mă dau bătut. La urmă însă am început să-mi fac socoteala că ce este înălțat între oameni este ticălos înaintea lui Dumnezeu. (2) M'am răsgândit și mi-am zis: acest Rușine îmi spune ce gândesc oamenii, dar nu cum judecă Dumnezeu sau ce spune Cuvântul Său. Afară de asta, mă gândeam eu în mine, în ziua judecății de apoi, nu vom fi judecați și găsiți vrednici de moarte sau de viață după mintea stricată a lumii, ci după legea Celui-Prea-Inalt; de aceea, ce zice Dumnezeu e bine, chiar dacă toți oamenii din lume sunt de altă părere. Ținând seama deci că Dumnezeu iubește credința, că Lui îi place un cuget curat, că aceia care, de dragul Impărăției cerurilor, trec drept nebuni sunt cei mai înțelepți, și că un om sărman care iubește pe Hristos e mai bogat decât cel mai mare om din lume care urăște pe Hristos, am strigat: Pleacă, Rușine! Tu ești vrăjmașul mântuirii mele! Să-ți primesc eu părerile tale, împotriva voinței Domnului meu atotputernic? Cum aș putea să-L privesc în față la venirea Sa? (3) Dacă m'aș rușina acum de căile Sale și de slujitorii

(1) 1 Corinteni 1. 26; (2) Luca 16. 15; (3) Marcu 8. 38;

Sài cum aş putea să aştept binecuvântarea Sa? Insă acest Rușine e fără îndoială un mișel plin de îndrăzneală. Nu puteam să mai scap de el. Ce crezi? Mereu îmi da târcoale şi-mi şoptea la ureche când una, când alta. In cele din urmă, i-am spus că degeaba îmi spune toate pentrucă tocmai lucrurile pe care le disprețuiește el, eu le găsesc cele mai prețioase. Numai așa am putut să scap de el.
— Creștinul. Sunt bucuros, frate, că ai ținut piept acestui mișel, căci dintre toți, cum spui, el poartă pe nedrept numele său. Merge cu îndrăzneala până acolo că vine pe stradă după noi şi caută să ne facă de rușine la toată lumea, adică să ne rușinăm de ce este bun. Dacă n'ar fi plin de îndrăzneală, n'ar încerca așa ceva. Cu toate acestea, noi să ne împotrivim lui, pentrucă toate vorbele sale umflate ajută doar nebunilor. Ințelepții vor moșteni slava, a zis Solomon, dar rușinea este partea celor nebuni. (1)
— Credinciosul. Cred că împotriva acestui Rușine trebue să chemăm în ajutor pe Acela care vrea ca noi să luptăm vitejește pentru adevăr aici pe pământ.
— Creștinul. Ai dreptate. Dar n'ai mai întâlnit pe nimeni în valea aceea?
— Credinciosul. Nu, pe nimeni. Pe tot drumul cât mi-a mai rămas de făcut am avut parte de lumina soarelui şi tot așa mi-a mers şi prin Valea Umbrei Morții.
— Creștinul. Bine de tine. Mie mi-a mers altfel. Indată ce am intrat în vale, am avut, vreme îndelungată, o luptă groaznică cu diavolul Apolion. Ba chiar credeam că o să mă răpună, mai cu seamă că m'a şi trântit la pământ şi mă apăsa sub greutatea lui; era să mă facă bucăți, căci după ce m'a trântit, am scăpat sabia din mână. Mi-a spus deschis, că nu-i scap. Dar am strigat la Dumnezeu. El m'a auzit şi m'a scăpat din toate. Am continuat prin Valea Umbrei Morții, pe care aproape jumătate din drum n'am avut lumină. De nenumărate ori credeam c'o să fiu omorât, dar, într'un târziu, s'a crăpat de ziuă. A răsărit soarele şi ultima parte a drumului am făcut-o mai lesne, în liniște.

(1) Pildele 3. 35;

Capitolul 11

Creştinul şi Credinciosul se întâlnesc cu Bun de Gură.

In timp ce pelerinii îşi continuau drumul, Credinciosul zări deodată pe un om numit Bun de Gură, care mergea la oarecare distanţă, pentrucă aici drumul era destul de lat ca să meargă pe el mai multe persoane. Era un om înalt şi părea mai frumos de departe decât de aproape.

Credinciosul îi vorbi: Incotro, prietene? Mergi spre ţara cerească?

— Bun de Gură. Da, acolo merg.

— Credinciosul. Asta-i bine. Trag nădejde că vom avea astfel plăcerea să ne fii tovarăş de drum.

— Bun de Gură. Cu dragă inima.

— Credinciosul. Haide atunci împreună. Să ne petrecem vremea vorbind despre lucruri de folos.

— Bun de Gură. Mi-e foarte plăcut să vorbesc despre lucruri bune şi mă bucur că am dat de nişte oameni care ţin să facă o treabă aşa de bună, căci drept să vă spun, sunt puţini aceia care-şi petrec astfel vremea când sunt în călătorie. Mai curând le place să vorbească de lucruri fără folos. Mie totdeauna mi-a părut rău de asta.

— Credinciosul. E în adevăr păcat. Care lucruri sunt atât de vrednice să fie vorbite de oameni ca lucrurile Dumnezeului cerurilor?

— Bun de Gură. Imi placi mult, pentrucă vorbeşti adevărul curat. Se poate ceva mai plăcut şi mai de folos decât să vorbeşti despre lucrurile dumnezeeşti? Care alte lucruri sunt mai plăcute? De pildă, dacă unuia îi place să vorbească de istorie sau de tainele lucrurilor, sau dacă altuia îi place să vorbească de minuni şi semne, unde le poate găsi aşa de bine zugrăvite ca în Sfânta Scriptură?

— Credinciosul. Să căutăm să tragem folos vorbind împreună de aceste lucruri.

— Bun de Gură. Tocmai cum ţi-am apus, căci a vorbi despre aceste lucruri este foarte folositor. Aşa omul poate să câştige cunoştinţe. De pildă, despre deşertăciunile pământeşti şi foloasele lucrurilor divine, aceasta în ge-

neral; mai ales, prin aceasta cineva poate să învețe nevoia nașterii din nou, slăbiciunea faptelor noastre, nevoia de neprihănirea lui Hristos și altele. Afară de asta, vorbind, putem să învățăm ce însemnează a ne pocăi, a crede, a ne ruga, a suferi și altele asemănătoare. Tot așa putem să învățăm spre întărirea noastră, despre marile făgăduințe și mângâieri ale Evangheliei. Apoi putem să învățăm cum să dăm de gol părerile greșite, să apărăm adevărul și să învățăm pe cei neștiutori.

— Credinciosul. Așa-i cum spui și mă bucur că aud aceste lucruri dela dumneata.

— Bun de Gură. Din pricina lipsei acesteia, așa de puțini oameni înțeleg că e nevoie de credință și că trebuie să se facă o lucrare a harului în inima lor pentru ca să primească viața veșnică; așa se face că ei trăiesc în neștiință, împlinind faptele Legii, prin care un om nu poate să dobândească Impărăția cerurilor.

— Credinciosul. Dar, dă-mi voie te rog. Cunoașterea duhovnicească a acestor lucruri este un dar dela Dumnezeu; nimeni nu ajunge s'o aibă prin străduințe omenești sau numai vorbind despre ea.

— Bun de Gură. Le știu toate acestea foarte bine, fiindcă tot așa de bine știu că nimeni nu poate primi nimic dacă nu-i este dat de sus. Totul este prin har, nu prin fapte. Aș putea să-ți arăt în o sută de locuri din Scriptură ca să-ți dovedesc lucrul acesta.

— Credinciosul. Bine, dar despre care lucruri să vorbim?

— Bun de Gură. Despre ce vrei. Iți pot vorbi despre lucruri cerești sau despre lucruri pământești; lucruri morale sau lucruri după Evanghelie; lucruri sfinte sau lucruri obișnuite; lucruri trecute sau lucruri viitoare; lucruri din țări depărtate sau din țara unde trăim; lucruri de seamă sau lucruri neînsemnate, numai să fie cu folos.

Credinciosul începu să se minuneze și apropiindu-se de Creștin, care mersese singur între timp, îi spuse în soaptă: Ce bun tovarăș de drum am găsit! Nu încape îndoială că e un pelerin destoinic. Creștinul zâmbi sfios și spuse: Omul acesta de care ești așa de încântat poate să mai înșele cu vorba lui pe mulți care nu-l cunosc.

— Credinciosul. Atunci îl cunoști?

— Creştinul. Cum să nu-l cunosc? Mai bine chiar decât se cunoaşte pe el însuşi.
— Credinciosul. Cine este, te rog?
— Creştinul. Numele lui e Bun de Gură şi locueşte chiar în cetatea noastră. Mă mir că nu-l cunoşti. Poate nu-l cunoşti, pentrucă oraşul nostru e mare.
— Credinciosul. Al cui fiu este şi pe unde locueşte?
— Creştinul. E fiul unuia numit Bine-Zice. Locuia în uliţa Flecarilor şi e cunoscut de toţi sub numele de Bun de Gură din uliţa Flecarilor; dar măcar că are o limbă iscusită, e un om de nimic.
— Credinciosul. Şi cu toate astea pare să fie un om foarte bun.
— Creştinul. Da, pentru cei ce nu-l cunosc bine, căci între străini e cel mai bun om, dar acasă purtarea lui lasă de dorit. Când te aud spunând că pare un om bun, mă gândesc la lucrările unui pictor ale cărui tablouri par frumoase din depărtare, dar de aproape sunt mai puţin plăcute.
— Credinciosul. Imi vine să cred că glumeşti, pentrucă adineauri zâmbeai.
— Creştinul. Ferească Dumnezeu. Nu glumesc, cu toate că am zâmbit, şi nici nu învinuiesc pe cineva pe nedrept. Iţi voi mai destăinui ceva. Omul acesta se acomodează după orice tovărăşie şi orice discutie. Cum a vorbit cu dumneata, aşa vorbeşte şi în cârciumă; şi cu cât i se suie vinul la cap, cu atat e mai vorbăreţ. Credinţa n'are niciun loc în inimă, în casa ori în purtarea sa. Tot ce spune e minciună; credinţa lui nu-i decât vorbărie goală.
— Crediciosul. Aşa? Atunci m'am înşelat grozav cu el.
— Creştinul. Că te-ai înşelat? Fii încredinţat de aceasta. Adu-ţi aminte: Ei spun, dar nu fac; Impărăţia lui Dumnezeu nu stă in vorbe, ci in fapte. (1) El vorbeşte de rugăciune, pocăinţă, naştere din nou, dar nu ştie decât să vorbească despre ele. Am fost la el acasă şi am văzut ce făcea şi acolo; ce-ţi spun despre el este adevărul curat. Casa lui este lipsită de credinţă cum e lipsit de gust albuşul din ou; nu vezi acolo nici rugăciune, nici semn de pocăinţă. O vită, în felul ei, slujeşte lui Dumnezeu mai bine decât el. El e o

(1) Matei 23. 3; 1 Corinteni 4. 20;

adevărată rușine și ocară pentru credință. Din pricina lui n'ai să auzi un cuvânt bun despre credința în mahalaua unde locuiește. Oamenii care-l cunosc zic despre el: Un sfânt în afară și un diavol la el acasă. Sărmana lui familie își dă seama că așa este. E așa de nebun, grosolan și supărăcios cu slugile sale că nu știu ce să mai facă și cum să-i vorbească. Oamenii care au deaface cu el spun: Mai bine să ai deaface cu un Turc decât cu el, căci la mai multă cinste te poți aștepta dela un Turc decât dela el. Acest Bun de Gură minte, fură, înșeală, îi întrece pe toți în astfel de lucruri. Pe lângă aceasta, își crește copiii așa fel ca și ei să calce pe urmele lui și dacă descoperă la vreunul din ei o sfială ne la locul ei (așa numește orice semn de cuget curat), îl face dobitoc, nu-l mai pune la vreo treabă însemnată și nu-l mai vorbește de bine față de nimeni. In ce mă privește, părerea mea este că prin viața stricată pe care o duce, a făcut pe mulți să se poticnească; și dacă Dumnezeu nu-l împiedică în vreun fel, pe mulți va mai duce la pierzare.

— Credinciosul. Bine frate, trebue să te cred, nu numai pentrucă îl cunoști, dar și pentrucă vorbești de oameni așa cum trebuie să vorbească un creștin. Nu pot să-mi închipui că din ură vorbești astfel, ci pentrucă este așa cum spui.

— Creștinul. De nu l-aș fi cunoscut mai bine decât dumneata, poate că aș fi gândit tot așa cum ai gândit și dumneata la început. Și dacă n'aș fi auzit decât pe vrăjmașii credinței vorbind despre el, mi-aș fi închipuit că este o bârfeală, cum se și aud în adevăr destule din gura celor răi pe seama unor oameni buni. Dar pot să-ți dovedesc că e vinovat de toate aceste lucruri ba chiar și de multe altele tot așa de rele. De altfel, oamenilor de bine le este rușine cu el. Nu-l pot numi nici frate, nici prieten. Dacă se întâmplă numai să audă de numele lui roșesc de rușine.

— Credinciosul. Acuma văd că vorba și fapta sunt două lucruri deosebite. De acum înainte voi lua mai bine seama ca să le deosebesc.

— Creștinul. Ele sunt în adevăr deosebite, ca sufletul de trup; căci după cum trupul fără suflet este mort tot așa vorba singură este ceva mort. Inima credinței este

lucrarea. Religia curată şi neîntinată înaintea lui Dumnezeu Tatăl este să cercetăm pe orfani şi pe văduve în necazurile lor şi să ne păzim de lume. (1) Bun de Gură nu ştie de aşa ceva. El crede că a da din gură este deajuns ca să-l facă să treacă drept bun creştin şi aşa se înşeală pe el însuşi. Auzul nu este decât ca semănatul semineţi, iar vorbirea nu este o dovadă îndestulătoare că există rod în inimă şi în viaţă. Să fim bine lămuriţi că la judecata de apoi, oamenii vor fi judecaţi după roadele lor. Atunci întrebarea nu va fi: Ai crezut? ci ai împlinit cu fapta ori numai ai vorbit?, căci după fapte va fi şi judecata. Sfârşitul lumii se aseamănă cu un seceriş şi la seceriş oamenii nu se uită decât la roade. Nu că i-ar plăcea lui Dumnezeu ceva care nu vine din credinţă, dar îţi spun aceasta ca să-ţi arăt cât de fără noimă va fi mărturisirea lui Bun de Gură în ziua judecăţii.

— Credinciosul. Asta îmi aduce aminte de ce scrie Moise când zugrăveşte dobitoacele curate: curat este dobitocul care are copita despărţită şi rumegă, nu cel care are numai copita despărţită sau numai rumegă. Iepurele rumegă şi totuşi este necurat: n'are unghia despicată. Iată, în adevăr, chipul lui Bun de Gură. El rumegă, caută să cunoască Evanghelia şi poate chiar vorbi despre ea, dar n'are copita despicată; adică nu merge ca un creştin, ci urmează calea păcătoşilor. (2)

— Creştinul. Pe cât ştiu, ai dat acestor scripturi înţelesul adevărat. Voi mai adăuga încă ceva: Pavel numeşte pe unii oameni aramă sunătoare şi ţimbale zângănitoare, adică după cum lămureşte într'alt loc, lucruri fără viaţă, care fac numai zgomot. Dar cei fără viaţă, adică fără credinţă adevărată, fără harul Evangheliei, nu vor ajunge niciodată în Impărăţia cerurilor împreună cu cei ce sunt copii ai vieţii, cu toate că vorba lor sună ca a îngerilor. (3)

— Credinciosul. Chiar dela început tovărăşia lui nu prea mi-a plăcut, dar acum sunt sătul de ea. Cum să facem să scăpăm de el?

— Creştinul. Ascultă sfatul meu, fă cum îţi spun şi vei

(1) Iacob 1. 27; (2) Leviticul 11; Deuteronom 14;
(3) 1 Corinteni 13. 1—3; 14. 7;

vedea că singur se va sătura de tovărășia dumitale, afară numai dacă Dumnezeu nu-i va atinge inima schimbându-o.
— Credinciosul. Cum să fac?
— Creștinul. Du-te lângă el și începe o discuție serioasă despre puterea Evangheliei și întreabă-l, după ce se va prinde în vorbă (și asta o va face negreșit), dacă el a făcut experiența despre puterea Evangheliei în inima, în casa și în viața sa.

Atunci Credinciosul se duse înainte la Bun de Gură și-i spuse: Ei, ce mai faci? Cum merge?
— Bun de Gură. Bine, mulțumesc. Mă așteptam să vorbim mult împreună.
— Credinciosul. Putem să începem și acum; și pentrucă m'ai lăsat pe mine să aleg, iată să vorbim despre: cum se poate vedea că harul lui Dumnezeu se află în inima cuiva?
— Bun de Gură. Văd că subiectul nostru trebue să fie despre puterea harului. Foarte bine; este o întrebare bine pusă și-ți voi răspunde cu plăcere. Iată, pe scurt, răspunsul meu: Intâi, când harul lui Dumnezeu se află într'o inimă, el se ridică acolo împotriva păcatului. Al doilea . . .
— Credinciosul. Stai, oprește-te; să vorbim de un singur lucru deocamdată. Mi se pare că ar fi trebuit să zici mai curând așa: harul se arată prin scârba ce o arată sufletul nostru față de păcat.
— Bun de Gură. Bine, dar care este deosebirea între a se ridica împotriva păcatului și a-l urî?
— Credinciosul. E foarte mare. Cineva poate să strige împotriva păcatului din interese lumești, dar nu-l poate urî decât din pricina unui desgust care vine de sus. Am auzit pe mulți strigând de pe amvon împotriva păcatului, dar îl îngăduiau foarte bine în inima, în casa și în purtarea lor. Stăpâna lui Iosif striga în gura mare, de parc'ar fi fost foarte curată, totuși i-ar fi plăcut să săvârșească păcatul. Unii strigă împotriva păcatului cum strigă o mamă împotriva copilului ce-l ține în brațe: Copil murdar și neastâmpărat ce ești! și pe urmă începe să-l desmierde și să-l sărute cu foc.
— Bun de Gură. Văd că vrei să mă prinzi cu vorba!
— Credinciosul. Ba de loc; vreau numai să pun lucrurile

la punct. Dar care este al doilea lucru prin care dumneata ai dovedi lucrarea harului într'o inimă?
— Bun de Gură. O mare cunoştinţă a tainelor Evangheliei.
— Credinciosul. Acest semn ar fi trebuit mai întâi; dar fie întâi, fie pe urmă, tot neadevărat este, fiindcă poţi să capeţi cunoştinţă şi chiar multe cunoştinţe, în ce priveşte tainele Evangheliei şi totuşi să nu fie nici-o lucrare în inimă; chiar dacă cineva ar cunoaşte toate, se poate să nu fie nimic de capul lui şi prin urmare, să nu fie un copil al lui Dumnezeu. Când a zis Hristos: Ştiţi aceste lucruri?, ucenicii au răspuns: Da! El a adăugat: Ferice de voi dacă le faceţi. El nu leagă fericirea de cunoaşterea ci de împlinirea lor. Căci este şi cunoştinţă care nu este urmată de faptă: cel ce cunoaşte voia Stăpânului său şi n'o face. Un om poate să aibă cunoştinţe cât un înger şi totuşi să nu fie creştin. De aceea, semnul dumitale nu este adevărat. Fără îndoială că a şti e un lucru care place oamenilor care numai pălăvrăgesc şi lăudăroşilor, fapta însă, este aceea care place lui Dumnezeu. Fără cunoştinţe nu poţi avea o adevărată credinţă, dar este cunoştinţă şi cunoştinţă: una se mărgineşte numai la cernerea deşartă a lucrurilor prin minte, alta, fiind însoţită de credinţă şi de dragoste, împinge pe om să facă din inimă voia lui Dumnezeu. Cea dintâi slujeşte celui ce numai pălăvrăgeşte; fără cea de a doua niciun creştin nu se mulţumeşte. Dă-mi pricepere ca să păzesc legea Ta şi o voi ţinea din toată inima mea. (1)
— Bun de Gură. Iar cauţi să mă prinzi cu vorba! Asta nu-i bine ce faci.
— Credinciosul. Dacă vrei, dă alt semn care să arate cum se descopere lucrarea harului acolo unde se face ea.
— Bun de Gură. Ba nu, fiindcă văd că nu ne înţelegem.
— Credinciosul. Dacă nu vrei atunci îmi dai voie s'o fac eu?
— Bun de Gură. Desigur.
— Credinciosul. O lucrare a harului în suflet se arată sau celui în care se face, sau celor din jurul său. Celui în care se face, iată cum: îl încredinţează de păcat şi de stricăciunea firii sale, de păcatul necredinţei, din pricina cărora

(1) 1 Corinteni 13; Psalmul 119. 34;

ştie hotărît că va fi osândit dacă nu capătă îndurare dela Dumnezeu, prin credinţă în Isus Hristos. Această încredinţare şi pricepere nouă a lucrurilor trezeşte în el întristare şi ruşine de păcat. Mântuitorul lumii i se descoperă atunci şi vede neapărata nevoie de a se lipi de El pentru toată viaţa sa, pentru care lucru găseşte în el foame şi sete după Mântuitorul; făgăduinţe îi sunt făcute pentru această foame şi sete. Şi potrivit cu tăria sau slăbiciunea credinţei sale în Mântuitorul, tot aşa îi este şi bucuria şi pacea sa, dragostea sa de sfinţenie şi dorinţa sa de a-L cunoaşte mai mult şi a-i sluji în lumea aceasta. Dar, cu toate că lucrarea harului i se arată în felul acesta, numai rareori omul este în stare să înţeleagă că e vorba de o lucrare a harului, pentrucă stricăciunea sa şi mintea sa rătăcită îl fac să aibă o părere greşită în această privinţă. De aceea omul în care se face această lucrare trebuie să aibă o judecată foarte sănătoasă ca să înţeleagă clar că e o lucrare a harului. (1)

Celor din jur ea se arată astfel: Intâi printr'o mărturisire a credinţei sale în Hristos. (2) Al doilea, printr'o viaţă potrivită cu acea mărturisire, adică o viaţă de sfinţenie: sfinţenie în inimă, sfinţenie în familie, sfinţenie în purtarea sa cu lumea. Harul îl învaţă mai cu seamă să urască în tăcere păcatul şi pe sine însuşi din această pricină, să izgonească păcatul din familia sa şi să lupte pentru înaintarea sfinţeniei în lume; şi aceasta nu numai cu vorba, cum ar face un fătarnic sau un Bun de Gură, ci printr'o supunere cu fapta faţă de Cuvântul lui Dumnezeu. Dacă ai ceva de zis împotriva scurtei mele expuneri asupra lucrării harului şi a arătării sale, spune; dacă nu, dă-mi voie să-ţi pun o altă întrebare.

— Bun de Gură. Nu, acum nu spun nimic, ci numai ascult. De aceea, să auzim şi celaltă întrebare.

— Credinciosul. Iată: trăieşti dumneata ce am expus eu până acum? Viaţa şi purtarea dumitale dovedesc ele acest lucru, ori credinţa dumitale stă numai în vorbă şi pe limbă, nu în faptă şi adevăr? Te rog, dacă ai de gând să-mi

(1) Ioan 16. 8; Ieremie 31. 19; Matei 5. 6; Apocalipsa 21. 6;
(2) Romani 10. 9—10;

răspunzi, să nu-mi spui decât atât cât Dumnezeu de sus ar putea să spună: Amin!, şi nimic mai mult decât ar încuviinţa cugetul dumitale, căci nu cel ce se laudă singur e primit, ci acela pe care Domnul îl laudă. Pe lângă aceasta, ar fi o mare falsitate să spui: Sunt aşa şi aşa, în timp ce purtarea dumitale şi vecinii ar spune că minţi.

Atunci Bun de Gură începu să roşească de ruşine; dar revenindu-şi, răspunse: Ai început să vorbeşti de viaţă, cuget şi Dumnezeu şi să-L iei de martor pentru îndreptăţirea celor ce susţii. Nu mă aşteptam la o astfel de discuţie şi nici nu mă gândesc să răspund la asemenea întrebări pentrucă nu mă cred dator, afară numai dacă nu vrei să faci pe învăţătorul cu mine. Şi chiar dacă ai face-o, eu pot totuşi să nu te accept. Dar, rogu-te, vrei să mă lămureşti şi pe mine de ce-mi pui astfel de întrebări?

— Credinciosul. Pentrucă te-am văzut că ai chef de vorbă şi pentrucă ştiam că toată evlavia dumneatale se rezumă la vorbe. Şi ca să-ţi spun tot adevărul, ştiu că eşti o pată între creştini şi că adevăratei credinţe îi merge rău din pricina purtării dumitale stricate; că unii s'au şi poticnit din pricina căilor dumitale rele şi mulţi alţii sunt în primejdie să se piardă din pricina aceasta; că apoi credinţa dumitale se împacă bine cu cârciuma, lăcomia, necurăţia, înjurătura, minciuna şi tovărăşia stricăciunilor. Proverbul care spune despre o femeie stricată: Ea e o ruşine pentru toate femeile, e adevărat şi cu privire la dumneata, căci şi dumneata eşti o ruşine pentru toţi cei ce mărturisesc credinţa.

— Bun de Gură. De vreme ce eşti aşa de pornit să te iei după vorbele rele ale unora şi să mă osândeşti aşa în pripă, nu pot decât să cred că eşti vreun soi de om supărăcios sau morocănos, cu care nu-i de vorbit, de aceea, rămâi cu bine!

Creştinul se apropie şi spuse Credinciosului: Ti-am spus că aşa o să se întâmple; cuvintele d-tale şi poftele sale nu se pot împăca. Preferă mai de grabă să renunţe la tovărăşia d-tale, decât să-şi îndrepte felul de trai. Acum iată-l plecat; n'are decât; nimeni nu e în pierdere afară de el. Ne-a cruţat osteneala să plecăm noi de lângă el.

Rămânând, ar fi fost o pată pentru noi. De altfel, apostolul spune: Depărtează-te de astfel de oameni.

— Credinciosul. Mie însă îmi pare bine că am putut să stau de vorbă cu el; poate că are să se mai gândească la ce i-am spus. Oricum, i-am vorbit lămurit și dacă piere eu nu sunt vinovat.

— Creștinul. Bine ai făcut că i-ai vorbit așa de lămurit. În vremea noastră se vorbește oamenilor prea puțin atât de deschis; așa se face că adevărata credință are un nume rău la mulți. Căci astfel de flecari, a căror credință stă numai în vorbe, în timp ce purtarea lor e fără frâu și deșartă, fiind multă vreme primiți în tovărășia celor evlavioși, pun lumea în nedumerire, pătează creștinismul și întristează pe cei cinstiți. Aș vrea ca toți să se poarte cu astfel de oameni cum te-ai purtat dumneata cu Bun de Gură. Atunci ori și-ar potrivi viața cu credința, ori tovărășia sfinților le-ar ajunge de nesuportat.

Capitolul 12

Călătorii se întâlnesc din nou cu Evanghelistul.

Pelerinii continuară mai departe călătoria, vorbind între ei despre ce văzuseră pe drum. Peisajul nu era plăcut la vedere; treceau printr'un ținut pustiu.

Când să iasă din deșert, Credinciosul a văzut pe cineva venind după ei.

— O, spuse el, cine vine încoace? Creștinul se uită și el și spune: Evanghelistul, bunul meu prieten. Da, și al meu, adaugă Credinciosul, căci el mi-a arătat drumul spre poartă. Evanghelistul s'a apropiat de ei și le-a urat: Pace vouă, prea iubiților, și pace celor ce vă ajută.

— Creștinul. Bine ai venit, bine ai venit, bunul meu Evanghelist. Văzându-te, îmi aduc aminte de prietenia ce mi-ai arătat-o și de truda ta neobosită pentru binele meu.

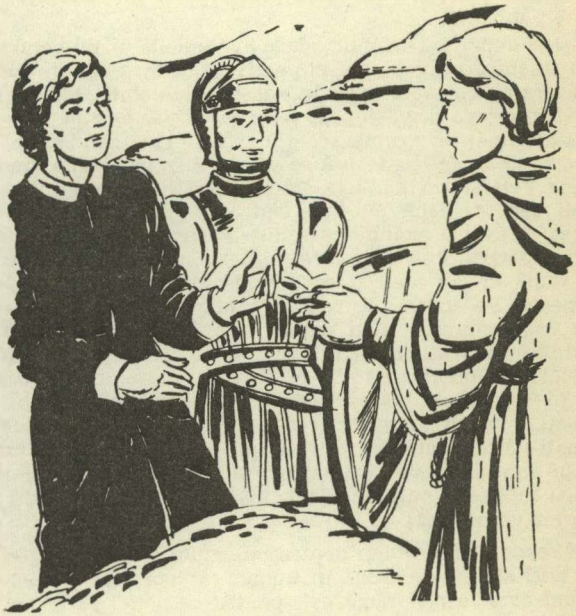

— De o mie de ori bun venit tovărăşiei tale, scumpe Evanghelist, spune Credinciosul. Cât de plăcută ne este nouă, sărmani pelerini, tovărăşia ta.

Evanghelistul îi întrebă: Cum v'a mai mers, prieteni, de când ne-am despărţit? Peste ce aţi mai dat?

Creştinul şi Credinciosul îi povestiră toate care li se întâmplaseră pe drum şi cu preţul căror greutăţi ajunseseră până aici.

— Mă bucur foarte mult, spuse Evanghelistul, nu pentrucă aţi trecut prin încercări, ci pentrucă aţi biruit şi aţi rămas statornici, cu toate multele voastre slăbiciuni. Mă bucur, atât în ce mă priveşte, cât şi în ce vă priveşte pe voi: Eu am semănat iar voi aţi secerat şi vine ziua când şi cel ce seamănă, şi cel ce seceră se vor bucura împreună, numai dacă veţi stărui până la sfârşit, căci la vreme potrivită veţi secera, dacă nu veţi cădea de oboseală. Inaintea voastră este o cunună care nu se strică în veci; siliţi-vă s'o căpătaţi. Sunt unii care pornesc spre cununa aceasta şi după ce au alergat mult după ea, vine altul şi le-o răpeşte. De aceea, păstraţi ce aveţi, pentru ca nimeni să nu vă ia cununa. N'aţi scăpat încă din bătaia puştii diavolului, nu v'aţi împotrivit încă până la sânge împotriva păcatului. Impărăţia să fie totdeauna în faţa ochilor voştri şi să credeţi cu tărie în cele ce încă nu se văd. Nu vă lăsaţi prinşi de lucrurile acestei lumi. Mai presus de toate, păziţi-vă de inimile voastre şi de poftele lor, căci amândouă sunt nespus de înşelătoare şi cumplit de rele. Oţeliţivă, căci toată puterea din cer şi de pe pământ este de partea voastră. (1)

Creştinul îi mulţumi pentru îndemnul său şi îi spuse că ar dori să le vorbească în timpul cât vor face partea de drum care le mai rămăsese, pentru ca astfel să le fie de ajutor; cu atât mai mult cu cât ştiau că el este un prooroc şi le-ar putea spune ce se va întâmpla şi cum ar putea să se împotrivească şi să biruie. Credinciosul se asocie şi el la această cerere. Evanghelistul începu să le vorbească:

(1) Ioan 4. 36. Galateni 6. 9; 1 Corinteni 9. 24—27; Apocalipsa 3. 11; Evrei 12. 4;

Fiii mei, aţi auzit din Cuvântul Evangheliei că prin multe necazuri trebuie să intrăm în Impărăţia cerurilor, şi la fel că necazuri şi lanţuri vă aşteaptă din cetate în cetate. (1) De aceea, să nu vă închipuiţi că veţi merge înainte în călătoria voastră fără să daţi de încercări, de toate felurile. Aţi aflat acum ceva din adevărul acestor mărturii. După cum vedeţi, aproape aţi ieşit din pustietatea aceasta şi curând veţi zări un oraş. Aici veţi fi atacaţi de duşmani care vor voi să vă omoare. Să ştiţi negreşit că unul din voi, sau poate amândoi va trebui să pecetluiască cu sânge mărturia de care vă ţineţi, dar fiţi credincioşi până la moarte şi Impăratul vă va da cununa vieţii.

Cel ce va muri aici, deşi moartea lui va fi violentă şi chinul mare, poate va fi mai câştigat decât tovarăşul său, nu numai pentrucă va ajunge mai repede la Cetatea Cerească, ci şi pentrucă va fi scutit de multe necazuri care vor veni peste celălalt, în partea care-i mai rămâne de călătorie. Când veţi ajunge însă în oraş şi veţi vedea împlinite cele pe care vi le-am istorisit, să vă aduceţi aminte de prietenul vostru, fiţi oameni şi întăriţi-vă, încredinţaţi sufletele voastre în paza Creatorului.

Capitolul 13

Bâlciul Deşertăciunilor

Am văzut în vis că după ce au ieşit din pustietate, pelerinii au zărit înaintea lor un oraş; numele lui era Deşertăciunea. In oraşul acela se ţinea un bâlci, numit bâlciul deşertăciunilor. El ţine tot anul şi poartă acest nume pentrucă oraşul în care se ţine este plin de deşertăciuni şi tot ce se vinde acolo nu-i decât deşertăciune, după vorba înţeleptului: Deşertăciunea deşertăciunilor, tot este deşertăciune. (2) Acest bâlci datează de foarte multă vreme; vă voi povesti de unde se trage.

(1) Faptele Apostolilor 14. 22; 20. 23; (2) Eclesiastul 1. 2;

Cu mai multe mii de ani în urmă, erau pelerini care mergeau spre Cetatea Cerească, ca atâţea oameni cumsecade. Când Beelzebub, Apolion, Legiune şi tovarăşii lor au luat seama că drumul pe care-l urmau pelerinii spre Cetatea Cerească trecea prin oraşul Deşertăciunii, puseră la cale să facă acolo un bâlci, în care să se vândă tot felul de deşertăciuni şi care să ţie tot anul. Se vând acolo: case, moşii, meserii, slujbe, dregătorii înalte, privilegii, ranguri, ţări, împărăţii, plăceri, desfătări de tot felul, prostituate, soţi şi soţii, copii, stăpâni, slugi, vieţi, sânge, trupuri, suflete, argint, aur, pietre scumpe şi tot ce vreţi.

Ba mai mult chiar; se pot aici ori când vedea scamatorii, înşelătorii, jocuri, spectacole, nebunii, maimuţăreli şi altele de acest fel. Se mai pot încă vedea pe gratis hoţi, ucigaşi, oameni stricaţi care jură strâmb, de toate culorile.

Drumul spre Cetatea Cerească trece tocmai prin oraşul acesta, unde se ţine bâlciul; cine ar vrea să meargă spre Cetatea Cerească fără să treacă prin oraşul acesta, ar trebui să iasă din lume. Chiar Impăratul impăraţilor, când a fost pe aici în drum spre ţara Sa, a trecut prin oraş; şi chiar într'o zi de bâlci. Da, cred că Beelzebub, marele patron al bâlciului, L-a poftit să cumpere din deşertăciunile sale; ar fi vrut chiar să-L facă mai mare peste bâlci, dacă ar fi primit să i se închine când trecea prin oraş. Şi, pentrucă avea deaface cu un vizitator aşa de ales, Beelzebub L-a purtat dintr'o stradă în alta ca să-i arate toate împărăţiile lumii, ca să-l momească să cumpere ceva din deşertăciunile sale. El însă nu luă în seamă marfa şi părăsi oraşul fără să cheltuiască o para pentru aceste deşertăciuni; bâlciul este aşa dar foarte vechi, de multă vreme. (1)

După cum am spus, călătorii erau nevoiţi să treacă prin bâlci; dar cum călcară acolo, tot oraşul intră în fierbere, şi aceasta din mai multe motive. Intâi de toate pelerinii erau îmbrăcaţi în veşminte deosebite şi oamenii din oraş se uitau la ei cu uimire; unii îi făceau smintiţi, scăpaţi din balamuc; alţii vedeau că au deaface cu doi străini. Deasemeni se mirau şi de vorba lor, căci puţini

(1) 1 Corinteni 5. 10; Matei 4. 8—10; Luca 4. 5;

îi înțelegeau. Pelerinii vorbeau firește limba Canaanului, pe când cei din bâlci erau oameni din lumea întreagă, așa că păreau străini unii de alții.

Dar ceeace uimea cel mai mult pe negustori era faptul că pelerinii puneau foarte puțin preț pe toate mărfurile lor; nici nu se osteneau să se uite măcar la ele și când îi chemau să cumpere ceva, își vârau degetele în urechi și strigau: Abate-mi ochii dela lucrurile deșarte!, și se uitau în sus spre cer ca să le dea a înțelege că bogăția și iubirea lor erau în cer.

Unul care a băgat de seamă purtarea lor le spuse în batjocură: Ce vreți să cumpărați? Ei l-au privit țintă și i-au răspuns: Noi cumpărăm adevărul. (1) Aceasta fu un prilej să-i disprețuiască și mai mult pe pelerinii, unii îi luau în râs sau îi ocărau, alții începură să-i atâțe pe ceilalți să-i lovească. In cele din urmă frământarea cuprinse tot orașul. Atunci s'a dat de știre căpeteniei târgului, care a venit la fața locului să ia la cercetare pe acești oameni din pricina cărora se iscase toată zarva. Oamenii au fost deci aduși să fie cercetați. Cei însărcinați cu cercetarea i-au întrebat de unde vin, încotro se duc și ce caută acolo într'o îmbrăcăminte așa de neobișnuită. Ei au răspuns că sunt străini și că merg spre Ierusalimul Ceresc; că n'au dat nici-un prilej oamenilor din oraș să se poarte așa de rău cu ei, afară numai că fiind întrebați ce vor, ei au răspuns că vor să cumpere adevărul. Dar cei puși să-i judece au crezut pe pelerini niște nebuni de balamuc, sau unii veniți într'adins să turbure târgul. Deaceea i-au luat la bătaie, i-au acoperit cu noroi și apoi i-au închis într'o cușcă pentru ca să fie un spectacol pentru tot orașul. Aici au rămas ei un timp suferind tot felul de batjocuri și cruzimi, pe când mai marele târgului râdea de tot ce li se întâmpla. Dar pelerinii erau răbdători și nu întorceau ocările primite, ci răspundeau prin binecuvântări; deaceea unii oameni din târg, mai cu luare aminte și mai puțin pătimași, au început să-i mustre pe cei mai răutăcioși; să spună că în târg erau mulți care ar fi trebuit să fie puși în cușcă, ba chiar puși la stâlpul rușinii, mai curând decât

(1) Pildele 23. 23;

aceşti oameni cu care se purtau aşa de rău. După ce schimbară multe vorbe de acest fel între ei, târgoveţii s'au luat la bătaie. Atunci cei doi pelerini au fost aduşi iarăşi în faţa judecătorului şi scoşi vinovaţi de toată turburarea din târg. Apoi i-au bătut fără milă, i-au pus în fiare şi i-au purtat în lanţuri prin tot târgul, ca nu cumva să le mai ia cineva apărarea. Creştinul şi Credinciosul au arătat multă înţelepciune, blândeţe şi răbdare; aceasta a şi făcut pe câţiva să treacă de partea lor. Asta a înfuriat şi mai mult pe ceilalţi, până acolo încât au hotărît să omoare pe cei doi străini. Le-au spus că nici cuşca, nici fiarele nu erau de ajuns, ci că trebuiau să moară pentrucă i-au înşelat pe oamenii de târg.

I-au vârât iarăşi în cuşcă până se va lua o nouă hotărâre în privinţa lor. Atunci şi-au adus ei aminte de ce le spusese Evanghelistul şi s'au întărit şi mai mult pentru suferinţă. Se mângâiau unul pe altul şi-şi ziceau că cel care va fi sortit să moară va fi mai câştigat; din această pricină, fiecare dorea în ascuns ca el să fie acela. Încredinţându şi viaţa în mâna Celui ce cârmuieşte toate, erau mulţumiţi cu starea în care se aflau, până se va găsi cu cale să se facă altceva cu ei.

S'a hotărît să fie judecaţi şi să-şi primească osânda. Au fost aduşi în faţa duşmanilor lor. Judecător era domnul Urăşte-Binele. Erau acuzaţi de fapt de aceleaşi vini: că turburaseră negustoria; că au făcut răscoală şi neînţelegere în oraş; că au atras şi pe alţii la părerile lor primejdioase.

Atunci Credinciosul răspunse că s'a împotrivit numai la ceea ce era împotriva Celui Atotputernic. Cât priveşte răscoala, zise el, n'am făcut aşa ceva, fiindcă eu sunt un om paşnic. Iar cei care au trecut de partea noastră, au trecut văzând ei înşişi nevinovăţia şi cinstea noastră şi astfel au schimbat răul prin bine. Cât despre împăratul de care vorbiţi, fiindcă el e Beelzebub, duşmanul Domnului nostru, nu vreau să ştiu de el şi de toţi îngerii săi.

Atunci s'a dat de ştire tuturor că cine ar avea ceva de spus în folosul domnului lor, împăratul, şi împotriva împricinaţilor, să se înfăţişeze şi să depună mărturie. S'au înfăţişat trei martori şi anume: Pismă, Superstiţie şi

Linguşitorul. Au fost întrebaţi dacă cunosc pe împricinat şi ce au de spus împotriva lui.

Primul s'a prezentat Pismă: Domnule judecător, cunosc de multă vreme pe omul acesta şi pot să mărturisesc cu jurământ înaintea domnilor juraţi că e un . . .

— Judecătorul. Stai! Să jure mai întâi!

L'au pus să jure. El a continuat: Domnule judecător! Omul acesta, cu toate că poartă un nume aşa de frumos, e unul din cei mai stricaţi oameni; lui nu-i pasă de domnul nostru, nici de popor, nici de lege sau datină, ci face tot ce poate ca să bage în cap oamenilor părerile lui, păreri care sunt împotriva stăpânirii şi pe care el le numeşte lucruri de căpetenie ale credinţei şi sfinţeniei; eu însumi l-am auzit spunând că adevăratul creştinism, cu obiceiurile oraşului nostru Deşertăciune, se bat cap în cap şi nu se pot împăca; prin aceasta, domnule judecător, el nu numai că osândeşte dintr'odată toate faptele noastre vrednice de laudă, ci şi pe noi care le facem.

— Mai ai ceva de spus? l-a întrebat judecătorul.

— Aş mai avea multe de spus, dar n'aş vrea să plictisesc onorata curte; totuşi, după ce vor depune ceilalţi mărturia lor, dacă va fi nevoie, pentru pedepsirea acestui om, voi mai adăuga ceva la mărturia mea.

Pe urmă, au chemat pe Superstiţie şi i-au poruncit să-l privească pe împricinat. L-au mai întrebat dacă are ceva de spus împotriva sa şi pentru domnul lor, împăratul. Apoi l-au pus să jure şi el a început astfel: Domnule judecător! Prea bine nu cunosc pe acest om şi nici nu doresc să-l cunosc mai mult. Totuşi, judecând după cele ce am vorbit cu el de curând aici, ştiu că este un om foarte primejdios; l-am auzit spunând că religia noastră e un nimic şi că prin ea omul nu poate să placă nicidecum lui Dumnezeu; aşa dar, înseamnă că noi degeaba ne mai închinăm, căci trăim încă în păcatele noastre şi la urmă vom fi osândiţi. Aceasta este ce am avut de spus.

Linguşitorul a jurat şi el, apoi i s'a poruncit să spună ce ştie împotriva împricinatului.

— Linguşitorul. Domnule judecător şi domnilor juraţi! Cunosc de mult pe acest om şi l-am auzit spunând lucruri care nu trebuie spuse, căci a înjurat pe alesul nostru dom-

nitor, Beelzebub, şi a vorbit cu despreţ despre cinstiţii săi prieteni: Omul-Vechi, Poftă-Trupească, Desfrânatul, Dorinţă-după-slavă-deşartă, bătrânul Stricăciune, onorabilul Lacom-de-avere şi ceilalţi din boierimea noastră; a mai spus că dacă toţi locuitorii ar fi de părerea sa, niciunul din aceşti boieri n'ar mai rămânea în oraş. Pe lângă aceasta, nu i-a fost frică să te batjocorească chiar pe Domnia-Ta, domnule judecător, care acum eşti pus să-l judeci, făcându-te ticălos, nelegiuit şi dându-ţi şi multe alte nume de ocară, cu care a bârfit pe cei mai mulţi din boierimea oraşului nostru.

După ce Linguşitorul a sfârşit ce avea de spus, judecătorul s'a adresat împricinatului: Rătăcitule, ereticule şi trădătorule, ai auzit ce au declarat aceşti cinstiţi cetăţeni împotriva ta?

— Credinciosul. Imi este îngăduit să spun câteva cuvinte în apărare?

— Judecătorul. Taci ticălosule! Nu meriţi să mai trăieşti. Ar trebui să fii omorît pe loc. Totuşi, ca toţi să vadă blândeţea cu care ne purtăm faţă de tine, să auzim ce ai de spus.

— Credinciosul. Iată ce am de răspuns la cele spuse de domnul Pismă: Niciodată n'am spus nimic altceva, decât că orice rânduială, lege, obicei sau popor, care sunt clar împotriva Cuvântului lui Dumnezeu, sunt prin aceasta dea-dreptul împotriva creştinismului; dacă vorbind aşa am spus ceva greşit dovediţi-mi greşala şi sunt gata să-mi retrag cuvântul, chiar aici în faţa Domniilor Voastre.

Cât priveşte pe domnul Superstiţie şi învinuirea ce mi-a adus-o, am de spus numai că pentru a aduce lui Dumnezeu o adevărată închinare este nevoie de credinţă dela Dumnezeu; ea nu poate exista fără o descoperire dumnezeiască a voiei lui Dumnezeu; de aceea, cultul care nu e în acord cu revelaţia divină nu se poate baza decât pe o credinţă omenească; această credinţă nu poate conduce la viaţa veşnică.

Cât priveşte spusele domnului Linguşitorul — lăsând laoparte afirmaţia că mi-aş fi bătut joc de unii — o spun că domnitorul acestui oraş, cu toată curtea sa şi cu toţi

tovarăşii săi înşiraţi de domnul acesta, s'ar cădea să fie mai curând în iad. Şi acum, Domnul să se îndure de mine.

Atunci judecătorul a spus juraţilor, care urmăriseră mersul lucrurilor:

— Domnilor juraţi! Vedeţi pe omul acesta din pricina căruia s'a făcut atâta zarvă în oraşul nostru; aţi auzit şi ce au mărturisit împotriva lui aceşti cinstiţi cetăţeni; aţi auzit de asemenea răspunsul şi însăşi mărturia lui. Acum stă în puterea Domniilor-Voastre să-l spânzuraţi, sau să-l lăsaţi în viaţă; însă mie mi se pare nimerit să vă spun ce scrie la legea noastră.

Pe vremea lui Faraon cel Mare, slujitor al domnului nostru, pentru ca nu cumva cei ce au o religie potrivnică să se înmulţească şi să ajungă prea tari, se făcuse o lege ca băieţii care se vor naşte să fie aruncaţi în râu. Apoi, pe vremea lui Nebucadneţar cel Mare, un alt slujitor al său, s'a făcut o altă lege că oricine nu se va prosterne înaintea statuii lui de aur şi nu i se va închina, să fie aruncat în cuptorul de foc. S'a mai făcut o lege şi în zilele lui Dariu, că oricine va înălţa rugăciuni către vreun alt dumnezeu afară de el, să fie aruncat în groapa cu lei. Răzvrătitul acesta a călcat aceste legi, nu numai cu gândul (ceeace nu-i de îngăduit), ci şi cu cuvântul şi cu fapta, ceea ce este cu totul oprit.

Căci legea lui Faraon a fost făcută ca să oprească răul, înainte de a se fi făptuit vreo fărădelege; aici fărădelegea este vădită. Cât priveşte legea a doua şi a treia, vedeţi bine că împricinatul vorbeşte împotriva religiei noastre; pentru trădarea pe care singur a mărturisit-o este vrednic de moarte.

Atunci juraţii au ieşit să delibereze. Iată numele lor: domnul Orb, domnul Nimic-bun, domnul Răutate, domnul Robit-de-pofte, domnul Orgoliosul, domnul Incăpăţânatul, domnul Duşmănie, domnul Mincinos, domnul Cruzime, domnul Urăşte-adevărul şi domnul Neînduplecatul. Fiecare în parte îşi dete cu părerea şi pe urmă au hotărît într'un singur glas să-l declare vinovat în faţa judecătorului. Cel dintâi dintre ei, domnul Orb, ca preşedinte, luă cuvântul: Eu văd lămurit că omul acesta este un eretic. Nimic-bun adaugă: Să piară de pe pământ un astfel de om!

Da, zise Răutate, mi-e scârbă să-l văd înaintea ochilor! Pe urmă, Robit-de-pofte spuse: Niciodată n'am putut să-l sufăr. — Nici eu, spuse Orgoliosul, căci totdeauna este contra obiceiurilor mele. — Spânzurați-l! strigă Încăpățânatul. — Am necaz pe el, spuse Dușmănie. E un ticălos, spuse Mincinosul. Spânzurătoarea e prea ușoară pentru el, spuse și Cruzime. — Să-l îndepărtăm mai repede din calea noastră, spuse Urăște-adevărul. Atunci Neînduplecatul spuse: Dacă mi s'ar da lumea toată tot n'aș putea să mă împac cu el; să-l osândim la moarte numaidecât.

Zis și făcut. De aceea, fu osândit să fie dus îndată la locul de unde fusese luat și acolo să sufere moartea cea mai crudă care se poate închipui.

L-au scos afară ca să-i aplice legea lor: l-au bătut cu biciul, l-au lovit cu pumnii, i-au sfârtecat corpul cu cuțitele, l-au lovit cu pietre și l-au înțepat cu săbiile; la sfârșit l-au ars pe rug până n'a rămas din el decât cenușă. Astfel s'a sfârșit Credinciosul.

Dar am văzut în spatele mulțimii un car cu doi cai care aștepta pe Credincios. Și cum au sfârșit dușmanii săi cu el, Credinciosul a fost luat în car și dus în nori cu sunete de trâmbițe, pe drumul cel mai scurt către poarta cerească.

Creștinului însă i s'a mai dat răgaz și judecata lui a fost amânată; l-au dus înapoi la închisoare. Acela care cârmuiește toate, a lucrat în așa fel că i-a îngăduit Creștinului să-și continue drumul.

Capitolul 14

Creştinul întâlneşte pe Plin de Nădejde, noul său tovarăş de drum.

Am văzut în vis pe Creştin că el nu şi-a continuat singur drumul. Un om numit Plin-de-Nădejde s'a lipit de el şi i-a spus că vrea să-i fie tovarăş de drum. Astfel unul a murit ca să dea mărturie pentru adevăr, şi din cenuşa lui a apărut un altul ca să-i fie Creştinului tovarăş în călătoria sa. Acest Plin-de-Nădejde i-a spus Creştinului că mai erau mulţi în acel târg care n'aşteaptă decât prilejul să-l urmeze. Am văzut că abia ieşiseră din târg şi ajunseră din urmă pe unul care mergea înaintea lor şi pe care-l chema Profitorul. Ei l-au întrebat: De unde eşti dumneata şi până unde mergi? El le-a răspuns că vine din oraşul Vorbă-Frumoasă şi merge spre Cetatea Cerească, dar numele nu şi l-a spus.

— Din Vorbă-Frumoasă? zise Creştinul. Sunt pe-acolo ceva oameni de bine?

— Profitorul: Cred că da! Eu sunt un străin pentru dumneata şi dumneata la fel pentru mine; de mergi pe acest drum, voi fi bucuros de tovărăşia dumitale, dacă nu, mă lipsesc.

— Creştinul. Am auzit vorbindu-se de Vorbă-Frumoasă şi după cât mi-aduc aminte se zice că-i un oraş bogat.

— Profitorul. Sigur că da; am multe rude bogate acolo.

— Creştinul. Spune-mi, te rog, ce rude ai pe acolo, dacă nu sunt prea îndrăzneţ?

— Profitorul. Păi, aproape tot oraşul, mai apropiaţi sunt: Domnul Nestatornicul, domnul Slugarnicul, domnul Vorbă-Frumoasă, dela ai cărui strămoşi şi-a luat oraşul numele; tot aşa domnul Vorbă-Linguşitoare, Cel-cu-două-feţe, gata la orice; doctorul cartierului nostru, Cel-cu-două-feţe, e chiar frate bun cu mama; şi ca să-ţi spun drept, eu am ajuns să fiu cineva în oraş, cu toate că străbunicul meu a fost doar un luntraş, care se uita spre un mal şi vâslea spre celălalt mal; şi eu mi-am câştigat cea mai mare parte din avere cu aceeaşi îndeletnicire.

— Creştinul. Eşti însurat?

— Profitorul. Da, şi nevastă-mea este o femeie foarte cinstită, fata unei femei la fel foarte cinstită, cucoana Prefăcătoria; înţelegi acum că se trage dintr'o familie aleasă şi a ajuns să fie aşa de bine crescută că ştie cum să se poarte cu toţi oamenii, dela prinţ până la ţăran. E drept că în credinţă ne cam deosebim puţin de cei mai evlavioşi, dar numai în două puncte neînsemnate. Intâi, noi nu mergem niciodată contra vântului şi a curentului. Al doilea, noi suntem totdeauna plini de râvnă pentru Credinţă când umblă în pantofi de argint; ne place chiar foarte mult să ne arătăm cu ea pe stradă când e vreme frumoasă şi poporul întreg aplaudă.

Atunci Creştinul se trase puţin la o parte lângă Plin-de-Nădejde şi-i spuse: Mi se pare că acesta este unul ce-i spune Profitorul, din Vorbă-Frumoasă şi dacă-i aşa, atunci avem ca tovarăş de drum un mişel cum nu mai este altul în tot ţinutul. Atunci Plin-de-Nădejde spuse: Ia întreabă-l. Cred că nu trebuie să-i fie ruşine de numele său. Creştinul se apropie de celălalt şi-l întreabă: Domnule, vorbeşti ca şi cum ai şti mai mult decât toată lumea şi dacă nu mă înşel, cred că te cunosc puţin; nu te cheamă Profitorul din Vorbă-Frumoasă?

— Profitorul. Nu mă cheamă aşa; aceasta este o poreclă pe care mi-au dat-o unii care nu pot să mă sufere; trebue s'o suport ca pe o ocară, la fel ca şi alţi oameni buni pe nedrept ponegriţi.

— Creştinul. N-ai dat niciodată oamenilor prilej să te cheme aşa?

— Profitorul. Niciodată! Cel mai rău lucru pe care l-am făcut pentru ca ei să aibă prilejul să-mi dea acest nume este că în totdeauna am ştiut să mă dau după împrejurări oricare ar fi fost ele. Aceasta am privit-o ca pe o binecuvântare şi nu ca ceva de dispreţuit.

— Creştinul. Credeam fără îndoială că dumneata eşti omul de care auzisem şi, ca să-ţi spun drept, mă tem că numele acesta ţi se potriveşte de minune.

— Profitorul. Bine, dacă dumneata îţi închipui aşa, n'am ce-ţi face; ai să vezi totuşi că sunt un bun însoţitor dacă mă iei ca tovarăş de drum.

— Creştinul. Dacă vrei să mergi cu noi trebue să mergi şi în contra vântului şi a curentului, ceeace văd că este împotriva părerii dumitale. Trebuie să rămâi credincios; când Credinţa umblă în zdrenţe, ca şi atunci când umblă în pantofi de argint, când va fi în lanţuri, ca şi când e însoţită de aplauzele mulţimii.

— Profitorul. Nu trebuie să-mi impui felul dumneatale de-a vedea, lasă-mă să fac ce cred şi dă-mi voie să te însoţesc.

— Creştinul. Niciun pas împreună, dacă nu vei face ca noi în tot ce ţi-am spus.

— Profitorul. Nu voi părăsi niciodată părerile mele, fiindcă sunt şi nevătămătoare şi folositoare. Dacă nu pot să merg cu voi sunt nevoit să fac ce am făcut şi mai nainte de a vă întâlni: am să merg singur până mă va ajunge vreunul care va fi bucuros de tovărăşia mea.

Am mai văzut în visul meu că Creştinul şi Plin-de-Nădejde l-au părăsit şi s-au ţinut la oarecare depărtare de el; dar unul din ei uitându-se înapoi, zări trei inşi venind în urma Profitorului. Când l-au ajuns el le-a făcut o plecăciune până la pământ şi ei deasemenea l-au salutat. Numele acestora era Prietenul-Lumii, Iubitorul de bani şi Lacomul, oameni cu care Profitorul se cunoscuse mai nainte, căci în copilărie fuseseră camarazi de şcoală; umblaseră la şcoala unuia Sgârie-Brânză, învăţător în Dragoste-de-Câştig, un târg din judeţul Lăcomiei. Acest învăţător i-a învăţat meşteşugul de a strânge avere, fie prin înşelăciune, linguşire şi minciună, fie făcând pe evlavioşii. Toţi prinseseră foarte mult din meşteşugul învăţătorului lor, aşa că fiecare din ei ar fi putut să deschidă la rândul lui o şcoală.

După ce s'au salutat, cum am spus, Iubitorul de bani spuse Profitorului:

— Cine sunt aceia dinaintea noastră? căci Creştinul şi Plin-de-Nădejde se mai zăreau încă.

— Profitorul. Sunt doi oameni dintr'o ţară depărtată şi au plecat în pelerinaj.

— Iubitorul de bani. De ce nu ne-au aşteptat şi pe noi ca să ne bucurăm de tovărăşia lor? Şi ei, şi noi, şi dumneata, cred, mergem într'acelaş loc.

— Profitorul. Așa este; dar oamenii dinaintea noastră țin așa de mult la părerile lor și pun atât de puțin pret pe părerile altora, încât un om, oricât de evlavios ar fi, dacă nu este de aceeași părere cu ei în toate nu-l primesc în tovărășia lor.

— Lacomul. Asta-i rău; noi știm de unii care osândesc pe toți afară de ei înșiși. Te rog, în ce au ei păreri deosebite de ale noastre?

— Profitorul. Ei, în încăpătânarea lor, socotesc că trebue să-și urmeze călătoria pe orice fel de vreme, pe când eu aștept vântul și curentul favorabil. Pentru Dumnezeu ei pun în joc totul, pe când eu caut ca oricum, să-mi pun viața și averea la adăpost. Ei țin la părerile lor chiar dacă toată lumea le-ar fi împotrivă, dar eu sunt pentru Credință numai atât cât îmi îngăduie împrejurările și buna mea stare. Ei sunt pentru Credință chiar când este îmbrăcată în zdrențe și acoperită de dispreț, dar eu sunt pentru ea numai când umblă în pantofi de argint, în lumina soarelui și în mijlocul mulțimii.

— Prietenul-Lumii. Să rămâi la părerile dumitale, domnule, căci în ce mă privește, eu socotesc nebun pe acela care, fiind liber să păstreze ce are, este totuși așa de nechibzuit încât să-și piardă tot. Să fim înțelepți ca șerpii. Cel mai bun lucru este să strângi fânul când strălucește soarele; cum stă albina liniștită toată iarna și nu lucrează decât atunci când poate să aibă folos și plăcere din ce face. Dumnezeu trimite când ploaie, când soare; dacă ei sunt așa de proști și merg pe ploaie, treaba lor; noi însă nu vom porni decât pe vreme bună. Din partea mea, mie îmi place mai mult credința care se împacă cu păstrarea lucrurilor bune pe care ni le aduc binecuvântările lui Dumnezeu; care om cu mintea întreagă își poate închipui că Dumnezeu nu vrea să păstrăm din dragoste față de El, ce ne-a dat El din bunurile acestei vieți? Avraam și Solomon s'au îmbogățit, cu toate că au fost oameni religioși, iar Iov spune că un om bun va aduna aurul ca praful; nu sunt așa pelerinii care merg înaintea noastră, ci așa cum i-ai zugrăvit.

— Lacomul. Eu cred că suntem de aceeași părere și nu mai merită să mai vorbim de asta.

— Iubitorul de bani. Adevărat, să nu mai vorbim de asta, căci cine nu crede nici în Scriptură nici în mintea sănătoasă — şi vedeţi că amândouă sunt de partea noastră — nu cunoaşte nici adevărata libertate nici propia lui siguranţă.

— Profitorul. Fraţilor, după cum văd, mergem cu toţii în acelaşi pelerinaj şi pentru ajutorul nostru al fiecăruia, daţi-mi voie să vă pun o întrebare: Inchipuiţi-vă că un om, fie un preot, fie un negustor, ar avea prilejul să dobândească bunuri materiale ale acestei lumi şi totuşi să nu le poată dobândi decât dacă s'ar arăta, măcar de ochii lumii, foarte plin de râvnă pentru unele puncte din religie cu care altă dată nu-şi bătea capul — nu poate el să se folosească de acest mijloc ca să-şi ajungă ţinta şi totuşi să rămână om cinstit?

— Iubitorul de bani. Înţeleg foarte bine întrebarea şi cu învoirea dumnealor, voi încerca să dau răspuns. Mai întâi, să răspund la întrebarea cu privire la un preot. Să ne închipuim că un preot, un om vrednic, dar având un venit mic, a ochit unul mai mare, mai gras şi mai bun. Şi are prilejul să-l capete, numai dacă îşi va mări cunoştinţele, va predica mai des, mai cu râvnă şi dacă aşa vor cere credincioşii lui, îşi va schimba unele din părerile sale. Din partea mea, eu nu văd de ce n'ar face-o, ba încă mai mult decât am spus, şi totuşi să rămână om cinstit. Căci:

1. Dorinţa după un venit mai mare este dreaptă (nu se poate spune că nu) de vreme ce Dumnezeu i-l pune în faţă; prin urmare, îi este îngăduit să-l ia dacă poate, fără să-şi facă probleme de conştiinţă.

2. Afară de asta, dorinţa sa după acel venit îl face mai învăţat, îl face un predicator mai plin de râvnă, mai bun; da, îl face să-şi îmbunătăţească darurile, lucru care este după voia lui Dumnezeu.

3. In ce priveşte faptul că se dă după ascultătorii săi, şi ca să-i slujească, părăseşte unele din părerile sale, aceasta dovedeşte: a) că se poate lepăda de sine; b) că are o purtare blândă şi atrăgătoare; c) că e cu atât mai vrednic pentru slujba preoţească.

4. Din aceasta înţeleg că un preot care schimbă o parohie mică pe una mai mare nu trebue din această pricină să fie privit ca un om lacom, ci mai degrabă să fie socotit ca unul care nu ascultă decât de chemarea sa şi prinde prilejul care i se dă de a face bine, pentrucă el îşi îmbunătăţeşte darurile şi se face mai harnic.

Acum voi răspunde la a doua parte a întrebării, cu privire la un negustor. Să ne închipuim că un astfel de om are doar o mică prăvălioară; făcându-se însă religios, el ar putea să-şi mărească afacerile, să-şi ia o nevastă bogată şi să capete mușterii mai bogaţi şi mai mulţi; eu, din partea mea, nu văd nici-un motiv pentru care n'ar putea pe drept să facă aşa. Căci:

1. A ajunge cineva religios este o virtute, oricare ar fi mijlocul prin care ajunge.

2. Nici nu este nedrept să iei o soţie bogată sau să ai mușterii mai mulţi la prăvălie.

3. Afară de asta, omul care capătă toate acestea ajungând religios, capătă ce e bun dela cei buni, ajungând el însuşi bun; deci are o nevastă bună, mușterii buni şi câştig bun şi toate acestea prin faptul că a ajuns religios, ceea ce la rândul său este un lucru bun. De aceea, a ajunge religios pentru a căpăta toate aceste lucruri e ceva bun şi folositor.

Răspunsul dat de Iubitor de bani la întrebarea Profitorului a fost primit cu strigăte de bucurie. Toţi au fost convinşi că răspunsul era foarte util şi chibzuit. După cum credeau ei, nimeni n'ar fi fost în stare să-l desmintă, şi pentrucă Creştinul şi Plin-de-Nădejde nu erau prea departe, s'au înţeles între ei să-i prindă cu această întrebare îndată ce-i vor ajunge, cu atât mai mult cu cât cei doi contraziseră mai nainte pe Profitor. I-au strigat deci şi ei se opriră până i-au ajuns. De mai nainte se înţeleseră că nu Profitorul să le pună întrebarea, ci bătrânul Prietenul-Lumii, pentrucă, îşi închipuiau ei, răspunsul lor va fi astfel lipsit de înfierbântarea care se stârnise între Profitorul şi cei doi, în discuţia ce avusese loc mai nainte.

I-au ajuns deci, şi după un scurt bună-ziua, Prietenul-Lumii puse Creştinului şi tovarăşului său întrebarea, cerându-le să răspundă dacă pot.

Atunci Creştinul spuse: Chiar un prunc în credinţă ar putea să răspundă la zece mii de întrebări de acest fel. Căci dacă nu se îngădue cuiva să urmeze pe Hristos pentru pâine, (1) cu cât mai dezgustător este să faci din El şi din credinţă o mască pentru ca să dobândeşti bunurile lumeşti şi să tragi foloasele! Noi găsim că numai păgânii, fătarnicii, diavolii şi vrăjitorii sunt de această părere.

1. Păgânii, căci atunci când Hamor şi Sihem şi-au aruncat ochii asupra fiicei şi turmelor lui Iacov şi au văzut că nu e chip să pună mâna pe ele decât lăsându-se tăiaţi împrejur, ei au spus tovarăşilor lor: Dacă orice parte bărbătească dintre noi va fi tăiat împrejur, cum sunt şi ei, vor fi ale noastre turmele lor, averea şi toate vitele lor. Fiicele şi turmele lor, iată ce căutau ei, iar religia le-a fost numai masca de care s'au folosit ca să ajungă să pună mâna pe ele. (2)

2. Fariseii fătarnici aveau aceeaşi religie: făceau rugăciuni lungi, dar ţinta lor era casele văduvelor, deaceea o mai mare osândă a fost judecata lui Dumnezeu pentru ei. (3)

3. Iuda avea aceeaşi religie: era evlavios de dragul pungii, ca să poată lua ce se punea în ea; dar a ajuns la pierzare. (4)

4. Simon vrăjitorul avea şi el aceeaşi religie, căci voia să aibă Duhul Sfânt ca să câştige bani. Osânda rostită de Petru a fost dreaptă.

5. La fel nu poate să-mi iasă din cap că omul care de dragul lumii se apucă de credinţă, tot de dragul lumii se va lepăda de credinţă. Cu aceeaşi hotărâre cu care Iuda se gândea numai la lume când s'a făcut credincios, şi-a vândut şi credinţa şi pe Domnul său. Ca să răspund „da" la întrebarea dumitale, cum văd că ai făcut între dumneavoastră, şi să primesc ca adevărat un astfel de răspuns, ar fi un lucru păgân, fătarnic şi diavolesc. Plata voastră va fi după faptele voastre.

Cei patru se uitară încremeniţi unul la altul şi n'au avut ce să mai răspundă. Plin-de-Nădejde întări şi el cuvântul

(1) Ioan 6. 26; (2) Genesa 34. 20—23; (3) Luca 20. 46—47; (4) Ioan 12. 6; Faptele Apost. 8. 19—22;

sănătos al Creştinului şi o mare tăcere se lăsă astfel între ei.

Profitorul şi tovarăşii săi încetiniră mersul şi rămaseră în urmă, pentru ca astfel Creştinul şi Plin-de-Nădejde să o ia nainte. Atunci Creştinul spuse tovarăşului său: Dacă aceşti oameni nu pot să rămână în picioare în faţa unei judecăţi omeneşti, ce vor face în faţa judecăţii lui Dumnezeu? Dacă rămân muţi când au de-a face cu nişte vase de lut, ce vor face când vor fi mustraţi cu flăcările focului mistuitor?

Creştinul şi Plin-de-Nădejde o luară deci nainte. Au mers până au ajuns la un şes neted, numit Odihnă, pe care-l parcurseră plini de mulţumire; şesul era îngust, aşa că au trecut repede peste el. La capătul lui era un deluşor numit Lăcomie-de-Câştig unde era o mină de argint.

Cum o mină era ceva rar, se abătuseră pe la ea şi câţiva din cei ce trecuseră mai nainte pe drum; când se apropiaseră prea mult de marginea gropii, pământul înşelător de sub ei s'a surpat şi au fost ucişi; alţii au rămas infirmi.

Apoi am văzut în visul meu că puţin mai la o parte de drum, în faţa minei de argint, stătea unul numit Dima, ce chema foarte politicos pe trecători să vină şi să vadă. El strigă şi către Creştin şi tovarăşul său: Ei, veniţi încoace, am să vă arăt ceva!

— Creştinul. Este oare ceva aşa de interesant că face să ne întoarcem din drum?

— Dima. Este o mină de argint şi în ea sunt oameni care sapă după comori; numai cu puţină osteneală puteţi să strângeţi şi voi bogăţie.

Atunci Plin-de-Nădejde spuse: Să mergem şi să vedem.

Nu, eu nu mă duc, spuse Creştinul. Am auzit de acest loc, unde mulţi au fost ucişi; afară de asta, comoara e numai o cursă pentru cei ce-o caută, pentrucă îi depărtează în pelerinajul lor.

Atunci Creştinul strigă către Dima: Oare locul nu-i primejdios?

— Dima. Nu-i aşa de primejdios; poate doar pentru cei ce nu bagă de seamă; la aceste vorbe Dima roşi la faţă.

Creştinul spuse lui Plin-de-Nădejde: Nici un pas într'acolo, s'o ţinem drept înainte pe drumul nostru.

— Plin-de-Nădejde. Iţi spun hotărît că dacă Profitorul ajunge aici şi e poftit ca şi noi să ştii că merge acolo să vadă ce este.

— Creştinul. Fără îndoială, căci părerile lui îl duc pe acel drum şi sunt aproape sigur că acolo şi moare.

— Dima îi chemă din nou: Nu vreţi să veniţi încoace să priviţi?

Creştinul îi răspunse fără înconjur: Dima, tu eşti duşmanul căilor drepte ale Domnului şi ai fost osândit de unul din judecătorii Măriei-Sale pentrucă te-ai abătut dela drumul drept; de ce cauţi să ne aduci sub aceeaşi osândă? Afară de asta, dacă ne întoarcem câtuşi de puţin din drum, Domnul nostru va afla şi ne va face de ruşine, iar noi vrem să putem sta cu îndrăzneală în faţa Sa. (1)

Dima le strigă iarăşi că şi el face parte din frăţia lor şi că dacă mai zăbovesc puţin, merge şi el cu ei.

Creştinul îl întrebă: Care ţi-e numele? Nu e oare acela cu care te-am chemat?

— Dima. Da, Dima mă cheamă şi sunt fiul lui Avraam.

— Creştinul. Te cunosc. Ghehazi ţi-a fost bunic, iar Iuda tată şi ai călcat pe urmele lor. Ceea ce încerci să faci acum cu noi este numai o faptă diavolească. Tatăl tău a fost spânzurat ca trădător şi tu nu eşti vrednic de o răsplată mai bună. Fii încredinţat că odată ajunşi în faţa Impărătului, îi vom povesti cum te porţi. Apoi şi-au văzut de drum. (2)

Intre timp apărură Profitorul şi tovarăşii săi; la cel dintâi semn pe care le făcu Dima, ei s'au dus la el. Nu mai ştiu dacă au căzut în groapă, sau dacă au coborât ca să sape, sau dacă în fundul gropii n-au fost înnăbuşiţi de aburii care se ridicară din ea. Atâta am băgat de seamă că nu s'au mai văzut pe drum.

Creştinul spuse: Profitorul şi Dima se înţeleg bine între ei; unul îl cheamă pe celălalt ca să împartă între ei câştigul.

Am văzut că de cealaltă parte a câmpiei, pelerinii au ajuns la un loc unde, aproape de drum, se afla un monument vechi, de care s'au mirat amândoi din pricina formei

(1) 2 Timotei 4. 10; (2) 2 Regi 5. 20—27; Matei 26. 14—15; 27. 1—6;

lui ciudate; parcă era o femeie prefăcută într'un stâlp de piatră. Au stat locului şi s'au tot uitat, nu ştiau ce să creadă. In sfârşit Plin-de-Nădejde văzu că în vârful monumentului era scris ceva într'o scriere neobişnuită şi fiindcă el nu era om învăţat, spuse Creştinului dacă poate să citească. Acesta silabisi puţin şi găsi că ar scrie cam aşa: Aduceţi-vă aminte de nevasta lui Lot. Amândoi pricepură că era stâlpul de sare în care fusese prefăcută nevasta lui Lot, pentrucă privise cu dor înapoi pe când părăsea Sodoma. Acest monument le dete prilej să reflecteze între ei. (1)

— Creştinul. Ah, frate! Iată o privelişte nimerită; am dat de ea tocmai la timp, după ce am fost poftiţi de Dima să privim dealul Lăcomie-de-Câştig. Dacă ne-am fi dus, cum ne poftise şi cum aveai chiar de gând să faci frate, am fi ajuns şi noi un monument, pe care să-l privească cei ce vor veni după noi.

— Plin-de-Nădejde. Imi pare rău că am fost aşa de prost şi chiar mă mir că n'am ajuns ca nevasta lui Lot, căci ce deosebire este între păcatul ei şi al meu? Ea numai s'a uitat, pe când eu chiar am vrut să mă duc acolo. Slavă harului lui Dumnezeu! Mi-e ruşine că a existat aşa ceva în inima mea.

— Creştinul. Să luăm aminte la ceea ce vedem aici, ca să ne fie de ajutor în viitor. Femeia aceasta a scăpat de o osândă, căci n'a pierit odată cu nimicirea Sodomei, ci într'alt mod, după cum se vede; a fost prefăcută într'un stâlp de sare.

— Plin-de-Nădejde. E adevărat şi ne poate fi la amândoi un avertisment şi o pildă; ca să ne ferim de păcatul ei şi o probă de ce li se va întâmpla celor ce nu vor lua aminte. Tot astfel, Core, Datan şi Abiram, împreună cu cei două sute cincizeci de bărbaţi care au pierit în păcatul lor, au ajuns şi ei un semn sau o pildă, pentru ca alţii să se păzească. Mai mult decât orice, mă gândesc la un lucru; cum poate Dima şi tovarăşii lui să stea acolo aşa de liniştiţi şi să caute comori, pe când femeiea aceasta, numai pentrucă s'a uitat înapoi — căci nu scrie să se fi depărtat

(1) Genesa 19. 26;

din drum — a fost prefăcută în stâlp de sare; mai cu seamă că de acolo de unde se află ei acum, nu se poate să n'o vadă, numai să-şi îndrepte ochii către ea.
— Creştinul. Da, e de mirare şi asta dovedeşte că inimile lor sunt nespus de rele. Pot fi asemănaţi cu cei care buzunăresc pe oameni în faţa judecătorului, sau care taie pungile în umbra spânzurătorii. Oamenii din Sodoma se zice că erau nespus de păcătoşi, pentrucă păcătuiau înaintea Domnului, adică în ochii Săi, cu toată bunătatea pe care le-o arătase El, căci ţinutul Sodomei era ca şi grădina Edenului de altădată. Aceasta deci a stârnit şi mai tare mânia Sa şi le-a făcut chinul aşa de fierbinte cum numai focul Domnului putea să-l facă. Şi putem să credem pe drept că acest soi de oameni, care păcătuiesc pe faţă şi în pofida pildelor care le sunt aduse mereu ca să-i prevină, vor trebui să sufere osânda cea mai aspră.
— Plin-de-Nădejde. Nu încape îndoială că aici ai spus adevărul; de câtă îndurare am avut noi parte, mai ales eu, că n'am fost osândiţi să servim ca pildă celorlalţi! Aceasta ne dă prilej să mulţumim lui Dumnezeu, să ne temem înaintea Sa şi să ne aducem totdeauna aminte de nevasta lui Lot.

Capitolul 15

Uriaşul Deznădejde.

Am văzut apoi cum pelerinii au ajuns în drumul lor la un râu frumos ca priveliştе, pe care David îl numeşte râul lui Dumnezeu, iar Ioan, apa vieţii. Drumul lor ducea de-alungul malului. Pe aici, Creştinul şi tovarăşul său mersese cu mare bucurie; au şi băut din apa râului, care era bună şi înviorătoare. Pe lângă asta, pe amândouă malurile, se aflau pomi înverziţi, cu tot felul de roade; ei au mâncat şi din frunzele lor, ca să nu le fie rău dela stomac, cum se întâmplă unora extenuaţi de drum. Pe amândouă malurile se mai afla şi o livadă, frumos împodobită cu crini; ea era verde tot anul; aici s'au oprit să doarmă nopţi la şir. (1)

(1) Psalmul 65. 9; Apocalipsa 22 1;

Când s'au hotărât să meargă mai departe — căci încă nu erau la sfârșitul călătoriei — au mâncat, au băut și apoi au plecat la drum.

Am văzut în visul meu că n'au mers mult și drumul lor se depărtă pentru un timp de râu, lucru care îi întristă, totuși n'au îndrăznit să se abată din cale. Dela râu încolo, drumul era aspru și picioarele lor sufereau din pricina mersului pe jos. (1) Deaceea mergând, se gândeau la un drum mai bun. Inaintea lor, pe partea stângă a drumului, era o livadă și un gard; ea se cheamă Livada Lăturalnică. Creștinul spuse tovarășului său: dacă livada merge de-a lungul drumului nostru, să trecem pe acolo. S'au dus la gard ca să vadă și iată că de-a lungul drumului, de cealaltă parte a gardului, era o cărare. E tocmai ce doream, zise Creștinul, putem merge cu cea mai mare ușurință; haide să trecem dincolo.

— Plin-de-Nădejde. Dar dacă pe această cărare ne rătăcim?

— Nu e cu putință, răspunse celălalt. Ia privește! Merge doar de-a lungul drumului! Și așa, Plin-de-Nădejde, înduplecat de tovarășul său, îl urmă de cealaltă parte a gardului. Ajunși pe cărare, au văzut că era foarte ușor de mers pe ea; văzuse înainte un om care urma și el același drum; omul se numea Incredere-Deșartă. L-au strigat și l-au întrebat încotro duce drumul. El le răspunse că spre poarta cerului. — Vezi spuse Creștinul, ți-am spus eu! deci n'am greșit. Ei l-au urmat pe omul care mergea înaintea lor. Dar iată că veni noaptea și se făcu întuneric beznă, așa că cei doi l-au pierdut din vedere pe cel ce mergea înaintea lor.

Așa s'a făcut că Incredere-Deșartă n'a văzut drumul pe care mergea și a căzut într'o groapă adâncă, făcută într'adins de domnitorul acelor locuri, ca să prindă în ea pe cei îngâmfați și să-i pedepsească. (2)

Creștinul și tovarășul său l-au auzit căzând pe omul dinaintea lor. L-au strigat ca să afle ce se întâmplase, dar nimeni nu le-a răspuns; auziră doar un geamăt. Plin-de-Nădejde spuse: Unde suntem acum? Tovarășul său tăcu,

(1) Numeri 21. 4; (2) Isaia 9. 16;

dându-şi seama că-l abătuse din drum. Incepu să plouă, să tune şi să fulgere înspăimântător şi apele se umflară.
— Plin-de-Nădejde suspină spunând: Ah, de-am fi rămas pe drumul nostru!
— Creştinul. Cine ar fi putut crede că această cărare ne va abate din drum?
— Plin-de-Nădejde. Dela început m'am temut de asta, deaceea ţi-am atras luare-aminte. Ţi-aş fi vorbit mai hotărât dar eşti mai bătrân ca mine.
— Creştinul. Nu fii supărat, frate; îmi pare rău că te-am abătut din drum şi te-am adus în primejdie; iartă-mă te rog; n'am făcut-o cu gând rău.
— Plin-de-Nădejde. Fii liniştit, frate, căci te iert şi cred chiar că întâmplarea ne va sluji şi va fi spre binele nostru.
— Creştinul. Mă bucur că am cu mine un frate îndurător; dar nu trebue să rămânem aici; să încercăm să ne întoarcem înapoi.
— Plin-de-Nădejde. Lasă-mă numai să merg eu înainte.
— Creştinul. Ba nu, dă-mi voie să merg eu înainte, căci dacă se iveşte vreo primejdie, să dau eu întâi de ea, pentrucă din vina mea ne-am depărtat din drum.
— Nu, spuse Plin-de-Nădejde, căci dumneata fiind neliniştit acum, ai putea să te abaţi iar din drum. Atunci, spre îmbărbătarea lor, au auzit un glas care spunea:
— Ia seama la drumul pe care l-ai urmat! Intoarce-te! (1) Intre timp însă apele crescuseră mult, deaceea drumul devenise foarte primejdios. (Atunci m'am gândit că e mai uşor să ne abatem din drumul pe care mergem, decât să ne întoarcem înapoi pe el după ce l-am părăsit.) Cei doi pelerini şi-au luat inima'n dinţi şi s'au înapoiat; era însă aşa de întunerec şi puhoiul mare, că erau de mai multe ori să se înnece.

Cu toată silinţa ce şi-au dat-o, n'au putut să ajungă în noaptea aceea la gardul pe care-l trecuseră. Până la urmă, dând de un adăpost, s'au aşezat să se odihnească până s'o crăpa de ziuă; fiind obosiţi, au adormit. Nu departe de locul unde se opriseră ei se zărea Cetăţuia Indoielii, al cărei stăpân era Uriaşul Deznădejde; pe pământul acestuia

(1) Ieremia 31. 21;

dormeau ei. Disdedimineaţă, plimbându-se în sus şi în jos pe moşia sa, uriaşul găsi pe cei doi pelerini. Cu glas aspru şi morocănos le porunci să se scoale şi-i întrebă de unde vin şi ce fac pe moşia sa. Ei i-au răspuns că sunt pelerini şi că au rătăcit drumul. Uriaşul le spuse: astă noapte mi-aţi încălcat moşia, de aceea să veniţi cu mine. Aşa că au fost nevoiţi să meargă cu el, pentrucă el era mai puternic decât ei, şi de acolo se ştiau vinovaţi. Uriaşul i-a dus în cetăţuia sa, într'o temniţă întunecoasă şi murdară. Aici au rămas de miercuri dimineaţa până sâmbătă seara, fără o fărâmă de pâine sau o picătură de apă, fără lumină, fără să-i întrebe cineva ceva; erau necăjiţi, într'o grea situaţie, departe de orice prieten. Creştinul mai ales era trist, pentrucă din graba sa necugetată ajunseseră în această stare nenorocită. (1)

Uriaşul Deznădejde avea o nevastă numită Sfială; când s'a dus să se culce, el a povestit nevestei că prinsese doi inşi pe care îi aruncase în temniţă pentrucă i-au încălcat moşia. El a mai întrebat-o ce ar fi mai bine de făcut cu ei. Ea l-a întrebat ce fel de oameni sunt, de unde vin şi încotro se duc; apoi l-a sfătuit ca disdedimineaţă, cum se va scula, să-i bată fără milă. Aşa că după ce se sculă, el luă un ciomag noduros, se coborî cu el în temniţă şi încupu mai întâi să-i ocărască, deşi ei nu-i spuseseră niciun cuvânt care să-l supere. Apoi se năpusti asupra lor şi îi bătu aşa de rău că nu mai puteau nici să se mişte de pe podea. Uriaşul pleacă şi-i lăsă acolo ca să-şi plângă nenorocirea lor; toată ziua şi-au petrecut-o numai în suspine şi tânguiri amare. Noaptea următoare Sfială vorbind iarăşi cu bărbatul ei despre cei doi pelerini şi aflând că mai trăiesc, l-a povăţuit să le spuie să se omoare singuri. De aceea, dimineaţa el se coborî la ei morocănos, şi văzându-i că suferă de loviturile pe care le primiseră cu o zi nainte, le spuse că de vreme ce nu mai e nădejde să scape de acolo, nu le mai rămâne decât să-şi ia singuri viaţa fără întârziere; cu un cuţit, cu vreo funie sau cu otravă. Ce să mai trăiţi, le spuse uriaşul, vedeţi bine că viaţa vă este aşa de amară! Ei însă l-au rugat să-i lase

(1) Psalmul 88. 13;

să plece. Auzind aceasta, uriașul se năpusti asupra lor și fără îndoială că-i nimicea dacă nu i-ar fi venit rău — căci uneori, când da soarele, i se făcea rău — așa că nu avu atunci destulă putere. De aceea plecă și-i lăsă ca să chibzuiască ce au de făcut. Ei se sfătuiră dacă n'ar fi mai bine să urmeze sfatul uriașului.

— Frate, spuse Creștinul, ce să facem? Ne așteaptă o viață nenorocită. Intru cât mă privește, nu știu dacă-i mai bine să trăiesc, sau să mor pe loc; sufletul meu dorește sfârșitul mai mult decât viața, iar mormântul e mai ușor pentru mine decât temnița; (1) nu-i mai bine să urmăm sfatul uriașului?

— Plin-de-Nădejde. Starea noastră de acum este într'adevăr îngrozitoare și moartea mi-ar fi mult mai bine-venită decât să rămân aici pentru totdeauna; să ne gândim însă că Împăratul țării spre care mergem a spus: Să nu ucizi; și încă aici e vorba numai de viața altuia; deci cu atât mai mult suntem opriți să urmăm sfatul uriașului și să ne luăm singuri viața; pe lângă asta, cine omoară pe altul îi omoară numai trupul, pe când cine se omoară singur își omoară și trupul și sufletul în același timp; mai mult, tu vorbești de liniștea din mormânt, dar ai uitat de Iad, unde merg toți ucigașii? Căci niciun ucigaș nu se bucură de viața veșnică. Și apoi, să ne mai gândim că uriașul Deznădejde nu este atotputernic. După cum am auzit, și alții au fost prinși ca și noi și totuși au scăpat din mâinile sale; cine știe dacă Dumnezeu, care a făcut lumea, nu-l va lăsa pe uriașul să piară; sau îl va face să uite odată să ne închidă; sau poate să-i vie iarăși rău. Orice ar fi, din partea mea, sunt hotărît să nu mă las și să încerc tot ce este cu putință ca să-i scap din ghiare; am fost nechibzuit că n'am încercat-o până acum, totuși, să avem răbdare. Poate că în curând va veni ceasul izbăvirii noastre; să nu ne luăm singuri viața. Prin aceste vorbe, Plin-de-Nădejde liniști pentru o vreme pe însoțitorul său și ziua o petrecură în întunerec, triști, vrednici de plâns. Spre seară uriașul se coborî iarăși în temniță, ca să vadă dacă prizonerii i-au urmat sfatul. Îi găsi în viață, dar numai atât; lipsiți de

(1) Iov 7. 15;

hrană abia mai puteau să răsufle. Dar, cum spun, i-a găsit în viață. Atunci uriașul fu apucat de o furie înspăimântătoare și le spuse că deoarece nu ascultaseră sfatul lui, o să fie rău de ei, că mai bine nu s'ar fi născut.

Prizonerii începură să tremure; ba Creștinul chiar leșină; dar venindu-și puțin în fire începură iarăși să vorbească între ei despre sfatul uriașului și dacă n'ar fi mai bine să-l asculte. Creștinul părea din nou gata să-i urmeze sfatul, dar Plin-de-Nădejde îi ridică curajul, spunându-i:

Frate, nu-ți aduci aminte cât de viteaz ai fost până acum? Nici Apolion, nici tot ce ți s'a întâmplat și ce-ai văzut in Valea Umbrei Morții nu te-au putut zdrobi; câte ai trecut! Și acum te-a apucat frica? Vezi că și eu sunt în temniță cu tine, eu care sunt mult mai slab decât tine; uriașul m'a rănit și pe mine ca și pe tine; mi-a luat pâinea și apa dela gură și stăm acum împreună atât de nefericiți; să avem puțină răbdare; adu-ți aminte cum te-ai purtat ca un viteaz în Târgul Deșertăciunilor și nu te-ai speriat nici de lanțuri, nici de cușcă, nici de o moarte sângeroasă; să așteptăm cu răbdare cât putem — ca să scăpăm cel puțin de rușinea care nu este îngăduită unui creștin.

Se făcuse iarăși noapte și uriașul și nevastă sa erau în pat; ea l-a întrebat ce mai este cu prizonerii și dacă i-au urmat sfatul. El îi răspunse: Sunt niște mișei îndârjiți; preferă să sufere toate chinurile decât să se omoare. Ea îl sfătui: Du-i mâine în curtea cetățuiei, arată-le osemintele celor pe care i-ai dat gata până acum și fă-i să creadă că înainte de sfârșitul săptămânii ai să-i rupi și pe ei în bucăți, cum ai mai făcut și altora ca ei.

Dimineața, uriașul se duse din nou la ei, îi duse în curtea cetățuiei și le arată osemintele celor uciși, cum îi spusese nevastă-sa. Aceștia, spuse el, erau pelerini altădată ca și voi și mi-au încălcat pământul ca și voi, și, când am găsit cu cale, i-am rupt în bucăți; înainte de zece zile veți păți la fel; haide, acum înapoi în temniță! și îi mână tot drumul în lovituri. Au rămas toată ziua de Sâmbătă într'o stare de plâns ca și mai nainte. Când s'a făcut noapte, cucoana Sfială și bărbatul ei uriașul, la culcare au început să vorbească iarăși despre cei prinși. Uriașul era uimit că nici loviturile, nici sfaturile sale, nu dăduseră gata pe

pelerini. Atunci nevastă-sa îi spuse: Mă tem că va veni cineva să-i scoată, sau au la ei chei cu ajutorul cărora speră să scape. Ce spui dragă? făcu uriaşul uimit. Chiar mâine mă duc la ei.

Era Sâmbătă; cam pe la miezul nopţii prizonerii începură să se roage şi rămaseră în rugăciune până când s'a crăpat de ziuă.

Puţin înainte de a se lumina, bunul Creştin, pe jumătate ameţit strigă: Ce fără minte sunt să stau în această temniţă înăbuşitoare, când pot foarte bine să fiu liber! Am în sân o cheie numită Făgăduinţă şi sunt sigur că ea poate să descuie orice încuietoare din Cetăţuia Indoielii. Atunci Plin-de-Nădejde îi spuse: Asta e o veste bună! Scoate cheia frate şi încearc-o. Când întoarse Creştinul cheia, zăvorul se trase înapoi; uşa se deschise cu uşurinţă, şi el cu Plin-de-Nădejde ieşiră afară. Creştinul merse la uşa care da în curtea cetăţuiei şi deschise şi această uşă cu cheia; apoi la poarta de fier, căci şi ea trebuia deschisă. Broasca asta merse însă tare greu. In sfârşit deschiseră poarta ca să fugă; dar ea scârţâi aşa de tare că uriaşul Deznădejde se trezi şi se sculă în grabă ca să urmărească pe fugari; dar simţi că nu-l mai ţin picioarele căci i se făcuse iarăşi rău şi nu putea cu nici-un chip să-i mai prindă. Ei ajunseră pe calea Impăratului; erau în siguranţă, afară de ţinutul uriaşului.

După ce trecură gardul dinainte, chibzuiră cum să ferească şi pe cei ce vor veni în urma lor ca să nu mai cadă şi ei în mâinile uriaşului. S'au înţeles să ridice acolo un stâlp şi să scrie pe el: Peste gardul acesta e drumul care duce la Cetăţuia îndoielii, al cărei stăpân este uriaşul Deznădejde, care dispreţuieşte pe Impărătul ţării cereşti şi caută să nimicească pe pelerinii Săi. Deaceea mulţi din cei ce i-au urmat pe aceşti doi pelerini, au cetit ce era scris acolo şi au scăpat de primejdie.

Capitolul 16

Pelerinii ajung la Munţii Frumoşi.

Călătorii merseră până la Munţii Frumoşi, care erau ai Domnului despre care am vorbit mai nainte. Se urcară pe ei ca să vadă grădinile înflorite, pomii, viile şi fântânile. Au băut, s'au spălat şi au mâncat struguri după pofta inimii. Pe vârfurile munţilor, nişte păstori păşteau turmele lor, aproape de drumul pelerinilor. Aceştia s'au dus la ei şi rezemaţi pe toiege — cum obişnuesc călătorii obosiţi când stau de vorbă — îi întrebară: Ai cui sunt munţii şi oile care pasc pe aici?

— Păstorii. E ţara lui Emanuel, munţii stau în faţa cetăţii Sale; oile sunt şi ele ale Sale, iar El şi-a dat viaţa pentru ele. (1)

— Creştinul. Acesta-i drumul care duce la Cetatea Cerească?

— Păstorii. Da, acesta este.

— Creştinul. Mai e mult până acolo?

— Păstorii. Prea departe pentru oricare, afară de cei ce vor ajunge în adevăr acolo.

— Crestinul. Drumul este bun sau primejdios?

— Păstorii. Este bun pentru cei pentru care trebuie să fie bun, dar cei răzvrătiţi vor pieri pe el. (2)

— Creştinul. Se poate găsi în acest loc vreo răcorire pentru călătorii obosiţi şi vlăguiţi de drum?

— Păstorii. Stăpânul acestor munţi ne-a poruncit să nu dăm uitării o bună primire a oaspeţilor, de aceea simţiţi-vă ca la dumneavoastră acasă. (3)

Am mai văzut în visul meu că atunci când păstorii au băgat de seamă că au de-a face cu pelerini le-au pus întrebări — la care ei au răspuns ca şi înainte — bunăoară: de unde veniţi? cum aţi venit pe drum? Cum de aţi rămas pe el? Căci numai puţini din cei ce pornesc încoace ajung pe aceşti munţi. Dar după ce păstorii auziră răspunsurile lor şi fiind mulţumiţi de ele, i-au primit cu

(1) Ioan 10. 11; (2) Osea 14. 9; (3) Evrei 13. 2;

multă dragoste şi le-au spus? Fiţi bine veniţi pe Munţii Frumoşi.

Păstorii, care se numeau Cunoştintă, Incercatul, Veghetorul şi Inimă-Deschisă, i-au dus în corturile lor şi le-au dat să mănânce. Le-au mai spus: Dorim să mai rămâneţi aici câtva timp, ca să ne cunoaşteţi şi să vă bucuraţi de binefacerile acestor munţi. Pelerinii s'au învoit să rămână; apoi s'au retras să se odihnească.

Am văzut apoi în vis că a doua zi dimineaţă păstorii i-au trezit pe Creştin şi pe Plin-de-Nădejde, ca să meargă cu ei pe munţi. Au mers câtăva vreme privind peisajele frumoase din jurul lor. Păstorii spuneau? Să arătăm pelerinilor unele lucruri neobişnuite. I-au dus mai întâi pe un vârf numit Rătăcire, care era foarte prăpăstios, şi le-au spus să privească în vale. Creştinul şi Plin-de-Nădejde s'au uitat şi au văzut în vale mulţi oameni zdrobiţi în bucăţi din căderea de pe acest vârf. Creştinul întrebă: Ce înseamnă aceasta? Păstorii i-au răspuns: N'aţi auzit de cei ce s'au rătăcit, ascultând pe Imeneu şi pe Filet, cu privire la credinţa în învierea trupului? El răspunse afirmativ. Atunci Păstorii le-au spus: ei sunt cei pe care-i vedeţi zdrobiţi la poalele acestui munte; cum vedeţi, au rămas neînmormântaţi până în ziua de astăzi, ca o pildă pentru alţii, ca să nu se urce prea sus, sau să se apropie prea mult de marginea acestui munte.

Apoi am văzut că i-au dus pe vârful unui alt munte, numit Păzeşte-te, şi le-au spus să se uite în depărtare. Când s'au uitat, li s'a părut că văd mai mulţi oameni umblând încoace şi încolo printre nişte morminte. Au înţeles că acei oameni erau orbi, pentrucă uneori se împiedecau de morminte şi nu puteau să se descurce dintre ele. Atunci Creştinul întrebă: Ce înseamnă aceasta? Păstorii au răspuns: N'aţi văzut, puţin mai înainte de aceşti munţi, un gard care duce într'o livadă, în stânga drumului? Ei au răspuns din nou afirmativ. Păstorii le-au spus: Dela gardul acela se face o cărare care duce drept la Cetăţuia Indoielii, al cărei stăpân este uriaşul Deznădejde; iar oamenii aceştia (arătând spre cei dintre morminte) au mers şi ei în pelerinaj ca şi voi, până au ajuns la acel gard. Şi pentrucă drumul era greu în acel loc, au trecut de pe el

în acea livadă; acolo au fost prinşi de uriaşul Deznădejde şi aruncaţi în Cetăţuia Indoielii, unde, după ce au fost ţinuţi un timp în temniţă, li s'a scos ochii, au fost duşi printre mormintele acelea şi lăsaţi să rătăcească până în ziua de azi, ca să se împlinească cuvântul celui înţelept: Omul care se abate dela calea înţelepciunii va rămâne printre cei morţi. (1) Atunci Creştinul şi Plin-de-Nădejde se uitară unul la altul; ochii le erau înnecaţi de lacrimi, dar n'au spus nimic păstorilor.

Apoi am văzut în visul meu că păstorii i-au dus la un alt loc, într'o vale, unde lângă o înălţime era o uşă. Păstorii deschiseră şi le spuse să se uite înăuntru. Pelerinii n'au văzut înăuntru decât întunerec şi fum; li s'a părut că aud un trosnet ca de lemne arse şi strigăte de oameni chinuiţi; se simţea şi un miros de pucioasă. Atunci Creştinul spuse: Ce înseamnă aceasta? Păstorii au răspuns: Acesta este un drum lăturalnic spre Iad, un drum pe care merg fătarnicii, acei ce îşi vând dreptul de întâi născut, ca Esau; cei ce îşi vând Stăpânul, ca Iuda; cei ce hulesc Evanghelia, ca Alexandru; cei ce mint şi se prefac, ca Anania şi nevastă-sa Safira.

Plin-de-Nădejde spuse păstorilor: Văd că fiecare din aceştia a avut înfăţişarea de pelerin către cer, ca şi noi, nu-i aşa?

— Păstorii. Da, şi au păstrat-o multă vreme.

— Plin-de-Nădejde. Cât de departe au mers ei în călătorie, până au fost lepădaţi în acest fel?

— Păstorii. Unii, până dincolo de aceşti munţi, alţii nici n'au ajuns până la ei.

Atunci pelerinii îşi spuseră între ei? Trebuie să implorăm pe Cel-Atotputernic să ne dea putere.

— Păstorii. Da, şi va trebui să folosiţi puterea, odată ce aţi primit-o.

Apoi pelerinii au vrut să plece mai departe şi păstorii au fost de acord. Porniră deci împreună până la capătul munţilor. Păstorii vorbiră între ei: Să arătăm de aici pelerinilor poarta Cetăţii Cereşti, dacă se pricep să se uite prin ochianul nostru. Călătorii primiră cu bucurie.

(1) Pildele 21. 16;

Atunci i-au dus pe vârful unui deal înalt numit Claritate, şi le-au dat ochianul să se uite prin el.

Ei încercară să privească, dar amintindu-şi ce le arătaseră Păstorii, începu să le tremure mâna. De aceea nu puteau să se uite ţintă prin ochian. Totuşi li se păru că văd o poartă şi ceva din slava acelui loc. Şi plecară.

Când să se despartă, unul din păstori le dete un plan al drumului; altul le-a spus să se păzească de Linguşitor; al treilea le-a spus să bage de seamă să nu adoarmă pe Pământul Fermecat; al patrulea le ură să meargă cu Dumnezeu. Aici m'am trezit din vis.

Capitolul 17

Und este vorba de tâlhari

Am adormit şi am visat din nou. Am văzut în vis pe cei doi pelerini coborând munţii pe drumul către Cetate. Puţin mai la vale, spre stânga, era ţara Inchipuire, din care se făcea o petecuţă strâmbă care dădea în drumul pe care mergeau pelerinii. Aici s'au întâlnit cu un tânăr foarte vioi, care venea din ţara aceea şi care se numea Neştiutorul. Creştinul îl întrebă din ce loc vine şi unde se duce.

— Neştiutorul. M'am născut în ţara aceea care se află colo, puţin mai la stânga, şi merg spre Cetatea Cerească.

— Creştinul. Cum crezi că vei întra pe poartă, căci acolo poţi să dai de unele greutăţi.

— Ca şi alţii, spuse el.

— Creştinul. Ce ai la dumneata ca să arăţi la poartă, să-ţi deschidă?

— Neştiutorul. Cunosc voia Domnului meu şi am dus o viaţă de om cumsecade, dau fiecăruia ce este al său, mă rog, postesc, dau zeciuială, dau de pomană şi am părăsit ţara ca să ajung acolo încotro merg.

— Creştinul. Dar tu n'ai intrat pe poarta strâmtă care este

la începutul acestui drum; ai venit aici pe poteca strâmbă de colo și mă tem că orice ai gândi, când va veni ziua să dai socoteală, vei fi învinuit că ești un hoț și un tâlhar, în loc să intri în Cetate.

— Neștiutorul. Domnilor, îmi sunteți cu totul străini; nu vă cunosc; vă este destul să urmați credința țării dumnevoastră, iar eu voi urma credința țării mele; am nădejde că voi reuși cu bine. Cât despre poarta de care-mi vorbiți, toată lumea știe că este foarte departe de țara noastră; nici nu cred să fie în toată țara vreun om care să cunoască măcar drumul spre ea; și nici nu este nevoie să-și bată capul s'o cunoască, pentrucă, după cum vedeți, avem o cărare așa de frumoasă, plăcută și verde, care dă drept în drumul acesta.

Când văzu Creștinul că omul se credea așa de înțelept, spuse în șoaptă către Plin-de-Nădejde: Poți să ai mai multă nădejde pentru un nebun decât pentru el. (1) Mai adăugă: Oriunde ar merge nebunul, peste tot îi lipsește mintea și spune tuturor că este un nebun. (2) Ce să facem? Să mai vorbim cu el, sau să i-o luăm înainte, ca să-i dăm timp să se gândească și pe urmă să ne oprim până ne ajunge, ca să vedem dacă putem să-i facem vreun bine?

Atunci Plin-de-Nădejde spuse: Neștiutorul să se mai gândească la ce i-am spus; să urmeze sfatul cel bun care i-a fost dat, ca nu cumva să rămână în neștiință cu privire la ce este mai de preț; Dumnezeu spune că nu va mântui pe cei fără pricepere. Cred că nu este bine să-i spunem toate dintr'odată; să trecem dacă vrei pe lângă el și apoi să-i vorbim iarăși, să vedem ce o să priceapă.

Și astfel merseră înainte, iar Neștiutorul venea după ei. După ce i-au luat-o puțin înainte, au ajuns pe o potecă foarte întunecoasă, unde s'au întâlnit cu un om pe care șapte diavoli îl legaseră cu șapte funii și-l duceau înapoi spre ușa pe care o văzuseră în coasta dealului.

Bunul Creștin începu să tremure și la fel Plin-de-Nădejde; totuși, pe când diavolii se îndepărtau cu omul acela, Creștinul se uită să vadă dacă nu cumva îl cunoaște; i se păru că este unul numit Trădătorul care locuise în

(1) Pildele 26. 12; (2) Eclesiastul 10. 3;

orașul Lepădare-de-Credință. Dar nu i-a putut vedea bine fața, căci el își ținea capul în jos, ca un hoț; când a trecut, Plin-de-Nădejde s'a uitat după el și a văzut pe spinarea lui o hârtie pe care era scris: Fățarnic și renegat blestemat.

Atunci Creștinul spuse tovarășului său: Acum îmi aduc aminte despre un lucru întâmplat prin părțile acestea unui om bun; numele lui era Puțin-Credinciosul, era om bun și locuia în orașul Inimă Deschisă. Iată ce i s'a întâmplat: la intrarea acestei treceri coboara pe ea, dinspre Poarta Căii Largi, o potecă numită a Morților; era numită așa din pricina omorurilor care se săvârșesc de obicei acolo. Acest Puțin-Credincios, călătorind ca și noi, s'a întâmplat că s'a culcat și a adormit. Din întâmplare, tocmai atunci coborau pe potecă, dinspre Poarta Căii Largi, trei mișei; numele lor erau: Trântor, Bănuială și Vinovatul, toți trei frați. De departe, cum l-au văzut pe Puțin-Credinciosul, au venit în goana cailor spre el; bietul om abia se trezise din somn și voia să-și urmeze călătoria. Au venit la el și cu amenințări i-au poruncit să stea locului. Auzind aceasta, Puțin-Credinciosul se făcu alb ca varul și nu mai avu putere nici să se lupte, nici să fugă. Atunci Trântor îi spuse: Dă punga încoace! Fiindcă el nu se grăbea s'o facă, (îi venea greu să-și piardă banii), Bănuială se repezi la el, îi vârî mâna în buzunar și scoase o pungă cu argint. Atunci el strigă: Hoții! Hoții! Văzând aceasta, Vinovatul lovi în cap pe Puțin-Credinciosul cu un ciomag, și dintr'o lovitură îl lăsă la pământ sângerând de moarte. Tâlharii stăteau lângă el. Auzind pe unii venind pe drum și fiindule frică să nu fie unul numit Har-Mare, care locuia în cetatea Increderii, o luară la goană lăsând victima în drum. După un timp, Puțin-Credinciosul și-a venit în fire, s'a sculat și s'a târît mai departe pe drum cum a putut. Așa mi-a fost povestită întâmplarea.

— Plin-de-Nădejde. I-au luat tot ce avea?

— Creștinul. Nu, fiindcă n'au găsit unde își ținea lucrurile de preț, așa că acestea i-au rămas. După cum mi s'a spus, bietul om era foarte întristat din pricina pagubei suferite, căci hoții puseseră mâna pe banii lui. Pe lucrurile sale de preț, cum am spus, n'au pus mâna; i-au mai rămas puțini bani, dar abia atât cât să-i ajungă până la sfârșitul

călătoriei. Ba mergând mai departe, (dacă ce mi s'a spus e adevărat) ca să poată trăi, a fost nevoit să cerşească, de oarece nu putea să-şi vândă lucrurile de preţ; însă, cu tot cerşitul, de multe ori a mers cu stomacul gol, drumul care-i mai rămăsese de străbătut.

— Plin-de-Nădejde. Ce-i de mirare, că nu i-au luat documentul cu care trebuia să fie lăsat să intre pe poarta cerească.

— Creştinul. Chiar a fost o minune; căci, înspăimântat de năvala lor, el n'a avut nici putere, nici dibăcie, să ascundă ceva; aşa că acelora le-a scăpat acel lucru bun mai de grabă datorită bunătăţii lui Dumnezeu decât străduinţelor omului.

— Plin de Nădejde. Trebuie să fi fost o mângâiere pentru el că nu i-au luat documentul de preţ.

— Creştinul. Da, ar fi putut să-i fie de mare mângâiere, dacă s'ar fi folosit de el cum ar fi trebuit; dar aceia care mi-au povestit întâmplarea, mi-au spus că s'a folosit foarte puţin de el pe tot drumul ce i-a mai rămas de făcut, din pricina spaimei pe care a tras-o atunci când i-au luat banii; în adevăr a uitat de document; când îşi aducea câteodată aminte de el începea să se simtă mai mângâiat; dar îl copleşeau gânduri despre paguba pe care o suferise şi asta îl preocupa cu totul.

— Plin-de-Nădejde. Vai, sărmanul om, aceasta nu-i putea pricinui decât o mare durere!

— Creştinul. Durere spui? Da, într'adevăr! N'ar fi fost la fel şi cu noi dacă am fi păţit-o ca el? să fim jefuiţi şi pe deasupra loviţi sângeros, cum i s'a întâmplat lui? Este o minune că n'a murit de durere, sărmanul om! Mi s'a spus că tot drumul ce i-a mai rămas de făcut l-a continuat în tânguiri dureroase, amarnice; povestea la toţi care-l ajungeau din urmă, sau acelora pe care îi ajungea în drum, unde şi cum a fost jefuit, cine l-au jefuit şi ce pierduse, cum l-au lovit, că abia scăpase cu viaţa.

— Plin-de-Nădejde. Dar este o minune că nu l-a împins nevoia să vândă sau să pună amanet ceva din lucrurile sale de preţ, ca să aibă cu ce să trăiască în timpul călătoriei.

— Creştinul. Vorbeşti ca unul care n'are nimic în cap. Cui era să le vândă? Pe tot întinsul ţării unde fusese jefuit lucrurile sale n'aveau niciun preţ; şi el nici nu dorea ajutorul pe care l-ar fi putut avea în acest fel. Afară de asta, dacă atunci când ar fi ajuns la poarta Cetăţii Cereşti i-ar fi lipsit lucrurile de preţ, ar fi fost acolo lipsit de dreptul la moştenire (aceasta o ştia el prea bine); aşa ar fi fost pentru el mai rău decât l-ar fi schingiuit zece mii de hoţi.

— Plin-de-Nădejde. De ce eşti aşa aspru frate? Esau şi-a vândut dreptul de întâi născut pe un blid de linte şi totuşi acest drept era lucrul cel mai de preţ; şi dacă a făcut-o, de ce n'ar fi putut s'o facă şi Puţin-Credincioşul? (1)

— Creştinul. Esau în adevăr şi-a vândut dreptul de întâi născut şi ca el fac încă mulţi alţii, lipsindu-se astfel de binecuvântarea cea mai mare, ca şi acel ticălos; dar trebuie să faci o deosebire între Esau şi Puţin-Credincioşul. Pentru Esau poftele lui era dumnezeul lui, dar nu tot aşa era cu Puţin Credincioşul; lui Esau îi trebuia ceva ca să-şi astâmpere pofta trupească, pe când cu Puţin-Credincioşul nu era aşa; afară de aceasta, Esau nu era în stare să vadă mai departe decât împlinirea poftelor sale. Dar Puţin-Credincioşul, chiar în puţina lui credinţă, a fost ferit de asemenea nebunii şi putând să vadă şi să preţuiască lucrurile sale, mai mult decât să le vândă, cum a făcut Esau cu dreptul său întâi născut; nu citim nicăieri că Esau ar fi avut credinţă, fie ea cât de mică; nu este deci de mirare dacă cineva, fiind stăpânit numai de firea lui pământească, îşi vinde dreptul de întâi născut şi sufletul şi toate. Dar Puţin-Credincioşul avea altă fire, inima lui era îndreptată spre lucrurile dumnezeeşti; hrana lui erau lucrurile duhovniceşti; deci cineva cu o astfel de fire de ce să-şi vândă lucrurile de preţ — chiar dacă ar fi găsit unul să le cumpere? Ca să-şi umple inima cu lucruri goale?

Poate un om să dea un ban ca să-şi umple pântecele cu fân? Sau poţi să îndupleci porumbelul să se hrănească dintr'un stârv, cum se hrăneşte corbul? Deşi cei necredincioşi pot să pună amanet, sau să vândă ce au şi chiar

(1) Evrei 12. 16;

și pe ei înșiși, de dragul poftelor trupești, totuși, cei ce au credință, o credință adevărată, fie chiar numai puțină, nu pot să facă așa ceva; iată deci, frate, unde greșești.
— Plin-de-Nădejde. Imi recunosc greșala, dar răspunsul dumitale aspru m'a cam mâniat.
— Creștinul. Dece, eu te-am asemănat doar cu un pui de găină care abia ieșit din găoace, aleargă încoace și'ncolo; treci peste asta, gândește-te numai la lucrul de care vorbirăm și să vezi că ne vom pune de acord.
— Plin-de-Nădejde. Creștine, eu sunt încredințat că cei trei inși sunt doar o bandă de fricoși: altfel crezi că ar fi fugit ei, așa cum au făcut, auzind că vine cineva pe drum? Dece Puțin-Credinciosul n'a dovedit mai mult curaj? Cred că ar fi putut să se împotrivească, și numai dacă n'ar fi avut încotro, să se supună lor.
— Creștinul. Mulți cred ca dumneata că hoții sunt lași, dar puțini sunt cei care le țin piept. N'a avut curaj Puțin-Credinciosul; însă d-ta, dragă frate, ai fi încercat să lupți și numai după aceea te-ai fi supus? te simți în stare, când ei sunt departe, dar de ți-ar ieși acum înainte, hotărât că ai fi de altă părere. Mai gândește-te apoi că aceștia sunt calfe de hoți; slujesc sub comanda împăratului adâncului fără fund care, dacă este nevoie, le vine în ajutor și glasul său este ca răcnetul leului. Și eu am avut de furcă cu ei, ca și Puțin-Credinciosul, și am văzut că nu-i ușor să lupți cu ei. Când cei trei nemernici au năvălit asupra mea, eu m'am împotrivit; atunci ei au strigat și stăpânul lor a venit numaidecât. S'ar fi sfârșit cu mine, dar prin voia lui Dumnezeu, eram îmbrăcat cu o armătură solidă; cu toate că eram înarmat, totuși am văzut că-i greu de luptat. Nimeni nu poate spune cum s'ar comporta într'o asemenea luptă, decât doar acela care a susținut-o el însuși.
— Plin de Nădejde. Bine, dar cei trei hoți au fugit îndată ce li s'a părut că vine Har-Mare.
— Creștinul. E adevărat că de multe ori au fugit și ei și stăpânul lor, doar văzând pe Har-Mare; și nu e de mirare, căci el este viteazul Impăratului; nu toți supușii Impăratului sunt în același timp și vitejii Săi: când sunt puși la încercare, ei nu pot să facă asemenea fapte de vitejie ca el. Iți închipui că un copil mic poate să se poarte cu

Goliat așa cum s'a purtat David? Sau te aștepți să vezi la o păsărică puterea unui taur? Unii sunt tari, alții slabi; unii au o credință mare, alții una mai mică: omul acesta era unul din cei slabi și de aceea a fost biruit.

— Plin-de-Nădejde. Mi-ar fi plăcut ca hoții să fi dat peste Har-Mare.

— Creștinul. Chiar el însuși ar fi putut avea de furcă cu ei, căci trebuie să-ți spun că deși Har-Mare știe să mânuiască minunat armele, totuși poate să lupte bine, cum a și făcut-o, numai atâta vreme cât îi ține la respect cu sabia; dacă însă Trântor, Bănuială sau celălalt, se apropia prea mult de el, putea să-l doboare; și odată căzut cineva la pământ ce poate să mai facă? Pe fața lui Har-Mare se pot vedea urme de răni și tăieturi, care dovedesc ce spun eu. Ba eu am auzit odată că ar fi spus, — tocmai când era în toiul luptei: Nici nu mai trăgeam nădejde să scap cu viață. Cum l-au mai făcut pe David acești mișei să geamă și să jelească! Da, chiar Heman și Ezechia, care erau niște viteji pe vremea lor, au fost nevoiți să lupte din toate puterile când au năvălit dușmanii peste ei. Petru odată a voit să încerce și el ce ar putea să facă, cu toate că unii spun despre el că ar fi căpetenia apostolilor, dar până la urmă s'a întâmplat că i-a fost teamă și de o biată slujnică.

Afară de asta, împăratul lor îi ajută numaidecât; niciodată nu este prea departe ca să-i audă; și dacă vreodată sunt biruiți, el le vine și atunci în ajutor dacă poate. Se spune despre el: De geaba este lovit cu sabia; nici sulița, săgeata sau pavăza nu folosesc la nimic — pentru el fierul este ca paiul, arma ca lemnul putred — săgeata nu-l pune pe fugă, pietrele din praștie sunt ca pleava pentru el — nu vede în ghioagă decât un fir de pai și râde la șuieratul săgeților. Ce poate face un om într'o astfel de împrejurare? E adevărat că dacă cineva ar avea calul lui Iov și îndemânarea ca să-l încalece, ar putea face lucruri mari. Nechezatul lui răspândește spaima; el scurmă pământul, e mândru de puterea sa și se aruncă asupra celor înarmați; își bate joc de frică, nu se teme și nu se dă înapoi dinaintea săbiei; fierbe de nerăbdare, mănâncă pământul, nu se mai poate stăpâni la sunetul trompetei; când sună trâmbița,

spune: Înainte! (1) Dar noi, niște pedestrași ca tine și ca mine, să nu dorim niciodată să ne întâlnim cu un dușman, sau să ne fălim că am putea să facem mai bine, când auzim că alții au fost înfrânți și nici să nu ne gâdilăm cu gândul la vitejia noastră, căci astfel de oameni cad rău în ceasul încercării. Martor ne este Petru, despre care am amintit mai nainte; el se credea grozav; asta l-a împins să spună că el va face mai bine și că va fi mai credincios decât toți, față de Stăpânul său; dar cine a fost mai tare înfrânt și mai înjosit de acești ticăloși decât el? De aceea, când auzim că se săvârșesc astfel de tâlhării pe drumul împărătesc, se cade să facem două lucruri: să fim înarmați și să nu uităm să ne luăm și un scut, căci din pricină că i-a lipsit scutul, cel ce s'a luptat așa de vitejește cu Leviatanul nu l-a putut răpune. In adevăr, dacă ne lipsește acest lucru, el nu se teme câtuși de puțin de noi. De aceea a spus apostolul: Pe deasupra tuturor acestora, luați scutul credinței, cu care veți putea opri săgețile arzătoare ale celui rău. (2) De asemenea este bine să cerem o escortă dela Impăratul, să cerem chiar ca El însuși să meargă cu noi; aceasta a făcut pe David să se bucure când se afla în Valea Umbrei Morții, în timp ce Moise voia mai bine să moară pe loc decât să meargă un singur pas mai departe fară Dumnezeul său. Ah, frate, numai să vrea El să meargă cu noi! Ce am mai avea atunci să ne temem, chiar dacă zece mii s'ar ridica împotriva noastră? Fără El, cei mândri vor fi uciși. (3)

Eu, din partea mea, am luptat și cu toate că — prin bunătatea Celui Atotputernic — sunt încă în viață cum vezi, nu mă pot deloc făli cu vitejia mea. Foarte bucuros aș fi dacă, de acum înainte, n'aș avea parte de astfel de ciocniri, căci mă tem că noi n'am trecut de toate primejdiile. Tutuși, fiindcă leul și ursul nu m'au înghițit până acum, trag nădejde că Dumnezeu ne va scăpa și de Filisteanul netăiat împrejur care ne va ieși înainte.

Astfel și-au continuat drumul, iar Neștiutorul venea în urma lor. Au mers până au ajuns la un loc unde au văzut un drum care da în drumul lor și care li se părea tot așa

(1) Iov 41. 26—29; 39. 19—25; (2) Efeseni 6. 16;
(3) Exodul 33. 15; Psalmul 3. 6; Psalmul 27. 1—3; Isaia 10. 4;

de drept ca și drumul pe care trebuiau să meargă; nu știau pe care din ele să apuce, căci amândouă li se păreau drepte; se opriră să chibzuiască. Pe când se gândeau ei, iată că un om cu fața neagră, îmbrăcat într'o haină foarte albă, veni la ei și-i întrebă ce făceau acolo. Ei i-au răspuns că merg spre Cetatea Cerească dar nu știu pe care din drumuri să apuce. — Veniți după mine, le zise omul, căci într'acolo merg și eu. Ei merseră deci pe drumul care dăduse în calea lor; acest drum cotea însă tot mai mult într'o parte, ceeace îi abătu din calea ce ducea la cetatea unde voiau să ajungă; ba chiar ei erau cu spatele la ea. Cu toate acestea, mergeau după omul pe care îl întâlniseră. In curând, înainte să-și dea seama, s'au trezit amândoi într'o plasă, în care s'au încurcat așa de rău că nu mai știau ce să facă. Totodată haina albă de pe omul cel negru căzu la pământ. Au înțeles unde se aflau; au stat acolo o vreme plângând, căci nu puteau să se mai desfacă din plasă.

Atunci Creștinul spuse tovarășului său: Văd acum greșala mea. Nu ne-au spus Păstorii să ne păzim de Lingușitor? Cum spune înțeleptul: Omul care lingușește pe aproapele său îi întinde o plasă în cale. (1)

— Plin-de-Nădejde. Ei ne-au mai dat și un plan al drumului, ca să-l găsim fără greș, dar am uitat să-l citim și nu ne-am păzit de căile primejdioase. In privința asta, David a fost mai înțelept decât noi, căci, spuse el, cât privește faptele oamenilor, eu, după cuvântul buzelor Tale, m'am ferit de cărările nimicitoare. (2) Pelerinii au rămas în plasă jelindu-se. După un timp, au văzut o ființă strălucitoare venind spre ei cu un bici în mână. Când ajunse în locul unde se aflau, i-a întrebat de unde vin și ce fac acolo. Ei i-au răspuns că sunt niște pelerini în drum spre Muntele Sionului, dar au fost abătuți din drum de către un om negru îmbrăcat în alb, care le-a spus să-l urmeze, căci și el merge într'acolo, povestiră ei. Atunci cel cu biciul le spuse: E Lingușitorul, un apostol mincinos, care s'a prefăcut în înger de lumină. (3) Apoi rupse plasa și le dădu drumul. Le mai spuse: Veniți după mine ca să vă scot la

(1) Pildele 29. 5; (2) Psalmul 17. 4; (3) 2 Cortineni 11. 13;

calea cea dreaptă. Îi duse astfel înapoi pe drumul pe care-l părăsiseră. I-a întrebat apoi: Unde aţi dormit noaptea trecută? Ei i-au răspuns că la păstori, pe Munţii Frumoşi. El i-a mai întrebat dacă n'au la ei un plan cu lămuriri în privinţa drumului. Ei răspunseră afirmativ. — Nu l-aţi citit când a trebuit să vă opriţi? întrebă el. Ei spuseră că au uitat. I-a mai întrebat dacă păstorii nu le-au spus să se păzească de Linguşitor. Ei i-au răspuns că nu şi-au putut închipui că acest om cu vorba atât de frumoasă ar putea fi chiar Linguşitorul.

Atunci am văzut în visul meu că li s'a poruncit să stea jos, apoi au fost bătuţi bine cu biciul ca să înveţe calea cea bună pe care trebuie să meargă. Omul care îi biciuia, le spuse: Eu mustru şi pedepsesc pe toţi aceia pe care îi iubesc; fiţi plini de râvnă dar şi pocăiţi-vă. (1) Apoi le porunci să-şi urmeze drumul şi să ia bine seama la celelalte lămuriri date de păstori. Ei i-au mulţumit şi au pornit pe drumul bun.

Capitolul 18

Plin-de-Nădejde mărturiseşte pocăinţa sa.

După câtăva vreme, călătorii zăriră de departe pe un om care venea în întâmpinarea lor. Atunci Creştinul spuse tovarăşului său: Iată colo un om vine spre noi, dar e cu spatele întors spre muntele Sionului.

— Plin-de-Nădejde. Să luăm bine seama, ca să nu fie şi el un linguşitor. El se apropiă şi în sfârşit se întâlniră. Numele său era Ateul; îi întrebă încotro merg.

— Creştinul. Mergem spre Muntele Sionului.

Ateul izbucni în hohote de râs.

— Creştinul. Ce va să zică râsul dumitale?

— Ateul. Râd pentrucă văd ce neştiutori sunteţi; aţi pornit într'o călătorie aşa de obositoare pentru nimic.

(1) Apocalipsa 3. 19;

— Creştinul. Cum, omule, crezi că nu vom fi primiţi în cetatea cerească?

— Ateul. Primiţi aţi zis? Păi nicăieri în lume nu se găseşte locul pe care-l visaţi voi.

— Creştinul. Nu există lumea de apoi?

— Ateul. Când eram acasă, în ţara mea, am auzit şi eu despre astea; luându-mă după cele auzite, am pornit să văd dacă este sau nu aşa şi am căutat cetatea aceasta vreo douăzeci de ani, dar n'am aflat despre ea mai mult decât ştiam în prima zi a călătoriei mele.

— Creştinul. Noi credem că o s'o găsim.

— Ateul. De n'aş fi crezut şi eu când eram acasă, n aş fi mers aşa de departe s'o caut; dar deoarece nu am găsit-o — şi ar fi trebuit s'o găsesc dacă s'ar fi aflat undeva, căci m'am dus mai departe decât voi ca s'o caut —, mă întorc iarăşi acasă şi voi căuta să mă mângâi cu lucrurile pe care le-am părăsit atunci.

— Creştinul spuse lui Plin-de-Nădejde, tovarăşul său: Dacă e adevărat totuşi ce spune omul acesta?

— Plin-de-Nădejde. Bagă de seamă! Este un linguşitor; adu-ţi aminte cât am suferit pentrucă am dat ascultare unui asemenea ticălos. Se poate să nu existe Muntele Sion! De pe Munţii Frumoşi n'am văzut noi oare poarta Cetăţii? Afară de asta, nu trebuie oare să mergem în credinţă? Să mergem înainte ca să nu ne ajungă iarăşi omul cu biciul. Dumneata mi-ai dat această învăţătură pe care trebuie să ţi-o repet eu acum: Incetează, fiul meu, să asculţi învăţătura care te abate dela cuvântul cunoaşterei. Incă odată îţi spun, frate: încetează de a-l mai asculta şi să avem credinţă pentru mântuirea sufletului. (1)

— Creştinul. Dragă frate, nu ţi-am pus întrebarea aceasta pentrucă m'aş fi îndoit de adevărul credinţei noastre, ci numai ca să te încerc; să am o probă a curăţiei inimii tale. Cât priveşte pe omul acesta, ştiu că l-a orbit dumnezeul acestei lumi. Tu şi eu vom merge înainte, ştiind că noi credem adevărul şi că nici o minciună nu vine din adevăr. (2)

(1) Pildele 19. 27; Evrei 10.39; (2) 1 Ioan 2. 21;

— Plin-de-Nădejde. Mă bucur deci în nădejdea slavei lui Dumnezeu.

Se despărțiră dar de acel om; el râzând de ei, își văzu de drum.

Am văzut apoi în visul meu că au mers până au ajuns într'un ținut unde aerul făcea să adoarmă pe străinii care ajungeau acolo. Plin-de-Nădejde începu să fie somnoros; el spuse Creștinului: mi-e un somn că abia mai pot ține ochii deschiși; să ne culcăm aici și să ațipim puțin.

— Ba nicidecum, spuse celălalt, să nu adormim, că nu ne mai putem trezi.

— Plin-de-Nădejde. De ce, frate? Somnul e dulce pentru cei obosiți; ne-am mai înviora dacă am ațipi puțin.

— Creștinul. Nu-ți aduci aminte că unul din păstori ne-a spus să ne ferim de Pământul Fermecat? El voia să spună ca să ne ferim de a dormi; să nu dormim deci ca ceilalți, ci să veghem, să fim treji. (1)

— Plin-de-Nădeijde. Recunosc că am greșit; de-aș fi fost singur aș fi adormit și aș fi fost în primejdie de moarte; văd că-i adevărat ce spune înțeleptul: Mai bine doi decât unul! (2) Până aici tovărășia ta mi-a fost o binecuvântare și vei primi o bună răsplată pentru osteneala ta.

— Creștinul. Să ne ținem trezi, să vorbim despre lucruri folositoare.

— Din toată inima, spuse celălalt.

— Plin-de-Nădejde. Începe dumneata te rog.

— Creștinul. Îți voi pune o întrebare. Cum ți-a venit gândul să faci ceea ce faci acum?

— Plin-de-Nădejde. Vrei să spui, ce m'a făcut să încep a căuta fericirea sufletului meu?

— Creștinul. Da, asta voiam să spun.

— Plin-de-Nădejde. Multă vreme am trăit găsind plăcere în lucruri care există și se vând în târgul nostru, lucruri care cred că m'ar fi cufundat în pierzare și nimicire dacă aș fi rămas legat de ele.

— Creștinul. Ce fel de lucruri erau?

— Plin-de-Nădejde. Toate comorile și bogățiile lumii; mai găseam o mare plăcere în scandaluri, petreceri, băutură,

(1) 1 Tesaloniceni 5. 6; (2) Eclesiastul 4. 9;

înjurături, minciună, necurăție, necinstirea zilei de odihnă și altele care contribuie la nimicirea sufletului. Dar în sfârșit, auzind de lucrurile dumnezeești și gândindu-mă la ele — le-am auzit doară dela tine și dela prea iubitul Plin-de-Credință, care a fost omorît în Târgul Deșertăciunilor, pentru credința și viața sa sfântă — am înțeles că sfârșitul acestor lucruri e moartea și că din pricina lor vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării. (1)

— Creștinul. Și ai fost cuprins numaidecât de puterea acestei învățături?

— Plin-de-Nădejde. Nu. La început nu voiam să recunosc răul care este în păcat, nici osânda care urmează săvârșirii lui, ci mă sileam să închid ochii înaintea luminii Cuvântului, atunci când inima mea începea să fie clătinată de el.

— Creștinul. Din ce cauză te-ai puratat așa când a început să lucreze Duhul lui Dumnezeu în dumneata?

— Plin-de-Nădejde. Iată cauzele: Nu știam că aceasta era lucrarea lui Dumnezeu în mine. N'aș fi putut crede niciodată că Dumnezeu începe lucrarea întoarcerii unui păcătos la El descoperindu-i păcatul. Păcatul era încă foarte plăcut pentru mine și nu mă înduram să-l părăsesc. Nu știam cum să mă despart de vechii mei tovarăși, căci tovărășia și faptele lor îmi erau foarte dragi. Ceasurile în care mă aflam sub puterea acestei credințe erau pentru mine pline de neliniște și așa de înspăimântătoare, încât nici nu voiam să mă mai amintesc.

— Creștinul. Prin urmare, după cum s'ar părea, scapai uneori de tulburarea dumitale?

— Plin de Nădejde. Da, e adevărat, dar îmi venea iarăși în minte și atunci îmi făcea tot așa de rău, ba chiar mai rău ca'nainte.

— Creștinul. Ce-ți aducea iarăși aminte de păcatele dumitale?

— Plin-de-Nădejde. Multe îmi aminteau. Așa de pildă, dacă chiar numai întâlneam un om evlavios pe stradă, dacă auzeam pe cineva citind Biblia, dacă începea să mă doară capul, dacă mi se spunea că vreunul din vecinii mei

(1) Romani 6. 21—23; Efeseni 5. 6;

este bolnav, dacă auzeam clopotele după un mort, când mă gândeam că voi muri, dacă auzeam despre moartea năpraznică a cuiva — mai ales când mă gândeam că eu însumi va trebui să mă înfăţişez curând înaintea judecăţii.

— Creştinul. Şi puteai să te scuturi cu uşurinţă de sentimentul vinovăţiei păcatului când te cuprindea?

— Plin-de-Nădejde. Nu, nu puteam, căci atunci punea şi mai tare stăpânire pe cugetul meu; atunci, dacă m'aş fi gândit să mă întorc iarăşi la păcat — cu toate că mintea mea i se împotrivea — era pentru mine un chin şi mai mare.

— Creştinul. Ce făceai atunci?

— Plin de Nădejde. Credeam că trebuie să mă silesc să-mi îndrept viaţa; dacă nu, mă gândeam că voi fi negreşit osândit.

— Creştinul. Te-ai silit în adevăr să te îndrepţi?

— Plin-de-Nădejde. Da, şi atunci nu numai că am fugit de păcat, ci şi de tovărăşiile stricate; m'am apucat să împlinesc datoriile religioase; mă rugam, citeam Biblia, îmi plângeam păcatele, spuneam numai adevărul aproapelui meu, şi aşa mai departe. Am făcut multe, prea lung să le înşir pe toate.

— Creştinul. Te simţeai mai fericit?

— Plin-de-Nădejde. Da, o vreme; dar tulburarea mă cuprindea din nou cu toate că mă îndreptasem.

— Creştinul. Cum venea asta, căci te îndreptaseşi doar?

— Plin-de-Nădejde. Câteva lucruri îmi pricinuiau noi necazuri, îndeosebi cuvinte ca acestea: toată dreptatea noastră e ca o zdreanţă murdară. — Prin fapta Legii niciun om nu va fi iertat în faţa lui Dumnezeu. — Când veţi face toate cele poruncite vouă, ziceţi: Suntem servitori nefolositori. Dacă prin faptele Legii nimeni nu va fi îndreptăţit şi dacă după ce am făcut totul, rămânem tot nefolositori, atunci e curată nebunie să mă mai gândesc că prin împlinirea Legii putem să ajungem în cer. M'am mai gândit că dacă cineva face la un negustor o datorie de cinci mii de lei şi apoi pentru ce cumpără mai departe plăteşte, totuşi datoria cea veche rămâne trecută la carte,

negustorul poate deci să-l dea în judecată pentru ea şi să-l arunce în închisoare până va plăti datoria veche. (1)
— Creştinul. Bine, şi ce învăţătură ai tras de aici?
— Plin-de-Nădejde. M'am gândit în mintea mea: prin păcatele mele, mi s'a scris o grea datorie în cartea lui Dumnezeu şi îndreptarea mea de acum nu va achita datoria cea veche; de aceea, cu toată îndreptarea mea, mereu mă gândeam: dar cum voi scăpa eu de primejdia osândei sub care am ajuns din pricina fărădelegilor săvârşite mai nainte?
— Creştinul. O, foarte bună învăţătură; dar urmează te rog.
— Plin-de-Nădejde. Altceva care mă neliniştea era că fiind atent la faptele mele bune, tot mai vedeam păcate, amestecându-se în faptele mele cele bune; aşa am fost nevoit să înţeleg că oricâte închipuiri îngâmfate avusesem cu privire la mine şi la îndatoririle mele, totuşi, am săvârşit destule păcate ca într'o singură zi să fiu trimes în Iad, chiar dacă viaţa mea de mai nainte ar fi fost fără pată.
— Creştinul. Ce ai făcut atunci?
— Plin-de-Nădejde. M'am destăinuit lui Plin-de-Credinţă, căci ne cunoşteam bine. El mi-a spus că dacă nu voi putea dobândi dreptatea unui om care n'a păcătuit niciodată, atunci nici dreptatea mea, nici a lumii întregi, nu mă va putea mântui.
— Creştinul. Ai fost convins că el spune adevărul?
— Plin-de-Nădejde. Dacă mi-ar fi vorbit aşa atunci când mă bucuram şi eram mulţumit de îndreptarea mea, drept răsplată pentru osteneala sa l-aş fi socotit nebun; dar de când am văzut slăbiciunea mea şi păcatul care este nelipsit din cea mai bună faptă ce-o facem, am fost nevoit să fiu de părerea sa.
— Creştinul. Când ţi-a vorbit el pentru întâia oară, te-ai gândit că ar putea să fie vreun om despre care, cu drept cuvânt, s'ar putea spune că n'a săvârşit niciodată niciun păcat?
— Plin-de-Nădejde. Trebue să mărturisesc că la început

(1) Isaia 64. 6; Galateni 2. 16; Luca 17. 10;

aceste vorbe mi-au sunat ciudat în ureche, dar după ce am mai stat de vorbă cu el, mi-am dat seama că acesta e adevărul.
— Creştinul. Şi l-ai întrebat cine era omul acela şi cum dreptatea lui ni se putea trece asupra noastră?
— Plin-de-Nădejde. Da, şi el mi-a spus că Acela este Domnul Isus, care şade la dreapta Celui Prea-Inalt. — Şi iată cum trebuie să fii îndreptăţit de El îmi spuse Plin-de-credinţă: trebuie să te încrezi în ceea ce a făcut El şi în ce a suferit pe cruce. L-am întrebat mai departe cum poate dreptatea acelui om să aibă atâta putere încât să îndreptăţească pe altul în faţa lui Dumnezeu. El mi-a spus că Domnul Isus este Dumnezeul cel Atotputernic şi că a făcut ceea ce a făcut şi a murit pentru noi, aşa că faptele Sale şi vrednicia lor vor fi puse în socoteala aceluia ce se va încrede în El. (1)
— Creştinul. Atunci ce-ai făcut?
— Plin-de-Nădejde. Am găsit tot felul de motive ca să nu cred, căci gândeam că El nu vrea să mă mântuie.
— Creştinul. Ce ţi-a spus Plin-de-Credinţă?
— Plin-de-Nădejde. Mi-a spus să mă duc la Domnul Isus. I-am răspuns că aceasta ar fi o cutezanţă din partea mea. Nu, spuse el, căci eşti poftit. Atunci mi-a dat o carte cuprinzând cuvintele lui Isus, ca să mă îmbărbăteze. Despre acea carte, mi-a spus că fiecare literă din ea este mai trainică decât cerul şi pământul. (2) După aceea l-am întrebat ce trebuie să fac atunci când voi ajunge la El şi mi-a spus că trebuie să mă rog în genunchi Tatălui, din toată inima mea şi din tot sufletul meu, ca să-mi descopere pe Fiul Său. L-am întrebat mai departe cum trebuie să îndrept cererea mea către El şi mi-a spus: Du-te şi-L vei găsi la scaunul îndurării, unde şade tot anul, ca să dea iertare şi îndurare celor ce vin. I-am spus că nu voi şti ce să spun când voi ajunge acolo. Plin-de-Credinţă mi-a spus să spun doar atâta: Dumnezeule, ai milă de mine, păcătosul şi fă-mă să cunosc pe Isus Hristos, să cred în El, căci văd bine că dacă n'ar fi fost dreptatea Lui, sau dacă nu cred în această dreptate, aş fi cu totul pierdut, — Doamne, am

(1) Evrei 10. 12; Romani 4. 5; (2) Matei 24. 35;

auzit că ești un Dumnezeu îndurător și că ai rânduit pe Fiul Tău Isus Hristos să fie Mântuitorul lumii și afară de aceasta, că tu vrei să-L dăruiești unui sărman păcătos ca mine, de aceea, Doamne, folosește acest prilej și mărește harul Tău, mântuindu-mi sufletul prin Fiul Tău Isus Hristos, Amin.

— Creștinul. Ai făcut cum ți s'a spus?

— Plin-de-Nădejde. Da, de multe, foarte multe ori.

— Creștinul. Și ți-a descoperit Tatăl pe Fiul Său?

— Plin-de-Nădejde. Nu, nici întâia oară, nici a doua, nici a treia, nici a patra, nici a cincea, nici chiar a șasea oară.

— Creștinul. Și ce-ai făcut atunci?

— Plin-de-Nădejde. Nu știam ce să fac.

— Creștinul. Nu ți-a venit în gând să te lași de rugăciune?

— Plin-de-Nădejde. Ba da, de o sută de ori, mai de multe ori chiar.

— Creștinul. Dece n'ai făcut'o?

— Plin-de-Nădejde. Credeam că ceea ce mi s'a spus este adevărat și anume, că fără dreptatea lui Hristos, nici întreaga lume nu mă va mântui și de aceea, mă gândeam eu, dacă încetez să mă rog, pier, dar cel puțin să mor în fața scaunului harului; mi-am adus aminte de el: Dacă el va întârzia, așteaptă-l, căci va veni negreșit și nu va lipsi. (1) Am stăruit deci în rugăciune, până ce Tatăl mi-a descoperit pe Fiul Său.

— Creștinul. Cum ți-a fost descoperit?

— Plin-de-Nădejde. Nu l-am văzut cu ochii trupești, ci cu ochii priceperii mele și iată cum: într'o zi eram foarte trist, cred că mai trist ca niciodată în viața mea; aceasta din faptul că văzusem din nou cât de mari și de urâte erau păcatele mele; și când nu mă așteptam decât la iad și la osânda veșnică, deodată mi s'a părut că am văzut pe Domnul Isus uitându-se din cer la mine și spunându-mi: Crede în Domnul Isus și vei fi mântuit. (2)

Am răspuns: Doamne, sunt un mare păcătos. El mi-a răspuns: Harul meu îți este de ajuns. Atunci i-am spus: Doamne, ce înseamnă a crede? Și atunci, din cuvintele: *„Cine vine la Mine nu va flămânzi niciodată și cine crede*

(1) Habacuc 2.3; (2) Efeseni 1.18—19; Faptele Apostolilor 16.31;

în Mine nu va înseta niciodată", am înțeles că a veni la El și a crede, sunt tot una, și că acela care vine, adică acela a cărui dorință și inimă este însetată după mântuire prin Hristos, acela crede în adevăr în Hristos. Atunci mi s'au umplut ochii de lacrimi și am întrebat mai departe: Doamne, se poate ca un păcătos ca mine să fie în adevăr primit și mântuit de Tine? L-am auzit spunând: Pe cel ce vine la Mine, nu-l voi izgoni. După aceea i-am spus: Doamne, la ce trebuie să iau aminte când vin la Tine, ca să am o credință dreaptă în Tine? El mi-a spus: Hristos Isus a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoși. El este sfârșitul Legii pentru ca oricine care crede în El să capete dreptatea. El a murit pentru păcatele noastre și a înviat pentru îndreptățirea noastră. El ne-a iubit și ne-a spălat de păcatele noastre cu sângele Său. El este Mijlocitorul între Dumnezeu și noi. El trăiește pururea ca să mijlocească pentru noi. — (1) Din toate acestea am înțeles că trebuie să caut îndreptățirea mea în ființa Sa, și spălarea păcatelor mele în sângele Său; că tot ce-a făcut El ascultând de Legea Tatălui Său și supunându-se pedepsei ei, n'a fost pentru El, ci pentru cel ce va primi aceasta pentru mântuirea sa și-i va mulțumi pentru ea. Atunci inima mea s'a umplut de bucurie, ochii de lacrimi, iar inima îmi ardea de dragoste pentru Numele, poporul și căile lui Hristos.

— Creștinul. Aceasta a fost în adevăr o descoperire a lui Isus Hristos pentru sufletul dumitale. Spune-mi mai amănunțit: ce înrâurire a avut asupra inimii dumitale?

— Plin-de-Nădejde. M'a făcut să văd că lumea, cu toată dreptatea ei, este condamnată. M'a făcut să văd că Dumnezeu Tatăl, deși este drept, poate să îndreptățească tocmai pe păcătosul care vine la El. M'a făcut să mă rușinez din pricina stricăciunii mele dinainte și m'a făcut să mă îngrozesc atunci de neștiința mea; ca niciodată înainte, am simțit bunătatea și frumusețea lui Isus Hristos. M'a făcut să-mi placă o viață sfântă și a trezit în mine dorul să fac ceva în cinstea și spre slava Domnului Isus. Ba mă gândeam că dacă aș avea o mie de vieți, pe toate le-aș fi dat cu plăcere pentru Domnul Isus.

(1) 2 Corinteni 12. 9; Ioan 6. 35—37; 1 Tim. 1. 15; Romani 10. 4;

Capitolul 19

Pelerinii au o nouă convorbire cu Neştiutorul.

După aceea, am văzut în visul meu pe Plin-de-Nădejde uitându-se înapoi; îl zări pe Neştiutorul, omul care venea în urma lor.

— Ia te uită, spuse el către Creştin — cât de departe în urmă a rămas tânărul acela!

— Creştinul. Da, îl zăresc; se pare că nu prea caută tovărăşia noastră.

— Plin-de-Nădejde. Eu cred că nu i-ar fi stricat de loc să fi ţinut pasul cu noi.

— Creştinul. Adevărat, dar te asigur că el gândeşte altfel.

— Plin-de-Nădejde. Şi eu cred acelaşi lucru, totuşi să-l aşteptăm. Aşa au şi făcut.

Creştinul spuse Neştiutorului: Vino cu noi, omule; dece ai rămas aşa de mult în urmă?

— Neştiutorul. Simt mult mai multă plăcere să merg singur decât cu mai mulţi, afară numai dacă se nimereşte să-mi placă tovărăşia lor.

— Atunci Creştinul spuse în şoaptă lui Plin-de-Nădejde: Nu ţi-am spus eu că nu prea caută tovărăşia noastră? Cu toate acestea să stăm de vorbă, ca să ne mai treacă vremea în acest loc pustiu. Apoi, îndreptându-se către Neştiutor îi spuse: Ce mai faci? Cum mai merg lucrurile între sufletul dumitale şi Dumnezeu?

— Neştiutorul. Cred că bine; am numai gânduri bune care îmi vin în minte, care mă mângâie în timpul călătoriei.

— Creştinul. Ce fel de gânduri bune sunt acelea? spune-ne şi nouă, rogu-te.

— Neştiutorul. De, mă gândesc la Dumnezeu şi la cer.

— Creştinul. La fel fac şi diavolii şi sufletele celor osândiţi.

— Neştiutorul. Dar eu mă gândesc la ele şi le doresc.

— Creştinul. Tot aşa fac mulţi care se poate foarte bine să n'ajungă la Domnul. Sufletul leneşului doreşte lucruri care nu le poate satisface. (1)

(1) Pildele 13. 4;

— Neştiutorul. Dar eu mă gândesc la ele şi părăsesc totul pentru ele.
— Creştinul. Mă îndoesc de acest lucru, căci a părăsi toate este ceva foarte greu, mai greu decât îşi închipuie mulţi oameni. Dar de ce crezi că ai părăsit toate de dragul lui Dumnezeu şi al cerului?
— Neştiutorul. Aşa îmi spune mie inima.
— Creştinul. Înţeleptul spune: Cine se încrede în inima lui este smintit. (1)
— Neştiutorul. Aceasta se poate spune despre o inimă stricată, dar inima mea este bună.
— Creştinul. Cum poţi să dovedeşti aceasta?
— Neştiutorul. Ea mă mângâie cu nădejdea cerului.
— Creştinul. Aceasta poate să fie din pricina firii ei înşelătoare, căci inima unuia îl poate mângâia cu nădejdea unui lucru pentru care n'are niciun temei.
— Neştiutorul. Dar inima mea şi viaţa mea sunt una, şi de aceea nădejdea mea este întemeiată.
— Creştinul. Cine ţi-a spus că inima ta şi viaţa ta sunt tot una.?
— Neştiutorul. Aşa îmi spune mie inima.
— Creştinul. Hoţul spune: întreabă pe tovarăşul meu dacă-s hoţ. Inima ta îţi spune aşa! Dacă Cuvântul lui Dumnezeu nu ţi-o confirmă, orice altă mărturie n'are preţ.
— Neştiutorul. Dar oare nu-i o inimă bună aceea care are gânduri bune? Şi nu este o viaţă bună aceea care se potriveşte cu poruncile lui Dumnezeu?
— Creştinul. Da, inima care are gânduri bune este o inimă bună şi viaţa care se potriveşte cu poruncile lui Dumnezeu este o viaţă bună, dar una este a le avea şi alta este numai a gândi că le ai.
— Neştiutorul. Te rog, ce numeşti dumneata gânduri bune şi o viaţă potrivită cu poruncile lui Dumnezeu?
— Creştinul. Gândurile bune sunt de tot felul: unele cu privire la noi înşine, altele cu privire la Dumnezeu, altele despre Hristos, şi încă multe altele.
— Neştiutorul. Care gânduri despre noi înşine sunt bune?

(1) Pildele 28. 26;

— Creştinul. Acelea care se potrivesc cu Cuvântul lui Dumnezeu.
— Neştiutorul. Când se potrivesc gândurile noastre despre noi înşine, cu Cuvântul lui Dumnezeu?
— Creştinul. Când rostim asupra noastră aceeaşi judecată pe care o rosteşte şi Cuvântul lui Dumnezeu. Ca să vorbesc mai lămurit: Cuvântul lui Dumnezeu spune despre oamenii care sunt în starea lor firească: Nu este niciun om drept, nu este niciunul care să facă binele. Mai spune că toate închipuirile inimii omului sunt numai rău. Şi iarăşi: Gândurile din inima omului sunt rele din tinereţea lui. Aşa dar, atunci când gândim astfel despre noi înşine, fiind bine pătrunşi de aceasta, atunci gândurile noastre sunt bune, pentrucă sunt în acord cu Cuvântul lui Dumnezeu. (1)
— Neştiutorul. Nu voi crede niciodată că inima mea este aşa de rea.
— Creştinul. De aceea nici n'ai avut un singur gând bun despre tine însuţi în toată viaţa ta; dar dă-mi voie să urmez. După cum Cuvântul rosteşte o judecată asupra inimilor noastre, tot aşa rosteşte o judecată şi asupra căilor noastre; deci, atunci când gândurile pe care le avem despre inimile şi căile noastre se potrivesc cu judecata pe care o rosteşte Cuvântul asupra amândorora, atunci amândouă sunt bune, fiindcă sunt una cu acea judecată.
— Neştiutorul. Lămureşte-mi ce vrei să spui.
— Creştinul. Iată: Cuvântul lui Dumnezeu spune că toate căile omului sunt nişte căi strâmbe; mai spune că, din fire, oamenii s'au abătut dela calea dreaptă şi n'au cunoscut-o; deci, dacă un om gândeşte astfel despre căile sale, vreau să spun când gândeşte cu pătrundere şi cu adâncă umilinţă, atunci el are gânduri bune în privinţa căilor sale, pentrucă gândurile sale sunt în acord cu judecata lui Dumnezeu. (2)
— Neştiutorul. Care gânduri cu privire la Dumnezeu sunt bune?
— Creştinul. La fel cum am spus despre noi înşine; când

(1) Romani 3. 10—12; Genesa 6. 5; (2) Psalmul 125. 5; Pildele 2. 14—15; Romani 3. 12;

gândurile noastre despre Dumnezeu sunt în acord cu ce spune Cuvântul despre El și anume: când ne gândim la Ființa Sa și însușirile Sale întocmai cum ne învață Cuvântul; despre aceasta nu pot vorbi acum mai pe larg. Dar ca să vorbim despre El în legătură cu noi: avem gânduri drepte despre Dumnezeu atunci când ne gândim că El ne cunoaște mai bine decât ne cunoaștem noi înșine și că El poate vedea păcatul în noi când noi înșine nu-l vedem; când ne gândim că El cunoaște gândurile noastre cele mai ascunse și că inima noastră cu toate ascunzișurile ei este totdeauna descoperită înaintea ochilor Săi; când ne mai gândim că toată bunătatea noastră este ceva urât pentru El, chiar cu faptele noastre bune.

Neștiutorul. Mă crezi așa de smintit ca să-mi închipui că Dumnezeu nu poate să vadă mai departe decât mine, sau că aș veni în fața Lui cu fapta mea cea mai bună?

— Creștinul. Și ce crezi în această privință?

— Neștiutorul. Ei, bine, cred că pentru îndreptățirea mea trebuie să cred în Hristos.

— Creștinul. Cum îți închipui asta, când nu-ți dai seama că ai nevoie de El? Nu-ți vezi nici stricăciunea cu care te-ai născut, nici pe aceea de care suferi acum, ci ai despre tine însuți și despre ceea ce faci, o părere din care se vede lămurit că n'ai înțeles niciodată nevoia de dreptatea lui Hristos, pentru a fi tu însuți drept înaintea lui Dumnezeu. Cum poți atunci să spui: Cred în Hristos?

— Neștiutorul. Dar eu cred în toate aceste lucruri.

— Creștinul. In ce fel crezi?

— Neștiutorul. Cred că Hristos a murit pentru cei păcătoși și că voi fi îndreptățit înaintea lui Dumnezeu și voi fi deslegat de blestem, prin faptul că El va binevoi să primească supunerea mea față de Legea Sa. Cu alte cuvinte, în virtutea vredniciei Sale, Hristos face ca îndatoririle mele religioase să fie primite de Tatăl Său și astfel voi fi îndreptățit.

— Creștinul. Dă-mi voie să-ți răspund la această mărturisire de credință:

1. Credința ta este o credință închipuită, căci nicăieri în Cuvântul lui Dumnezeu nu se vorbește de o astfel de credință.

2. Credința ta este neadevărată, pentrucă ea își ia îndreptățirea din dreptatea lui Hristos și o trece pe seama faptelor tale.

3. Potrivit acestei credințe, Hristos nu îndreptățește persoana ta, ci faptele tale și în urmă și persoana ta de dragul faptelor tale, ceea ce nu este adevărat.

4. De aceea credința ta este o credință înșelătoare și care te va lăsa sub mânia Domnului în ziua judecății. Adevărata credință, care aduce îndreptățirea, face ca sufletul, care din pricina Legii se vede pierdut, să caute adăpost sub dreptatea lui Hristos; această dreptate, zic, este aceea pe care o primește credința adevărată; ascunzându-se în ea și înfățișându-se astfel ca nepătat înaintea lui Dumnezeu, sufletul este primit și iertat de osândă.

— Plin-de-Nădejde. Întreabă-l dacă Hristos i s'a descoperit vreodată din cer.

— Neștiutorul. Ce! Dumneata crezi în revelații? Eu cred că tot ce spui dumneata și toți cei de seama dumitale, nu este decât rodul unui creier bolnav.

— Plin-de-Nădejde. Dar bine, omule, Hristos este așa de ascuns minții omenești, încât nu poate să fie cunoscut ca Mântuitor decât de acela căruia Dumnezeu Tatăl i-L descopere.

— Neștiutorul. Aceasta este credința dumitale, dar nu și a mea și totuși nu mă îndoiesc că a mea este tot așa de bună ca și a voastră, deși n'am în cap atâtea visuri ca voi.

— Creștinul. Dă-mi voie să-ți spun și eu ceva. N'ar trebui să vorbești cu atâta ușurință despre acest lucru; îți spun deschis că nimeni nu poate să cunoască pe Hristos decât numai dacă Tatăl i-L descopere; chiar și credința prin care sufletul se leagă de Hristos — dacă este o credință dreaptă — trebuie să ia naștere prin nemărginita mărime a puterii Sale, iar despre lucrarea acestei credințe văd că tu nu știi nimic, sărmane Neștiutor; trezește-te deci, recunoaște-ți ticăloșia și mergi la Domnul Isus: prin dreptatea Sa, care este dreptatea lui Dumnezeu — căci El este însuși Dumnezeu — vei fi scăpat de osândă. (1)

(1) Matei 11. 27; Efeseni 1. 17—18;

— Neștiutorul. Mergeți prea repede, nu pot să țin pasul cu voi; luați-o înainte, eu rămân mai în urmă.

Atunci ei i-au mai spus: Dar bine, vei mai fi oare atâta de fără minte încât să disprețuiești sfaturile bune care ți-au fost date de zece ori? Dacă iarăși nu le iei în considerare, în curând are să-ți pară rău; răsgândește-te cât mai este vreme.

In visul meu, i-am văzut pe cei doi mergând înainte, pe când Neștiutorul venea șchiopătând în urma lor. Creștinul spuse tovarășului său: Mi-e tare milă de acest sărman Neștiutor; hotărît că până la urmă o să fie rău cu el.

— Plin-de-Nădejde. Din nefericire, în orașul nostru se găsesc foarte mulți ca el, familii întregi, chiar străzi întregi; dacă se găsesc așa de mulți în părțile noastre, îți închipui câți trebuie să fie în locul unde s'a născut omul acesta?

— Creștinul. In adevăr, Evanghelia spune: El le-a orbit ochii, ca să nu vadă. Dar pentrucă suntem singuri acum, spune-mi ce crezi despre acești oameni? Nu gândești că sunt și ei câteodată încredințați de păcatul lor și prin urmare cât este situația lor de primejdioasă?

— Plin-de-Nădejde. Răspunde dumneata la această întrebare, pentrucă ești mai în vârstă.

— Creștinul. Să-ți spun atunci? Câte odată li se întâmplă așa ceva, dar fiind neștiutori, nu pricep că astfel de încredințări le sunt spre binele lor și de aceea caută să se înșele și să se măgulească pe ei înșiși urmând mai departe dorințele inimii lor.

— Plin-de-Nădejde. Și eu cred cum zici dumneata, că teama face bine oamenilor, și-i determină să se pună în mers.

— Creștinul. Fără îndoială că așa este, dacă frica este adevărată, căci așa spune Biblia: Frica de Domnul este începutul înțelepciunii. (1)

— Plin-de-Nădejde. Cum se recunoaște frica cea adevărată?

— Creștinul. Frica cea adevărată se arată prin trei lucruri:

(1) Jov. 28. 28; Psalmul 111. 10; Pildele 1. 7; 9. 10;

1. Prin izvorul ei: ea este pricinuită de încredințarea păcatului.

2. Ea împinge sufletul să se lege strâns de Hristos pentru a fi mântuit.

3. Ea naște și întreține în suflet o mare dragoste față de Dumnezeu, de Cuvântul Său și de căile Sale; ea îl păstrează simțitor și-l face să se teamă ca să nu se abată dela ele, că ar putea să necinstească pe Dumnezeu, i-ar întrista Duhul, sau ar da prilej vrăjmașului ca să hulească pe Domnul.

— Plin-de-Nădejde. Bine ai spus, am trecut oare de Pământul Fermecat?

— Creștinul. Cum așa? Nu cumva ești obosit de această convorbire?

— Plin-de-Nădejde. De loc, dar aș vrea să știu unde suntem..

— Creștinul. Nu mai avem decât vreun ceas de mers, dar să ne întoarcem la ce vorbeam. Cei neștiutori nu știu că a recunoaște păcatele este spre binele lor, de aceea caută să le înnăbușe.

— Plin-de-Nădejde. Cum caută ei să le înnăbușe?

— Creștinul. 1. Ei cred că acest sentiment este o lucrare a diavolului — cu toate că de fapt ea este lucrarea lui Dumnezeu — și, gândind așa, i se împotrivesc ca unui lucru care i-ar duce de-a-dreptul la pierzare.

2. Ei mai cred că frica aceasta caută să le slăbească credința, dar ei n'au nici pic de credință și de aceea se forțează să trăiască într'o siguranță înșelătoare.

3. Ei își închipuie că nu trebuie să se teamă și de aceea se împotrivesc cât pot la convingerea că păcătuiesc.

4. Ei văd că frica aceasta caută să le răpească părerea bună ce o au despre ei.

— Plin-de-Nădejde. Și eu știu ceva despre aceasta, căci înainte de a mă cunoaște pe mine însumi eram și eu la fel.

— Creștinul. Haide să lăsăm pe Neștiutor și să vorbim de altceva.

— Plin-de-Nădejde. Din toată inima, începe dumneata.

— Creștinul. Bine! Ai cunoscut acum vreo zece ani, prin părțile noastre, pe unul numit Nestatornicul, care pe atunci se arăta a fi un om plin de râvnă pentru credință?

— Plin-de-Nădejde. Dacă l-am cunoscut! Da. Trăia în orașul Fără-Har, la vreun ceas depărtare de orașul Cinste; avea ca vecin pe unul Intors-inapoi.

— Creștinul. Adevărat, locuiau sub același acoperiș. Ei bine, acest om a fost altădată trezit din starea sa și cred că pe atunci și-a văzut întrucâtva păcatele și plata care i se cuvenea.

— Plin-de-Nădejde. Și eu sunt de aceeași părere, căci orașul meu nu era departe de al lui, și el venea pe la mine adeseori, vărsând multe lacrimi. In adevăr, îmi era milă de el, și nu eram lipsit de oarecare nădejde în privința lui; dar nu aceștia care strigă: Doamne! Doamne! îi aparțin lui Dumnezeu.

— Creștinul. Odată îmi spusese că s'a hotărit să pornească în pelerinaj, ca noi, dar pe neașteptate a făcut cunoștință cu unul Ajută-te-singur și de atunci nu m'a mai vizitat.

— Plin-de-Nădejde. Fiindcă vorbim acum despre el, să cercetăm puțin care să fie pricina abaterii lui neașteptate, precum și a altora.

— Creștinul. Lucrul acesta poate să ne fie de folos; începe te rog dumneata.

— Plin-de-Nădejde. Bine, după părerea mea sunt patru cauze:

1. Deși cugetul unor astfel de oameni a fost trezit, inima lor a rămas neschimbată; de aceea, când sentimentul vinei încetează, ca și ceeace i-a îndemnat să fie credincioși, atunci firește că se întorc iarăși la calea lor cea veche. Aceștia, cum zic, prinzând dor de cer numai dintr'o presimțire a chinurilor iadului și numai din frică de ele, dorințele lor după cer și mântuire se răcesc iarăși când frica de iad și de osânda veșnică se micșorează; așa se face că atunci când vina și frica lor s'au dus, se duc și dorințele lor după cer și fericire, și se întorc iarăși la viața lor de mai nainte.

2. O altă pricină: ei sunt sclavii unei frici greșite; aceasta pune stăpânire pe ei; vorbesc de frica de oameni. Căci frica de oameni întinde o cursă; (1) ei doresc cerul,

(1) Pildele 29. 25;

câtă vreme flăcările Iadului le pâlpâie pe la urechi; de îndată însă ce le-a trecut puţin groaza, se lasă duşi de alte gânduri; şi anume, că este bine să fie cuminţi şi să nu se arunce în primejdie, să piardă totul, sau să se vîre singuri în necazuri de neînlăturat şi fără folos; aceia se iau iarăşi după restul lumii.

3. Ruşinea care e legată de credinţa acestor oameni le este ca un pietroi; credinţa este în ochii lor ceva de dispreţuit; de aceea, când pierd frica de iad, se întorc iarăşi la viaţa dinainte.

4. A gândi la vina lor şi a cugeta la frică le este nesuferit; nu le place să-şi vadă nenorocirea înainte de a ajunge la ea, deşi a o vedea din timp, poate că i-ar face să fugă unde fug cei drepţi, la adăpost; şi fiindcă se feresc de a gândi la vina lor şi la ce-i aşteaptă, de aceea, când scapă de simţământul groazei şi al mâniei lui Dumnezeu, îşi împietresc foarte bucuros inimile şi-şi aleg nişte căi care îi împietresc din ce în ce mai mult.

— Creştinul. Este foarte adevărat; pricina de căpetenie a tuturor acestora stă în faptul că inima lor nu s'a schimbat, deaceea sunt ca răufăcătorul în faţa judecătorului; tremurând şi părând că se căieşte din inimă din pricină că îi este frică de streang. Dă-i numai drumul, el va fura din nou şi va rămâne un mişel, iar inima lui nu s'a schimbat.

— Plin-de-Nădejde. Acum, după ce ţi-am arătat cauzele pentru care aceştia se întorc înapoi, arată-mi şi dumneata modul cum se produce această schimbare.

— Creştinul. Cu plăcere.

1. Ei ocolesc pe cât pot orice gând care le-ar aduce aminte de Dumnezeu, de moarte şi de judecata de apoi.

2. Se leapădă tot mai mult de îndatoririle lor personale: rugăciunea în ascuns, înfrânarea poftelor, vegherea, întristarea pentru păcat şi altele asemănătoare.

3. Se feresc de tovărăşia creştinilor vii şi înflăcăraţi.

4. Se depărtează de îndatoririle lor obşteşti: predica, citirea Bibliei, adunările religioase şi altele de acest fel.

5. Incep să vorbească de rău pe unii credincioşi, ca să facă să se creadă că ei se leapădă de credinţă din pricina unor slăbiciuni pe care le-au văzut la aceştia.

6. Incep să umble cu oameni stricaţi, desfrânaţi, să se întovărăşească cu ei.

7. Incep să vorbească în ascuns de lucruri desfrânate şi se bucură când pot să vadă aceste lucruri la cei care trec drept oameni evlavioşi, pentru ca să poată face şi ei la fel, după pilda acestora.

8. După aceasta, încep să făptuiască deschis unele păcate.

9. In cele din urmă, fiind cu totul împietriţi, se arată aşa cum sunt în realitate. Astfel, aruncându-se din nou în prăpastia păcatului, ei pier dacă nu sunt scăpaţi prin vreo minune a harului lui Dumnezeu.

Capitolul 20

Pelerinii trec Râul Morţii şi pătrund în Cetatea Cerească.

Am văzut în visul meu că pelerinii trecuseră de Pământul Fermecat şi intrau în Ţara Plăcută, al cărei aer era foarte dulce şi plăcut. Drumul lor trecea prin mijlcul ei. Auzeau neîncetat cântatul păsărelelor, în fiecare zi vedeau florile îmbobocind, cântecul turturicii pe câmpie. (1) Aici soarele strălucea zi şi noapte; pentrucă se aflau dincolo de Valea Umbrei Morţii, nici Uriaşul Deznădejde nu putea să mai ajungă aici, iar cetăţuia Deznădejdii nici măcar nu se mai zărea. Puteau acum să vadă Cetatea Cerească spre care mergeau. Aici s'au întâlnit cu unii din locuitorii ei; fiinţele acestea strălucitoare merg de obicei pe aici, unde sunt hotarele cerului. Tot în ţara aceasta s'a reînoit logodna dintre Mireasă şi Mire; aici, cum se bucură mirele de mireasa lui, aşa se bucură Dumnezeul lor de ei. (2) Aici n'au dus lipsă nici de grâu, nici de vin, căci în acest loc pelerinii au găsit belşugul. Au auzit glasuri care

(1) Isaia 62. 4; Cântarea Cântărilor 2. 10—12; (2) Isaia 62. 5;

veneau din Cetate, glasuri puternice, strigând: Spuneţi fiicei Sionului, iată, mântuirea ta vine! Iată, plata Lui este cu El! Aici toţi locuitorii se numesc: poporul sfânt, răscumpăraţii Domnului. (1)

Trecând prin acest ţinut, pelerinii au încercat o bucurie care nu o avuseseră în niciunul din ţinuturile prin care trecuseră. Se apropiaseră de Cetate şi puteau s'o vadă bine. Era clădită din mărgăritare şi pietre scumpe, străzile ei erau pavate cu aur; splendoarea Cetăţii era aşa de mare, că era ca bolnav Creştinul şi voia să ajungă mai repede. Şi Plin-de-Nădejde fu încercat puţin de această boală. S'au oprit locului o vreme, să se odihnească.

Intărindu-se puţin, porniră din nou la drum şi se apropiară şi mai mult de Cetate; au dat de vii, de grădini şi livezi a căror porţi erau deschise; văzând un grădinar în drum, l'au întrebat: ale cui sunt aceste vii şi grădini? El le răspunse: sunt ale Impăratului şi au fost sădite aici pentru plăcerea Sa şi a pelerinilor. Apoi grădinarul îi duse în vii şi le spuse să se răcorească din bunătăţile Impăratului; pelerinii au poposit şi s'au culcat aici.

Am văzut în visul meu cum ei vorbeau prin somn, mai mult decât oricând în călătoria lor. Şi cum eram destul de mirat, grădinarul îmi spuse: De ce te miri? Strugurii aceştia fac să vorbească buzele celor adormiţi.

După ce s'au trezit, i-am văzut îndreptându-se spre Cetate. Dar reflectarea soarelui pe Cetatea de aur era aşa de puternică încât nu au putut-o privi decât punând un văl înaintea ochilor. (2) Mergând ei înainte s'au întâlnit cu doi îngeri îmbrăcaţi în haine strălucitoare, iar feţele lor radiau ca lumina. Ei i-au întrebat pe pelerini de unde vin, unde au mâncat, peste ce greutăţi şi primejdii, mângâieri şi plăceri dăduseră în drumul lor şi ei le-au povestit tot. Ingerii le-au spus: mai aveţi de trecut două piedici şi ajungeţi în Cetate.

Creştinul şi tovarăşul său s'au rugat de acei doi să-i însoţească şi ei s'au învoit, însă, le spuseră ei, greutăţile ce le veţi mai întâmpina trebuie să le învingeţi numai prin credinţa voastră. Am văzut în vis că au mers împreună până au zărit poarta Cetăţii; dar între ei şi poartă era un

(1) Isaia 62. 11—12; (2) Apocalipsa 21. 18; 2 Corinteni 3. 18;

râu, peste el nu era pod de trecut și râul era foarte adânc. Pelerinii erau foarte încurcați, însă însoțitorul le-a spus: trebuie să treceți de cealaltă parte, altfel nu puteți ajunge la poartă.

Atunci pelerinii întrebară dacă nu este cumva un alt drum spre poartă. Cei doi răspunseră: da, este, însă dela întemeierea lumii până acum numai la doi oameni li s'a îngăduit să calce pe acel drum și anume lui Enoh și lui Ilie. Pelerini, mai ales Creștinul, începură să piardă curajul; se uitau în dreapta și-n stânga să găsească alt drum. I-au întrebat pe îngeri dacă apa e adâncă. Ei le răspunseră că nu; totuși nu puteau să-i ajute, căci ziceau ei: o veți simți mai adâncă sau mai mică, după credința voastră în Impăratul Cetății.

Ei se aruncară în apă, dar Creștinul începu să se cufunde; el strigă către Plin-de-Nădejde: mă cufund, apa îmi trece peste cap! Celălalt îi spuse: curaj frate! eu calc pe fund! Creștinul continuă: ah, prietene! Moartea mă înconjură, nu voi mai vedea țara în care curge lapte și miere. Creștinul fu cuprins de mare groază; nu mai vedea înaintea lui. Își pierduse capul, că nu-și mai putea aduce aminte de acele dulci înviorări de care avusese parte în timpul călătoriei sale. Toate cuvintele ce le rostea arătau că sufletul său era îngrozit; se temea că va pieri în râu și nu va mai ajunge la cetate. El se gândea și la păcatele pe care le săvârșise înainte de a începe călătoria cât și la cele din timpul pelerinajului; îl chinuiau unele arătări și duhuri rele.

Plin-de-Nădejde avu multă cazna ca să ție capul fratelui său deasupra apei; câteodată Creștinul se cufunda cu totul și apoi ieșea la suprafață pe jumătate mort. Plin-de-Nădejde încerca să-i dea curaj: frate, văd poartă și îngerii care așteaptă să ne primească. Dar Creștinul îi răspundea: pe dumneata te așteaptă; dumneata totdeauna ai fost plin de nădejde. — Dumneata ai fost la fel, răspundea celălalt. Ah, frate, dacă aș avea har, Domnul mi-ar veni în ajutor; dar m'a părăsit. Atunci Plin-de-Nădejde îi spuse: frate, ai uitat versetul care spune despre cei răi: Nimic nu-i tulbură până la moartea lor; ei nu suferă și nu sunt loviți

ca ceilalți oameni. (1) Tulburarea și tristețea care te copleșesc sunt semne că Dumnezeu nu te-a părăsit, ci că vrea să te încerce; deaceea trăiește cu nădejdea în El, acum când ești la strâmtoare.

Creștinul se gândi câteva clipe; Plin-de-Nădejde mai adaugă: curaj, Isus Hristos e cu tine! Și deodată Creștinul strigă: O, Îl văd și El îmi spune: Dacă tu vei trece apa voi fi cu tine și undele nu te vor acoperi. (2)

Așa că se îmbărbătară amândoi și vrăjmașul îi lăsă în pace, până trecură dincolo. Creștinul dădu curând de pământ pe care putea să meargă și de aici încolo trecură râul fără greutate.

De cealaltă parte, cei doi îngeri îi așteptau. Îi salutară spunând: Noi suntem duhuri trimise să slujim celor ce vor moșteni mântuirea. Pe urmă se îndreptară spre poartă

Cetatea era așezată pe un munte înalt, însă peleri.ii l-au urcat cu ușurință pentrucă aveau cu ei pe cei doi îngeri, care i-au condus; de asemenea hainele lor de muritori le lăsăseră în râu. De aceea s'au urcat cu multă repeziciune, deși temeliile pe care era clădită Cetatea erau mai sus de nori. Au străbătut văzduhul vorbind și simțindu-se mângâiați fiindcă trecuseră cu bine râul, fiind și însoțiți de îngeri.

Convorbirea pe care au avut-o cu cei doi însoțitori strălucitori a fost în privința frumuseței de nespus a cetății. Acolo, spuseră ei, este Muntele Sionului, Ierusalimul Ceresc, cetele nenumărate de îngeri și duhurile drepților ajunși desăvârșiți. (3) Mergeți spre Raiul lui Dumnezeu, în care veți vedea pomul vieții și veți mânca din fructele sale care sunt neofilite. Când veți ajunge acolo, vi se vor da haine albe; în fiecare zi, până în zilele veșniciei, veți umbla cu Împăratul și Îi veți vedea fața. (4) Acolo nu veți mai vedea toate care întristează pământul: durere, lacrimi, moarte, fiindcă s'au dus. (5) Acum mergeți la Avraam, la Isaac, la Iacov și la prooroci, oameni pe care Dumnezeu i-a scăpat dela ce va veni și care acum se odihnesc în pace, după ce au urmat drumul cel drept. Pelerinii au întrebat:

(1) Psalmul 73. 4—5; (2) Isaia 43. 2; (3) Evrei 12. 22—24;
(4) Apocalipsa 2. 7; 3. 4—5; (5) Isaia 65. 16—17;

Ce vom face în Cetatea sfântă? Ingerii i-au răspuns: Voia lui Dumnezeu este să primiți acolo mângâierea cuvenită ostenelilor voastre și să aveți bucurie pentru necazurile voastre, să seceraţi ce aţi semănat, rodul tuturor rugăciunilor, lacrimilor și suferințelor îndurate pentru Împăratul în timpul acestui drum. (1) Aici veți purta cununi de aur și vă veți bucura văzând necontenit pe Cel Sfânt, căci acolo îl veți vedea cum este. Acolo îl veți și sluji și cânta laude spre gloria Sa, așa doreați să-i slujiți în lume, deși cu mari greutăți, din pricina slăbiciunii voastre trupești. Ochii voștri se vor desfăta văzând pe Cel Atotputernic și urechile voastre la fel auzind glasul Său. Acolo vă veți bucura iarăși împreună cu prietenii voștri care au mers înaintea voastră și tot acolo veți primi cu bucurie pe cei care vă vor urma. Acolo veți mai fi îmbrăcați cu slavă și mărire și veți 'însoți pe Împăratul slavei, când El va veni pe nori, în sunet de trâmbițe. Și când va ședea pe scaunul Său de judecată, veți ședea și voi lângă El, când va judeca pe toți care au făcut fărădelegi, fie ei îngeri sau oameni. Apoi, când se va întoarce El în Cetate, veți veni și voi cu El în sunetul trâmbiței și veți fi totdeauna cu El. (2) Cum ei se apropiau de poartă, iată că le ieși în întâmpinare o ceată din oastea cerului, căreia ceilalți doi le-a spus: Aceștia sunt oameni care au iubit pe Domnul nostru, când erau în lume și au părăsit totul de dragul numelui Său. El ne-a trimis ca să-i căutăm și i-am adus până aici, ca să poată intra în Cetatea Sfântă și să vadă pe Răscumpărătorul lor. Atunci oastea cerească strigă: Fericiți sunt cei chemați la ospățul nunții Mielului. (3) Le-au mai ieșit în întâmpinare trâmbițașii Împăratului, îmbrăcați în haine albe strălucitoare; ei făcură să răsune cerul de sunetele lor melodioase, apoi salutară pe Creștin și pe tovarășul său, dorindu-le de-o mie de ori bun venit.

După aceea, i-au înconjurat din toate părțile; unii mergeau înainte, alții înapoi, alții pe stânga, alții pe dreapta, sunând un marș triumfal. Ai fi zis că toată armata cerului

(1) Galateni 6. 7—8; I Ioan 3. 2; (2) 1 Tesaloniceni 4. 13—17; Iuda 14—15; Daniel 7. 9—10; 1 Corinteni 6. 2—3;
(3) Apocalipsa 19. 9;

venise să întâmpine pe cei doi pelerini. Copleşiţi de vederea îngerilor şi auzind sunetele lor melodioase, pelerinilor li se părea că se şi află în cer, înainte chiar de a fi sosit acolo. Acum vedeau Cetatea înaintea lor şi li se părea că aud clopotele în semn de bun venit, dar mai presus de toate, gândul că vor locui acolo printre făpturile cereşti în veci de veci! Aşa au ajuns la poartă.

Acolo era scris cu litere de aur: Fericiţi sunt cei ce împlinesc poruncile Sale, ca să aibă drept la pomul vieţii şi să intre pe porţile Cetăţii. (1)

Pe urmă, am văzut în vis că cei doi îngeri le-au spus să bată la poartă, ceeace şi făcură. Câţiva din cei dinăuntru s'au uitat şi pe deasupra zidului; printre ei Enoh, Moise, Ilie, cărora li s'a spus: Aceşti doi pelerini au venit din Cetatea Pierzării, din dragostea pe care o au pentru Împăratul. Fiecare din pelerini a dat documentul pe care îl căpătaseră la început; acestea fură duse Impăratului, care după ce le citi, spuse: Unde sunt oamenii aceştia? I s'a răspuns: Sunt afară, înaintea porţii. Atunci Împăratul a poruncit să li se deschidă, ca să intre neamul cel drept şi credincios. (2)

Am văzut în visul meu pe cei doi pelerini intrând pe poartă şi iată, că s'au schimbat în haine strălucitoare. I-au întâmpinat unii cari le-au oferit harpe şi cununi; harpele ca să laude pe Dumnezeu, iar cununile în semn de cinste. Am auzit clopotele Cetăţii sunând de bucurie şi o voce care spunea: Intraţi în bucuria Domnului! Creştinul şi Plin-de- Nădejde cântau cu glas tare: Laudă, cinste, glorie şi mărire în veci de veci Celui ce şade pe scaunul de domnie şi Mielului. (3)

Şi cum porţile Cetăţii s'au deschis să intre cei doi pelerini, am văzut Cetatea care strălucea ca soarele; străzile ei erau pavate cu aur; pe ele umblau oameni cu cununi pe cap; ramuri în mână şi harpe de aur cu care cântau laude Domnului. Erau şi unii cu aripi care strigau: Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul! Apoi s'au închis porţile. O, cât as fi vrut să fiu şi eu printre aceşti fericiţi!

(1) Apocalipsa 22. 14; (2) Isaia 26. 2; (3) Apocalipsa 5. 13—14;

Pe când priveam la toate acestea, am întors capul, m'am uitat înapoi și am văzut pe Neștiutor apropiându-se de malul râului; el l-a trecut îndată, fără să aibă măcar jumătate din greutățile pe care le întâmpinaseră pelerinii. Căci s'a întâmplat să fie prin acel loc unul numit Nădejde-Deșartă, un luntraș, care l-a trecut dincolo în luntre. L-am văzut pe când urca dealul, ca și pelerinii, dar singur; nimeni nu i-a ieșit înainte, să-i ureze bun venit. Când a ajuns sus la poartă, s'a uitat la anunțul dela intrare, apoi începu să bată, închipuindu-și că va intra numaidecât. Dar oamenii care s'au uitat peste zid l-au întrebat: De unde vii și ce dorești? El le răspunse: Eu am mâncat și am băut înaintea Impărătului și El a predat învățătura pe ulițele noastre. (1) Atunci i-au cerut documentul de intrare, ca să-l arate Impăratului. El s'a scotocit în sân dar n'a găsit nimic. Atunci ei l-au întrebat: N'ai așa ceva? El n'a răspuns niciun cuvânt. Se dădu de știre Impăratului. Dar El a poruncit celor doi îngeri care însoțiseră pe Creștin și pe Plin-de-Nădejde, să ia pe Neștiutor, să-l lege de mâini și de picioare, să-l ducă de acolo. Ei l-au luat în primire, l-au dus prin văzduh până la ușa pe care o văzusem în coasta muntelui și l-au aruncat în prăpastie. Am înțeles că chiar și dela porțile cerurilor se face un drum spre iad, ca și dela Cetatea Pierzării.

Atunci m'am trezit, și iată ... era un vis.

(1) Luca 13. 23—28;

PARTEA A DOUA

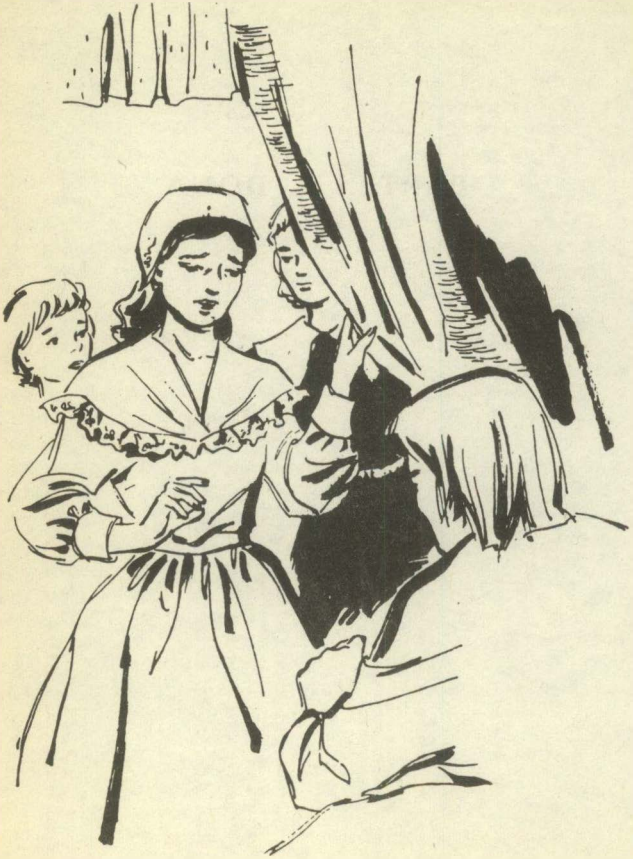

Capitolul 1

Creştina primeşte chemarea de a pleca în călătorie spre cer.

Acum câtva timp v'am povestit visul pe care l-am avut despre Creştin, călătorul spre cer, şi primejdioasa lui călătorie spre Ţara Cerească; aceasta a fost pentru mine o plăcere, iar pentru voi de folos. V'am spus atunci şi ce am văzut cu privire la soţia şi copiii Creştinului; cum s'au împotrivit ei să plece cu el în călătorie; Creştinul s'a văzut astfel nevoit să pornească la drum fără ei, căci nu cuteza să se pună în primejdia de a fi nimicit dacă rămânea în Cetatea Pierzării; de aceea, cum v'am arătat, i-a lăsat şi a plecat.

S'a întâmplat apoi că din pricina multelor mele treburi, am fost mult timp împiedicat dela călătoriile mele obişnuite prin acele părţi de unde plecase Creştinul, aşa că, până acum, n'am avut prilejul să mai cercetez ce s'a întâmplat cu cei pe care i-a lăsat în urmă, să vă pot da ştiri despre ei. Nu de mult însă, având ceva treabă prin părţile acelea, m'am îndreptat din nou într'acolo. Şi poposind într'o pădure, cale de vreo jumătate de ceas depărtare de acel loc, pe când dormeam, am început din nou să visez.

Pe când visam, iată că un bătrân trecu prin apropierea locului unde eram culcat; şi cum avea de mers o bucată de drum încotro călătoream şi eu, în vis parcă m'am sculat să merg cu el. Mergând amândoi, am intrat în vorbă ca drumeţii; vorbeam tocmai despre Creştinul şi călătoriile lui.
— Domnul meu, îl întrebai, ce oraş este colo în vale, la stânga drumului?

Atunci Înţeleptul, căci acesta îi era numele, răspunse: E Cetatea Pierzării, un oraş cu mulţi locuitori, care însă sunt nişte oameni leneşi şi foarte rău crescuţi.

Mi-am închipuit că trebuie să fie aceeaşi cetate, grăii eu; am trecut odată pe acolo şi de aceea ştiu că ce spui este adevărat.

— Înțeleptul. Prea adevărat! Să vorbim despre cei ce locuiesc acolo.

— Foarte bine, domnul meu, grăii eu; văd prin asta că gândești bine. Rogu-te, n'ai auzit niciodată ce s'a întâmplat acum câtva timp în acest oraș cu un om pe care-l chema Creștinul și care a pornit în călătorie spre împărăția Domnului.

— Înțeleptul. Dacă am auzit de el! Ba bine că nu; am auzit și de necazurile lui: lupte, închisoare, spaime și suferințe de tot felul prin care a trecut în călătoria lui; trebuie să spun că toată țara vorbește de el; cred că puțini sunt cei care auzind de el și de faptele lui, să nu fi căutat să-și procure istoria călătoriei lui spre cer; primejdioasa lui călătorie a câștigat mulți pentru căile Domnului. Căci deși când era la el acasă, trecea drept nebun, acum este foarte lăudat de toți; se spune că are parte de o viață minunată acolo unde este; mulți hotărâți să nu înfrunte primejdiile prin care a trecut el, ar dori totuși să câștige ce a câștigat el.

— Au dreptate să gândească astfel, grăii eu, căci el trăiește acum lângă izvorul vieții, și tot ce are, are fără trudă și întristare. Dar spune-mi, te rog, ce vorbesc oamenii despre el?

— Vorbesc lucruri minunate despre el: unii spun că umblă acum îmbrăcat în haine albe; (1) cu un lanț de aur la gât; că pe cap are o coroană tot de aur împodobită cu mărgăritare, și că ființele strălucitoare care i s'au arătat în timpul călătoriei, sunt acum tovarășii lui. (2) Afară de asta, se spune cu siguranță, că Împăratul locului unde se află, i-a dăruit o locuință minunată la curtea Sa, că în fiecare zi vorbește cu El și se bucură de prietenia și binefacerile Lui. Mai mult încă: unii așteaptă ca Domnul său, Stăpânul acelei țări, să vină în curând prin ținutul acesta și atunci va cere să i se arate cauza pentru care vecinii Creștinului l-au disprețuit atât și l-au luat în râs, când au văzut că vrea să fie un pelerin spre cer. (3)

Căci, spun ei acum, el este mult iubit de Domnul și Împăratul lui, care a pus mult la inimă înjosirile pe care

(1) Apocalipsa 3. 4; 6. 11; (2) Zaharia 3. 7; (3) Luca 14. 15;

le-a suferit Creştinul făcându-se pelerin, că le socoteşte pe toate ca făcute Lui însuşi; şi nu este de mirare, căci din dragoste pentru Domnul lui a îndrăznit el tot. (1)

— Pot spune, grăii eu, că mă bucur mult de ce aud; mă bucur pentru acel om care acum se odihneşte de truda lui, (2) strânge cu bucurie roadele lacrimilor lui (3) şi nu mai e ameninţat de cei ce îi voiau răul. Mă bucur şi că vestea s'a lăţit în toată ţara; cine ştie dacă nu va avea urmare pentru unii pe cari Creştinul i-a lăsat aici? Dar spune-mi, te rog, domnul meu, cât timp mi-e încă proaspăt în minte: ai aflat cumva ceva despre soţia şi copiii lui? Sărmanii! Mă întreb ce vor fi făcând.

— Inţeleptul. Cine? Creştina şi fiii ei? Pare că se vor dovedi tot atât de vrednici ca şi Creştinul; căci deşi la început nu s'au lăsat înduplecaţi nici de lacrimile, nici de rugăminţile Creştinului, totuşi gânduri noi au lucrat minunat asupra lor, astfel că şi-au strâns lucrurile şi au plecat şi ei după el.

— Din ce în ce mai bine — grăii eu, — soţie şi copii au plecat toţi împreună?

— Inţeleptul. Chiar aşa; pot să-ţi povestesc cum s'au petrecut lucrurile, căci atunci eram acolo şi mi s'a făcut cunoscut în amănunt toată întâmplarea.

— Aşadar — am zis eu — pe cât se pare, se poate vorbi ca despre un fapt sigur.

— Inţeleptul. Cum îţi spun, au plecat cu toţii în pelerinaj; femeiea şi cei patru băieţi ai ei; cum avem de mers o bună bucată de drum împreună, îţi voi povesti toată întâmplarea.

După ce bărbatul ei a trecut peste râu şi n'a mai putut auzi nimic despre el, pe Creştină — căci acestă i-a fost numele din ziua în care ea şi copiii ei au început pelerinajul spre cer — au început s'o muncească gândurile. Intâi, pentrucă îşi pierduse bărbatul, deci legătura strânsă dintre ei se rupsese cu totul; după cum se ştie, aseamenea sentimente firesti frământă mult pe cei rămaşi în viaţă, amintindu-şi de pierderea unor rude iubite; de aceea gândul la bărbatul ei i-a stors Creştinei multe lacrimi; dar

(1) Luca 10. 16; (2) Apocalipsa 14. 13; (3) Psalmul 126. 5—6;

nu numai atât: ea a început să se gândească dacă nu cumva purtarea ei necuviincioasă faţă de el a fost una din cauzele pentru care rămăsese fără el; i-a venit în minte toată purtarea ei nefirească, neomenească faţă de soţul ei drag; aceasta era o povară pe cugetul ei şi o apăsa ca o mare vină. Pe lângă aceasta se simţea zdrobită când îşi aducea aminte de lacrimile amare şi tânguirile bărbatului ei; cum îşi împietrise ea inima la toate rugăminţile şi îndemnurile lui pline de iubire ca să meargă cu el ea şi fiii lor; tot ce-i spusese Creştinul se întorcea acum asupra ei să-i sfâşie inima. Mai ales acel strigăt amar: Ce să fac ca să fiu mântuit?, îi răsuna neîncetat în urechi.

Atunci a spus copiilor ei: suntem pierduţi — am păcătuit, de aceea tatăl vostru s'a dus ca să nu se mai întoarcă; el voia să ne ia cu el dar eu n'am voit şi v'am împiedicat şi pe voi. Băieţii izbucniră în lacrimi, cerându-i să meargă după tatăl lor. De-am fi avut parte să mergem cu el împreună, spuse Creştina — ne-ar fi mers la toţi mult mai bine. Căci deşi mai nainte îmi închipuiam că necazurile tatălui vostru izvorăsc dintr'o închipuire de om scrântit la minte, acum ştiu că ele veneau dintr'altă pricină: şi anume, că-i fusese dată lumina vieţii, (1) cu ajutorul căreia a scăpat din ghiarele morţii. Au plâns cu toţii jelindu-se: O, nenorocită a fost ziua aceea!

Capitolul 2

Fricoasa şi Indurare

In noaptea următoare Creştina avu un vis: a văzut ca şi cum s'ar fi desfăşurat în faţa ei un sul mare de piele, pe care erau scrise toate faptele ei; iar fărădelegile ce le făptuise se uitau la ea ameninţător. Atunci ea a strigat în somn: doamne, ai milă de mine, păcătoasa!! (2) şi copiii ei au auzit-o.

După aceasta i s'a părut că vede doi inşi foarte urâţi la înfăţişare, stând lângă patul ei şi spunându-şi: ce să facem

(1) Ioan 8. 12; (2) Luca 18. 13;

cu femeiea asta? Şi când e trează şi în somn, strigă într'una după îndurare; dacă o lăsăm să continue aşa o vom pierde cum am pierdut şi pe bărbatul ei; de aceea trebuie să căutăm s'o abatem în vreun fel dela gândurile ei; altfel, nimeni n'o va mai putea împiedica să pornească şi ea în pelerinaj.

Creştina s'a trezit foarte agitată; dar după un timp ea a adormit din nou. De astă dată a văzut în vis pe soţul ei, într'un loc minunat ca privelişte; printre nemuritori, cu o harpă în mână, înaintea cuiva care stătea pe un tron, având un curcubeu în jurul capului. Am mai văzut cum Creştinul şi-a plecat capul spre picioarele Domnului spunând: Iţi mulţumesc din inimă, Stăpânul şi Impăratul meu, că m'ai adus aici; câţiva din jur cântau din harpe.

A doua zi Creştina s'a rugat lui Dumnezeu şi a vorbit cu copiii ei; cineva a bătut la uşă. Ea a spus: dacă vii în Numele lui Dumnezeu, intră! I s'a răspuns: Amin! S'a deschis uşa şi cel care a intrat le-a urat: Pacea să fie peste casa aceasta! Apoi a spus necunoscutul: Ştiţi dece am venit? Ea ardea să ştie vestea ce-i aduce. El continuă: numele meu este Tainic şi locuiesc cu cei ce sunt în cer; acolo se spune că ai avea dorinţa să vii şi tu; se mai spune că-ţi dai seama de răul pe care l-ai făcut mai nainte bărbatului tău, împietrindu-ţi inima împotriva căii ce voia el s'o urmeze şi ţinând şi pe aceşti copilaşi în neştiinţă. Cel Prea Indurat m'a trimis să-ţi spun că este gata să ierte şi nu oboseşte iertând fărădelegile. El mai voieşte să afli că te poftеşte să vii înaintea Feţei Lui, la masa Lui, ca să te ospăteze cu cele mai bune lucruri din casa Lui şi cu moştenirea lui Iacov, tatăl tău. Acolo se află şi Creştinul, bărbatul tău de altădată, împreună cu tovarăşii săi, privind pururea faţa Aceluia care dă viaţă celor ce-o privesc; toţi se vor bucura văzându-te trecând pragul Tatălui tău.

Creştina era nedumerită şi-şi plecă fruntea la pământ.

Oaspetele urmă: Iată şi o scrisoare către tine, dela Impăratul bărbatului tău. Ea o luă şi o deschise; scrisoarea răspândea o minunată mireasmă şi era scrisă cu slove de aur. Cuprinsul era acesta: Impăratul doreşte să facă şi ea cum a făcut Creştinul, bărbatul ei, căci aceasta este calea pe care poate ajunge la Cetatea Lui şi să locuiască pentru

totdeauna cu bucurie în Fața Lui. Biata femeie era cu totul copleșită; strigă oaspetelui ei: Domnule, vrei să mă duci pe mine și pe copiii mei, să mergem și noi să ne închinăm împăratului?

Oaspetele spuse: Creștină, întâi amarul și apoi dulceața. Prin necazuri va trebui să intri în Cetatea Cerească, la fel ca și cel care a mers înaintea ta; de aceea fă cum a făcut bărbatul tău: du-te la Poarta Strâmtă, care este dincolo de șesul acesta, căci ea se află la intrarea căii pe care trebuie să urci; îți doresc din toată inima drum bun! Te mai sfătuiesc să pui scrisoarea în sân și să citești din ea, atât pentru tine cât și pentru copiii tăi, până ce o veți ști pe dinafară, căci ea este una din cântările pe care va trebui să le cânți câtă vreme vei fi în călătorie; (1) apoi trebuie s'o prezinți la poarta cerului. Am văzut în visul meu că bătrânul care-mi povestea părea și el foarte mișcat de întâmplarea aceasta. El urmă: După aceea Creștina a strâns laolaltă pe fiii ei și le-a vorbit: Fiii mei, dela o vreme încoace, după cum vedeți, sunt tare îngrijorată gândindu-mă la moartea tatălui vostru: nu că m'aș îndoi de fericirea lui, căci sunt deplin încredințată că este la loc bun; deasemeni am fost foarte turburată gândindu-mă la situația mea și a voastră, pe care o cred într'adevăr nefericită; la fel purtarea mea față de tatăl vostru îmi apasă conștiința, căci mi-am împietrit inima și n'am primit să plecăm cu el în călătoria spre cer.

Gândurile acestea m'ar ucide de-a-binelea dacă n'ar fi fost visul de noaptea trecută și dacă străinul de azi dimineață nu m'ar fi îmbărbătat. Haideți copii, să ne strângem lucrurile și să plecăm spre Poarta care duce în Țara Cerească, pentru ca să vedem pe tatăl vostru și să locuim în pace cu el și cu tovarășii lui, după legile acelei țări.

Copiii izbucniră în lacrămi de bucurie că inima mamei lor dorea acum așa ceva. Oaspetele lor le ură sănătate, iar ei începură să se pregătească pentru drum.

Pe când erau aproape gata de plecare, două vecine bătură la ușă. Ea spuse la fel ca și la sosirea oaspetelui mai nainte: Dacă veniți în Numele lui Dumnezeu, intrați!

(1) Psalmul 119. 54;

Femeile rămaseră mirate, căci nu erau obișnuite să audă astfel de vorbe de pe buzele Creștinei. Intrară și văzură că buna femeie era gata de plecare.

Ele începură: Vecină, spune-ne și nouă ce înseamnă asta?

Creștina răspunse celei mai în vârstă, care se numea doamna Fricoasa: Mă pregătesc pentru călătorie. Fricoasa era fiica omului întâlnit de Creștin pe Dealul Greutăților și care voia să-l facă să se întoarcă înapoi de frica leilor.

— Fricoasa. Ce fel de călătorie, rogu-te?

— Creștina. Merg după scumpul meu soț!, și o podidi plânsul.

— Fricoasa. Nădăjduiesc că nu vei face una ca asta, vecină dragă; măcar de dragul acestor copilași, nu căuta să te pierzi făcând un lucru pe care o mamă nu se cade să-l facă.

— Creștina. Ba nu, copiii mei trebuie să meargă cu mine; niciunul nu vrea să rămână acasă.

— Fricoasa. Mă mir și iar mă mir, cine ți-a mai băgat asta în cap.

— Creștina. Dac'ai ști vecină numai atâta cât știu eu, sunt sigură că ai merge și d-ta cu mine.

— Fricoasa. Spune-mi, rogu-te, ce cunoștințe noi ai întâlnit, care te-au depărtat de vechile tale prietene și te-au ispitit să mergi cine știe unde?

— Creștina. Am fost tare întristată dela plecarea bărbatului meu și mai cu seamă de când a trecut peste râu. Dar ce mă chinuiește mai mult este purtarea mea față de el când a fost la strâmtoare; pe lângă asta eu sunt acum în starea sufletească în care se afla el atunci și nimic nu-mi poate ajuta decât să plec. Am visat noaptea trecută — o, de-aș fi acum cu el! — locuiește cu Impăratul acelei țări; trăiește printre nemuritori și i s'a dat o casă față de care cel mai frumos palat de pe pământ nu-i decât o grămadă de gunoi. (1) Domnul acestui loc a trimis și după mine, cu făgăduința că mă va primi, dacă voi veni la El; trimisul Lui a fost tocmai acum la mine și mi-a adus o scrisoare prin

(1) 2 Corinteni 5. 1—4;

care mă poftește să vin. Și scoțând scrisoarea, o citi: ce mai spuneți acum?

— Fricoasa. Ce nebunie v'a apucat pe tine și pe bărbatul tău, ca să vă aruncați în astfel de greutăți! Cred c'ai auzit ce i s'a întâmplat bărbatului tău chiar de la început în calea lui, după cum a povestit și vecinul Incăpățânatul, căci a plecat împreună cu el; ba chiar și Ușuratecul; până când ei, ca niște oameni cuminți, s'au temut să meargă mai departe. Ba mai mult: am mai auzit cum a dat de lei, de Apolion și Umbra Morții și multe altele. Și apoi nu trebuie să uiți nici peste ce a dat în Târgul Deșertăciunilor. Căci dacă el, un bărbat, a avut atâta de furcă, ce o să faci tu, o biată femeie? Gândește-te apoi că acești patru copilași sunt ai tăi, carne din carnea ta. Cu toate că ești așa de hotărâtă să te arunci în primejdie, măcar de dragul copiilor rămâi acasă.

Creștina răspunse însă: Nu mă ispiti vecină; mi s'a pus înainte un mare câștig și aș fi o nechibzuită dacă n'aș avea curajul să prind acest prilej. Cât privește toate necazurile pe care le-aș întâlni în drumul meu, departe de a mă descuraja, ele îmi arată mai de grabă că am dreptate: întâi amarul și apoi dulceață; asta va face ceeace este dulce și mai dulce. Deaceea, pentrucă n'ai venit în Numele lui Dumnezeu, cum am spus, te rog să pleci și să mă lași în pace.

Fricoasa a ocărît-o, adresându-se apoi însoțitoarei ei: Haide vecină Indurare, s'o lăsăm în voia ei, dacă disprețuiește sfatul și prietenia noastră. Dar Indurare era nedumerită și nu prea voia să facă pe placul vecinei ei; întâi, pentrucă-i părea rău de Creștină; își spunea: dacă vecina mea vrea cu tot dinadinsul să plece voi merge și eu cu ea o bucată de drum ca să-i ajut; apoi, era vorba și de sufletul ei, căci ce-i spusese Creștina avusese oarecare înrâurire asupra ei. Își mai spunea în gând: aș vrea să stau de vorbă cu această Creștină și dacă în ceea ce-mi va spune, voi afla adevăr și viață, voi merge și eu din toată inima cu ea. De aceea Indurare răspunse vecinei ei Fricoasa: Vecină, este adevărat că am venit cu d-ta să vedem pe Creștină; ori, cum vezi, ea își ia pentru totdeauna rămas bun dela orașul ei, am de gând ca în această dimineață

frumoasă să merg și eu o bucată de drum cu ea, să-i ajut pe drum. Indurare nu i-a spus însă nimic de celelalte gânduri ale ei.

— Fricoasa. Foarte bine; văd că și d-ta ai de gând să o iei razna; dar ia seama la timp, câtă vreme nu ești în primejdie, că după aceea e prea târziu.

Apoi d-na Fricoasa se întoarse acasă, iar Creștina porni la drum. Când a ajuns acasă, Fricoasa a trimes după câteva din vecinele ei: doamnele Ochi-de-Liliac, Necugetata, Ușuratica și Nu-știe-nimic. Cum le-a văzut, Fricoasa începu să le povestească despre Creștină și călătoria-pe care voia s'o facă. Incepu să povestească: Dragele mele, cum n'aveam mult de lucru azi dimineață, m'am dus s'o văd; când am ajuns la ușa ei am bătut cum e obiceiul; dar ea dinăuntru zice: dacă veniți în Numele lui Dumnezeu, intrați! Am intrat crezând că toate sunt în regulă; însă am găsit-o pe ea și pe copii pregătindu-se să părăsească orașul; mi-a spus, pe scurt, că are de gând să pornească în călătorie spre cer, ca și bărbatul ei; mi-a mai povestit și un vis pe care l-a avut: cum Impăratul țării în care se află acum bărbatul ei i-a trimis o scrisoare poftind-o să meargă și ea acolo. Atunci Nu-știe-nimica spuse: Ei, ce spui vecină? Și crezi că o să plece?

— Fricoasa. Pleacă fără doar și poate! Ceeace mă întărește în credința asta este că principalul motiv cu care căutam s'o înduplec să rămâie, adică necazurile peste care ar putea să dea, este pentru ea tocmai ce o face să pornească la drum. Mi-a spus clar: Intâi amarul și apoi dulceața, pentrucă, spune ea, așa ce-i dulce se face și mai dulce.

— Ochi-de-Liliac. O femeie nebună! Nu vrea să-și vâre mințile în cap nici acum, după toate cele întâmplate bărbatului ei? Din parte-mi, sunt convinsă că dacă el ar fi acum aici, ar fi mulțumit să scape teafăr și nu s'ar mai băga în atâtea primejdii pentru nimic.

Necugetata spuse și ea: Afară din orașul nostru cu asemenea nebuni cărora le zboară fluturi prin cap! Bine că scăpăm de ea! De-ar fi să rămâie cu părerile ei n'am putea trăi liniștit. Sau s'ar arăta ursuză și neprietenoasă cu vecinii, sau ar vorbi de lucruri aiurea. Intru cât mă privește, niciodată nu-mi va părea rău de plecarea ei; să vie

în locul ei alţii mai cum-se-cade; s'a tulburat lumea de când au apărut asemenea nebuni.

Uşuratica a mai adăugat: Să nu mai vorbim asta. Am fost ieri pe la d-na Desfrânata, unde ne-am distrat ca nişte fetiţe. A mai fost acolo d-na Iubire-de-păcat şi încă trei sau patru, împreună cu d-l Stricatul, d-na Spurcăciune şi alţi câţiva. Am făcut muzică, am dansat şi tot ce mai trebuie ca distracţia să fie deplină. Stăpâna casei e într'adevăr o bună gazdă, minunat de bine crescută, iar d-l Stricatul un om foarte simpatic.

Capitolul 3

Călătorii la Poarta Strâmtă.

Intre timp, Creştina porni la drum, împreună cu Indurare şi copiii. Creştina începu vorba: Indurare, socotesc o binefacere neaşteptată că ai mers să mă însoţeşti o bucată de drum.

Atunci tânăra Indurare — căci era o femeie tânără — spuse: De-aş fi sigură că este bine să merg cu d-ta, nu m'aş mai înapoia niciodată în oraş.

— Bine, dragă, îi spuse Creştina, vino cu mine. Ştiu care va fi sfârşitul călătoriei noastre. Bărbatul meu este acolo de unde n'ar voi să plece nici pentru tot aurul lumii; şi nici tu nu vei fi respinsă, deşi mergi doar poftită de mine, Impăratul care a trimis după mine şi copiii mei este nespus de îndurător; dacă vrei, te iau cu leafă, să mergi în chip de slujnica mea. Vom trăi toate împreună; hai cu mine.

— Indurare. Dar cum ştiu dacă voi fi sau nu şi eu primită? De aş şti sigură n'aş mai sta o clipă pe gânduri, ci aş merge, cu ajutorul Celui de sus, oricât de obositor ar fi drumul.

— Creştina. Ei bine, draga mea, vino cu mine până la Poarta Strâmtă şi acolo voi întreba în privinţa ta; dacă nu ţi se va da nădejde, te vei întoarce acasă; te voi răsplăti pentru bunătatea pe care ne-o arăţi, mie şi copiilor mei, întovărăşindu-ne în calea noastră.

— Indurare. Voi merge într'acolo şi voi vedea ce se mai întâmplă, şi dea Domnul ca Impăratul cerurilor să-şi plece inima spre mine.

Creştina se bucură, nu numai că avea o tovarăşă de drum, ci şi pentrucă înduplecase pe această fată sărmană să prindă dragoste de mântuirea sufletului ei. Merseră împreună mai departe, când deodată Indurare începu să plângă. Creştina o întrebă: De ce plângi, surioară?

— Indurare. Cum să nu plâng când mă gândesc în ce stare se află sărmanele mele rude, care rămân în oraşul nostru păcătos? Şi ce-mi măreşte şi mai mult durerea este că n'au niciun îndrumător; pe cineva care să le spună ce îi aşteaptă.

— Creştina. Pelerinilor spre cer le stă bine să fie miloşi; tu simţi pentru ai tăi ceeace a simţit şi bunul Creştin pentru mine când a plecat: el se tânguia pentrucă nu voiam să-l ascult; dar Domnul lui şi al nostru i-a adunat lacrimile; acum şi eu, şi tu, şi aceşti copilaşi secerăm roadele şi folosul lor; trag nădejde că nici aceste lacrimi ale tale nu se vor pierde, căci cei ce seamănă cu lacrimi vor secera cu bucurie; şi cel ce merge plângând când duce sămânţa de preţ se va întoarce sigur cu bucurie când îşi va căra snopii. (1) Atunci Indurare începu să spună:

Să-mi fie călăuză Acel Prea-binecuvântat
Şi să mă poarte voia Lui cea bună,
Prin Poarta Sa, spre Muntele Său minunat,
In staulul'n care turma îşi adună.

Din liberul Său har, să nu mă lase niciodat'
Nici să m'abat, nici a mă depărta,
Ci doar în sfintele Lui căi, mereu să fiu aflat,
Intâmple-se orice s'ar întâmpla!

Iar celor dragi, ce trist în urmă i-am lăsat,
Le deie Domnul doar cu El a fi,
Şi-un duh de rugă să le dea în inimi ne'ncetat
Şi voia Lui pe veci a o'mplini.

(1) Psalmul 126. 5—6;

Bătrânul meu prieten din vis continuă să povestească: Ajunsă la Mlaştina Deznădejdii, era locul în care bărbatul ei era aproape să se înnece, ea băgă de seamă că deşi Împăratul poruncise ca acest loc să se facă bun de trecut pentru pelerini, totuşi în loc de mai bun era drumul mai rău decât înainte. L-am întrebat pe bătrânul din vis dacă e adevărat. Da, îmi răspunse el, e prea adevărat, căci sunt unii cari se dau drept lucrătorii Împăratului şi spun că sunt puşi să dreagă căile lui, dar în loc de pietre aduc noroi şi gunoi şi astfel, în loc să le dreagă, le desfundă.

Creştina şi băieţii ei rămaseră locului nehotărîţi. Îndurare însă spuse: Haide, să încercăm, numai să fim cu băgare de seamă; au luat bine seama la trepte şi au izbutit să treacă dincolo. Totuşi Creştina era să cadă în mlaştină, de mai multe ori. Abia ajunse dincolo, aud un glas spunând: Fericită aceea care crede, căci va fi o împlinire a celor spuse de Domnul. (1)

Apoi merseră mai departe. Îndurare spuse Creştinei: de-aş avea un temei tot aşa de bun ca d-ta să nădăjduiesc o bună primire la Poarta Strâmtă, cred că nicio Mlaştină a Deznădejdii nu m'ar descuraja.

— Ei, spuse Creştina, d-ta îţi cunoşti rana d-tale, iar eu pe a mea; dragă prietenă, vom avea destule greutăţi de îmtâmpinat până vom ajunge la sfârşitul călătoriei noastre; se poate oare închipui că noi cari năzuim la o slavă aşa de minunată să nu dăm de toate necazurile şi întristările pe care ni le vor pune în cale cei ce ne urăsc?

De aici încolo, bătrânul Înţelept s'a despărţit de mine, lăsându-mă să-mi sfârşesc singur visul. Mi s'a părut deci că văd pe Creştină, pe Îndurare şi pe băieţi urcând cu toţii spre Poarta Strâmtă; când au ajuns acolo, s'au sfătuit între ei ce să spună celui ce le va deschide. Au hotărît că Creştina, ca cea mai în vârstă, să bată la poartă şi tot ea să vorbească pentru ceilalţi. Creştina începu să bată în poartă şi, ca şi sărmanul ei bărbat, bătu timp îndelungat. Dar în loc să răspundă cineva, li s'a părut că aud un câine lătrând, ceeace îi înfricoşă. N'au îndrăznit să mai bată, de teamă că zăvodul ar putea să sară la ei. Se gândeau fel şi

(1) Luca 1. 45;

chip şi nu ştiau ce să facă. In sfârşit se hotărîră să bată din nou cu mai multă putere. Atunci auziră pe păzitorul Porţii: Cine-i acolo? Câinele încetă să latre, iar păzitorul le deschise.

Creştina se plecă până la pământ şi spuse: Să nu fie Domnul nostru supărat pe slujnicele Sale pentrucă au bătut la poarta Sa. Păzitorul întrebă: Dincotro veniţi? Care vă este dorinţa?

Creştina răspunse: Venim de acolo de unde a venit şi Creştinul şi dorim ca şi el, să ni se dea voie să trecem această Poartă pe calea care duce la Cetatea Cerească; aş vrea să mai spun Dumnului meu că eu sunt Creştina, altădată soţia Creştinului, care acum a ajuns sus.

Păzitorul Porţii s'a minunat spunând: Cum? Aceea care nu de mult ura acest fel de viaţă, s'a făcut acum o călătoare spre cer? Ea s'a plecat în faţa lui şi a spus: Da, şi la fel au făcut şi dragii mei copii.

Atunci păzitorul a luat-o de mână înăuntru spunându-i: Lăsaţi copiii să vie la Mine; apoi închise poarta, şi strigă către un trâmbiţaş să înveselească pe Creştină cu sunete de trâmbiţă, anunţându-i venirea; văzduhul se umplu de sunete melodioase.

Intre timp, Indurare rămăsese afară, tremurând şi plângând de teamă că va fi respinsă. Dar Creştina şi copiii vorbiră pentru ea.

— Creştina: Domnul meu, am cu mine o tovarăşă afară, care a venit cu acelaşi gând ca şi mine; e tare îngrijorată pentrucă a venit fără să fi trimis cineva după ea, pe când pentru mine, Impăratul bărbatului meu a trimis vorbă să viu.

Indurare era nerăbdătoare şi fiecare minut i se părea un ceas; de aceea bătu la poartă. Păzitorul Porţii întreabă: Cine-i acolo? Creştina îl lămuri că este prietena ei.

El deschise poarta; dar Indurare leşinase de teamă că nu i se va deschide poarta. Păzitorul o luă de mână spunându-i: Fetiţo! scoală-te!

O, domnule — spuse ea — mi-e rău, abia mai răsuflu.

El însă îi răspunse că cineva a spus odată: Când tânjea sufletul în mine, mi-am adus aminte de Domnul şi ru-

găciunea mea a ajuns la Tine, în Templul Tău cel sfânt. (1) Nu te teme, scoală-te și spune-mi dece ai venit.

— Indurare. Eu n'am fost chemată, cum a fost prietena mea; ea este poftită de Impărat, dar eu numai de ea; de aceea mă tem că îndrăznesc prea mult.

— Păzitorul. Ți-a cerut Creștina să vii împreună cu ea încoace?

— Indurare. Da, după cum vezi, Doamne, am și venit; și dacă a mai rămas prisos de har și iertare de păcate, te rog fierbinte să mi se facă parte și mie, sărmana ta slujnică.

El a condus-o de mână înăuntru spunându-i: Eu mă rog pentru toți cei ce cred în Mine, ori cum ar veni la Mine. Apoi adresându-se celor din jur: Dați-i ceva Indurării să-i treacă slăbiciunea. I se aduse un mănunchi de mir (2) și după un timp, Indurare își veni în fire.

Iată deci pe Creștină, pe băieții ei și pe Indurare primiți de Domnul. Ei i-au spus: Ne pare rău de păcatele noastre, Doamne, și-Ți cerem iertare, acum vrem să ne lămurești ce trebuie să facem.

— Eu dau iertare, spuse El, prin cuvânt și faptă: prin cuvânt, în făgăduința iertării; prin faptă, în chipul în care am dobândit-o. Luați-o pe cea dintâi de pe buzele Mele cu o sărutare, iar pe cealaltă așa cum vă va fi descoperită. (3)

Apoi am văzut în visul meu că le-a spus multe cuvinte bune, ceeace le-a bucurat nespus. Le-a și dus sus pe clădire și le-a arătat cum fuseseră mântuite; le-a făgăduit că vor mai avea această priveliște mergând mai departe, spre mângâierea lor.

Apoi le-a lăsat singure într'o odaie, unde Creștina spuse: Cât sunt de fericită că am putut intra aici!

— Indurare. Ai de ce să fii; iar eu mai mult ca toți trebuie să fiu fericită.

— Creștina. In fața Porții, mă gândeam că toată truda noastră fusese zadarnică, pentrucă nu răspundea nimeni, mai ales când javra aceea urâtă lătra așa de tare.

— Indurare. Dar frica cea mare am tras-o când am văzut că d-ta fuseseși primită, iar eu am rămas afară. Mă gândeam eu, s'a împlinit ceea ce este scris: Două femei

(1) Iona 2. 7; (2) Cântarea Cantărilor 1. 2; (3) Ioan 20. 20;

vor râşni împreună; una va fi luată şi una va fi lăsată. (1) Cu mare greutate m'am oprit să nu strig: Sunt pierdută! Sunt pierdută! Mă temeam să mai bat; văzând însă ce stă scris pe poartă, am prins curaj; m'am gândit că trebuie sau să bat iarăşi, sau de nu, pier; şi am bătut; sufletul meu era între viaţă şi moarte.

— Creştina. Zici că nu poţi spune cum s'a întâmplat? Dar bătăile tale m'au făcut să tresar; în toată viaţa mea n'am auzit pe cineva bătând aşa; credeam că vrei să intri cu sila.

— Indurare. Ah, cine oare ar fi putut să facă altfel în starea mea? Ai văzut doar că uşa era închisă şi câinele era acolo. Cine oare n'ar fi bătut ca mine? Dar, spune-mi te rog, ce-a spus Domnul de grosolănia mea? Nu s'a mâniat?

— Creştina. Când a auzit zgomotul pe care-l făceai, a zâmbit blând. Eu cred că ceea ce-ai făcut i-a plăcut; dar mă minunez de ce ţine câinele; dacă aş fi ştiut, mă tem că n'aş fi avut destul curaj; dar acum am intrat şi mă bucur din toată inima.

— Indurare. Când va veni jos, dacă vrei, am să-L întreb de ce ţine la curtea Lui o javră nesuferită; nădăjduiesc că nu mi-o va lua în nume de rău.

— Da, da, întreabă-L, ziseră copiii, şi înduplecă-L să-l răpună, pentrucă poate să ne muşte când vom pleca.

In sfârşit păzitorul Porţii coborî la ele. Indurare căzu cu faţa la pământ înaintea Lui, i se închină şi spuse: Doamne, primeşte jertfa de laudă pe care ţi-o aduc acum.

El îi răspunse: Pace ţie! Scoală-te. Ea însă a rămas cu faţa la pământ: Tu eşti drept, Doamne, îngăduie-mi totuşi să-ţi vorbesc de judecăţile Tale: (2) De ce ţii Tu un câine aşa de rău? De frică eram să fugim dela poarta Ta.

El răspunse: Câinele are alt stăpân; este chiar închis pe pământul altuia, dar călătorii mei îi aud lătratul. El ţine de cetăţuia pe care o vedeţi colo, dar el se poate apropia până la zidurile mele; el a speriat pe mulţi pelerini cinstiţi. Stăpânul lui nu-l ţine din bunăvoinţă faţă de Mine sau faţă de ai Mei, ci ca să oprească pelerinii să bată la poarta aceasta ca să intre. Câteodată câinele scăpă şi hărţuie pe unii din cei pe care-i iubesc; deocamdată rabd acest lucru;

(1) Matei 24. 41; (2) Ieremia 12. 1—2;

dar dau pelerinilor Mei ajutor la timp. Dacă ai fi ştiut mai dinainte nu te-ai fi speriat, răscumpărata Mea. Cerşetorii care umblă din uşă în uşă, decât să piardă o pomană pe care o nădăjduiesc, mai bine înfruntă primejdia de a fi muşcaţi. Poate oare un câine, şi încă din curtea altuia, să oprească pe cineva să vină la Mine?

Atunci Indurare îl lămuri: Imi recunosc slăbiciunea, dar am spus ceeace nu înţelegeam; recunosc că tot ce faci Tu e bine.

Apoi Creştina începu să vorbească de călătoria lor şi să ceară deslușiri în privinţa drumului. Li se dădu să mănânce, le spălă picioarele şi îi conduse după cum făcuse mai nainte cu soţul Creştinei.

Capitolul 4

Spre Casa Tălmăcitorului.

Am văzut apoi în visul meu că au mers mai departe în drumul lor, bucurându-se de o vreme frumoasă. Creştina începu să cânte:

Slăvită fie ziua'n care
Pornii pe-această bună cale
Mult binecuvântat să fie omul
Ce-mi dete sfaturile sale.
Zăbavnic am pornit'nainte.
Alerg însă spre vecinicie!
Mai bine decât niciodată
Târziu chiar începutul fie!
Căci lacrimile'n bucurie
Şi teama, schimbă în credinţă.
De la'nceput se întrevede
Sfârşitul plin de biruinţă.

De cealaltă parte a zidului care mărginea drumul era o grădină; grădina stăpânului acelui câine rău, de care am amintit mai nainte. Unii din pomii care creşteau în grădină

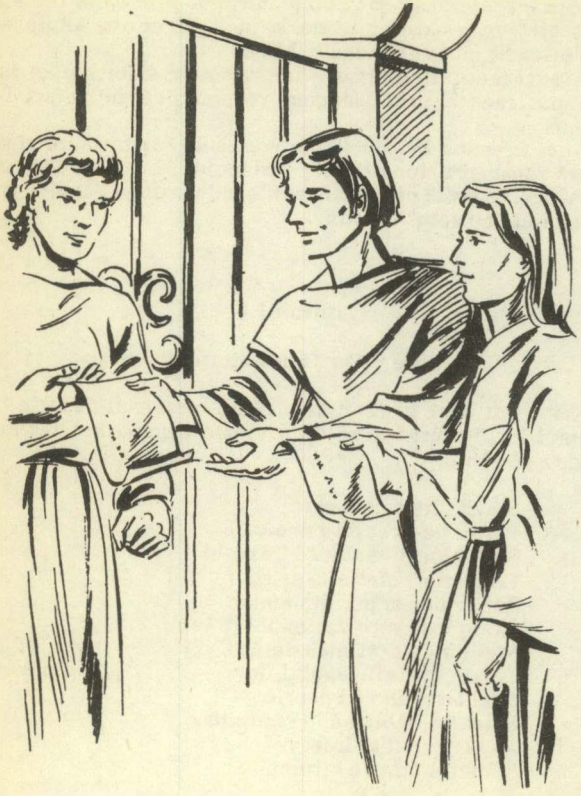

îşi întindeau ramurile peste zid; roadele erau coapte şi cei ce le culegeau, spre răul lor, mâncau din ele. Astfel şi băieţii Crestinei le-au cules şi au început să mănânce. Mama lor i-a mustrat, dar băieţii n'au ascultat-o.

— Copii, spuse ea, roadele nu sunt ale voastre. Ea nu ştia însă că sunt ale vrăjmaşului, că dacă ar fi ştiut, ar fi murit de spaimă. Dar întâmplarea trecu şi merseră mai departe.

Când s'au depărtat puţin de poarta pe care intraseră, zăriră doi inşi coborând repede în întâmpinarea lor. Văzându-i, Creştina şi Indurare îşi traseră maramele pe faţă şi urmară drumul cu copiii înaintea lor. Cei doi veniră drept spre femei, ca şi cum ar fi voit să le îmbrăţişeze. Creştina spuse: Vedeţi-vă de drum cum se cuvine! Dar ei parcă erau surzi; începură să pună mâna pe ele. Atunci Creştina mâniindu-se, i-a lovit cu piciorul; la fel şi Indurare. Creştina le spuse din nou: Vedeţi-vă de drum; suntem nişte călătoare spre cer şi încă dintre acelea care trăiesc din mila prietenilor.

Unul din cei doi bărbaţi spuse: Nu vrem bani, ci am ieşit să vă spunem că dacă ne veţi împlini numai o mică cerere, vă vom face fericite pentru totdeauna.

Creştina, închipuindu-şi ce voiau să spună, le răspunse: Nu ascultăm nimic, suntem grăbite; e vorba de viaţa noastră. Apoi ea şi tovarăşa ei voiră să treacă înainte, dar ei le închiseră drumul.

Cei doi spuseră: Nu ne trece prin minte să ne atingem de vieţile voastre, noi voim cu totul altceva.

— Creştina. Da, voiţi să ne aveţi cu trup şi suflet, ştiu că pentru asta aţi venit; dar mai bine murim decât să ne lăsăm prinse într'o cursă care pune în primejdie fericirea noastră veşnică. Şi amândouă începură să strige: Săriţi, hoţii! Săriţi, hoţii! Totuşi cei doi nu le slăbeau, cu gândul să le ia cu sila. Ele strigară din nou. (1)

Şi cum nu erau departe de poarta pe care intraseră, glasul lor fu auzit. Câţiva de-ai casei au ieşit afară şi recunoscând glasul Creştinei, s'au grăbit să le vină în ajutor. Femeile se luptau să scape, copiii şi ei strigau. Atunci unul din cei ce veniseră să le apere strigă către

(1) Deuteronom 22. 23—27;

derbedei: Ce căutaţi voi aici? Voiţi să faceţi pe poporul Domnului meu să păcătuiască? Au vrut să pună mâna pe ei, dar ei fugiră peste zid, în grădina omului cu câinele. Apărătorii întrebară pe femei cum se simt. — Destul de bine, mulţumim Domnului, numai că am tras o spaimă; vă mulţumim că ne-aţi venit în ajutor, căci altfel am fi fost înfrânte.

După ce mai schimbară câteva cuvinte, apărătorii lor le spuse: Ne-am mirat că atunci când aţi fost găzduite sus la poartă n'aţi cerut Domnului să vă dea un conducător, căci sunteţi nişte femei slabe; aţi fi fost scutite de necazuri, căci El v'ar fi dat un conducător.

— Creştina. Eram aşa de uimite că am uitat de toate primejdiile. Afară de asta, cui i-ar fi trecut prin minte că aşa de aproape de palatul Împăratului, stau la pândă asemenea ticăloşi? In adevăr, ar fi fost bine să fi cerut Domnului un conducător; însă El care ştia că ne-ar fi fost de folos, mă mir că n'a trimis pe cineva să ne însoţească.

— Apărătorul. Nu e totdeauna de trebuinţă să se dea ceva ce n'a fost cerut, pentru ca să nu fie prea puţin preţuit; când însă lipsa unui lucru este simţită, atunci el capătă, în ochii celui ce o simte, preţul care i se cuvine; şi ca orice lucru de preţ, va fi şi folosit. Dacă Domnul meu v'ar fi dat un conducător, nici nu v'ar fi părut aşa de rău că aţi scăpat din vedere să-l cereţi, cum aveţi prilejul acum; astfel toate lucrurile lucrează spre binele vostru, ca să vă facă mai prevăzătoare.

— Creştina. Să ne întoarcem oare la Domnul nostru, mărturisind prostia noastră, să-i cerem un conducător?

— Apărătorul. Mărturisirea prostiei voastre i-o voi înfăţişa eu; să vă întoarceţi înapoi nu e nevoie căci ori unde veţi ajunge nu veţi duce lipsă de nimic. In fiecare casă de adăpost a Domnului meu, case pe care El le-a pregătit pentru primirea călătorilor Săi, se găseşte tot ce trebuie ca să-i înarmeze împotriva oricăror duşmani. Dar, cum am spus, El voieşte ca înainte de a face ceva pentru ei, ei să ceară. (1) Lucrul care nu face să-l ceri, nu valorează nimic.

(1) Ezechiel 36. 37;

După ce le-a vorbit, el s'a întors la poartă, iar pelerinii şi-au văzut înainte de drum.

Indurare spuse: Ce încurcătură neaşteptată! Eu îmi făceam socoteala că scăpasem de orice primejdie şi că nu vom mai avea necazuri.

— Neştiinţa ta, soră dragă, zise Creştina, îţi dă dreptul să fii iertată în bună parte. In ce mă priveşte pe mine însă, greşala mea este cu mult mai mare, întrucât eu am văzut primejdia înainte de a pleca şi totuşi nu m'am îngrijit să capăt ajutor acolo unde-l puteam găsi. De aceea merit să fiu mustrată.

— Indurare. Cum ai ştiut de asta înainte de a pleca de acasă? Explică-mi şi mie.

— Creştina. Ei bine, să-ţi spun: Inainte de a pleca, într'o noapte, pe când dormeam, am avut un vis. Mi s'a părut că văd doi bărbaţi, care semănau cu aceea doi, stând la picioarele patului meu şi uneltind cum ar putea să împiedece mântuirea mea; îţi spun chiar cuvintele lor, ziceau: Ce să facem cu femeia asta, ea strigă după iertare şi când e trează şi când doarme; dacă o lăsăm să continue aşa cum a început, o vom pierde cum am pierdut şi pe bărbatul ei. Acum vezi bine că lucrul acesta m'ar fi putut face să fiu cu luare aminte şi să cer ajutor acolo unde puteam să-l găsesc.

— Ei bine, spuse Indurare, după cum prin această lipsă de grijă ni s'a dat un prilej să ne vedem lipsurile, tot aşa şi Domnul nostru a avut prilejul să ne arate bogăţiile harului Său; căci, după cum vedem, El ne-a urmărit cu o grijă pe care nici nu i-o cerusem şi ne-a scăpat din mâinile acelora, datorită numai bunătăţii Lui.

Tot vorbind, ele s'au apropiat de o casă care se afla în drumul lor. Fusese clădită pentru găzduirea pelerinilor, după cum s'a arătat mai pe larg în partea întâia din «Intâmplările Pelerinului în Călătoria sa.» S'au îndreptat deci într'acolo — era casa Tălmăcitorului. Când au ajuns la uşă, au auzit vorbă multă înăuntru. Au tras cu urechea şi au auzit pomenindu-se numele Creştinei; trebuie să ştiţi că vestea despre plecarea în călătorie a ei şi copiilor le-o luase înainte. Aceasta era cu atât mai înbucurător cu cât

auziseră că ea este soția Creștinului, femeiea care înainte nu voise să audă de o asemenea călătorie. S'au oprit locului și au ascultat pe cei dinăuntru. Insfârșit Creștina bătu la ușă, cum făcuse și la Poartă. O tânără numită Nevinovata veni la ușă, privi afară și văzu pe cele două femei.

Ea le întrebă: Cu cine voiți să vorbiți?

— Creștina. Am auzit că aici este o casă pentru pelerini, de aceea vă rugăm să ne dați adăpost, căci ziua e pe sfârșite și nu voim să mergem mai departe noaptea.

— Fata. Cum vă numiți, vă rog, ca să spun Domnului meu înăuntru?

— Creștina. Numele meu este Creștina; am fost soția călătorului aceluia care acum câțiva ani a trecut în călătorie pe aici, iar ei sunt cei patru copii ai săi; fata aceasta mă însoțește în călătorie.

Atunci Nevinovata alergă înăuntru și spuse celor din casă: Știți cine este la ușă? Creștina și copiii, împreună cu tovarășa ei! Vor să fie găzduiți!

Toți s'au bucurat și s'au dus să-i spună stăpânului lor. Acesta veni la ușă și le spuse: Tu ești Creștina aceea pe care Creștinul a lăsat-o în urma lui când a plecat?

— Creștina. Da, eu sunt femeiea aceea rea, care am disprețuit necazurile bărbatului meu și l-am lăsat să plece singur în călătoria lui, iar aceștia sunt cei patru copii ai lui; dar acum am venit și eu, căci sunt încredințată că aceasta-i singura cale dreaptă.

— Tălmăcitorul. Atunci s'a împlinit și ce este scris despre omul care a spus fiului său: Du-te azi de lucrează în via mea. El a spus tatălui său: Nu vreau! dar pe urmă i-a părut rău și s'a dus. (1)

— Creștina. Așa să fie, amin! Să se adeverească aceasta cu privire la mine și să dea Dumnezeu să fiu găsită de El la sfârșit în pace, fără pată și fără vină.

— Tălmăcitorul. Dar de ce stai la ușă? Intră fiică a lui Avraam! Tocmai vorbeam de tine, căci ne sosiseră știri mai nainte de a porni la drum. Intrați copii, intrați! Intră și tu fată! Îi aduse pe toți în casă.

(1) Matei 21. 28—29;

Aici le-a spus să se odihnească; ceilalţi călători au venit ca să-i vază; toţi surâdeau. Pe băieţi i-au mângâiat pe obraz în semn de bună primire. Erau plini de dragoste şi faţă de Indurare şi le-au urat la toţi bun venit în casa stăpânului lor.

Capitolul 5

In casa **Tălmăcitorului.**

Tălmăcitorul îi duse apoi în odăile cu tâlc şi le arătă ce văzuse mai nainte Creştinul. Au văzut pe omul din cuşcă, pe omul cu visul, acela care şi-a croit drumul printre duşmanii lui; apoi chipul celui mai mare dintre toţi; însfârşit toate lucrurile care fuseseră aşa de folositoare Creştinului.

Sfârşind cu acestea, Tălmăcitorul îi duse mai întâi într'o odaie unde era un om care nu putea privi decât în jos; avea o greblă în mână. Cineva sta deasupra capului său, ţinând în mână o coroană cerească pe care voia să i-o dea în schimbul greblei de gunoi. Dar omul nu se uita în sus, nici nu lua seama, ci grebla mereu adunând paie, surceluşe şi praful de pe jos.

Creştina spuse: Cred că pricep întrucâtva ce va să zică asta — este icoana unui om preocupat doar de cele lumeşti, nu-i aşa, domnule dragă?

— Adevărat ai grăit, spuse el. Iar grebla de gunoi, pe care o are, arată firea lui lumească. Şi faptul că-l vezi luând mai de grabă seama la strânsul paielor, surcelelor şi prafului de pe jos decât să facă ce-i spune Cel ce-l cheamă de sus cu coroana cerească, arată că pentru unii cerul este numai un basm, că ei ţin de adevărate, numai lucrurile de pe pământ. Şi dacă omul nu poate să se uite decât în jos, este ca să te înveţe că lucrurile pământeşti, după ce pun stăpânire pe mintea oamenilor, le abate cu desăvârşire inima dela Dumnezeu.

Atunci Creştina exclamă: Doamne, izbăveşte-mă de grebla de gunoi!

Această rugăciune, spuse Tălmăcitorul, a rămas atâta timp nefolosită că aproape a ruginit; nici măcar unul la zece mii nu mai spune: Nu-mi da bogăţii! (1) Paiele, surcelele şi praful sunt pentru cei mai mulţi din ziua de azi, lucrurile de căpetenie.

Indurare şi Creştina începură să plângă: Vai, e foarte adevărat!

Tălmăcitorul i-a dus apoi în cea mai frumoasă odaie din casă. Le spuse să se uite să vadă dacă pot găsi ceva de folos. Ele priviră de-jur-împrejur, căci nu era nimic de văzut; doar un păianjen mare atârna pe perete, dar nu l-au luat în seamă.

Indurare spuse: Domnule, nu văd nimic. Creştina însă tăcu.

Mai uită-te odată, spuse Tălmăcitorul. Indurare s'a mai uitat odată şi a spus: Aici nu-i altceva decât un păianjen urât atârnat pe perete. El întrebă: Nu-i decât un păianjen în toată odaia asta încăpătoare? Atunci Creştinei îi veniră lacrimile în ochi, căci ea pricepu: Da, Doamne, nu numai unul ci încă alţi păianjeni al căror venin este mai vătămător decât al celuia de colo. Tălmăcitorul o privi prietenește: Ai spus adevărul. Indurare roşi, iar băieţii îşi acoperiră faţa cu mâinile, căci toţi începuseră acum să înţeleagă tâlcul odăii.

Tălmăcitorul mai spuse: Păianjenul se prinde, cum vedeţi, chiar pe pereţii palatelor. Şi este scris acest lucru, ca să vă arate că oricât de plini aţi fi de veninul păcatului, totuşi, prin mâna credinţei, puteţi să vă prindeţi de cea mai bună odaie din casa Impăratului şi să locuiţi în ea. — Mă gândeam eu la aşa ceva, spuse Creştina, dar nu-mi puteam închipui că chiar aşa este. Gândeam că suntem ca păianjenii şi avem înfăţişarea urâtă, oricât de frumoasă ar fi odaia în care ne-am afla; dar că dela acest păianjen, vietate veninoasă şi dezgustătoare, putem învăţa cum să lucrăm prin credinţă, asta nu mi-a venit în minte. Şi totuşi el s'a prins bine de perete, cum văd, şi locuieşte în cea mai bună odaie din casă; Dumnezeu n'a făcut nimic în zadar.

(1) Proverbele 30. 8;

Toți erau bucuroși, dar cu lacrimi în ochi. Se uitară unul la altul și se înclinară adânc în fața Tălmăcitorului.

El îi duse apoi în altă odaie unde se afla o cloșcă cu puii ei și îi pofti să se uite bine câteva clipe. Unul dintre pui căuta apă; și oridecâteori bea, ridica în sus capul. — Uitați-vă ce face puișorul și învățați dela el, de unde vă vin toate binecuvântările, pentru ca atunci când le primiți să priviți în sus. Dar luați mai bine seama, le spuse el. Ei băgară de seamă că găina se purta în patru feluri deosebite cu puii ei: ea avea o chemare obișnuită pentru pui, și aceasta în tot cursul zilei; apoi avea o chemare deosebită, numai câteodată; mai avea un sunet anume pentru cei care stăteau sub aripi; însfârșit avea o chemare de alarmă. (1)

— Iar acum, spuse el, asemănați găina aceasta cu Împăratul vostru și pe puiii aceștia cu copiii Săi, căci, ca și ea, El însuși are felurite purtări față de poporul Său. Prin chemarea Sa obișnuită El nu dă nimic. Printr'o chemare deosebită întotdeauna are ceva de dat. El are și un grai anumit pentru cei care sunt sub aripa Lui. Mai are și un strigăt deosebit, ca să le dea de știre, când vede dușmanul venind. Am voit într'adins să vă aduc în odaia aceasta, dragile mele, pentrucă sunteți femei și puteți mai ușor înțelege.

— Te rugăm să ne mai arăți, domnule, spuse Creștina. Atunci le arătă un măcelar care tăia o oaie; dar oaia era liniștită și suferea moartea cu răbdare. Tălmăcitorul spuse: Dela această oaie să învățați a suferi, a răbda nedreptățile fără cârtiri și fără tânguiri. Vedeți cum suferă ea moartea, fără nicio împotrivire. Împăratul vostru vă numește oile Sale.

După asta i-a dus în grădină, unde se aflau multe feluri de flori: Vedeți voi toate acestea? Ele se deosebesc ca soi, culoare, miros și tărie, unele sunt mai bune decât altele; totuși, unde le-a pus grădinarul, acolo stau și nu se ceartă între ele.

Ii duse apoi în țarină, în care semănase grâu și secară; au văzut aici că toate spicele aveau vârfurile tăiate și rămăseseră doar paiele. El le-a spus: Pământul acesta a

(1) Matei 23. 37;

fost îngrăşat, arat şi semănat, dar ce vom face cu ce a crescut pe el? Creştina spuse: Arde o parte, iar din ce rămâne fă gunoi. Atunci Tălmăcitorul adăugă: Cum vedeţi, rodul este lucrul pe care-l căutaţi; şi pentrucă lipseşte, osândiţi secerişul la foc şi să fie călcat în picioare de oameni. Păziţi-vă ca nu cumva prin cuvintele voastre să vă osândiţi singuri.

Apoi, pe când se întorceau, au zărit un prihor cu un păianjen mare în cioc. Tălmăcitorul le spuse: Priviţi! Indurare se miră, dar Creştina spuse: Ce ocară pentru o pasăre, căreia îi place să aibă prietenie cu oamenii! Eu credeam că trăieşte cu firimituri de pâine, sau cu altă hrană nevătămătoare. Acum îmi place mai puţin decât înainte.

La aceasta Tălmăcitorul răspunse: Acest prihor este un simbol, prin care pot fi foarte bine înfăţişaţi unii care mărturisesc credinţa, căci la vedere ei arată ca şi el: glasul, culoarea, purtarea lor, sunt plăcute. S'ar părea că au şi o mare dragoste pentru cei care mărturisesc fără prefăcătorie credinţa, şi mai presus de toate, ar dori să trăiască în tovărăşia lor, ca şi cum ar putea trăi din firimiturile celui milostiv şi drept. Ei mai pretind că asta îi face să vină în casele celor evlavioşi şi la adunările Domnului. Dar când sunt singuri, ei pot prinde şi înfuleca păianjeni, ca şi prihorul; ei îşi pot schimba felul mâncării; înghit nelegiuirea şi sorb păcatul ca apa.

După ce au intrat din nou în casă, cum cina nu era încă gata, Creştina l-a rugat pe Tălmăcitorul să le mai arate sau să le mai spună câteva lucruri de folos.

El începu: Cu cât scroafa e mai grasă, cu atât mai mult doreşte noroiul; cu cât boul este mai gras, cu atât mai voios merge la tăiere; şi cu cât omul desfrânat este mai sănătos, cu atât este mai pornit la rău. In femei este o dorinţă de a fi frumos îmbrăcate; tot astfel este un lucru plăcut să fii împodobit cu ceea ce este de mare preţ în ochii lui Dumnezeu; e mai uşor să veghezi o noapte sau două, decât să stai treaz un an întreg; tot aşa e mai uşor să începi să mărturiseşti credinţa decât să stărui în ea până la sfârşit; când se dezlănţuie furtuna, orice căpitan de corabie aruncă de bună voie peste bord ceea ce este de mai puţin preţ pe corabie; cine aruncă mai întâi ce este

mai bun? Numai cel care nu se teme de Dumnezeu; o singură gaură face să se scufunde corabia şi un singur păcat pierde pe păcătos; cel ce uită pe prietenul său, îi este nerecunoscător, însă cel ce uită pe Mântuitorul său, este neîndurător faţă de sine însuşi; cine trăieşte în păcat şi se aşteaptă la fericire în viaţa de apoi, acela seamănă neghină şi crede că-şi va umple hambarul cu grâu sau orz; şoapta şi schimbarea gândurilor dovedesc că păcatul este prezent; dacă lumea, pe care Dumnezeu pune aşa puţin preţ, este socotită de oameni ca un lucru de mare preţ, ce trebuie să fie cerul pe care Dumnezeu îl laudă? Dacă ne vine aşa de greu să părăsim viaţa aceasta care este plină de atâtea necazuri, ce trebuie să fie viaţa sus în cer! Fiecare om ridică în slăvi bunătatea oamenilor, dar cine este pătruns cum trebuie de bunătatea lui Dumnezeu? Rareori ne aşezăm la masă şi mâncăm fără să mai lăsăm ceva; tot astfel în Isus Hristos este mai multă vrednicie şi dreptate decât are nevoie întreaga lume.

După ce Tălmăcitorul isprăvi de vorbit, îi duse iarăşi în grădină lângă un pom, a cărui inimă era putredă, dar pomul tot mai făcea frunze. Atunci Indurare spuse: Ce însemnează asta? Acest pom, spuse Tălmăcitorul, care pe dinafară este frumos dar a cărui inimă este putredă, poate fi asemănat cu mulţi care se află în grădina lui Dumnezeu; din gură ei vorbesc frumos pentru Dumnezeu, dar de fapt nu vor să facă nimic pentru El; frunzele lor sunt frumoase, dar inima lor nu este bună decât ca iască pentru amnarul diavolului.

Cina era acum gata şi toate bucatele pe masă. S'au aşezat după ce unul de ai casei a mulţumit lui Dumnezeu. Tălmăcitorul spusese şi unor muzicanţi să cânte. Unul dintre ei cântă frumos din gură:

El, Domnul, sprijin mi-e oricând,
Şi cel ce mă hrăneşte;
Cum oare fi-voi deci lipsit
De tot ce-mi trebuieşte?

După ce sfârşiră cântarea, Tălmăcitorul întrebă pe Creştina ce a îndemnat-o să pornească în călătoare spre

cer. Creştina răspunse: mai întâi mi-a venit în minte pierderea bărbatului meu, lucru care m'a durut mult; ceea ce nu era decât firesc. După aceea mi-am amintit de necazurile şi călătoria lui, precum şi de felul cum m'am purtat cu el. Mă simţeam vinovată şi aş fi ajuns la groapă dacă n'aş fi avut tocmai la timp un vis în care am văzut fericirea bărbatului meu şi nu mi s'ar fi trimis o scrisoare de către Impăratul ţării în care locuieşte, poftindu-mă să vin la El. Visul şi scrisoarea au lucrat împreună asupra inimii mele, încât m'au silit să apuc această cale.

— Tălmăcitorul. Dar n'ai dat de nicio împotrivire înainte de a pleca de acasă?

— Creştina. Ba da! Una din vecinele mele, d-na Fricoasa; ea este rudă cu acela care voise să înduplece pe bărbatul meu să se întoarcă înapoi de frica leilor; ea m'a făcut proastă din cauza planului meu, a făcut tot ce a putut ca să mă descurajeze, arătându-mi greutăţile şi necazurile peste care a dat bărbatul meu pe drum. Am trecut însă destul de bine peste toate. Dar un vis pe care l-am avut, cu doi inşi pociţi la înfăţişare, care păreau că uneltesc să mă facă să dau greş în călătoria mea, m'a necăjit mult. Şi acum îmi vin mereu în minte, şi mi-e teamă să nu-mi iasă iarăşi înainte ca să mă abată din cale; nu vreau s'o ştie oricine, dar după poarta prin care am intrat, am fost amândouă atacate şi am început să strigăm: Săriţi, hoţii! Cei doi care ne-au atacat semănau cu aceea pe care i-am văzut în vis.

Atunci Tălmăcitorul spuse: Ai început bine, dar asta nu-i nimic faţă de răsplata viitoare. S'a îndreptat apoi către Indurare: Dar pe tine ce te-a îndemnat să vii încoace, iubita mea? Indurare roşi, tresări, apoi rămase tăcută El insistă: Nu te teme, spune ce e în inima ta.

Indurare începu: In adevăr, domnule, n'am trecut prin multe în viaţă şi mai bine tac; pe de altă parte, mă umple de frică gândul să nu rămân de ruşine la capătul călătoriei. Eu nu pot spune de vedenii şi visuri ca prietena mea Creştina, nici nu ştiu ce înseamnă să fii mâhnit pentrucă n'ai primit sfatul celor apropiaţi şi care te iubeau.

— Tălmăcitorul. Atunci ce te-a determinat să faci ce ai făcut, scumpa mea?

— Îndurare. Ei bine, tocmai când prietena noastră își strângea lucrurile ca să plece din oraș, eu, împreună cu altă femeie, ne-am dus întâmplător s'o vedem. Am bătut la ușă și am intrat; am întrebat-o ce are de gând. Ea ne-a spus că s'a trimis după ea să meargă la bărbatul ei; apoi deodată a început să ne spună cum l-a văzut în vis locuind într'un loc nespus de frumos, printre cei nemuritori; că poartă o coroană, cântă la harpă, mănâncă și bea la masa Domnului său și-i cântă laude. Pe când ne povestea, mie mi se părea că arde inima în mine. Mi-am spus: Dacă este adevărat, voi părăsi pe tatăl meu și pe mama mea și țara în care m'am născut și voi merge cu Creștina, dacă-mi îngăduie ea. Am întrebat-o apoi mai pe larg despre toate și dacă îmi dă voie să merg cu ea, căci am înțeles atunci că în orașul nostru suntem în primejdie să pierim. Am plecat totuși cu inima grea; nu că n'aș fi voit să plec, dar multe din rudele mele au rămas în oraș. Aici am venit însă din toată inima și dacă mi se îngăduie, voi merge cu Creștina la bărbatul ei și la Împăratul lui.

— Tălmăcitorul. Ai făcut bine că ai plecat, căci ai dat crezare adevărului. Tu ești ca Rut, care din dragoste față de Naomi și pentru Domnul Dumnezeul ei, a părăsit pe tatăl și pe mama ei și țara în care se născuse, ca să plece și să trăiască în mijlocul unui popor pe care nu-l cunoscuse până atunci. Domnul să te răsplătească; plata să-ți fie deplină din partea Domnului, Dumnezeului lui Israel, sub ale cărui aripi ai venit să te adăpostești. (1)

Sfârșiră cina și se pregătiră de culcare; femeile, fiecare în câte'o cameră, iar băieții împreună în alta.

In așternut, Îndurare nu putea dormi de bucurie, căci temerile ei se risipiseră. In pat binecuvânta și lăuda pe Dumnezeu care îi arătase atâta bunătate.

Dimineața s'au sculat odată cu soarele și s'au pregătit de plecare. Insă Tălmăcitorul le-a mai reținut puțin: căci, spuse el, trebuie să plecați de aici în bună rânduială. El porunci slujnicei să-i ducă în grădină la baie. Au intrat și s'au spălat, apoi au ieșit mirosind frumos, înviorați și

(1) Rut 2. 11—12;

întăriți; când au intrat înapoi în casă, erau mai frumoși ca înainte.

Când s'au întors din grădină, Tălmăcitorul s'a uitat la ei și le-a spus: Frumoși ca luna. Apoi a cerut pecetea cu care erau pecetluiți cei care treceau pe acolo; le aplica între ochi semnul lui, ca să poată fi recunoscuți în unde aveau să mai meargă. Pecetea aceea reprezenta Paștele pe care-l mâncaseră copiii lui Israel când au ieșit din țara Egiptului, (1) și era ca o podoabă pe fețele lor; îi făcea să semene cu îngerii.

Tălmăcitorul mai porunci slujnicei să le aducă veșminte; erau din in subțire, alb și curat. Femeile se admirau una pe alta, cât de frumos arătau acum. Și copiii erau uimiți cum se schimbaseră la înfățișare.

Tălmăcitorul chemă apoi pe unul din slujitorii lui, numit Suflet-Mare și îi porunci să-și ia sabia, coiful și scutul: la pe aceste fiice ale mele și călăuzește-le până la Palatul Frumos, unde vor poposi. Suflet-Mare porni în fruntea lor și Tălmăcitorul le ură: Dumnezeu să vă ducă la izbândă. Ceilalți din familie la fel se despărțiră de ei cu multe urări de bine. Pelerinii porniră la drum cântând.

Capitolul 6

Cu Suflet-Mare la Cruce.

I-am văzut în visul meu mergând, cu Suflet-Mare în frunte. După un timp au ajuns în locul unde Creștinului îi căzuse povara din spinare, rostogolindu-se în mormântul deschis din apropiere. S'au oprit și au binecuvântat pe Dumnezeu. Acum — spuse Creștina — îmi vine în minte ce ni s'a spus la Poartă, că vom căpăta iertare prin cuvânt și faptă; prin cuvânt, adică prin făgăduință; și prin faptă, adică în chipul în care a fost dobândită. Pricep ce este făgăduința, dar ce înseamnă a căpăta iertare prin faptă? Cred că știi d-ta, domnule Suflet-Mare; să te auzim.

(1) Exodul 13. 8—10;

— Suflet-Mare. Iertarea dată prin faptă este o iertare dobândită de cineva pentru un altul care are nevoie de ea; ca să vorbim mai clar, iertarea pe care ai căpătat-o d-ta, Indurare și băieții, a fost dobândită de către Cel care v'a lăsat să intrați pe Poartă. El a dobândit-o într'un chip îndoit: a vieţuit în dreptate, ca să vă acopere și și-a vărsat sângele ca să vă spele.
— Creștina. Dar dacă El ne lasă nouă dreptatea, ce-i mai rămâne Lui?
— Suflet-Mare. El are mai multă dreptate decât aveți voi și decât are El însuși nevoie.
— Creștina. Fă-ne să înțelegem, te rog.
— Suflet-Mare. Din toată inima; dar mai întâi trebuie să spun că Acela de care vorbim nu se poate cu nimeni asemăna. El are două firi într'o singură persoană; ele sunt ușor de deosebit, însă cu neputință a fi despărțite. Aceeași îndreptățire cuprinde în mod esențial atât firea Lui dumnezeiască cât și firea Lui umană, fără ca noi să avem parte de ele. Insă prin unirea celor două firi într'o singură Persoană, își face loc o așa numită a treia îndreptățire, pregătindu-i vrednicia slujbei de mijlocitor, ca să acopere păcatele celor păcătoși. De aceea se și spune: După cum prin neascultarea unui singur om cei mulți au fost făcuți păcătoși, tot așa prin ascultarea unuia singur cei mulți vor fi făcuți neprihăniți. (1)
— Creștina. Dar oare celelate două îndreptățiri nu ne sunt de niciun folos?
— Suflet-Mare. Ba da, căci deși ele sunt esențiale celor două firi ale Lui și slujbei Lui, și nu pot fi împărtășite altuia, totuși în virtutea lor îndreptățirea noastră devine rodnică. Avem o îndreptățire de care Hristos ca Dumnezeu n'are nevoie, căci El este Dumnezeu și fără ea. Avem apoi altă îndreptățire de care Hristos, ca om, n'are nevoie ca să-l facă drept, căci El este desăvârșit. Iată deci o îndreptățire de care Hristos ca Dumnezeu, ca om și ca Dumnezeu-om n'are nevoie pentru El însuși, de aceea o poate dărui. Deoarece Hristos Isus Domnul s'a pus sub Lege, îndreptățirea aceasta trebuie să fie dată în dar, căci

(1) Romani 5. 19;

Legea nu numai că îndatorează pe cel care este sub ea să se poarte cu dreptate, dar cere să arate și dragoste. De aceea El trebuia, fiind îndatorat de Lege, dacă are două haine, să dea una celui ce n'are. Domnul nostru are în adevăr două haine, una pentru El și una care-i prisosește; astfel El dăruiește una din ele celor ce n'au. Iată deci, cum vine iertarea prin faptă, sau prin a recunoaște meritele altuia.

Dar pentru a ierta prin faptă trebuia să se plătească ceva ca preț de răscumpărare de sub blestemul Legii. Această răscumpărare s'a făcut prin sângele Domnului vostru, care a venit și a murit în locul vostru pentru fărădelegile voastre. Astfel El v'a răscumpărat din fărădelegile voastre prin sângele Lui și a acoperit cu îndreptățirea Lui sufletele voastre întinate; (1) și de dragul acestei răscumpărări, Dumnezeu trece peste vina voastră și nu vă va pedepsi când va veni să judece lumea.

— Creștina. Minunat! Acuma văd că era ceva de învățat din iertarea noastră prin cuvânt și faptă. Dragă Indurare, să ne străduim să ținem minte acest lucru; iar voi copii aduceți-vă și voi aminte. Dar, domnule, oare nu tocmai asta a făcut să cadă povara de pe umerii iubitului meu soț?

— Suflet-Mare. Da, chiar asta i-a tăiat legăturile, care nu puteau fi tăiate în alt chip, tocmai pentru ca să i se dea o dovadă despre puterea acestei iertări a fost lăsat Creștinul să-și poarte povara până la Cruce.

— Creștina. Mă gândeam eu la așa ceva, acum sunt de zece ori mai plină de lumină și mai bucuroasă; dacă cel mai împovărat om din lume ar fi aici și ar vedea și crede ca mine, aceasta i-ar umple inima de voioșie.

— Suflet-Mare. Privind această lucrare și luând aminte la ea, nu numai că primim mângâiere și ușurare de povara noastră, ci prin ea se naște în noi o mai mare iubire pentru Acel care a îndeplinit răscumpărarea noastră.

— Creștina. Adevărat; când mă gândesc că El a sângerat pentru mine, parcă-mi sângeră inima în mine. O, Tu cel plin de iubire! O, Tu cel binecuvântat! Tu m'ai răscumpărat! Ești vrednic să fiu a Ta în întregime! Tu ai plătit pentru mine de zece mii de ori mai mult decât prețuiesc.

(1) Romani 4. 24; Galateni 3. 13;

Nu-i mirare că aceasta a umplut de lacrămi ochii bărbatului meu şi l-a făcut să meargă înainte; sunt încredinţată că el ar fi dorit să fiu cu el, dar eu, nevrednica de mine, l-am lăsat singur. O, Indurare, dacă tatăl tău şi mama ta ar fi aici! Da, ba chiar şi d-na Fricoasa! Nu numai atât, acum doresc din toată inima ca şi cucoana Desfrânata să fie aici; inimile lor ar fi fost fără îndoială mişcate; nici frica uneia, nici poftele celeilalte, nu le-ar putea face să se mai întoarcă înapoi acasă, ci să pornească şi ele ca nişte bune călătoare spre cer.

— Suflet-Mare. Vorbeşti acum cu tot focul inimei tale; dar crezi că vei fi totdeauna aşa? Afară de asta, focul acesta nu este împărtăşit oricui a văzut sângerând pe Isus; unii care au văzut sângele curgând din inima Lui, în loc să se tânguiască, râdeau; în loc să se facă ucenicii Lui şi-au împietrit inimile împotriva Lui. Aşa că voi, fiicele mele, v'aţi bucurat de o înrâurire dumnezeiască şi tot ce aveţi nu-i decât un har deosebit.

Capitolul 7

Dealul Greutăţilor şi moartea uriaşului.

I'am văzut în visul meu mergând înainte până la locul unde şedeau Gogomanul, Leneşul şi Îngâmfatul, la fel ca atunci când a trecut Creştinul pe acolo în călătoria lui. Dar iată că acum tustrei erau spânzuraţi în fiare, puţin mai departe de drum.

Atunci Indurare întrebă pe călăuza lor: Cine sunt cei trei oameni? Pentru ce au fost spânzuraţi?

— Suflet-Mare. Aceştia erau oameni cu apucături foarte rele; n'aveau de gând să fie pelerini, dar împiedicau pe oricine puteau. Le plăcea lenevia şi pe oricine puteau să-l înduplece, îl făceau la fel cu ei. Ba îi învăţau că le va fi bine la urmă. Ei dormeau când a trecut Creştinul pe aici, iar acum sunt spânzuraţi.

— Indurare. Dar au putut ei oare să înduplece pe cineva să fie de părerea lor?

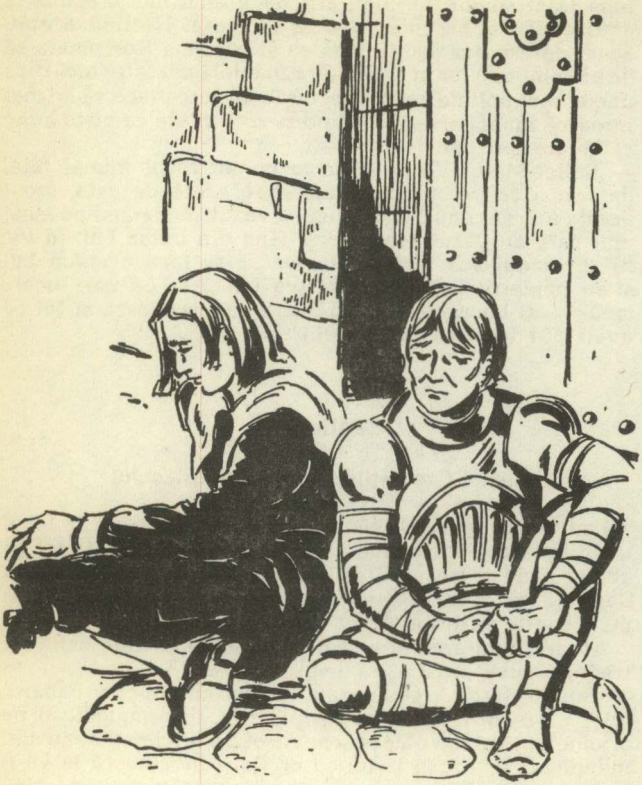

— Suflet-Mare. Da, ei au abătut pe câțiva din drum. Astfel au înduplecat pe Abia-Merge să facă la fel ca ei, apoi pe Suflă-Greu, pe Fără-Inimă, pe Intârzie-în-Pofte, pe unul Somnorosul și pe o tânără femeie care o chema Fără-Minte; pe toți aceștia i-au hotărît să se abată din drum și să facă la fel ca ei. Pe lângă asta, au mai scos nume rău Domnului nostru, încredințând pe oameni că El ar fi un stăpân aspru. Apoi au scos nume rău și țării celei bune, spunând că n'ar fi nicidecum așa de minunată cum pretind unii. Au început să bârfească pe slujitorii Lui și să-i socotească pe cei mai buni dintre ei ca fiind oameni care se amestecă în treburile altora; spuneau că pâinea lui Dumnezeu nu-i decât coajă uscată; că mângâierile copiilor Lui sunt doar închipuiri; călătoria și truda pelerinilor, lucruri fără rost . . .

— Dacă au fost astfel de oameni, spuse Creștina, nu-i voi jeli niciodată; n'au primit decât ce li se cuvenea; bine că au fost spânzurați aproape de drum, ca și alții să vadă și să ia aminte. Dar n'ar fi fost bine oare ca nelegiuirile lor să fi fost săpate pe vreo tăbliță, de fier sau aramă, pusă chiar aici unde au săvârșit faptele lor, ca să ia aminte și alți oameni răi?

— Suflet-Mare. Așa s'a și făcut, cum poți vedea dacă te duci să vezi mai aproape de zid.

— Indurare. Nu, nu! Lasă să spânzure acolo și să putrezească, iar nelegiuirile lor să mărturisească în veci mârșăvia lor. Socotesc ca un mare har că au fost spânzurați înainte să fi ajuns noi aici; altfel, cine știe ce ar fi putut ei să facă unor sărmane femei ca noi? Apoi ea continuă drumul cu inima ușoară.

Au mers înainte până au ajuns la poalele Dealului Greutăților, unde bunul lor prieten Suflet-Mare, avu iarăși prilejul să le povestească ce s'a întâmplat când Creștinul a trecut pe acolo. Le duse mai întâi la izvor. Iată — spuse el, — acesta este izvorul din care a băut Creștinul înainte de a sui dealul: pe atunci apa era limpede și bună, dar a fost murdărită de unii care nu vor ca pelerinii să-și astâmpere aici setea. (1)

(1) Ezechiel 34. 18;

Îndurare întrebă: Dece oare au fost ei atât de haini? — Apa devine bună dacă e scoasă şi pusă într'un vas curat, căci noroiul se lasă la fund — spuse călăuza. De aceea Creştina şi tovarăşii ei au scos apă, au pus-o într'un vas de pământ şi au lăsat-o să stea până ce noroiul s'a aşezat la fund, după aceea au băut din ea.

Apoi călăuza le-a arătat cele două căi lăturalnice dela poalele dealului, unde se pierduseră Tipicarul şi Fățarnicul. — Acestea sunt cărări primejdioase, le spuse el. Doi inşi şi-au găsit aici moartea când a trecut Creştinul; şi cu toate că drumurile acestea după cum vedeţi au fost de atunci închise cu lanţuri, cu pari şi un şanţ adânc, totuşi se mai găsesc unii cărora le place mai degrabă să încerce pe aici decât să se obosească să urce dealul.

— Creştina. Calea celor stricaţi este pietroasă. (1) Mă întreb cum pot ei să ajungă pe căile acelea fără să-şi frângă gâtul.

— Suflet-Mare. Ei încearcă; şi dacă se întâmplă să fie văzuţi de vreunul din slujitorii Impăratului şi povăţuiţi să se ferească de primejdie, ei răspund batjocoritor: Nu vrem să-ţi urmăm sfatul dat în Numele Domnului; voim să facem aşa cum vrem noi. (2) Dar nu numai atât: dacă vă uitaţi cu luare aminte, veţi vedea că drumurile acestea sunt aşa fel însemnate, că uşor te poţi feri de ele, pentrucă nu numai că sunt închise cu pari, cu un şanţ şi lanţuri, dar mai sunt şi îngrădite; cu toate acestea lor le place mai bine să meargă pe acolo.

— Creştina. Sunt nişte leneşi; nu le place să se ostenească; drumul la deal nu le convine. Astfel se împlineşte ce este scris: Drumul leneşului este un hăţiş de spini. (3) Da, mai de grabă le place să calce în vreo căpcană decât să suie dealul până la cetate.

Ei au început să suie la deal. Inainte de a ajunge la vârf, Creştina începu să sufle din greu şi spuse: Acesta e Dealul gâfâielii; nu e de mirare dacă aceia care iubesc mai mult odihna decât sufletele lor, aleg un drum mai uşor. In-

(1) Proverbele 13. 15; (2) Ieremia 44. 16—17;
(3) Proverbele 15. 19;

durare spuse și ea: Trebuie să mă odihnesc. Ba băiatul cel mai mic începu să scâncească.

— Nu, veniți, veniți! le spuse Suflet-Mare, nu stați jos aici; puțin mai sus este umbrarul Impărătului. El luă de mână pe băiat și-l duse sus.

Ajunși la umbrar s'au așezat jos, căci la toți le era cald de se topeau. Indurare spuse: Cât de dulce este odihna pentru cei ce se trudesc (1) și cât de bun este Domnul călătorilor spre cer, că se îngrijește de odihnă pentru ei! Despre acest umbrar am auzit multe. Să ne ferim însă ca nu cumva să dormim aici, căci, dupa cum am auzit, somnul l-a costat scump pe bietul Creștin.

Suflet-Mare îi întrebă pe băieți: Cum merge dragii mei? Ce gândiți acum despre calea spre cer? — Domnule, răspunse cel mai mic, aproape mi se tăiase suflarea; dar mulțumesc că mi-ai dat o mână de ajutor; acum îmi aduc aminte ce mi-a spus mama; că drumul către cer este ca și cum te-ai sui pe o scară, pe când spre iad este ca și cum ai coborî un deal; dar mie îmi place mai bine să mă sui spre viață, decât să cobor dealul spre moarte.

Atunci Indurare spuse: O veche zicală spune: E ușor să cobori dealul. Dar Iacov, căci așa se numea băiatul, adăugă: O să vie vremea când, după părerea mea, a coborî dealul va fi cel mai greu lucru din toate. — Iată un băiat deștept, — spuse călăuza, — bine i-ai răspuns. Indurare zâmbi, dar băiatul era puțin jenat.

— Acum spuse Creștina — vreți să luați o îmbucătură, ca să vă îndulciți gura cât ședeți aici să vă odihniți? Am o rodie pe care mi-a dat-o Tălmăcitorul când am plecat din casa lui; mi-a dat și o bucată de fagure de miere și o băutură întăritoare.

— Mă gândeam eu că ți-a dat ceva, spuse Indurare, pentrucă am văzut că te-a chemat de-o-parte. — Da, așa a făcut, spuse cealaltă; dar vei fi părtașă la toate bunurile mele, pentrucă te-ai învoit cu atâta bucurie să-mi fi tovarășă. Apoi au mâncat cu toții. Creștina spuse lui Suflet-Mare: Vrei să mănânci și d-ta cu noi, domnule? El răspunse: Voi mergeți în călătorie, eu însă mă întorc; să

(1) Matei 11. 28;

vă fie de bine. Acasă eu mănânc în fiecare zi ce mâncați voi acum. După ce au mâncat, călăuza le-a spus: Trece vremea, să ne pregătim de plecare. Se ridicară deci să plece; băieții au luat-o înainte. Creștina a uitat însă sticla cu băutura întăritoare, și a trimis înapoi pe un băiat să i-o aducă. Îndurare spuse: Eu cred că aici se pierd lucrurile; tot aici Creștinul și-a pierdut sulul. Care să fie pricina, domnul meu? Călăuza răspunse: Pricina este somnul sau uitarea; unii dorm când trebuie să-și aducă aminte; de asta, de multe ori, unii călători ies păgubiți în unele privințe, din locurile de odihnă. Călătorii spre cer ar trebui să vegheze; și în cele mai mari bucurii pe care le au, să-și aducă aminte de ceea ce au primit mai înainte. Dar pentrucă nu fac așa, bucuria lor se sfârșește adesea cu lacrămi și soarele lor apune într'un nor întunecat: dovadă pățania Creștinului în acest loc.

Când au ajuns la locul unde Bănuitorul și Fricosul s'au întâlnit cu Creștinul și au voit să-l înduplece să se întoarcă înapoi de frica leilor, au văzut ceva ca o schelă și în fața ei, spre drum, un loc larg. Pe schelă erau scrise niște versuri; dedesubt se explica pentruce fusese ridicată acolo schela aceea. Versurile glăsuiau așa:

Cel ce vede această schelă bine să ia seama
La inima cât și la vorba sa.
Ca nu cumva, făcând altfel, s'o pățească,
Cum și alții au pățit-o aici.

Iată și explicația mai clară a versurilor: Această schelă a fost ridicată pentru pedepsirea acelora care se vor teme să meargă mai departe în călătorie spre cer. Tot aici, pe această schelă, Bănuitorului și Fricosului le-a fost găurită limba cu fierul roșu, pentrucă au încercat să oprească pe Creștin din călătoria lui.

Au mers apoi mai departe până ce au început să se zărească leii. Suflet-Mare era însă tare și nu se temea de ei. Totuși, când au ajuns lângă lei, băieții, care până atunci merseseră în frunte, au rămas la urmă, căci se temeau. Călăuza le-a spus zâmbind: Cum așa băieți, mergeți în

frunte când nu este nicio primejdie și rămâneți la urmă când vedeți leii?

Pe când urcau, Suflet-Mare scoase sabia, să apere pe însoțitorii săi. Atunci apăru unul care era cu leii; el spuse călăuzei: Dece veniți încoace? Numele acelui om era Fiorosul sau Cel-plin-de-sânge, pentrucă ucidea pe călătorii cari mergeau spre cer; el era din neamul uriașilor.

Călăuza îl lămuri: Femeile și copiii merg spre cer și acesta este drumul pe care trebuie să meargă; vor merge deci pe el, împotriva voinței tale.

— Fiorosul. Nu-i drumul lor și nici nu vor merge pe el; mă împotrivesc, pentru asta am aici leii.

La drept vorbind, din pricina leilor și a uriașului, drumul acesta fusese străbătut de foarte puțini drumeți și pe el crescuse iarba.

Atunci Creștina spuse: Deși drumul e aproape părăsit și călătorii apucă pe căi lăturalnice, nu trebuie să mai fie așa de acum înainte, când am venit ca mamă în Israel. (1)

Fiorosul se jură că tot așa va fi și de acum nainte; le porunci să se dea la-o-parte, căci nu vor trece pe acolo.

Dar Suflet-Mare se năpusti asupra lui și-l izbi cu sabia, silindu-l să se dea înapoi. Fiorosul spuse: Vrei să mă ucizi chiar pe pământul meu?

— Suflet-Mare. Ne aflăm pe șoseaua Impăratului și pe drumul Lui ai pus tu leii tăi; dar femeile și copiii aceștia, cu toate că sunt slabi, vor merge înainte în ciuda leilor; apoi îi dete o lovitură si-l făcu să cadă în genunchi; apoi; cu încă o lovitură, îi taie un braț. Uriașul începu să urle îngrozitor, înspăimântând pe femei; erau însă bucuroși văzându-l la pământ. Leii erau legați în lanțuri și nu puteau face niciun rău. Fiorosul, fiind acum mort, Suflet-Mare spuse călătorilor: Veniți, urmați-mă, leii nu vă vor face niciun rău. Au continuat drumul, însă femeile tremurau când au trecut pe lângă lei; la fel băieții erau morți de frică, dar au trecut cu toții fără să li se întâmple vreun rău.

(1) Judecători 5. 6—7;

Capitolul 8

Palatul Frumos.

Incepu să se zărească odăiţa portarului dela Palatul Frumos. Grăbiră pasul ca să ajungă, pentrucă era primejdios să-i prindă noaptea pe drum. Când au ajuns la poartă, Portarul întrebă: Cine-i acolo? Călăuza spuse: Eu sunt; cunoscându-i glasul portarul veni jos şi deschise poartă. Văzând pe călăuză, (femeile erau în spatele lui) portarul întrebă: Hei, Suflet-Mare, ce te aduce pe aici noaptea aşa de târziu? — După porunca Domnului meu, am adus aici câţiva călători; trebuie să fie găzduiţi; am fi ajuns mai devreme dar mi s'a împotrivit uriaşul acela cu leii, însă după o lungă luptă l-am răpus şi am adus pe călători aici în siguranţă.

— Portarul. Nu vrei să vii şi dumneata înăuntru, să rămâi până dimineaţă?

— Suflet-Mare. Nu, mă întorc în noaptea asta la Domnul meu.

— Creştina. O, domnule, nu pot să mă împac cu gândul că ne părăseşti! Ne-ai fost aşa de devotat şi ne-ai arătat atâta dragoste! Te-ai luptat atât de vitejeşte pentru noi şi ne-ai sfătuit cu atâta înimă, că nu voi uita niciodată bunătatea d-tale.

— Indurare. O, de am putea să avem parte de tovărăşia ta până la sfârşitul călătoriei! Cum vor putea nişte sărmane femei ca noi s'o ducă la capăt pe un drum aşa de greu, fără careva să le apere!

Atunci Iacov, cel mai mic dintre băieţi, spuse: Te rog, domnule, mergi cu noi şi ajută-ne, căci drumul este aşa de primejdios!

— Suflet-Mare. Eu stau sub porunca Domnului meu; dacă El mă dă să vă fiu călăuză pentru întreaga călătorie, cu plăcere, dar trebuia dela început să-i fi cerut să merg tot drumul cu voi şi El v'ar fi împlinit cererea. Acum însă trebuie să mă retrag. Rămas bun deci la toţi!

Apoi portarul, Veghetorul, a întrebat pe Creştină de ţara şi familia ei. — Vin din Cetatea Pierzării; sunt o femeie

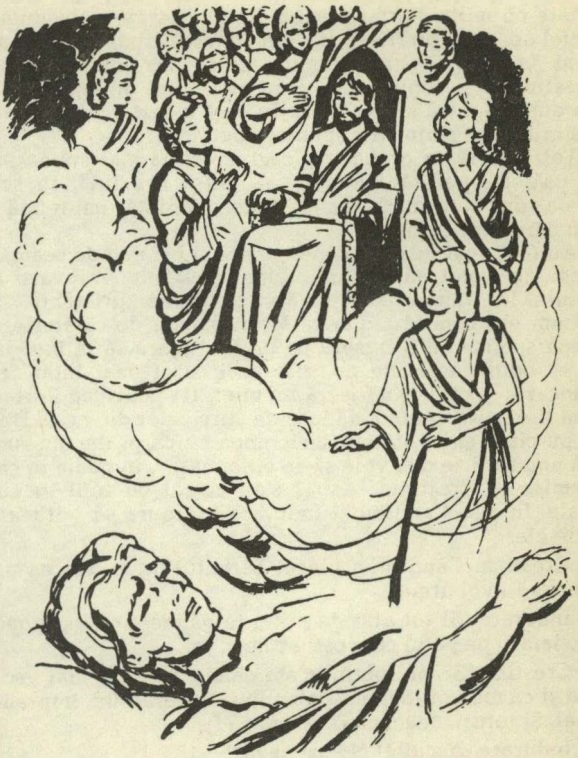

vaduvă, barbatul meu a murit; se numea Creştinul, călă torul spre cer. — Cum — zise Portarul — el a fost bărbatu dumitale? — Da, iar aceştia sunt copiii lui. Şi arătând cu degetul spre Indurare, adaugă: ea este una din aceeaş cetate cu mine. Portarul sună din clopot, cum obişnuia în astfel de împrejurări, şi una din slujnice, numită Smerenie veni la uşă: Du-te şi spune celor din casă că soţia Creştinului şi copiii ei au venit aici, fiind în pelerinaj. Ea s'a dus înăuntru şi le-a spus. In casă a fost o izbucnire de bucurie când slujnica a anunţat noutatea.

Toţi veniră în grabă jos, căci Creştina mai stătea încă la uşă. Fu poftită înăuntru: — Intră Creştină, tu soţia acelui om bun, intră, femeie binecuvântată, impreună cu toţi care sunt cu tine.

Au fost duşi într'o încăpere mare şi cei mai de seamă a casei au venit să-i salute: Bine aţi venit, voi vase ale harului lui Dumnezeu! Bine aţi venit la noi, prieteni!

Cum era cam târziu şi călătorii obosiţi de călătorie, pe lângă spaima ce o traseră pe drum, rugară să le îngăduie să se odihnească. Ba nu, ziseră ai casei: mai întâi ceva mâncare — căci le gătiseră un miel; (1) pentrucă Portaru cum îi văzuse venind, dăduse de ştire celor din casă. După ce au cinat şi au sfârşit rugăciunea cu un psalm, au ruga din nou să li se dea voie să se odihnească, în odaia în care dormise şi Creştinul. Astfel s'au culcat cu toţii în acea odaie. In pat, Creştina şi Indurare începură să vorbească între ele.

— Creştina. Când mi-a plecat bărbatul nu-mi trecea prin minte că-l voi urma.

— Indurare. Şi tot atât de puţin te gândeai că vei popos în odaia şi pe patul care eşti acum.

— Creştina. Şi mai puţin m'am gândit că-i voi mai vedea faţa şi că mă voi închina Domnului, Impăratului, împreună cu el. Şi totuşi, acum cred că aşa va fi.

— Indurare. Ascultă! N'auzi ceva?

— Creştina. Da. Mi se pare că e muzică în cinstea veniri noastre.

(1) Exodul 12. 3—8; Ioan 1. 29;

— Indurare. Minunat! Muzică în casă, în inimi, muzică în cer de bucurie că suntem aici!

După un timp le prinse somnul.

Dimineața, când s'au trezit, Creștina spuse către Indurare: Dece râdeai azi noapte în somn? Cred că visai.

— Indurare. Da, și era foarte dulce. Ești sigură că am râs?
— Creștina. Da, si râdeai din toată inima; rogu-te, spune-mi ce visai?

— Indurare. Am visat că ședeam într'un loc singuratic și-mi plângeam împietrirea inimii mele. Apoi mi s'a părut că o mulțime de oameni s'a strâns în jurul meu ca să mă audă ce spun; dar eu îmi plângeam mai departe inima mea împietrită. Unii râdeau de mine, alții m'au făcut nebună, alții au început să mă îmbrâncească. Atunci, parcă privind în sus, am văzut pe cineva venind în zbor spre mine, și mi-a spus: Ce-ți lipsește, Indurare? După ce m'a ascultat, mi-a spus: Pace ție! mi-a șters apoi lacrimile și m'a îmbrăcat în argint și aur. Mi-a atârnat un lanț la gât, mi-a pus cercei și o cunună pe cap. (1) Apoi m'a luat de mână: Vino după mine! S'a suit sus iar eu l-am urmat până în fața unei porți de aur. Cei dinăuntru i-au deschis. Omul a intrat și eu l-am urmat până la un scaun de domnie pe care ședea cineva care mi-a spus: Bine ai venit, fiica mea! Locul era luminos și sclipitor ca stelele, sau mai de grabă ca soarele, și mi s'a părut că am văzut acolo pe bărbatul dumitale. Apoi m'am trezit din vis. Am râs oare?

— Creștina. Și încă cum! Aveai și de ce, că-ți mergea așa bine. Cred că a fost un vis bun; până la urmă Dumnezeu ne vorbește când într'un fel, când într'altul, dar omul nu ia seama; El ne vorbește prin visuri, prin vedenii, când oamenii sunt cufundați în somn adânc. (2) Culcați, n'avem nevoie să stăm treji ca să vorbim cu Dumnezeu. El poate să vină la noi când noi dormim și să ne facă să-i auzim glasul; adeseori inima noastră este trează în timp ce noi dormim, iar Dumnezeu îi poate vorbi tot atât de bine ca și când am fi treji.

(1) Ezechiel 16. 10—13; (2) Jov. 33. 14—16;

— Indurare. Ei bine, sunt bucuroasă de visul meu, nădăjduiesc să-l văd împlinit în scurtă vreme, ca să râd din nou de bucurie.
— Creştina. Cred că e vremea să ne sculăm, să ştim ce avem de făcut mai departe.
— Indurare. Rogu-te, dacă ai casei ne spun să mai rămânem aici, să primim. Sunt foarte dornică să mai rămân câtva timp aici ca să ajung să cunosc mai bine pe fecioarele de aici. Prevedere, Evlavie şi Dragoste au înfăţişarea foarte plăcută şi serioasă.
— Creştina. Vom vedea ce vor face.
S'au sculat şi au coborît, vorbind cu cei ai casei cum au dormit.
— Indurare. Ne-am odihnit şi am dormit foarte bine. Noaptea petrecută la dumneavoastră a fost una din cele mai bune pe care le-am avut vreodată în viaţa mea.
Atunci Prevedere şi Evlavie le spuseră: Dacă vreţi să mai rămâneţi aici veţi avea tot ce vă poate da această casă.
— Da, cu mare plăcere, adaugă şi Dragoste. Ele primiră şi rămaseră acolo vreo lună, spre folosul tuturor. Şi cum Prevedere voia să vadă cum îşi crescuse Creştina copiii, i-a cerut voie să le pună întrebări. Prevedere începu atunci cu Iacov, cel mai mic dintre băieţi.
— Iacove, poţi tu să-mi spui cine te-a adus pe lume?
— Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Fiul şi Dumnezeu Duhul Sfânt,
— Bravo! Acum poţi să-mi spui cine te mântuieşte?
— Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu Fiul şi Dumnezeu Duhul Sfânt.
— Foarte bine! Dar cum te mântuieşte Dumnezeu Tatăl?
— Prin harul Său.
— Cum te mântuieşte Dumnezeu Fiul?
— Prin dreptatea Sa, prin moartea, prin sângele şi prin învierea Sa.
— Şi cum te mântuieşte Dumnezeu Duhul Sfânt?
— El mă luminează, mă înnoieşte, mă călăuzeşte şi mă ocroteşte.
Prevedere spuse Creştinei: Eşti de lăudat cum ţi-ai crescut copiii; cred că n'am nevoie să mai pun şi celorlalţi

aceleaşi întrebări, dacă cel mai mic poate să răspundă aşa de bine. Dar acum să vedem al doilea.

— Iosife, îmi dai voie să-ţi pun câteva întrebări?

— Din toată inima — răspunse băiatul.

— Prevedere. Ce este omul?

— O făptură înzestrată cu judecată, o făptură făcută de Dumnezeu, cum a spus şi fratele meu.

— Ce ne face să gândim cuvântul: mântuit?

— Că omul, prin păcat, s'a vîrît singur în robie şi nenorocire.

— Ce se înţelege prin cuvintele: a fi mântuit de către Sfânta Treime?

— Că păcatul este ca un tiran puternic, încât nimeni nu ne poate smulge din ghiarele lui decât Dumnezeu, care este aşa de bun şi de plin de iubire faţă de om.

— Ce urmăreşte Dumnezeu când mântuieşte pe sărmanii oameni?

— Slăvirea Numelui Său, a harului şi dreptăţii Sale, precum şi fericirea de veci a făpturii Sale.

— Cine vor fi mântuiţi?

— Cei ce primesc mântuirea Lui.

— Bine, Iosife! Mama te-a învăţat bine şi tu ai fost cu luare aminte la ce ţi-a spus ea.

Apoi Prevedere se adresă lui Samuel, al doilea ca vârstă: — Samuele, vrei să te întreb şi pe tine?

— Da, de bună seamă, dacă vreţi.

— Ce este cerul?

— Un loc foarte fericit, pentrucă Dumnezeu locuieşte acolo.

— Ce este iadul?

— Un loc foarte nenorocit, pentrucă acolo este locuinţa păcatului, a diavolului şi morţii.

— Dece ai vrea să mergi în cer?

— Ca să pot vedea pe Dumnezeu şi să-i pot sluji deapururi; ca să pot vedea pe Hristos şi să-L iubesc deapururi; ca să mă pot bucura de acea plinătate a Duhului Sfânt de care nu mă pot bucura aici.

— Bravo şi ţie, şi tu ai învăţat bine.

Apoi Prevedere se îndreptă spre cel mai mare, şi-i spuse: Ce zici, Matei, să te întreb şi pe tine?
— Cu toată plăcerea.
— A fost vreun lucru care să fi luat fiinţă înainte de Dumnezeu?
— Nu, căci Dumnezeu este din veci şi în afară de El nimic nu a existat înainte de ziua întâia; căci în şase zile a făcut Domnul cerul şi pământul, marea şi tot ce este în ele.
— Ce gândeşti despre Biblie?
— Ea este Cuvântul sfânt al lui Dumnezeu.
— In ea nu este oare scris nimic care să fie neînţeles de tine?
— Ba da, chiar foarte multe.
— Ce faci când nu înţelegi ceva din ea?
— Mă gândesc că Dumnezeu este mai înţelept decât mine; mă şi rog să mă facă să înţeleg, căci este spre binele meu.
— Ce crezi cu privire la învierea morţilor?
— Cred că vor învia aceiaşi oameni care au fost îngropaţi; aceiaşi ca fire, deşi fără putrezire. Şi cred aceasta din două motive: întâi, pentrucă Dumnezeu a făgăduit lucrul aceasta; al doilea, pentrucă El poate să-l şi facă.

Atunci Prevedere spuse băieţilor: Se cade să ascultaţi şi mai departe de mama voastră, căci ea poate să vă mai înveţe multe. De asemenea, se cade să luaţi aminte cu râvnă şi la orice vorbă bună pe care o auziţi dela alţii, căci pentru voi vorbesc ei de lucruri bune. Luaţi seama apoi, şi chiar cu grijă, şi la ce vă învaţă cerul şi pământul; dar mai cu seamă cugetaţi mult la ceea ce este scris în cartea care a făcut din tatăl vostru un călător spre cer. Cât despre mine, copii, vă voi învăţa tot timpul cât veţi fi aici şi mă voi bucura să-mi puneţi întrebări care să slujească la întărirea voastră într'o viaţă evlavioasă.

Capitolul 9

Viața în Palatul Frumos.

Cam la o săptămână după sosirea călătorilor, Indurare cunoscu pe unul care pretindea că ține la ea; numele lui era Repezitul. Era un om cu oarecare bună creștere, care-și zicea credincios, dar care se ținea mult de cele lumești. El încerca pe lângă Indurare, să-i facă curte. Indurare era frumoasă și atrăgătoare. Pe lângă asta, când n'avea nimic de făcut, împletea ciorapi și cosea haine pentru alții, dăruindu-le celor ce aveau nevoie. Repezitul își spunea: cred că este o bună gospodină.

Indurare destăinui aceasta fetelor din casă, întrebând de el, pentrucă îl cunoșteau mai bine decât ea. Ele îi spuseră că Repezitul este un tânăr care se ocupă de multe și că își zice credincios, dar ele se îndoiau de el.

— Atunci — spuse Indurare — nu vreau să mai am deface cu el, căci sunt hotărîtă să nu-mi încarc sufletul.

Prevedere îi spuse că nu este nevoie de cine știe ce ca să-l îndepărteze de ea; să continue numai să lucreze pentru săraci, și-l va face repede să se răcească.

Când Repezitul a venit iarăși la Indurare, a găsit-o lucrând ca mai nainte, făcând lucruri pentru săraci. — Cum, mereu la lucru? — Da, fie pentru mine, fie pentru alții. — Și cât poți să câștigi pe zi? — Fac asta ca să mă pot îmbogăți în fapte bune, strângându-mi pentru viața viitoare drept comoară o bună temelie ca să apuc viața veșnică. (1) — Cum așa, ce faci cu ele? — Imbrac pe cei goi răspunse ea. Auzind aceasta, Repezitul s'a posomorît. A încetat să mai vină pe la ea. Și când era întrebat care este pricina, răspundea că Indurare este într'adevăr o fată frumoasă, dar are fluturi în cap.

Prevedere a făcut-o atentă: Nu ți-am spus că Repezitul are să te părăsească în curând? Ba încă îți va scoate și nume rău, căci cu toate că-și zice credincios și s'ar părea că te iubește, aveți firi așa deosebite, încât cred că nu v'ați potrivi niciodată.

(1) 1 Timotei 6. 17—19;

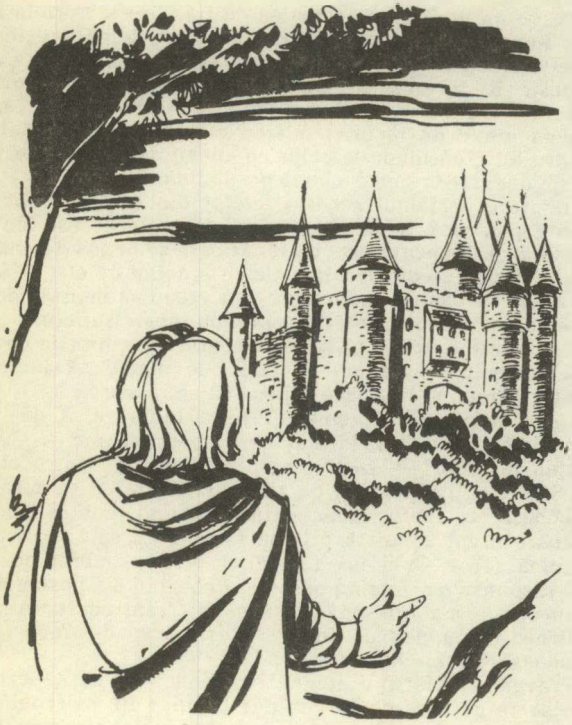

— Induare. Eu aş fi putut de mult să am un bărbat, cu toate că n'am vorbit cu nimeni despre aşa ceva; dar toţi erau dintre aceia cărora nu le place felul meu de a vedea, deşi niciunul din ei nu mi-a găsit vreun cusur. De aceea nu ne-am putut înţelege.

— Prevedere. Indurarea este foarte puţin preţuită în zilele noastre; lucrarea ei, înfăţişată în felul tău de a vedea, doar puţini oameni o pot suporta.

— Ei bine — zise Indurare — dacă nu mă vrea nimeni voi muri fecioară, sau voi avea un bărbat în felul meu, căci nu pot să-mi schimb firea, şi să iau pe unul care să-mi stea totdeauna împotrivă; aşa ceva sunt hotărîtă să nu fac cât oi trăi. Am avut o soră pe care o chema Binefacerea. Ea era măritată cu unul din aceşti grosolani, dar niciodată nu s'au putut înţelege între ei. Şi pentrucă sora mea era hotărîtă să fie fără clintire şi mai departe aşa cum începuse, adică să arate bunătate celor săraci, bărbatul ei mai întâi a vorbit-o de rău înaintea lumii, iar după aceea a izgonit-o din casă.

— Prevedere. Şi totuşi sunt sigură că şi el se da drept credincios.

— Indurare. Da, şi încă ce mai credincios! Lumea este plină de astfel de credincioşi. Dar mie nu-mi trebuie un asemenea bărbat.

Apoi Matei, fiul cel mai mare al Creştinei căzu bolnav şi se chinuia, căci îl dureau cumplit măruntaiele.

In apropiere locuia unul numit Iscusitul, doctor bătrân şi încercat, pe care îl ceru Creştina. Au trimis după el. Când a intrat în odaie, doctorul a cercetat pe băiat şi a înţeles că este bolnav de colici. El întrebă pe mama băiatului: Cu ce fel de mâncare s'a hrănit Matei zilele acestea? Ce fel de mâncare? Nimic nesănătos, zise Creştina.

— Băiatul a mâncat ceva rămas nemistuit în stomac, trebuie să ia o curătenie, că de unde nu, moare — o lămuri doctorul.

Atunci Samuel spuse: Mamă, fratele meu a mâncat din fructele acelea când am trecut pe drum. Ştii că pe stânga, de cealaltă parte a zidului, era o grădină cu pomi şi fructe trecând peste zid, iar fratele meu a mâncat din ele.

Adevărat, copilul meu — spuse Creştina — băiat neastâmpărat; l'am certat şi el tot a mâncat din ele.
— Iscusitul. Ştiam eu că a mâncat ceva nesănătos; fructele acelea sunt cele mai rele, sunt din grădina lui Beelzebub. Mă mir că nimeni nu v'a spus; mulţi au murit din pricina asta.

Atunci Creştina începu să se vaite: Ah, copil neastâmpărat, şi eu, mamă nechibzuită! Ce să fac acum?
— Iscusitul. Nu te pierde cu firea. Băiatul poate să se facă sănătos, dar trebuie să ia curăţenie.
— Creştina. Te rog, domnule doctor, pune-ţi toată iscusinţa, coste cât o costa.
— Iscusitul. Voi cere un preţ potrivit.

Apoi i-a dat o curăţenie, dar a fost prea slabă; cică era făcută din sângele unui ţap, cu cenuşă şi nişte suc de isop. (1) Când a văzut Iscusitul că această curăţenie e prea slabă, i-a făcut una mai tare. Aceasta era făcută „ex carne et sanguine Christi" (2) (ştiţi că doctorii dau bolnavilor doctorii ciudate); era împărţită în hapuri, cuprinzând şi o făgăduinţă sau două şi o măsură potrivită de sare. (3) Matei trebuia să ia din ele câte trei odată, pe stomacul gol, într'o jumătate litru de lacrimi de căinţă.

Când doctoria fu gata, băiatul nu vru s'o înghită, deşi colicile îl tăiau la stomac. — Hai, hai, — îl îndemna doctorul — trebuie s'o iei. — Imi face greaţă — răspunse băiatul. — Trebuie s'o iei, (4) spuse şi mama lui.

— Am s'o vărs înapoi, răspunse băiatul. — Te rog, d-le doctor, spuse Creştina, spune-mi ce gust are? — N'are gust rău, o lămuri doctorul. Ea atinse unul din hapuri cu vârful limbii. Ah, Matei, dar doctoria asta e mai dulce ca mierea. Dacă iubeşti pe mama ta, dacă iubeşti pe fraţii tăi, dacă iubeşti pe Indurare, dacă iubeşti viaţa ta, ia-o. Aşa cu multă larmă, după o scurtă rugăciune, ca Dumnezeu să binecuvinteze doctoria, el a luat-o, şi ea şi-a făcut efectul. In scurtă vreme, băiatul s'a sculat din pat şi sprijinindu-se într'un toiag, umbla din odaie în odaie şi vorbea cu Prevedere, Evlavie şi Dragoste de boala lui.

(1) Evrei 10. 1—4; (2) Ioan 6. 54—57; (3) Marcu 9. 49; (4) Zaharia 12. 10;

După vindecare, Creştina a întrebat pe Iscusit: Domnule doctor, cât să-ţi dau pentru osteneala şi grija d-tale? Să-i plăteşti mai marelui doctorilor potrivit cu rânduielile statornicite şi hotărîte pentru astfel de cazuri — spuse doctorul. (1)

— Creştina. Dar la mai ce sunt bune hapurile acestea? îl întrebă ea.

— Iscusitul. Este bun pentru toate; toate bolile care ar putea lovi pe călători şi dacă este bine pregătit, nu se strică niciodată.

— Creştina. Fă-mi douăsprezece cutii din ele te rog, domnule doctor, căci nu voi mai lua niciodată o altă doctorie.

— Iscusitul. Hapurile acestea sunt bune şi să preîntâmpine bolile şi să vindece pe cineva bolnav. Da, da, susţin că dacă cineva se foloseşte cum trebuie de doctoria ceasta, îl va face să trăiască în veci. (2) Dar nu trebuie să dai aceste hapuri decât numai aşa cum ţi-am prescris, căci altminteri nu vor avea nici un efect. Apoi dădu Creştinei doctorii pentru ea, pentru băieţii ei şi pentru Îndurare; spuse lui Matei să bage de seamă şi să nu mai mănânce fructe verzi, i-a sărutat şi şi-a văzut de drum.

V'am povestit mai înainte cum Prevedere a spus băieţilor că dacă vor să-i pună întrebări cari le-ar putea fi de folos, ea le va spune câte ceva.

Atunci Matei, cel care fusese bolnav, a întrebat-o pentru ce oare cele mai multe doctorii sunt amare la gust.

— Ca să ne arate cât de neplăcut este Cuvântul lui Dumnezeu şi lucrarea lui pentru firea omenească.

— Dacă doctoria ne face bine, de ce ne curăţă stomacul?

— Ca să ne arate că dacă Cuvântul lucrează bine, el curăţă inima şi mintea; ce face doctoria pentru trup, face Cuvântul pentru suflet.

— Ce avem noi de învăţat când vedem că flacăra focului se înalţă în sus, pe când razele soarelui şi înrâurirea lui binefăcătoare se îndreaptă în jos?

— Din faptul că focul se înalţă în sus, învăţăm să ne îndreptăm către cer cu dorinţele fierbinţi. Iar din faptul că

(1) Evrei 13. 11—15; (2) Ioan 6. 50;

soarele își trimite în jos căldura, razele și înrâurirea lui binefăcătoare, învățăm că Mântuitorul lumii, deși înălțat la cer, ne întinde harul și iubirea Sa, nouă celor de jos.
— De unde au norii apă?
— Din mare.
— Ce putem noi învăța de aici?
— Că cei ce propovăduiesc Cuvântul trebuie să-și ia învățătura dela Dumnezeu.
— De ce se descarcă norii pe pământ?
— Ca să ne arate că slujitorii Cuvântului lui Dumnezeu trebuie să împărtășească lumii ceea ce știu despre Dumnezeu.
— De ce curcubeul iese din soare?
— Ca să ne arate că legământul harului lui Dumnezeu ne este întărit în Hristos.
— De ce unele izvoare izvorăsc de pe culmi înalte?
— Ca să ne arate că duhul harului va izvorî din unii mari și puternici, tot atât de bine ca și din mulți săraci și de jos.
— De ce focul stă în feștila lumânării?
— Ca să ne arate că dacă harul nu se aprinde în inima noastră, adevărata lumină a vieții nu va fi în noi.
— De ce oare feștila, seul și toate celelate se consumă pentru ca să ție lumina lumânării?
— Ca să ne arate că trupul și sufletul și tot ce avem, trebuie să fie puse în slujba harului lui Dumnezeu care este în noi și să se cheltuiască pentru ca să-l păstreze în bună stare.
— De ce-și împunge mereu pelicanul pieptul cu ciocul?
— Ca să-și hrănească puii cu sângele lui; prin aceasta ne arată că Hristos cel binecuvântat își iubește atât de mult poporul Lui, că-i scapă de moarte prin sângele Lui.
— Ce putem învăța auzind cum cântă cocoșul?
— Invață să-ți aduci aminte de păcatul lui Petru și de pocăința lui. Cântatul cocoșului ne arată și că se apropie ziua; de aceea el vrea să-ți aducă aminte de cea din urmă și cumplită zi a judecății.

Intre timp s'a scurs o lună de când veniseră; de aceea dădură să înțeleagă celor din casă că ar fi potrivit să plece. Iosif spuse mamei sale: Ar fi bine să nu uiți să trimiți pe cineva la casa Tălmăcitorului ca să-l rogi să ne trimită pe Suflet-Mare, să ne fie călăuză pe partea de drum ce ne mai

rămâne. — Bravo băiatule — aproape uitasem. Ea făcu apoi o cerere în scris şi rugă pe Veghetor, portarul, s'o trimită prin vreun om destoinic bunului ei prieten, Tălmăcitorul. Primind-o, Tălmăcitorul spuse celui trimis: Spune-le că-l voi trimite.

Când cei ai casei văzură că oaspeţii luaseră hotărîrea să plece mai departe, toată casa s'a strâns laolaltă ca să mulţumească Împăratului lor că le-a trimis nişte oaspeţi aşa de folositori. S'au adunat spunându-i Creştinei: Să nu-ţi arătăm oare ceva, cum obişnuim să facem cu pelerinii, ceva la care să te gândeşti când vei fi pe drum? Duseră deci pe Creştină, pe băieţii ei şi pe Îndurare într'o odăiţă, să le arate unul din fructele din care mâncase Eva şi din care a dat şi bărbatului ei, faptă pentru care amândoi au fost goniţi din rai. Au întrebat-o ce crede: — Este de mâncat, sau otravă; nu ştiu care din două — spuse ea. I-au lămurit apoi despre ce e vorba şi ea s'a minunat mult. (1)

Apoi au dus-o într'alt loc şi i-au arătat scara lui Iacov; şi tocmai atunci nişte îngeri suiau pe ea. Creştina şi însoţitorii priviră îndelung să vadă cum suiau îngerii. (2) Pe urmă s'au îndreptat într'alt loc, ca să mai vadă ceva; dar Iacov spuse mamei sale: — Roagă-i să mai rămânem puţin aici, căci este o privelişte minunată. S'au întors deci şi au rămas cu ochii aţintiţi la privelişte ce li se înfăţişa.

Au fost duşi apoi într'un loc unde era atârnată o ancoră de aur. Au poruncit Creştinei s'o ia jos. — O veţi lua cu voi pentru că vă este de trebuinţă, ca să rămâneţi neclintiţi dacă s'ar întâmpla să daţi de furtună — ziseră ei. Călătorii s'au bucurat mult. (3)

Apoi i-au dus pe muntele pe care Avraam a adus ca jertfă pe Isaac, fiul lui, şi le-au arătat altarul, lemnele, focul şi cuţitul, căci ele pot fi văzute până în ziua de azi. Pelerinii erau fericiţi: O, ce om plin de dragoste faţă de Stăpânul lui era Avraam, şi câtă lepădare de sine la el!

După ce le-au arătat toate acestea, Prevedere i-a dus în odaia de mâncare, unde se găsea un instrument de cântat.

(1) Geneza 3. 6; Romani 7. 24; (2) Geneza 28. 12;
(3) Ioan 1. 51; Evrei 6. 19;

Ea cântă cu el și din tot cele ce le arătase, compuse o frumoasă cântare.

Tocmai atunci cineva bătu la ușă. Portarul îi deschise și iată că apăru Suflet-Mare. Ce bucurie pe ei! Le-a venit în minte toate cele petrecute mai nainte: cum el ucisese pe fiorosul Cel-plin-de-sânge, cum i-a scăpat de lei...

Noul venit le spuse: Domnul meu a trimis fiecăreia dintre voi câte o sticlă de vin, grâu prăjit, câteva rodii, pentru băieți smochine și stafide, ca să vă împrospătați puterile în călătorie.

Apoi au pornit la drum; Prevedere și Evlavie i-au însoțit. Când au ajuns la poartă, Creștina întrebă pe Portar dacă nu cumva de curând trecuse cineva pe acolo.

— Numai unul singur, care mi-a spus că nu de mult s'a săvârșit o mare tâlhărie pe șoseaua împărătească pe care mergeți; tâlharii au fost însă prinși; peste puțin vor fi judecați și osândiți poate la moarte. Creștina și Îndurare s'au speriat, dar Matei le dete curaj: Nu te teme, mamă, câtă vreme Suflet-Mare merge cu noi!

— Creștina mai spuse Portarului: Domnule, îți sunt foarte îndatorată pentru toată bunătatea pe care mi-ai arătat-o de când am venit aici și pentrucă ai fost atât de prietenos și bun față de copiii mei. Nu știu cum să-ți răsplătesc bunătatea; te rog primește acest bănuț ca semn al respectului meu: ea îi puse un ban de aur în palmă, iar el se înclină în fața ei: Hainele să-ți fie totdeauna albe și părul uns cu untdelemn. Îndurarea să trăiască deapururi și lucrările ei să fie multe la număr. Apoi, îndreptându-se către băieți: feriți-vă de poftele tinereții și urmăriți evlavia împreună cu cei chibzuiți și înțelepți; făcând așa veți umple de bucurie inima mamei voastre și veți câștiga laudele tuturor celor chibzuiți.

Au mulțumit Portarului și au pornit la drum.

Capitolul 10

Prin Valea Umilinței, apoi prin Valea Morții.

I-am văzut în visul meu mergând până au ajuns pe culmea dealului. Acolo Evlavie aducându-și aminte strigă: Vai, am uitat ce voiam să dăruiesc Creștinei și însoțitorilor ei: mă întorc să-i aduc, ceea ce și făcu deîndată. Intre timp Creștinei i se păru că aude dintr'o pădurice spre dreapta, un sunet melodios și un cântec care glăsuia cam așa:

Eu bunătatea Ta o simt mereu,
Nestingherit în viața-mi, zi de zi,
Și de pe-acum eu știu că'n casa Ta
Voi locui în veci de veci.

Ascultând mai atentă, i se păru că aude pe cineva răspunzând:

Dar acum? O! Domnul nostru bun!
Și Harul Său e nesfârșit;
El va dura din neam în neam,
Căci adevărul Lui e neclintit.

Creștina întrebă pe Prevedere cine scotea sunetele acelea ciudate. — Sunt păsările câmpiilor noastre. Ele cântă astfel doar primăvara, când se ivesc florile și soarele strălucește cu putere; le poți auzi cât e ziua de lungă; ies de multe ori să le ascult; ținem și acasă unele îmblânzite; sunt o tovărășie plăcută când avem gânduri negre; tot ele cântă în păduri și dumbrăvi. (1)

Evlavie se întoarse: Ia te uită, ți-am adus o listă cu tot ce-ai văzut în casa noastră. Când ai uitat ceva, poți să-ți aduci aminte pentru întărire și mângâiere.

Apoi au început să coboare dealul spre Valea Umilinței. Drumul era lunecos; erau însă cu băgare de seamă, așa că au ajuns cu bine jos. In vale, Evlavie spuse Creștinei: Aici

(1) Cântarea Cântărilor 2. 11—12;

s'a întâlnit bărbatul d-tale cu Apolion şi au dat lupta aceea cumplită; nu se poate să nu fi auzit de ea. Dar, nu te teme! Atâta vreme cât ai de însoţitor şi călăuză pe Suflet-Mare, nădăjduim că vă va merge mai bine. Prevedere şi Evlavie lăsară apoi pe drumeţi în seama călăuzei care o porni înainte.

Suflet-Mare le dădu curaj: Nu trebuie să ne temem de valea asta, căci aici nu-i nimic rău, afară doar dacă nu vom căuta noi înşine aşa ceva. Este adevărat că Creştinul s'a întâlnit aici cu Apolion, cu care a şi trebuit să dea o luptă cumplită, dar încăierarea a fost urmarea alunecărilor Creştinului când cobora dealul: cei care lunecă pe acolo trebuie să se aştepte la aşa ceva; deaceea a şi căpătat valea aceasta un nume rău. Căci omul, când aude că cineva a trecut într'un loc oarecare prin vreo încercare, socoteşte că locul acela este bântuit de vreun duh rău, când de fapt, asemenea lucruri li se întâmplă ca urmare a faptelor lor. Această Vale a Umilinţei este un loc tot atât de roditor ca oricare altul peste care zboară păsările; şi cred chiar că am putea să găsim ceva care să ne lămurească dece a fost Creştinul aşa de greu încolţit în acest loc.

Atunci Iacov spuse mamei sale: Uite colo un stâlp, parcă e scris ceva pe el; să vedem ce este. S'au dus şi au citit: Alunecările Creştinului înainte de a ajunge aici şi luptele pe care a avut să le dea în locul acesta, să servească celor ce vin în urma lui. Iată spuse călăuza, v'am spus eu că trebuie să fie ceva care să ne lămurească pricina pentru care Creştinul a fost aşa de greu încolţit aici? Întorcându-se apoi către Creştină: Aceasta nu înseamnă o înjosire pentru Creştin ca şi pentru mulţi alţii cărora li s'a întâmplat la fel; căci este mai uşor să sui dealul decât să-l cobori; ceeace nu se poate spune decât despre puţine dealuri; să-l lăsăm în pace deci pe bietul om; se odihneşte acum; el a câştigat o frumoasă biruinţă asupra vrăjmaşului său. Să dea Dumnezeu să nu ne meargă mai rău decât lui când ne va veni şi nouă rândul să trecem prin încercări grele.

Dar să ne întoarcem la această Vale a Umilinţei; ea este cea mai roditoare bucată de pământ din părţile acestea; un pământ roditor, după cum vedeţi, în mare parte livezi. Şi

dacă cineva ar veni aici în timpul verii, ca noi acum, şi n'ar fi auzit nimic despre ea, ar vedea aici lucruri cari i-ar face o deosebită plăcere. Priviţi cât de verde este valea şi cât de frumoasă o fac crinii! (1)

Am şi cunoscut mulţi cari au dobândit moşii în această Vale a Umilinţei, căci Dumnezeu se împotriveşte celor mândri, dar dă tot mai mult har celor smeriţi. (2) Căci, în adevăr, aici este un pământ foarte roditor şi aduce roade din belşug. Ba încă unii doreau ca pe aici să treacă drumul cel mai apropiat spre casa Tatălui lor, să nu se mai necăjească pe dealuri şi munţi, dar drumul trece pe aici, n'ai ce-i face.

Mergând ei înainte vorbind, au zărit un băiat care păştea oile. Băiatul era îmbrăcat sărăcăcios, dar avea o înfăţişare vioaie şi plăcută: — Ascultaţi la cântecul lui — spuse Suflet-Mare. Băiatul cânta:

Umil fiind nu poţi cădea,
Şi-în smerenie nu-i mândrie;
O! Domnul, cel mai umilit,
Călăuza mea să fie.
De-ar fi puţin sau de-ar fi mult,
Cu-atât cât am sunt mulţumit;
Cu mântuirea ce mi-ai dat
Nespus mă simt de fericit.
Averea este o povară
Dacă spre cer tu jinduieşti.
Acolo doar avem comoară
Nu în averile lumeşti.

Il auziţi? spuse călăuza — băiatul acesta duce o viaţă mult mai fericită decât cei îmbrăcaţi în catifea şi mătase şi poartă în pieptul lui, mai mult decât ei, din planta numită inimă-uşoară. Dar să continuăm ce spuneam.

In valea aceasta îşi avea Domnul nostru mai nainte locuinţa lui de ţară; îi plăcea mult să stea aici, să se şi plimbe prin livezi, aerul de aici este plăcut. Aici nu se aud zgomotul şi frământările vieţii; Valea Umilinţei este cu

(1) Cântarea Cântărilor 2. 1; (2) Iacov 4. 6; 1 Petru 5. 5;

deosebire tăcută şi singuratică. Aici nu eşti stingherit în cugetările tale ca în alte părţi. Este o vale prin care trec numai aceia care sunt călători spre cer. Şi deşi Creştinul a avut nefericirea să se înălnească aici cu Apolion şi să dea o aprigă luptă cu el, trebuie să ştiţi că în vremurile trecute, oamenii s'au întâlnit pe aici cu îngeri, au găsit mărgăritare şi tot pe aici au găsit şi cuvintele vieţii. (1)

V'am spus că mai nainte Domnul nostru avea casa lui de ţară şi că îi plăcea mult să se plimbe pe aici; şi pentru cei care iubesc şi străbat ţinuturile acestea, El a lăsat un venit anual, care să le fie plătit cu evlavie la anumite soroace, pentru întreţinerea lor, şi ca o îmbărbătare în călătoria lor spre cer.

Pe când mergeau, Samuel spuse lui Suflet Mare: Domnule, după cât înţeleg, în această vale a avut loc lupta între tatăl meu şi Apolion; dar în ce loc anume? Văd că valea este foarte largă.

— Suflet-Mare. Tatăl vostru a luptat cu Apolion ceva mai încolo, într'o trecătoare îngustă, după Pajiştea Uitării; este locul cel mai primejdios din tot ţinutul. Căci dacă li se întâmplă călătorilor vreo ciocnire de acest fel, aceasta e din pricină că ei uită binefacerile de care au avut parte, deci au fost nevrednici de ele. Aici şi alţii au fost la strâmtoare. Dar vom mai vorbi când vom ajunge acolo, căci trebuie să fi rămas fie vreo urmă, fie vreun stâlp de aducere aminte că acolo s'a dat lupta.

Indurare spuse: Mie mi se pare că în valea aceasta îmi este tot atât de bine ca în oricare alt loc pe unde am trecut până acum; locul se potriveşte cu firea mea. Aici omul se poate gândi la ceea ce este, de unde a venit, ce a făcut şi pentru ce a fost chemat de Impăratul. Cei ce parcurg cu necredinţă această Vale a Plângerii o prefac într'o fântână; ploaia pe care o trimite Dumnezeu din ceruri peste cei de aici, umple şi iazurile. (2) Cei ce trec prin ea vor cânta, cum a cântat Creştinul, cu toate că s'a întâlnit cu Apolion.

Este adevărat, spuse călăuza; eu însumi am trecut de multe ori prin valea aceasta şi niciodată nu m'am simţit

(1) Osea 12. 4—5; (2) Psalmul 84. 5—7;

mai bine. Am însoţit mai mulţi călători şi ei au mărturisit la fel. Iată spre cine voi privi, — spune Impăratul, — spre cel care suferă si e mâhnit, spre cel care se teme de cuvântul Meu. (1)

Ajunseră la locul unde s'a dat bătălia amintită. Călăuza le spuse: Aici era Creştinul şi de colo a venit Apolion. Iată, cum v'am spus, până în ziua de azi au rămas stropite cu sângele bărbatului tău pietrele acestea. Priviţi, şi ţăndări din săgeţile lui Apolion. Uitaţi-vă cum au bătătorit pământul cu picioarele, când se luptau, cum loviturile lor au sfărâmat şi pietrele. Intr'adevăr Creştinul s'a dovedit viteaz ca Hercule. După ce a fost bătut Apolion s'a retras în apropiere în Valea Morţii, la care vom ajunge şi noi. Iată, colo este un stâlp de aducere aminte despre bătălia aceasta şi biruinţa Creştinului, spre lauda lui deapururi. S'au apropiat şi au citit cuvânt cu cuvânt:

Nu departe de aici s'a dat o bătălie
Foarte ciudată, deşi foarte adevărată:
Creştinul şi Apolion au încercat
Să se biruie unul pe altul.
Creştinul a fost atât de viteaz
Că a făcut pe diavol să fugă.
Servesc aici ca amintire
Ca să slujesc de mărturie.

Au trecut mai departe, ajungând aproape de Valea Morţii; ea era mai lungă decât cealaltă; era un loc bântuit în chip ciudat de duhuri rele, cum pot mărturisi mulţi; dar călătorii noştri au trecut prin ea uşor, pentrucă îi ajuta lumina zilei şi Suflet-Mare îi conducea.

In vale li s'a părut că aud gemete ca ale unor oameni ce trag să moară. Li s'a părut că aud şi cuvinte de tânguire ale unor oameni care sufereau mari chinuri, ceeace i-au făcut pe băieţi să tremure; femeile s'au îngălbenit, dar călăuza i-a îndemnat să-şi ţină firea.

Mergând mai departe, li s'a părut că simt cum începe să le tremure pământul sub picioare; au auzit şi un fel de şuierat ca al şerpilor, dar nu vedeau nimic.

(1) Isaia 66. 2;

Băieții spuseră: Încă n'am ajuns la capăt? Călăuza îi îndemnă să-și păstreze curajul și să ia seama pe unde merg, ca nu cumva să cadă în vreo cursă.

Iacov se simțea rău; cred că de frică. Mama lui îi dădu atunci să bea din sticla cu băutură întăritoare care îi fusese dată la casa Tălmăcitorului; i-a dat și trei hapuri din acelea făcute de Iscusitul și băiatul își veni în fire.

Au mers înainte până pe la mijlocul văii. Creștina spuse: Mi se pare că văd ceva pe drum, colo înaintea noastră, ceva cum n'am mai văzut încă. Iosif o întrebă: Mamă, ce este? Ceva urât, fiul meu, tare urât — spuse ea. Dar cu ce seamănă oare? întrebă el. — N'aș putea spune. Iată este aproape de noi.

Bine, bine, — făcu Suflet-Mare, — țineți-vă aproape de mine. Diavolul din față înainta spre ei. Dar când ajunse în fața călăuzei, pieri dinaintea ochilor lor. Călătorii și-au adus aminte de ce li s'a spus mai nainte: Impotriviți-vă diavolului și el va fugi dela voi. Deaceea au mers înainte mai plini de curaj.

N'au mers însă mult când deodată, uitându-se înapoi, Indurare văzu ceva care semăna cu un leu, venind pe urma lor și răcnind fioros; la fiecare răcnet răsuna toată valea; călătorilor le tremura inima, afară de călăuza lor. Dihania se apropia; atunci Suflet-Mare rămase în urma celorlalți. Leul se apropia și Suflet-Mare se pregăti de luptă.

Când a văzut leul că omul vrea să i se împotrivească, s'a retras și a dispărut. (1) Călătorii au mers înainte cu conducătorul lor în frunte, până într'un loc unde era o groapă de-a-curmezișul drumului; și înainte de a fi putut trece dincolo, s'a lăsat asupra lor o ceață groasă și întunecime de nu mai vedeau nimic. Călătorii au izbucnit: Ce ne facem acum? Dar călăuza i-a liniștit: Nu vă temeți, veți vedea că va trece și asta. Rămaseră deci pe loc. Li s'a părut că aud mai lămurit zgomotul ce-l făceau dușmanii; ba chiar deslușeau focul și fumul iadului. Atunci Creștina spuse către Indurare: Acuma văd prin ce-a trecut bietul bărbatu-meu; bietul de el! a mers noaptea și singur pe aici; aproape tot drumul; Diavolii aștia își făceau de lucru

(1) 1 Petru 5. 8—9;

în jurul lui, parcă să-l rupă în bucăți. Mulți au vorbit, dar nimeni nu poate ști ce-i Valea Morții până nu intră în ea; e înspăimântător aici.

— Suflet-Mare. E ca și cum cineva ar trebui să se lupte cu ape mari, sau să se coboare în adâncuri; ca în adâncul mării; parcă am fi zăvorîți pentru totdeauna; dar cei ce umblă în întuneric trebuie să se încreadă în Numele Domnului și să se sprijine pe Dumnezeul lor. Intrucât mă privește, cum v'am spus, am trecut adeseaori prin valea aceasta și a fost mult mai rău decât acum; cu toate acestea, vedeți că mai trăiesc. Nu mă laud, căci nu mă pot singur mântui, dar am încredere că vom scăpa cu bine. Haideți să ne rugăm și să cerem lumină Celui ce poate lumina întunericul nostru și poate goni nu numai pe dușmanii care ne înconjoară, ci pe toate satanele iadului.

Atunci au început să se roage și Dumnezeu le-a trimis lumină și izbăvire, căci acum nu mai era nicio piedică pe drum. Dar tot nu ajunseseră la sfârșitul văii. Au mers deci mai departe și au dat de un miros greu, înăbușitor. Indurare spuse către Creștină: Aici nu mai este așa de plăcut ca la Poartă, sau ca la casa Tălmăcitorului, sau cum a fost în casa unde am rămas ultima dată.

— Ei! făcu unul din băieți — tot mai rău ar fi să rămânem aici; deaceea trebuie să mergem spre casa pregătită pentru noi: așa căminul nostru ne va fi cu mult mai drag.

— Bine ai spus, Samuele — grăi călăuza — ai vorbit ca un bărbat. — Ehei! spuse băiatul, dacă scăpăm de aici gândesc că voi prețui lumina și calea cea bună mult mai mult decât până acum. Călăuza îl liniști: Vom ieși în curând.

Au mers înainte și Iosif întrebă: Tot nu se vede capătul văii? Călăuza spuse: Luați seama pe unde mergeți, căci curând ajungem la locul cu cursele. Au mers deci înainte, dar ajungând la locul unde erau cursele, au zărit un om în șanțul din stânga; trupul lui era sfâșiat. Călăuza le spuse: Acesta este unul cu numele Nebăgătoru-de-seamă; mergea pe drumul acesta; el zace aici de multă vreme. Când a fost prins și ucis, era cu el unul numit Cel-care-bagă-seama; dar acela a scăpat. Nici nu vă puteți închipui cât de mulți sunt uciși pe aici și cu toate acestea, oamenii

sunt așa de nechibzuiți; pornesc ușuratec și fără călăuză. A fost o minune că Cel-care-bagă-seama a scăpat de aici; dar el era iubit de Dumnezeu și avea și o inimă bună, altfel nici el n'ar fi scăpat.

Se apropiau de capătul drumului; și iată că tocmai acolo unde Creștinul văzuse peștera, ieși un uriaș numit Ciocan. Prin tot felul de fleacuri acest Ciocan atrăgea pe călătorii tineri. El strigă lui Suflet-Mare: De câte ori te-am oprit să faci astfel de lucruri? Suflet-Mare îl întrebă: Ce lucruri? — Știi tu care! Am să pun eu capăt meseriei d-tale. — Dar să ne înțelegem, pentru ce trebuie să ne batem — spuse Suflet-Mare. Femeile și copiii tremurau neștiind ce să facă. Uriașul grăi: D-ta jefuiești ținutul ăsta. — Mie spune-mi mai deslușit despre ce este vorba, omule — spuse Suflet-Mare.

— Uriașul. Te îndeletnicești cu răpirea de oameni; aduni femei și copii și îi duci într'o țară străină, slăbind astfel împărăția stăpânului meu. Dar Suflet-Mare îi răspunse: Eu sunt un slujitor al Dumnezeului cerurilor; lucrul meu este să îndemn pe păcătoși să se pocăiască; mi s'a poruncit să mă străduiesc a întoarce pe bărbați, femei și copii dela întuneric la lumină și de sub stăpânirea Satanei la Dumnezeu; și dacă într'adevăr aceasta este pricina pentru care ai necaz pe mine, sunt gata să ne batem.

Uriașul se apropie, Suflet-Mare merse spre el și trase sabia. Uriașul avea o măciucă. S'au apucat la luptă. Dintr'o lovitură, uriașul trânti pe Suflet-Mare în genunchi. Femeile și copiii începură să strige. Suflet-Mare se ridică, lovi cu sete și făcu uriașului o rană la braț. S'au luptat aprig vreun ceas, că din nările uriașului îi ieșea răsuflarea ca aburii dintr'o căldare în clocote.

Apoi se așezară să se mai odihnească; dar Suflet-Mare începu să se roage. Femeile și băieții, cât timp ținu lupta, n'au încetat să suspine.

Cei doi s'au apucat iarăși la luptă și Suflet-Mare, cu o lovitură în plin, lungi pe uriaș la pământ. — Oprește, lasă-mă să mă scol, — spuse uriașul. Suflet-Mare îl lăsă să se ridice și iar începură; puțin a lipsit ca uriașul să nu zdrobească țeasta lui Suflet-Mare cu măciuca.

Dar el se năpusti asupra uriaşului şi-l străpunse în coastă. Uriaşul începu să slăbească; nu mai putea să ridice măciuca. Atunci Suflet-Mare, dintr'o lovitură, îi reteză capul de pe umeri. Femeile şi copiii se bucurară, iar Suflet-Mare laudă pe Dumnezeu pentru izbăvirea de care le făcuse parte.

Apoi au înălţat un stâlp, ţintuind pe el capul uriasului: pe-o tablă dedesubt călătorii puteau citi:

Cel care purta acest cap,
Era unul care necăjea pe călători.
Îi oprea pe drum, nu cruţa pe nimeni,
Şi făcea rău la toţi, până ce m'am sculat eu.
Suflet-Mare, ca să fiu călăuză călătorilor,
Şi m'am împotrivit lui,
Până l'am răpus.

Capitolul 11

Cinstitul şi povestea celui căruia îi era mereu teamă.

I-am văzut apoi că au ajuns la ridicătura aceea care fusese făcută pentru ca să îngăduie călătorilor să vadă înaintea lor. Era locul unde Creştinul zărise pentru întâia oară pe Plin-de-credinţă. S'au aşezat aici să se odihnească. Au mâncat, au băut şi s'au veselit pentrucă scăpaseră de un duşman atât de primejdios. Creştina întrebă pe călăuză dacă n'a căpătat vreo rană grea în luptă. — Numai puţin rănit, dar aceasta este o dovadă a dragostei mele faţă de Stăpânul meu, faţă de voi şi prin harul Lui îmi va mări răsplata la sfârşit.

— Creştina. Dar nu te-ai temut, când l-ai văzut venind cu măciuca?

— Suflet-Mare. Sunt dator să mă sprijin pe Acela care este mai tare decât toţi. (1)

(1) 2 Corinteni 4;

— Creştina. La ce te-ai gândit când te-a doborît la pământ?

— Suflet-Mare. De, gândeam că şi cu Stăpânul meu s'au purtat la fel şi totuşi El a fost Acela care a biruit până la urmă.

— Matei. Eu gândesc că Dumnezeu a fost minunat de bun cu noi, pentrucă ne-a scos din valea aceasta şi ne-a scăpat din mâna duşmanului. Cât mă priveşte, n'aş mai putea vreodată să nu mă încred în Dumnezeul nostru, după ce ne-a dat o asemenea dovadă de dragostea Lui.

S'au sculat şi au pornit la drum. Puţin mai departe, se afla un stejar sub care au dat peste un bătrân dormind dus. L'au cunoscut că era pelerin după haine, toiagul şi cingătoarea lui.

Suflet-Mare îl trezi. Ridicându-şi ochii, bătrânul strigă: Ce este? Cine sunteţi? Ce căutaţi aici?

— Suflet-Mare. Stai omule, nu sări aşa; îţi suntem prieteni. Bătrânul se sculă, gata să se apere. Voia să ştie cu cine are de-face. Călăuza îl lămuri: Numele meu este Suflet-Mare; sunt călăuza acestor călători cari merg spre Ţara Cerească.

— Vă rog să mă iertaţi: mă temeam să nu fiţi dintre aceiea care acum câtăva vreme au jefuit pe Puţin-credinciosul, dar văd că sunteţi oameni cinstiţi.

— Suflet-Mare. Ei, şi ce ai fi putut să faci, dacă eram dintre aceia?

— Ce aş fi făcut? M'aş fi luptat până la ultima suflare; aşa cred că nu m'aţi fi bătut; căci un creştin nu poate fi biruit niciodată, decât dacă el însuşi se supune.

— Suflet-Mare. Bine ai spus, prin asta îmi dau seama că eşti om bun, grăi călăuza; ai spus adevărul.

— Bătrânul. Şi tot prin aceasta îmi dau seama şi eu că ştii ce va să zică adevărata călătorie spre cer, căci toţi ceilalţi gândesc că noi suntem cei mai repede biruiţi.

— Suflet-Mare. Ei bine, pentrucă ne-am întâlnit într'un chip atât de fericit, te rog spune-mi numele dumitale şi de unde vii.

— Bătrânul. Numele meu nu ţi-l pot spune, dar vin din oraşul Prostiei; el se află dincolo de Cetatea Pierzării.

— Suflet-Mare. Al de acolo eşti? Atunci cred că aproape am ghicit numele dumitale, este Moş Cinste, nu-i aşa?

Bătrânul roşi puţin: Nu chiar Cinste, ci Cinstitul, acesta este numele meu; şi doresc ca firea mea să se potrivească cu numele care mi-a fost dat. Dar cum ai ghicit?

— Suflet-Mare. Am auzit mai înainte de d-ta prin Stăpânul meu, căci El ştie tot ce se întâmplă pe pământ. Dar m'am mirat, căci oraşul dumitale este mai păcătos chiar decât Cetatea Pierzării.

— Cinstitul. Da, într'o oarecare măsură suntem mai depărtaţi de soare, de aceea suntem şi mai reci şi nesimţitori. Dar fie un om şi de ghiaţă, dacă Soarele dreptăţii răsare peste el, va simţi cum inima lui se desghiaţă; aşa a fost cu mine.

— Suflet-Mare. O cred, Moş Cinstit, o cred; ştiu că aşa este.

Bătrânul salută pe toţi călătorii, întrebându-i cum îi cheamă şi cum le-a mers de când au pornit în călătorie.

— Creştina. De numele meu îmi închipui că ai auzit; Creştinul, omul acela bun, era soţul meu, băieţii sunt copiii lui. Bătrânul fu tare încântat. Zâmbea şi îi binecuvânta.

— Am auzit multe despre soţul dumitale şi despre greutăţile prin cari a trecut; spre mângâierea dumitale, numele lui a ajuns vestit; credinţa, curajul, răbdarea şi evlavia lui în toate încercările i-au făcut un nume mare. Bătrânul s'a întors către băieţi şi i-a întrebat cum îi cheamă. Apoi le spuse: Matei, tu să fii ca Matei vameşul, nu in slăbiciuni, ci în virtute; tu Samuele, să fii ca Samuel proorocul, un om al credinţii şi al rugăciunii; Iosife, tu să fii ca Iosif în casa lui Potifar, un om curat, care fuge de ispită; iar tu, Iacove, să fii ca Iacov cel drept şi ca Iacov, fratele Domnului nostru. (1) După aceea i-au vorbit şi despre Indurare, cum părăsise oraşul şi rudele ei ca să meargă cu Creştina. Auzind aceasta, bătrânul spuse: Indurare este numele tău; cu îndurare vei fi sprijinită şi purtată prin toate greutăţile care le vei întâlni pe drum, până vei ajunge acolo unde,

(1) Matei 10. 3; Psalmul 99. 6; Genesa 39; Faptele Apostolilor 1. 13—14;

privind Izvorul îndurării, vei fi mângâiată. Suflet-Mare, călăuza, zâmbea bucuros noului său tovarăș.

Pe când mergeau ei împreună, călăuza întrebă pe bătrân dacă n'a cunoscut pe un anume Temere, unul care pornise în călătorie de prin părțile acelea.

— Cinstitul. Da, foarte bine chiar; un om în care adevărul prinsese rădăcină, însă unul din cei mai buclucași pe cari i-am întâlnit vreodată. Văd că l-ai cunoscut, căci l-ai zugrăvit foarte bine.

— Cinstitul. Dacă l-am cunoscut! Am fost buni tovarăși; am trecut prin multe împreună; eram cu el când a început să se gândească la ceea ce va fi cu noi până la urmă.

— Suflet-Mare. I-am fost călăuză dela casa Stăpânului meu până la porțile Cetății Cerești.

— Cinstitul. Atunci știi cât de buclucaș era.

— Suflet-Mare. Știu, dar mă împăcam bine cu el, căci oamenilor ca mine li se încredințează de multe ori să conducă unii ca el.

— Cinstitul. Ei bine, povestește-ne ceva despre el, cum s'a purtat cât a fost cu dumneata.

— Suflet-Mare. Ce să-ți spun? Era totdeauna cu frica în sân că nu va ajunge la locul unde dorea să meargă; orice lucru îl speria. Am auzit că a stat și s'a jelit peste o lună în fața Mlaștinei Deznădejdii; n'a cutezat să treacă, cu toate că a văzut pe mai mulți trecând înaintea lui; mulți au voit să-i dea o mână de ajutor. Dar nici să se întoarcă îndărăt nu voia. Zicea că moare dacă nu ajunge la Cetatea Cerească; cu toate acestea, se mâhnea de fiecare greutate ce o întâlnea în cale. In sfârșit după ce a stat mult timp în fața Mlaștinei, cum v'am spus, nu știu cum într'o dimineață cu soare, a încercat și a trecut. Când a fost dincolo, mai că nu-i venea să creadă. Eu gândesc că avea o Mlaștină a Deznădejdii în mintea lui, o mlaștină pe care o purta cu el peste tot locul. A ajuns apoi la Poartă; aceea dela intrarea drumului. Și acolo a stat o bucată de timp până când s'a încumetat să bată. Când i s'a deschis Poarta s'a dat îndărăt să facă loc la alții, zicând că el nu-i vrednic să intre. Mulți sosiți după el au intrat înăuntru înaintea lui. Bietul de el, sta acolo tremurând; te durea inima să-l vezi. Dar nici să se întoarcă nu voia. In sfârșit bătu

încetişor, odată sau de două ori; cineva îi deschise, dar el s'a tras iarăşi înapoi.

Cel care-i deschise l-a întrebat: Ce doreşti? Dece tremuri? Dar el a căzut la pământ. Văzându-l aşa de slab, omul dela poartă i-a spus: Pace ţie! Scoală, căci ţi-am deschis; intră, eşti binecuvântat! El a intrat înăuntru tremurând; îi era ruşine să-şi arate faţa. In cele din urmă, după ce a fost găzduit acolo un timp, după cum ştiţi că este obiceiul, i s'a arătat drumul pe care trebuia să apuce. A mers până a ajuns la casa noastră; însă aici s'a purtat ca şi la uşa Tălmăcitorului, Stăpânul meu. A stat afară în frig o bună bucată de timp până a îndrăznit să bată: totuşi înapoi nu voia să meargă, şi pe atunci nopţile erau lungi şi friguroase. Cu toate că avea în sân o scrisoare către Stăpânul meu să-l primească şi să-i dea găzduire, precum şi un însoţitor viteaz, pentrucă el este fricos ca un pui de găină. A stat aşa în faţa uşii, până aproape să moară de foame bietul om; deşi a văzut pe mai mulţi intrând, el nu cuteza să încerce. In sfârşit, cred că m'am uitat pe fereastră şi văzând un om umblând în sus şi'n jos, am ieşit şi l-am întrebat cine este; era cu lacrimile în ochi. Atunci am înţeles ce vrea. Am intrat şi am spus Domnului meu despre ce este vorba. El mă trimise să-l rog să intre. Dar am avut mult de furcă până să-l fac să treacă pragul. In cele din urmă a intrat. Domnul meu s'a purtat cu o dragoste minunată faţă de el. Pe masă erau câteva bucăţele bune şi acestea i-au fost puse în farfurie. El a arătat scrisoarea; Stăpânul meu a citit-o şi i-a spus că dorinţa îi va fi împlinită. După ce a stat aici o bună bucată de timp, parcă mai prinsese ceva inimă şi era mai la largul lui. Căci trebuie să ştiţi că Stăpânul meu este foarte milos, mai ales faţă de cei fricoşi; de aceea s'a purtat cu el ca să-l îmbărbăteze cât mai mult. După ce a văzut lucrurile care sunt de văzut acolo şi a fost gata de drum, Domnul i-a dat o sticlă cu băutură întăritoare şi ceva mâncare, aşa cum făcuse şi cu Creştinul înainte. Aşa am pornit mai departe, eu mergând înainte; însă omul nostru era scump la vorbă şi ofta de i se rupea inima.

Când am ajuns unde erau spânzuraţi cei trei netrebnici, a zis că se teme să nu sfârşească şi el aşa. Numai când a

văzut Crucea şi Mormântul a părut mai bucuros. Acolo a vrut să stea puţin să privească; după aceea părea puţin mai vesel. Când a ajuns la Dealul Greutăţilor n'a şovăit de loc şi nici de lei nu s'a prea temut; trebuie să ştiţi că el nu se temea de asemenea greutăţi; toată teama lui era că nu va fi primit până la sfârşit.

L-am dus în Palatul Frumos, mai înainte de a se fi hotărît el. Când a fost înăuntru i-am făcut cunoştinţă cu fecioarele din casă, dar lui îi era ruşine să stea prea mult în tovărăşia altora. Ţinea să fie singur; totuşi îi plăcea să audă vorbind lucruri bune, deaceea adesea se da după perdea să asculte. Îi plăcea mult şi să vadă lucruri din trecut şi să cugete la ele. Mai târziu mi-a spus că i-a plăcut în cele două case pe unde trecuse: la Poartă şi în casa Tălmăcitorului, dar nu îndrăznea să spună.

Tot aşa când am coborît de pe deal, dela Palatul Frumos în Valea Umilinţei, el a coborît ca oricare altul, căci lui nu-i păsa de greutăţi, numai să fie fericit la sfârşit. In toată călătoria lui nu l-am văzut arătând mai bine ca atunci când a fost în valea aceea: îmbrăţişa pământul şi săruta florile cari creşteau în vale. (1) Se scula în zori de zi, umbla încoace şi'ncolo, coborând firul văii.

Când a ajuns însă la gura Văii Umbrei Morţii, gândeam că-l voi pierde: nu că ar fi vrut să se întoarcă (totdeauna i-a fost scârbă de aşa ceva), ci pentrucă era cât pe ce să moară de frică. Ah, duhurile rele mă vor prinde! Duhurile rele mă vor prinde! striga el, şi eu nu i-o puteam scoate din cap. Ţipa aşa de tare că numai să-l fi auzit şi le-ar fi fost deajuns ca să le dea curaj duşmanilor să tăbărască asupra noastră. Am băgat însă de seamă că în timpul când treceam cu el prin această vale, era o mare linişte; ca niciodată. Imi închipui că duşmanii care erau pe acolo au fost atunci opriţi de Domnul nostru, ca să poată trece Temere.

Ar fi prea lung să vă povestesc toate, de aceea voi mai aminti numai de o întâmplare sau două. Când a ajuns în Târgul Deşertăciunilor, gândeam că are să se ia la bătaie

(1) Plângerile lui Ieremia 3. 27—29;

cu toți din târg. Mă temean că ne vor sparge capetele la amândoi, așa de aprins era împotriva prostiilor lor.

Și pe Pământul Fermecat a rămas foarte treaz. Dar când am ajuns la râul peste care nu este niciun pod, a fost iarăși la grea răspântie. Acum, acum — zicea el — mă înnec și n'o să mai văd niciodată fața aceea pentru care am venit atâta drum! Tot aici am băgat de seamă ceva foarte vrednic de luare aminte: apa râului era de astă dată mai scăzută, cum n'o mai văzusem niciodată; în sfârșit a trecut dincolo, fără ca apa să-i treacă mult peste încălțăminte. Pe când urcam spre Poartă ne-am luat rămas bun, urându-i să fie bine primit acolo sus. El mi-a răspuns: Am să fiu, am să fiu! Apoi ne-am despărțit și nu l-am mai văzut.

— Cinstitul. Atunci la urmă a fost fericit?

— Suflet-Mare. Da, da, nu mă îndoiesc de asta. Era un om cu un duh ales, numai totdeauna foarte apăsat și asta îi făcea viața atât de grea pentru el însuși și pentru alții. (1) Ura mult păcatul: se temea așa de tare să nu facă altora vreun rău, că adeseori se lipsea chiar de ceea ce-i era îngăduit, pentrucă nu voia să facă pe alții să păcătuiască. (2)

— Dar care să fie oare pricina că un om așa de bun ca el a rămas toată viața lui în întuneric?

— Sunt două cauze: Intâi pentru că așa vrea înțeleptul Dumnezeu: unii să cânte, alții să plângă. (3) Partea slabă a lui Temere era însă că, până la sfârșitul vieții lui, el n'a lepădat tonul întristării.

— Cum se vede, el a fost un om plin de râvnă. De greutăți, de lei și de Târgul Deșertăciunilor nu s'a temut câtuși de puțin; numai păcatul, moartea și iadul îl îngrozeau și aceasta pentrucă se îndoia că iubește destul Țara Cerească.

— Ai dreptate. Tocmai asta îl necăjea; din cauza minții lui, nu dintr'o slăbiciune a duhului lui în ce privește viața de călător spre cer. Inclin să cred că ar fi trecut și prin foc, cum se spune, dacă focul i-ar fi stat în cale. Dar până

(1) Psalmul 88; (2) Romani 14. 21; 1 Corinteni 8. 13;
(3) Matei 11. 16—17;

acum nimeni n'a izbutit să se dezbare uşor de lucrurile care-l apăsau pe el.

Atunci Creştina spuse: Cele povestite despre Temere mi-au făcut bine; eu gândeam că nimeni n'a simţit ca mine; văd însă că între acest om bun şi mine este o oarecare asemănare; numai în două lucruri ne deosebim: necazurile lui erau atât de mari că izbucneau în afară; eu le-am păstrat în mine. Ale lui îl apăsau atât de greu că-l făceau să nu poată bate la casele rânduite pentru găzduire; necazul meu mă făcea să bat totdeauna mai tare.

— Indurare. Dacă pot spune şi eu ce este în inima mea, trebuie să ştiţi că şi în mine a sălăşluit ceva din firea lui. Căci totdeauna am avut frică mai mult de pierderea unui loc în rai, decât de pierderea altor lucruri; gândeam eu: aş fi aşa de fericită să am un loc acolo! Chiar dacă m'aş lipsi de toate în lume.

Atunci Matei spuse: Frica a fost unul din lucrurile care m'au făcut să mă gândesc că eram departe de a avea în mine ceea ce însoţeşte mântuirea; însă dacă tot aşa a fost cu un om atât de bun ca el, atunci de ce nu poate să-mi meargă şi mie mai bine?

— Iacov. Unde nu sunt temeri, nu este nici har; deşi harul nu este totdeauna acolo unde este frică de iad; totuşi, fără îndoială, că nu este har acolo unde nu este frică de Dumnezeu.

— Suflet-Mare. Bine ai spus, Iacove! ai nimerit-o. Căci frica de Dumnezeu este începutul înţelepciunii; şi fără îndoială că aceia cărora le lipseşte începutul, nu au nici partea dela mijloc, nici capătul drumului. Dar să ne oprim aici cu povestea despre Temere.

Capitolul 12

Despre Domnul Fac-ce-Vreau.

Am văzut apoi că Cinstitul începu să povestească despre un altul, al cărui nume era d-l Fac-ce-Vreau. El se da drept pelerin, dar cred că nu intrase pe poarta de la intrarea drumului nostru.

— Suflet-Mare. Ai vorbit vreodată cu el despre poarta aceasta?
— Cinstitul. Da, de mai multe ori, dar a rămas totdeauna cu părerea lui. Nu-i păsa de oameni, nici de pilda altora; ce-l îndemna mintea lui să facă, aceea făcea şi dintr'ale lui nu-l puteai scoate.
— Care erau, rogu-te, părerile lui?
— El susţinea cu tărie că cineva poate să meargă spre cer cu slăbiciunile cât şi cu virtuţile lui; dacă are de amândouă, va fi negreşit mântuit.
— In adevăr, nu suntem scutiţi cu desăvârşire de nicio slăbiciune decât doar având datoria de a veghia şi a lupta contra lor. Insă dacă te înţeleg bine, el era de părere că este îngăduit să trăieşti şi în slăbiciuni.
— Da, asta vreau să zic şi aşa credea şi trăia el.
— Dar pe ce se întemeia el?
— Ei vezi, el zicea că Scriptura îi da dreptate.
— Rugu-te, lămureşte-ne.
— Bucuros. El zicea de pildă, că poţi să trăieşti cu nevestele altora; lucrul acesta l-a făcut David, iubitul lui Dumnezeu; poţi să ai mai multe neveste; aşa a făcut Solomon, deaceea şi el poate s-o facă; zicea că Sara în Egipt a minţit, ca şi Rahav, dar a fost mântuită, deci poate şi el să mintă; că ucenicii, la porunca Invăţătorului lor, s'au dus şi au luat măgarul dela stăpânul lui, deaceea poate şi el să facă la fel; că Iacov a dobândit moştenirea dela tatăl său prin vicleşug şi prefăcătorie, deaceea la fel poate să facă şi el . . .
— Bune idei — n'am ce zice! Era convins într'adevăr?
— L-am auzit apărându-le, aducând citate din Scriptură şi aşa mai departe.
— Iată păreri care nu trebuie să existe nicidecum în lume.
— Trebuie să mă înţelegi bine: el nu spune că oricine poate să facă aşa, ci numai aceia cari au şi virtuţile celor ce au făcut înainte astfel de lucruri; numai aceia pot face şi ei la fel.
— Dar ce poate fi mai neadevărat decât o astfel de judecată? Este ca şi cum ai spune că de vreme ce oamenii buni dinaintea noastră au păcătuit din slăbiciune, şi nouă ne este îngăduit să facem aşa, cu bună ştiinţă; sau dacă un

copil s'a împiedicat, a căzut jos în noroi şi s'a murdărit, poate să se tăvălească în noroi ca porcul. Cui i-ar trece prin minte să fie atât de orbit de pofte! Dar trebuie să se împlinească ce e scris: Ei se poticnesc de cuvânt fiind neascultători; la aceasta au şi fost rânduiţi. (1) Închipuindu-şi că cei ce săvârşesc păcatele celor evlavioşi pot să aibă virtuţile lor, el se înşeală într'o privinţă cât şi în cealaltă. A se hrăni cu păcatele poporului lui Dumnezeu nu este un semn că cineva are şi virtuţile respective. (2) Spune-mi, te rog, cum se apără el?

— Zice că a face conform părerii tale, i se pare mai cinstit decât a face ceva, dar să fii de altă părere.

— Păcătos răspuns! A da frâu slobod poftelor, când părerile noastre sunt împotrivă, este ceva rău, totuşi a păcătui şi a spune că ai dreptate este şi mai rău; cel dintâi aduce întâmplător un exemplu rău celor ce-l văd, pe când celălalt caută să-i atragă în cursă.

— Sunt mulţi de părerea acestui om, dar n'o spun pe faţă; aceasta face călătoria spre cer aşa de puţin preţuită.

— Ai spus adevărul şi este de plâns: dar cine se teme de Împăratul raiului va scăpa de asemenea ispite.

— In lume întâlneşti multe păreri ciudate; cunosc pe unul care zicea că e vreme destulă să te pocăieşti până în ceasul morţii.

— Astfel de oameni nu-s prea înţelepţi; dacă i s'ar da unuia din ei răgaz ca în timp de o săptămână să alerge treizeci de kilometri să-şi scape viaţa, n'ar porni la drum decât în ultimul ceas al săptămânii.

— Ai dreptate; şi totuşi, aşa fac cei mai mulţi din cei ce se socotesc a fi călători spre cer. Precum vezi, eu sunt om bătrân şi de multe zile călătoresc pe drumul acesta; aşa am luat seama la multe. Am văzut pe unii pornind ca o furtună, şi care totuşi, peste puţine zile, au murit ca şi Israeliţii în pustie şi n'au văzut Ţara Făgăduită. Am văzut pe alţii despre care ai fi crezut că nu vor trăi nici măcar o zi şi totuşi s'au dovedit foarte buni călători; pe unii care au luat-o repede înainte, dar după puţină vreme, tot aşa de repede au luat-o înapoi. Am văzut pe alţii care la început

(1) 1 Petru 2. 8; (2) Osea 4. 8;

lăudau viața de călător spre cer, dar pe urmă au vorbit tot atât de aprins împotriva ei. Am auzit pe alții care la început, când au plecat spre rai, ziceau. Negreșit că el există! Dar când aproape să ajungă, s'au întors și au zis că nu este rai; am auzit pe alții lăudându-se cu ceeace vor face dacă li se va împotrivi cineva, dar care numai din pricina unui zvon neadăvărat, au părăsit credința, viața de călător spre cer și tot.

Pe când mergeau ei așa, le-a ieșit înainte unul care venea în fugă și le-a spus: dacă vă este dragă viața căutați de scăpați, căci tâlharii sunt înaintea dumneavoastră!

Atunci Suflet-Mare îi spuse: Sunt cei trei care au tăbărît pe Puțin-Credinciosul, noi suntem gata să-i întâmpinăm. Ei și-au continuat drumul. Se uitau la fiecare cotitură, așteptând să se întâlnească cu acei mișei. Dar aceștia, fie că auziseră de Suflet-Mare, fie că pândeau vreo altă pradă, n'au mai apărut.

Creștina avu apoi dorința să poposească, atât ea cât și pentru fiii ei, de oarece erau obosiți. Cinstitul îi spuse: Puțin naintea noastră locuiește un ucenic al Domnului, foarte cum se cade, numit Gaiu. (1) S'au hotărât deci să tragă cu toții acolo, mai cu seamă că bătrânul Cinstit vorbea despre el așa de bine.

Capitolul 13

Casa lui Gaiu.

Ajungând la casa lui Gaiu, au intrat fără să mai bată. Stăpânul casei i-a întâmpinat. L-au întrebat dacă pot rămâne noaptea acolo.

— Gaiu. Da, dacă sunteți oameni cinstiți, căci casa mea nu este decât pentru călătorii spre cer. Creștina, Indurare și băieții au fost cu atât mai bucuroși, văzând că gazda

(1) Romani 16. 23;

este un om atât de bun. Le-a dat odăi de dormit, una pentru Creştină, băieţii ei şi Indurare, şi una pentru Suflet-Mare şi bătrânul.

Suflet-Mare întrebă: Ce ai pentru cină, bunule Gaiu? Căci venim de departe şi suntem obosiţi.

— E târziu — spuse Gaiu — aşa că nu mă pot duce să caut de-ale mâncării prin vecini; vă dau însă cu plăcere ce avem, dacă vă mulţumiţi cu atâta.

— Ne mulţumim cu ce ai în casă, căci pe cât îmi dau seama, nu ţi-a lipsit niciodată cele de trebuinţă.

Gaiu s'a dus şi a spus bucătarului, al cărui nume era Gustă-ce-i-bun, să pregătească cina. Apoi a venit şi le-a spus: Poftiţi, dragii mei prietni, sunteţi bine veniţi şi mă bucur că vă pot găzdui; până la cină, dacă voiţi, să mai stăm de vorbă.

— Bucuros, răspunseră oaspeţii.

— Gaiu. A cui soţie este doamna, şi a cui fiică este tânăra?

— Suflet-Mare. Femeiea este soţia unuia anume Creştinul, călător spre cer de altădată, şi aceştia sunt fiii lui; fata este o cunoştinţă a ei pe care a înduplecat-o să plece cu ea în călătorie; băieţii seamănă cu tatăl lor şi vor să calce pe urmele lui; numai ce văd vreo urmă lăsată de tatăl lor, că se bucură nespus.

— Gaiu. Am cunoscut pe tatăl bărbatului dumitale; da, ba încă şi pe tatăl tatălui lui; au fost oameni buni; strămoşii lor au locuit întâi în Antiohia. (1) Străbunii Creştinului (îmi închipui că ai auzit pe soţul dumitale vorbind de ei) erau oameni aleşi; oameni cu mari virtuţi şi cu multă bărbăţie pentru Domnul, pentru căile Lui şi pentru cei care îl iubesc. Am auzit de multe din rudele bărbatului dumitale cari au înfruntat tot felul de încercări din dragoste pentru adevăr. Ştefan, din care se trage bărbatul dumitale, a fost lovit cu pietre; Iacov, un altul din vremea aceea, a fost ucis cu sabia. (2) Fără să mai vorbim de Pavel şi de Petru, din vremea de demult tot din familia din care se trage bărbatul dumitale; apoi Ignaţiu, care a fost aruncat la lei; Roman, care a fost tăiat în bucăţi; apoi Policarp, cel care s'a arătat plin de bărbăţie în foc. Unul a fost atârnat într'un coş la

(1) Faptele Apostolilor 11. 26; (2) Faptele Apostolilor 7. 59—60;

soare, ca să-l mănânce viespile; pe altul l-au băgat într'un sac şi l-au aruncat în mare. Ar fi cu neputinţă să-i numeri pe toţi cei din această familie care au suferit nedreptăţi şi moartea din dragoste pentru viaţa de călător spre cer. Şi nu pot decât să mă bucur văzând că bărbatul tău a lăsat în urma lui patru băieţi ca ei. Trag nădejde că vor face cinste tatălui lor, că vor călca pe urmele lui şi vor ajunge ca şi el.

— Suflet-Mare. Într'adevăr, sunt băieţi de nădejde; pare că au ales din toată inima calea tatălui lor.

— Gaiu. Aşa spun şi eu. De aceea se pare că familia Creştinului se va răspândi înainte pe faţa pământului. Creştina să caute nişte fecioare pentru fiii ei, cu care să-i logodească, pentru ca numele lor şi casa strămbunilor să nu se stingă niciodată.

— Cinstitul. Ar fi păcat dacă familia aceasta n'ar avea urmaşi.

— Gaiu. Să se stingă nu se poate, dar să se micşoreze, da; Creştina să primească însă sfatul meu, căci aceasta este calea pe care se poate continua neamul lor. Şi mă bucur că vă văd aici, pe tine Creştină, împreună cu prietena ta Îndurare, şi dacă-mi dai voie să-ţi mai dau un sfat: cu Îndurare leagă-te mai strâns; ea să-i fie de soţie lui Matei, fiul tău cel mai mare. Aceasta este calea pentru a păstra urmaşi pe pământ. Unirea fu astfel hotărîtă şi după o vreme s'au şi căsătorit; dar despre aceasta vom vorbi mai departe.

Gaiu urmă: Vreau acum să spun un cuvânt despre femei; căci după cum moartea şi blestemul au venit în lume printr'o femeie, tot prin femeie au venit viaţa şi mântuirea: Dumnezeu a trimis pe Fiul Său, născut dintr'o femeie. (1) Vă spun că în Vechiul Testament femeile doreau mult să aibă copii, doar-doar una va fi mama Mântuitorului lumii; şi când a venit Mântuitorul, femeile s'au bucurat cele dintâi de venirea Lui. (2) N'am citit nicăieri că vreun bărbat să fi dat lui Hristos un ban, dar femeile îl urmau şi-i slujeau din averea lor; o femeie i-a spălat picioarele cu lacrimi şi tot o femeie i-a uns trupul pentru înmormântare;

(1) Genesa 3; Galteni 4; (2) Luca 2;

femeile au fost acelea care au plâns când El mergea să fie răstignit, tot niște femei l-au urmat când a fost coborît de pe cruce și au stat lângă groapa Lui când a fost înmormântat; femeile au fost acelea care l-au văzut mai întâi în dimineața învierii Lui, și tot femeile au adus ucenicilor vestea că El s'a sculat dintre morți. De aceea femeilor li s'a făcut un mare har și prin acestea ni se arată că ele sunt părtașe cu noi la harul vieții. (1)

Cum cina era gata, s'a pus masa.

Matei spuse: Vederea mesei și cel care ne anunță cina, a trezit în mine o mai mare poftă de mâncare.

— Gaiu. Tot așa toate învățăturile bune care ți se dau în viață să trezească în tine o dorință tot mai vie ca să stai la cina Marelui Împărat, în împărăția Lui.

Au adus și o sticlă cu vin roșu ca sângele. Gaiu le zise: Beți după pofta inimii; acesta este sucul viței adevărate, care înveselește inima lui Dumnezeu și a omului. Ei au băut și s'au veselit. (2)

Apoi a fost adusă o farfurie cu lapte cu pâine; Gaiu spuse: Băieții să mănânce ca să crească. (3)

Au mai adus o farfurie cu smântână și miere. Gaiu îi îndemnă: Mâncați dintr'asta, căci este bună ca să vă înviorеze și să vă întărească mintea; aceasta a fost mâncarea Domnului nostru când era copil, cum scrie la carte: El va mânca smântână și miere până va ști să lepede răul și să aleagă binele. (4)

Le-au mai adus o farfurie cu mere foarte gustoase. Matei spuse: Putem noi oare să mâncăm mere, când cu aujutorul lor șarpele a amăgit pe mama noastră dintâi?

— Gaiu. Nu cu mere am fost amăgiți, ci păcatul ne-a întinat sufletele; mâncând fructul oprit ne stricăm sângele; când însă ni se poruncește, ne face bine să le mâncăm.

— Matei. Mi-am arătat nedumerirea pentrucă acum câtăva vreme am fost bolnav din pricină că am mâncat fructe.

(1) Luca 7. 37—50; 8. 2—3; 23. 27; 24. 22—23; Ioan 11. 2; 12. 3; Matei 27. 55—61; (2) Deutoronomul 32. 14; Judecători 9. 13; Ioan 15. 1; (3) 1 Petru 2. 1—2; (4) Isaia 7.-15;

— Gaiu. Fructele oprite aduc boală, dar acelea pe care le-a îngăduit Domnul nostru, nu.

Pe când vorbeau, li s'a pus înainte o farfurie cu nuci. (1) Atunci unii dintre comeseni spuseră: Nucile strică dinţii, mai cu seamă copiilor — la care Gaiu răspunse: locurile grele din Scripturi sunt ca nucile, ale căror coajă fereşte miezul; sparge însă coaja şi vei găsi ce-i bun de mâncat; ele au fost aduse ca să le spargeţi şi să le mâncaţi.

S'au veselit o vreme la masă, vorbind despre multe. Bătrânul Cinstit spuse: Gazdă dragă, în timp ce noi spargem nucile, desleagă dacă vrei, această ghicitoare: Era un om care, deşi unii îl luau drept nebun, cu cât dăruia mai mult, cu atât avea mai mult.

Toţi erau cu luare aminte, aşteptând să audă ce va spune bunul Gaiu; acesta tăcu câteva clipe, apoi răspunse: Cel ce dă din ale sale la săraci va primi tot atâta înapoi şi chiar de zece ori mai mult.

— Iosif. Mărturisesc că nu mă gândeam s'o poţi deslega, domnule.

— Gaiu. M'am îndeletnicit multă vreme cu lucruri de felul acesta şi m'am obişnuit: nimic nu te învaţă ca încercarea; am învăţat dela Domnul meu să fiu bun şi am aflat din orice încercare că prin aceasta câştig. Unul care dă cu mână largă ajunge mai bogat, şi altul care economiseşte prea mult nu face decât să sărăcească; unul face pe bogatul şi n'are nimic, altul se crede sărac şi totuşi are mari avuţii. (2)

Atunci Samuel şopti Creştinei: Mamă, suntem în casa unui om foarte bun. Să rămânem aici mai multă vreme şi Matei, fratele meu, să se căsătorească aici cu Indurare, înainte să plecăm mai departe. Cum auzi aceasta gazda spuse: Din toată inima, băiatule! Astfel au rămas mai mult de o lună şi Indurare a fost dată de soţie lui Matei. Cât timp au stat aici, Indurare făcea, după obiceiul ei, haine şi îmbrăcăminte ca să le dea săracilor şi prin asta oaspeţii au căpătat un nume bun printre toţi din jur.

Dar să ne întoarcem la istorisirea noastră. După cină, băieţii s'au rugat să li se dea un pat, căci erau obosiţi. Gaiu

(1) Cântarea Cântărilor 6. 11; (2) Proverbele 11. 24; 13. 7;

a poruncit să li se arate odaia lor. Indurare spuse: Eu le voi face patul. Ceilalți însă au stat treji toată noaptea, căci se simțeau atât de bine împreună, încât nu puteau să se despartă. După ce au vorbit mult despre Domnul lor, despre ei înșiși și călătoria lor, bătrânul Cinstit a început să moțăie. Atunci Suflet-Mare spuse: Cum așa, domnule, începi să fii somnoros? Hai, freacă-te puțin la ochi, căci acum am eu o ghicitoare pentru d-ta. Bătrânul spuse: S'o auzim! Atunci Suflet-Mare continuă: Cine vrea să omoare, trebuie întâi să fie el însuși biruit. Cine vrea să trăiască între oameni, trebuie întâi la el acasă să moară.

Aha! făcu Cinstitul, e grea! Dar hai, lămurește-o d-ta și eu am să ascult.

Nu — spuse Gaiu — d-ta ai fost întrebat, deci d-ta să răspunzi. Atunci bătrânul spuse: Cel ce vrea să biruie păcatul, trebuie el însuși să fie mai întâi biruit de har: Iar cine vrea să mă încredințeze că trăiește, trebuie să fi murit față de sine însuși.

E drept -- spuse Gaiu — învățătura adevărată și încercarea, ne învață aceasta. Căci înainte de a se arăta harul și de a birui cu slava lui, sufletul n'are nicio dorință să se împotrivească păcatului. Pe lângă aceasta, dacă păcatul este funia Satanei cu care este legat sufletul, cum să arate el împotrivire dacă nu este mai întâi deslegat de acea neputință? Al doilea: niciun om care cunoaște fie înțelepciunea, fie harul, nu va crede că un om poate fi o zidire vie a harului dacă acel om mai este încă robul stricăciunii lui. Și pentrucă-mi veni tocmai acum în minte, vreau să vă povestesc o întâmplare care face să fie auzită: doi oameni mergeau în călătorie spre cer; unul începuse călătoria încă de pe când era tânăr, celălalt când îmbătrânise; tânărul avea de luptat din greu cu patimi puternice; patimile bătrânului erau slăbite de bătrânețe; dar tânărul își vedea de drum tot atât de bine ca și bătrânul și în toate privințele se simțea tot atât de ușor ca și bătrânul; acum deci, în care din doi străluceau mai luminos virtuțile, de vreme ce amândoi păreau la fel?

— Cinstitul. În cel mai tânăr, fără îndoială. Căci cine ține piept mai din greu ispitelor, dă cea mai bună dovadă că-i tare; mai cu seamă când ține și pasul cu acela care nu

întâmpină greutăţile lui nici pe jumătate, cum se întâmplă negreşit la bătrâneţe. Am mai băgat iarăşi de seamă că bătrânii se consideră fericiţi socotind ruina lor ca o biruinţă a harului asupra stricăciunilor, înclinând astfel să se înşele singuri. Este adevărat că bătrânii care sunt părtaşi harului sunt cei mai potriviţi să povăţuiască pe cei tineri, ca unii care au cunoscut mai mult deşertăciunile; totuşi, atunci când un bătrân şi un tânăr pornesc împreună în călătorie, cel mai tânăr are folosul unei mai drepte descoperiri a lucrării harului în el, deşi stricăciunile celui mai bătrân sunt mai slabe. Conmesenii au stat astfel de vorbă până s'a crăpat de ziuă.

Capitolul 14

Uriaşul Ucide-Binele.

Când s'au sculat cu toţii, Creştina a poruncit lui Iacov să citească din Biblie. El a citit capitolul 53 din Isaia. După ce a sfârşit, Cinstitul a întrebat de ce se zice aici că Mântuitorul va ieşi dintr'un pământ uscat fără frumuseţe, nici strălucire.

Suflet-Mare spuse: La cea dintâi întrebare, răspund: pentrucă biserica judaică din care a venit Hristos, pierduse pe atunci aproape toată vlaga şi duhul credinţei. La a doua, spun: cuvintele acestea au fost spuse de necredincioşi care, din pricină că le lipsea ochiul cu care să poată privi în inima Domnului nostru, îl judecă după înfăţişarea Lui sărăcăcioasă, întocmai ca aceia cari nu ştiu că pietrele scumpe sunt acoperite cu o crustă, deaceea nu ştiu valoarea lor când le găsesc şi le aruncă, crezându-le pietre ordinare.

Pentrucă sunteţi aici — spuse Gaiu — şi deoarece ştiu că Suflet-Mare mânuieşte bine armele, să mergem, dacă voiţi, afară la câmp şi să vedem dacă nu cumva putem face ceva de folos. La vreun sfert de ceas depărtare de aici este un uriaş numit Ucide-Binele. El este o mare pacoste pentru şoseaua împărătească prin părţile acestea; ştiu unde îşi are ascunzătoarea. Este căpitanul unei cete

de hoți, și ar fi bine, dacă am putea să curățim aceste locuri de el. Se învoiră să plece într'acolo, Suflet-Mare cu sabia, coiful și scutul lui, iar ceilalți cu sulițe și ciomege.

Când au ajuns unde era uriașul, acesta tocmai prinsese pe drum pe unul numit Slab-la-Suflet.

Uriașul îl buzunărea și avea de gând să-l mănânce.

Cum l-a văzut pe Suflet-Mare și prietenii săi cu armele în mână la gura peșterii, i-a întrebat ce vor.

— Suflet-Mare. Pe tine te vrem, căci am venit să răzbunăm pe călătorii care i-ai ucis, după ce i-ai tras de pe șoseaua împărătească. Vino afară din peșteră! S'au luat la luptă și s'au bătut vre-un ceas; pe urmă s'au oprit să răsufle.

Uriașul spuse: Ce căutați pe pământul meu?

— Suflet-Mare. Să răzbunăm sângele călătorilor uciși, cum ți-am spus.

Atunci s'au apucat iar la luptă și uriașul făcu pe Suflet-Mare să dea înapoi; dar el izbi tare în cap și coaste pe uriaș, făcându-l să scape arma din mână. Apoi l-a ucis, i-a retezat capul și l-a luat cu el. Au luat și pe Slab-la-Suflet, călătorul spre cer. Când au ajuns acasă, au arătat celor din familie capul uriașului și l-au înfipt într'un par, cum făcuseră și mai înainte, ca să vâre spaimă în aceia cari vor mai încerca să facă la fel ca uriașul.

L-au întrebat pe Slab-la-Suflet cum de a căzut în mâinile uriașului.

Bietul om îi lămuri: După cum vedeți; sunt cam bolnăvicios; moartea bătea la ușa mea și m'am gândit că acasă n'am să mă fac sănătos. Am plecat atunci spre cer, venind din orașul Nehotărît, unde ne-am născut și eu și tatăl meu. Sunt fără putere în trup și'n inimă, dar vreau, dacă se poate, să duc viața călătorilor spre cer, deși nu pot decât să mă târăsc. Când am ajuns la poarta dela începutul drumului, Domnul acelei case m'a găzduit fără plată și nu mi-a făcut nicio greutate, din cauză că sunt așa slab; mi-a dat și o sumă de lucruri care îmi sunt de trebuință pentru călătoria mea și m'a îndemnat să am nădejde până la sfârșit. Când am ajuns la casa Tălmăcitorului, mi s'a arătat multă bunătate. Și pentrucă au socotit că Dealul Greutăților era prea greu pentru mine,

am fost dus sus de unul din slujitorii lui. In adevăr, am găsit multă mângâiere din partea celorlalți pelerini, cu toate că niciunul nu voia să meragă așa de încet cum sunt nevoit să merg eu. Totuși, când treceau pe lângă mine mă îndemnau să am curaj și-mi ziceau că voia Domnului lor este ca cei slabi la suflet să fie mângâiați, apoi mergeau mai departe. (1) Când am ajuns pe Cărarea Năvălirii m'a întâlnit uriașul și mi-a zis să mă pregătesc de luptă. Dar slab cum eram, aveam mai de grabă nevoie de o băutură întăritoare. Uriașul m'a înhățat. Credeam însă că nu mă va omorî, chiar când m'a băgat în vizuina lui, fiindcă am auzit că niciun călător care este luat cu sila, dacă rămâne din toată inima credincios Stăpânului său, nu poate, după legile Proniei cerești, să moară ucis de mâna vrăjmașului. Mă așteptam să fiu jefuit, și chiar am fost; dar cum vedeți, am scăpat cu viață, lucru pentru care mulțumesc Impăratului meu și vouă uneltele Sale. Mă aștept la ciocniri noi, dar m'am hotărît: să alerg de câte ori pot; să merg la pas când nu mai pot alerga; să mă târăsc, când nu voi mai putea merge la pas. Insă în ce privește lucrul de căpetenie, mulțumesc Aceluia care mă iubește, sunt hotărît; drumul este înaintea mea, iar inima îndreptată spre țara de dincolo de râul care n'are pod, cu toate că, după cum vedeți, sunt așa de slab la suflet.

Atunci bătrânul Cinstit l-a întrebat: N'ai făcut cumva cunoștință, acum câtăva vreme, cu un călător anume Temere?

— Slab-la-Suflet. Dacă l-am cunoscut? Cum să nu! El venea din orașul Prostiei, care se află spre miază-noapte de Cetatea Pierzării și mai departe de orașul meu de naștere. Ne cunoșteam totuși foarte bine, căci de fapt îmi era unchi, fiind fratele tatălui meu. Amândoi aveam aproape aceiași fire: el era puțin mai mic de statură decât mine; semănam totuși mult unul cu altul.

— Cinstitul. Văd că l-ai cunoscut și cred că vă înrudeați, căci ai aceeași înfățișare palidă ca și el, aceeași privire și chiar vorbirea dumitale seamănă mult cu a lui.

— Slab-la-Suflet. Același lucru l-au spus cei mai mulți ce

(1) 1 Tesaloniceni 5. 14;

ne-au cunoscut pe amândoi. Şi pe lângă asta, ceea ce am citit eu în firea lui am găsit în cea mai mare parte şi la mine.

— Gaiu. Hai, domnule îndrăzneşte; eşti bine venit în casa mea. Cere fără sfială tot ce-ţi doreşte inima; ce vrei să facă slujitorii mei pentru tine vor face cu dragă inima.

Slab-la-Suflet spuse: Este un har neaşteptat, ca soarele când iese dintr'un nor întunecos. Se gândea oare Uriaşul să-mi facă acest bine când nu m'a lăsat să merg mai departe? Se gândea el oare când m'a buzunărit, că voi ajunge aici?

Tocmai pe când Slab-la-Suflet şi Gaiu stăteau de vorbă, veni în fugă cineva care strigă din uşă că la depărtare de vreo jumătate de ceas, un călător numit Nu-i-Drept fusese lovit de trăsnet şi omorît pe loc.

Vai — spuse Slab-la-Suflet — a fost ucis? Acela m'a ajuns pe de urmă acum câteva zile şi-a voit să-mi fie tovarăş de drum. Era cu mine când m'a prins uriaşul, dar el fiind iute de picior a scăpat; însă a scăpat ca apoi să moară, pe când eu am fost prins ca să trăiesc. Ceeace crezi că negreşit te va răpune, adeseori te scapă din cea mai mare primejdie. Chiar atunci când Dumnezeu parcă te pune în faţa morţii, lucrul acesta aduce viaţă celor smeriţi. Eu am fost prins, el a fugit. Dar sorţii s'au schimbat: el a murit, iar eu trăiesc.

Capitolul 15

Târgul Deşertăciunilor.

Cam în vremea asta Matei şi Îndurare s'au căsătorit; Gaiu a dat şi el de soţie pe fica lui, Fivi, lui Iacov, fratele lui Matei. Apoi au stat încă vreo zece zile în casa lui Gaiu, petrecându-şi vremea aşa cum obişnuiesc pelerinii.

Când au fost să plece, Gaiu a dat un ospăţ, la care au mâncat, au băut şi s'au veselit cu toţii. Venind ceasul plecării, Suflet-Mare ceru să li se facă socoteala. Dar Gaiu i-a răspuns că în casa lui nu este obiceiul ca să se plătească pentru găzduire; că el aşteaptă plata dela Sa-

mariteanul milostiv, care i-a făgăduit că la întoarcerea Sa îi va plăti cu evlavie tot ce va fi cheltuit. (1) Suflet-Mare spuse: Prea iubitule, tu te porţi cu evlavie în tot ce faci pentru fraţi şi pentru străini, care au dat mărturie înaintea bisericii despre iubirea ta; dacă vei îngriji într'un chip vrednic de călătoria pelerinilor, vei face bine. (2) După aceea Gaiu şi-a luat rămas bun dela toţi şi mai ales dela Slab-la-Suflet; i-a dat şi ceva ca să aibă de băut pe drum.

Pe când ieşeau, Slab-la-Suflet părea că vrea să rămână mai pe urmă. Dar Suflet-Mare spuse: Hai, domnule vino cu noi te rog; vreau să fiu şi călăuza dumitale, vei merge şi d-ta cu ceilalţi.

Slab-la-Suflet. Vai de mine! Mie îmi trebuie tovarăşi potriviţi cu mine. D-voastră sunteţi toţi voinici, iar eu, cum vedeţi sunt slab; de aceea m'am hotărît să rămân mai în urmă, de teamă să nu fiu o povară pentru d-voastră. Cum v'am spus, sunt un om cu inima slabă, aşa că mă voi poticni la greutăţi pe care alţii le pot trece. Mie nu-mi place să râd, nu-mi plac hainele împopoţonate, întrebările nefolositoare. Nu numai atât: sunt un om aşa de slab că mă poticnesc la ceea ce alţii pot uşor face. Sunt un creştin încă foarte neştiutor. Uneori, când aud că alţii se bucură întru Domnul, sunt mâhnit că nu pot face şi eu la fel. Cu mine este ca şi cu un bolnav în mijlocul celor sănătoşi, sau ca o lumină dispreţuită: Cel ce este gata să alunece este ca şi o lumină dispreţuită în gândul celui ce este la largul lui, aşa că nu ştiu cum să fac. (3)

— Suflet-Mare. Dar frate, mie mi s'a dat însărcinarea să mângâi pe cei slabi la suflet şi să sprijin pe cei fără putere. Trebuie să mergi negreşit cu noi. Iţi făgăduiesc că te vom aştepta, că-ţi vom da ajutor şi, de hatârul dumitale, nu ne vom apuca să vorbim lucruri îndoielnice; facem orice, numai să nu te lăsăm în urmă. (4)

La uşă, pe când vorbeau ei, se apropie de ei d-l Aproape-să-Cad, cu cărţile în mână, mergând şi el în călătorie. (5)

Slab-la-Suflet îi spuse: Cum ai ajuns până aici, omule? Tocmai adineaori mă plângeam că n'am un tovarăş potri-

(1) Luca 10. 33—35; (2) 3 Ioan 5. 6; (3) Iov 12. 5;
(4) Romani 14; 1 Corinteni 8; (5) Psalmul 38. 17;

vit, dar tu eşti după dorinţa mea. Bine ai venit, dragul meu Aproape-să-Cad. Nădăjduiesc că ne vom fi poate de ajutor unul altuia.

— Mă bucur să te am de tovarăş, spuse celălalt — şi pentrucă ne-am întâlnit într'un chip atât de fericit, să-ţi împrumut una din cârjile mele.

— A, nu, îţi mulţumesc pentru bunăvoinţă; n'am nevoie cât timp nu sunt încă olog; totuşi, cred că-mi va fi de folos ca să mă apăr de câini.

— Aproape-să-Cad. Dacă eu sau cârjile mele îţi pot fi de folos, îţi stau la dispoziţie.

Aşa au pornit la drum. Suflet-Mare şi Cinstitul înainte, Creştina şi fiii ei îl urmau, iar Slab-la-Suflet şi Aproape-să-Cad cu cârjile lui venau în urmă. Atunci Cinstitul spuse: Domnul meu, acum odată ce ne aflăm pe drum, povesteşte-ne te rog ceva de folos despre aceia cari au mers înaintea noastră în călătorie spre cer.

— Suflet-Mare. Cu plăcere. Imi închipui că aţi auzit cum Creştinul s'a întâlnit cu Apolion în Valea Umilinţei şi cât de greu i-a fost să treacă prin Valea Morţii. Apoi nu se poate să nu fi auzit cum a avut de furcă Plin-de-Credinţă cu Coana Desfrânare, cu întâiul Adam, cu unul numit Nemulţumitul şi cu Ruşine; patru mişei cum nu mai întâlneşti nicăieri.

— Cinstitul. Da, am auzit de toate acestea, Plin-de-Credinţă a avut foarte mult necaz cu Ruşine, care era neobosit.

— Da, căci după cum bine a spus călătorul spre cer, dintre toţi, el are un nume care nu i se potriveşte deloc.

— Spune-mi te rog, unde s'au întâlnit Creştinul şi Plin-de-Credinţă cu Bun-de-Gură? Şi acela era unul care a rămas de pomină.

— Era un nebun încrezut, cu toate astea mulţi urmează calea lui.

— Aproape să-l înşele şi pe Plin-de-Credinţă.

— Da, dar Creştinul l-a lămurit repede cu cine are deaface.

Aşa au mers ei înainte până la locul unde Evanghelistul se întâlnise cu Creştinul şi Plin-de-Credinţă şi le-a proorocit ce avea să li se întâmple în Târgul Deşertăciunilor.

Călăuza le explică: Aici s'au întâlnit Creştinul şi Plin-de-Credinţă cu Evanghelistul.
— Cinstitul. Aşa? Pot spune că greu le-a fost atunci.
— Suflet-Mare. Aşa-i, totuşi i-a şi îmbărbătat. Dar ce să vorbim despre ei? Erau viteji ca leii; tari ca cremenea. Nu-ţi aduci aminte cât curaj au avut în faţa judecătorului?
— Da. Plin-de-Credinţă a suferit ca un viteaz.
— Chiar aşa; şi ce lucruri frumoase au izvorit de aici, căci Plin-de-Nădejde şi alţi câţiva, s'au întors la Dumnezeu.
— Da, dar urmează te rog, căci d-ta ştii bine cum s'au petrecut lucrurile.
— Din toţi cei cu cari s'a întâlnit Creştinul, după ce a trecut prin Târgul Deşertăciunilor, unul numit Foloase-lumeşti era cel mai viclean.
— Cine era acesta?
— Un faţarnic sadea; se da drept credincios, dar atât de viclean era că făcea aşa fel încât nici să nu piardă ceva, nici să nu sufere ceva din pricina asta. In fiecare împrejurare avea câte un alt fel de a crede, iar nevastă-sa se pricepea la asta tot aşa de bine ca şi el. Intorcea foaia şi schimba de părere mereu; ba încă mai şi apăra acest fel de purtare. Dar pe cât am putut afla, a sfârşit rău cu foloasele lui lumeşti. Şi nici despre copiii lui n'am auzit să fi avut vreo trecere în faţa vreunuia din cei ce se tem în adevăr de Dumnezeu.

In vremea asta apăru în faţa lor oraşul cu bâlciul deşertăciunilor. Când au ajuns aproape, s'au sfătuit cum să treacă pe acolo. In sfârşit, Suflet-Mare spuse: După cum vă puteţi închipui, am fost de multe ori călăuză călătorilor prin acest oraş. Cunosc pe unul numit Manson, de neam din Cipru, un bătrân ucenic al Domnului, în a cărui casă putem să tragem; dacă vi se pare nimerit, să ne ducem la el.

Desigur că da — au fost toţi de acord. Se făcuse seară când au ajuns la marginea oraşului; dar Suflet-Mare cunoştea drumul la casa acelui bătrân. Ajunşi acolo Suflet-Mare strigă la uşă: bătrânul îi cunoscu glasul şi le deschise uşa: De unde veniţi? — Dela casa lui Gaiu, prietenul nostru — răspunseră ei.

— Aţi făcut o bună bucată de drum, zise Manson — nu e de mirare că sunteţi obosiţi.

Călăuza spuse: Sunteţi bineveniţi în casa prietenului meu.

Şi eu vă spun: Bine aţi venit! zise Manson. Şi orice aveţi nevoie, vom căuta să vă satisfacem.

— Cinstitul. Aveam nevoie de un adăpost şi o bună tovărăşie, acum le avem pe amândouă.

— Manson. Adăpostul îl vedeţi, cât priveşte tovărăşia, aceasta pe încercate, se va vedea.

Duse apoi pe fiecare în oaia lui, le arătă şi sala de mâncare foarte frumoasă unde puteau să rămână împreună până la culcare. După ce s'au mai înviorat după drum, Cinstitul întrebă pe gazdă dacă în oraş erau mulţi oameni buni.

— Manson. Cam puţini faţă de cei ce sunt de partea cealaltă.

— Cinstitul. Dar cum să facem ca să-i vedem pe unii dintre ei? Căci pentru pelerini, vederea oamenilor buni este ceea ce este pentru călătorii pe mare răsăritul lunii şi al stelelor.

Manson chemă pe fiică-sa Har şi-i spuse: Du-te la prietenii mei, Inimă-Frântă, Sfântul, Iubeşte-pe-Sfinţi, Nu-cutează-a-minţi şi Pocăitul şi spune-le că am câţiva prieteni care doresc să-i vadă astăseară. Cei chemaţi veniră şi se aşezară cu toţii la masă.

Gazda începu: Prieteni, cum vedeţi, nişte străini au sosit în casa mea; sunt călători spre cer; vin de departe şi merg spre Muntele Sionului. Cine credeţi că este ea? Arătând spre Creştină, — este chiar soţia Creştinului, călătorul vestit, faţă de care, ca şi faţă de Plin-de-Credinţă fratele său, cei din oraşul nostru s'au purtat într'un chip atât de ruşinos. Vecinii au rămas uimiţi. — Când a venit Har să ne cheme nu ne gândeam de loc că o vom vedea pe Creştină — ne face o deosebită plăcere, aşa pe neaşteptate. Au întrebat-o apoi cum îi merge şi dacă tinerii sunt fiii ei. — Împăratul pe care-l iubiţi şi căruia îi slujiţi, să vă facă asemenea tatălui vostru şi să vă ducă în pace acolo unde este el — spuseră noii veniţi.

Apoi Cinstitul a întrebat pe Inimă-Frântă și pe ceilalți, cum mai este în orașul lor.

— Inimă-Frântă. Poți să-ți închipui că în zilele acestea de bâlci suntem în plină frământare; greu să-ți ții inima în bună rânduială. Cine trăiește într'un loc ca acesta și are a face cu astfel de oameni, trebuie să fie cu băgare de seamă în orice clipă.

— Cinstitul. Dar sunt pașnici vecinii d-voastră?

— Inimă-Frântă. Sunt mai potoliți ca înainte. Știți cum s'au purtat cei din orașul nostru cu Creștinul și cu Plin-de-Credință; însă în vremea din urmă, cum vă spun, au fost mult mai potoliți. Gândesc că sângele lui Plin-de-Credință apasă până în ziua de azi asupra lor ca o povară, căci de când l-au ars, le-a fost rușine să mai ucidă în acest fel pe alții. Pe atunci ne era frică să umblăm pe stradă, dar acum putem să scoatem capul. Pe atunci numele de credincios era întâmpinat cu ură; acum însă, mai cu seamă în unele părți ale orașului, credința este socotită ca un lucru de cinste. Apoi Inimă-Frântă continuă: Spune-ți-mi vă rog, cum vă merge în călătoria d-voastră?

— Cinstitul. Ne merge și nouă cum le merge de obicei drumeților: câteodată drumul este curat, altă dată plin de noroi; unecri merge la deal, alte ori la vale; rareori știm ce va urma. Nu totdeauna vântul ne este prielnic și nu oricine întâlnit pe drum ne este prieten. Am avut și greutăți mari până acum, nu știm ce va mai veni; însă este adevărat în cea mai mare parte, ce s'a spus din bătrâni: Omul bun trebuie să sufere necazuri.

— Inimă-Frântă. Vorbiți de greutăți; peste ce greutăți ați dat?

— Cinstitul. Nu mă întreba pe mine; întreabă pe Suflet-Mare, călăuza noastră, căci el poate să vi le povestească mai bine.

— Suflet-Mare. De trei — patru ori am fost atacați. Mai întâi doi nemernici au năvălit asupra Creștinei și copiilor ei, că erau să le ia viața. Au năvălit apoi peste noi Uriașul Cel-plin-de-sânge, Uriașul Ciocan și Uriașul Ucide-binele. La drept vorbind, mai de grabă noi am năvălit asupra acestuia din urmă. In casa lui Gaiu, gazda noastră și a întregii Biserici, ne-am pus în gând să mergem și să vedem

dacă nu cumva dăm peste vreunul din aceia cari sunt duşmanii călătorilor, căci auzisem că prin preajmă era unul foarte primejdios. Gaiu îi cunoştea ascunzătoarea. Am căutat până am zărit gura peşterii lui; ne-am apropiat când tocmai târîse el pe acest biet om, Slab-la-Suflet şi se pregătea să-i facă de petrecanie. Când ne-a văzut pe noi şi-a închipuit că i-a picat altă pradă. Ne-am luat la luptă şi în cele din urmă, l-am doborît; i-am tăiat capul şi l-am înfipt la drum, ca pildă pentru aceia cari ar mai săvârşi pe viitor asemenea fărădelegi. Dovadă că vă spun adevărul este că aveţi în faţă pe omul de care v'am vorbit; l-am scos ca pe un miel din gura leului.

— Slab-la-Suflet. Este adevărat! Spre mângâierea mea am văzut pe Suflet-Mare şi prietenii lui venind să mă scape.

— Sfânt spuse: De două lucruri au nevoie călătorii spre cer: de curaj şi de o viaţă nepătată. Dacă n'au curaj, nu vor putea să stăruie până la sfârşit pe calea lor; iar dacă au o viaţă dezmăţată vor face ca pelerinii să aibă un prost renume.

— Iubeşte-pe-Sfinţi. Cred că voi nu aveţi nevoie de o asemenea prevenire, dar din nefericire, sunt mulţi care, prin felul lor de vieţuire, arată că sunt străini de călătoria spre cer, mai mult călători pe pământ.

— Nu-cutează-a-minţi. Este adevărat. Ei n'au nici purtarea călătorilor spre cer, nici curajul lor; ei calcă strâmb spre ocara Domnului lor.

Apoi Pocăitul spuse: Călătorii spre cer nu vor fi aşa cum doresc, îmbrăcaţi în har, ei şi Călătoria lor de creştini, până când drumul nu va fi curăţit de asemenea pete şi cusururi.

Aşa au stat ei de vorbă până s'a aşezat masa. Au cinat întărindu-şi trupurile obosite, după aceea s'au dus să se odihnească.

Şi au rămas multă vreme în casa lui Manson, care cu vremea a dat pe fiica sa Har de soţie lui Samuel, fiul Creştinei, şi pe fiica sa Marta lui Iosif.

Cum am spus, au rămas mult timp aici, căci acum nu mai era ca altădată. De aceea pelerinii au ajuns să cunoască pe mulţi oameni buni din oraş, care le-au fost de ajutor

cum au putut. Indurare, după obiceiul ei, lucra mult pentru săraci, pentru care o binecuvântau şi ea era o podoabă pentru credinţa pe care o mărturisea. La drept vorbind, şi Har, ca şi Fivi şi Marta, aveau o fire foarte bună şi făceau mult bine în jurul lor.

Toate erau rodnice, aşa că era nădejde, cum am spus mai nainte, ca numele Creştinului să dăinuiască în lume.

Pe când se aflau aici, a ieşit din pădure o dihanie care a ucis mulţi oameni din oraş. Ba le răpea şi copiii, şi îi învăţa să sugă cu puii ei. Nimeni din oraş nu îndrăznea nici măcar să privească dihania; fugeau toţi când o auzeau apropiindu-se.

Ea nu avea asemănare cu nicio altă fiară de pe pământ; era ca un balaur cu şapte capete şi zece coarne. (1) Făcea prăpăd printre copii deşi era mânată de o femeie. Dihania punea oamenilor anumite condiţiuni şi aceia care-şi iubeau mai mult viaţa decât sufletul, primeau; astfel au ajuns să-i fie robi.

Atunci Suflet-Mare şi prietenii lui Manson au făcut între ei un legământ să meargă şi să nimicească fiara, să scape oraşul din ghiarele ei.

Suflet-Mare, Inimă-Frântă, Sfânt, Nu-cutează-a-minţi şi Pocăitul porniră înarmaţi s'o întâmpine. La început, fiara privi cu dispreţ pe aceşti duşmani. Ei însă, fiindcă mânuiau voinicește armele, au hărţuit-o aşa fel că au făcut-o să se tragă înapoi, după care ei s'au întors la casa lui Manson.

Trebuie să ştiţi că dihania năvălea asupra copiilor din oraş numai în anumite perioade. Şi tocmai atunci au pândit-o aceşti viteji, până au rănit-o, lăsând-o oloagă. Ea n'a mai făcut atâta prăpăd printre copiii oraşului ca mai nainte; unii cred chiar că fiara va pieri din pricina rănilor căpătate.

Isprava au făcut-o Suflet-Mare şi tovarăşii săi, căpătând faimă în oraş, aşa că mulţi care deşi n'aveau aceleaşi păreri ca ale călătorilor, îi preţuiau şi-i respectau. Datorită acestui fapt, călătorii nu prea au avut de suferit în acest

(1) Apocalipsa 17. 3;

oraş. Este adevărat că se găseau şi unii care nu vedeau mare lucru în această purtare; deaceea aceştia n'aveau niciun respect şi nici nu ţineau seama de vitejia şi isprăvile lor.

Capitolul 16

Moartea Uriaşului Deznădejde.

Se apropia vremea plecării şi pelerinii au început să se pregătească de drum. Au trimis după prietenii lor din oraş, s'au sfătuit cu ei şi şi-au făcut timp să se încredinţeze unii pe alţii ocrotirii Domnului lor. Au fost şi unii cari au adus călătorilor din cele ce aveau, pentru femei ca şi pentru bărbaţi, dându-le cele de care aveau trebuinţă. (1) Călătorii au pornit apoi la drum. După ce prietenii lor i-au însoţit o bucată de drum, s'au încredinţat din nou unii pe alţii ocrotirii Impărătului lor, apoi s'au despărţit.

Suflet-Mare mergea înainte; femeile şi copiii fiind mai slăbuţi, au fost siliţi toţi să meargă după puterile celor din urmă. Astfel Aproape-să-Cad şi Slab-la-Suflet nu erau singuri, ci mergeau împreună cu cei de puterea lor.

După ce prietenii lor şi-au luat rămas bun, au ajuns la locul unde fusese omorît Plin-de-Credinţă; s'au oprit şi au mulţumit Aceluia care l-a întărit să-şi poarte crucea atât de bine; cu atât mai mult cu cât acum îşi dădeau seama că aveau un folos de pe urma suferinţei lui de martir viteaz.

Au mai mers o bună bucată de drum vorbind despre Creştin şi despre Plin-de-Credinţă, şi cum s'au întovărăşit apoi Plin-de-Nădejde cu Creştinul, după moartea lui Plin-de-Credinţă.

Ajunseră la Dealul Lăcomie-de-câştig, unde era mina de argint care abătuse pe Dima din călătoria lui spre cer şi în care a pierit Foloase-lumeşti. Au luat aminte la aceasta.

Când au ajuns însă la Dealul Lăcomie-de-câştig, la stâlpul de sare, s'au minuat ca şi altădată Creştinul, cum

(1) Faptele Apostolilor 28. 10;

de a fost cu putință ca niste oameni cu cunoștințe și mintea coaptă ca ei, să fie atât de orbiți încât să se abată aici din drum. S'au gândit însă și la faptul că firea omenească nu ține seama de pățaniile altora, mai ales când lucrul la care se uită, are puterea să atragă privirea ochiului nesocotit.

I-am văzut apoi în vis că au mers până la râul care curge dincoace de Munții Plăcuți, unde pomi frumoși cresc pe amândouă malurile. Le făcea bine la stomac să mănânce din frunzele acestor pomi (1) Acolo erau livezi verzi tot anul și ei se puteau odihni în voie.

Pe malul râului erau stâne și țarcuri pentru oi, o casă clădită pentru creșterea mieilor, adică a pruncilor femeilor cari merg în călătorie spre cer. Era acolo unul care le purta de grijă, cu multă milă. El aduna mieii la sân și călăuzea blând oile care aveau miei. (2) Creștina a îndemnat pe nurorile ei să-i dea lui copiii ca să fie adăpostiți și hrăniți, pentru ca să nu se piardă nici unul din ei. Aici ei nu duceau lipsă de hrană sau îmbrăcăminte; erau păziți de hoți, căci omul care-i păzea ar fi fost în stare mai de grabă să moară decât să piardă vreunul din cei dați în grija lui. Pe lângă asta, aici ei învățau să meargă pe calea dreaptă, lucru care, după cum știți, este un har prețios. Nurorile Creștinei au primit să-i încredințeze pe micuții lor; ceea ce le-a încurajat s'o facă era și faptul că toate erau pe cheltuiala Impăratului, fiind o casă tocmai pentru îngrijirea pruncilor și a orfanilor.

Au mers apoi mai departe. Când au ajuns la Livadalăturalnică, la gardul peste care trecuse Creștinul și tovarășul său Plin-de-Nădejde, unde au fost prinși de Uriașul Deznădejde, călătorii s'au sfătuit dacă n'ar fi bine ca acum, când erau mulți la număr și aveau de conducător pe Suflet-Mare, să încerce să omoare pe uriaș; să-i dărâme cetățuia și dacă s'ar găsi în ea niscaiva prisonieri, să le dea drumul. La aceasta unii ziceau una, alții alta. Unul a pus întrebarea dacă se cade să calci pe un pământ care nu este sfânt; altul a răspuns că se cade, dacă, bine'nțeles scopul este folositor. Dar Suflet-Mare spuse: Cu toate că părerea aceasta nu-i totdeauna justă, eu trebuie să mă împotrivesc păca-

(1) Psalmul 23; (2) Evrei 5. 2;

tului, să birui răul şi să mă lupt pentru credinţă. Şi doar cu cine să dau această luptă dacă nu cu Uriaşul Deznădejde? Vreau deci să încerc să-i iau viaţa şi să dărâm Cetăţuia Indoielii; cine vrea să meargă cu mine? Bătrânul Cinstit fu de acord. — Şi noi! — ziseră cei patru fii ai Creştinei, bărbaţi tineri şi puternici. (1) Lăsară deci pe femei împreună cu Slab-la-Suflet şi Aproape-să-Cad cu cârjile lui, ca să le păzească.

Suflet-Mare, bătrânul Cinstit şi cei patru tineri începură să urce spre Cetăţuia Indoielii. Ajunşi la poartă, bătură tare, ca să li se deschidă. Auzind uriaşul, veni la poartă urmat de Sfială, nevasta lui.

Cine tulbură pe Uriaşul Deznădejde? — întrebă el. — Eu sunt! Suflet-Mare! Unul din slujitorii Impăratului Ţării Cereşti, care călăuzesc pe călătorii spre cer; deschide şi pregăteşte-te de luptă căci am venit să-ţi iau capul şi să dărâm Cetăţuia Indoielii.

Deznădejde se gândea că fiind un uriaş, nu-l putea birui nimeni. Işi spunea: dacă am biruit îngeri să-mi fie frică de acest Suflet-Mare?, aşa că ieşi afară. Purta coif de oţel, era încins cu o platoşă de foc, şi avea o măciucă în mână. Cei şase bărbaţi s'au repezit şi l-au înconjurat; şi când Sfială, soţia lui sări în ajutorul uriaşului, Cinstitul o ucise cu o singură lovitură. S'au luptat pe viaţă şi pe moarte până când uriaşul fu doborît la pământ; dar nu voia de loc să moară Se bătea cu înverşunare şi avea, cum se spune, şapte vieţi. Dar Suflet-Mare l-a sfârşit, căci nu l-a lăsat până nu i-a retezat capul de pe umeri. Apoi s'au apucat să dărâme Cetăţuia Indoielii şi oricine înţelege, că lucrul era uşor de făcut acum, când uriaşul murise. In şapte zile au dărâmat-o. Dintre călătorii spre cer au găsit acolo pe unul numit Desperare, aproape mort de foame, şi pe fiica lui Fricoasă; i-au scăpat cu viaţă. Era de mirat câte trupuri zăceau ici şi colo prin curtea cetăţuiei şi câte oseminte umpleau temniţa.

După această faptă, Suflet-Mare şi tovarăşii lui au luat sub ocrotirea lor pe Desperare şi pe fiica lui, căci erau oameni cinstiţi. Au luat cu ei şi capul uriaşului — căci

(1) I Ioan 2. 13—14;

trupul l-au îngropat sub o grămadă de pietre — şi au coborît la drum, la însoţitorii lor, cărora le-au arătat ce săvârşiseră. Slab-la-Suflet şi Aproape-că-cad văzând capul uriaşului, s'au arătat foarte bucuroşi. Creştina, care ştia să cânte din vioară şi nora ei Indurare cu alăuta, de veselie, le-au cântat o cântare. Să fi văzut cum juca Aproape-să-cad! — a luat-o de mână pe Fricoasa, şi au început să joace în drum. Este adevărat că nu putea să joace fără să se sprijine în cârjă, dar vă asigur că punea bine un picior lângă celălalt; şi fata era de laudat, căci ţinea frumos pasul după muzică.

Cât despre Desperare, lui nu prea îi ardea de muzică; dorea mai de grabă să mănânce, căci era mort de foame. Creştina i-a dat să bea din sticla ei, ca să-l învioreze şi apoi i-a pregătit ceva de mâncare; bătrânul şi-a venit în fire şi a început să arate mai bine.

Am văzut apoi în visul meu că Suflet-Mare a luat capul Uriaşului Deznădejde şi l-a înfipt într'o prăjină la marginea drumului, tocmai în faţa stâlpului pe care-l înălţase Creştinul, apoi a scris dedesubt, pe o lespede de marmură: Este capul Uriaşului Deznădejde, cel care îngrozea pe călătorii spre cer. Cetăţuia a fost dărâmată, iar pe soţia sa, Sfială, Suflet-Mare a ucis-o şi a liberat pe Desperare şi pe fiica sa Fricoasa. Cine se îndoieşte n'are decât să privească aici.

Capitolul 17

Munţii frumoşi.

După această vitejie, pelerinii au mers mai departe până au ajuns la Munţii frumoşi, unde Creştinul şi Plin-de-Nădejde se înviorară cu feluritele bunătăţi de prin partea locului. Au făcut cunoştinţă şi cu păstorii, care i-au primit cu bucurie, cum primiseră şi pe Creştin.

Văzând păstorii că Suflet-Mare — căci pe el îl cunoşteau bine — era urmat de un întreg alai, i-au spus: Frumoasă ceată ai cu d-ta! Unde i-ai găsit pe toţi?

Suflet-Mare le răspunse: Intâi e Creştina şi însoţitorii ei: fiii ei şi soţiile lor; apoi bătrânul Cinstit, iată şi pe Aproape-să-cad, pe Slab-la-Suflet, pe Desperare şi pe fiică-sa Fricoasa. Putem fi găzduiţi aici sau plecăm mai departe?

Păstorii răspunseră binevoitori: Este o plăcută tovărăşie; sunteţi bine veniţi la noi, căci avem cele de trebuinţă atât pentru cei slabi cât şi pentru cei tari. Domnul nostru pune preţ pe ce se face şi pentru cel mai neînsemnat; (1) de aceea slăbiciunea cuiva nu ne împiedecă să vă găzduim. I-au dus apoi la uşă ca să intre. Atunci Suflet-Mare spuse: Văd cum străluceşte harul pe feţele voastre, sunteţi în adevăr păstorii Domnului meu, căci n'aţi dat la o parte pe aceste oi bolnave, ci mai de grabă le-aţi presărat calea cu flori, aşa cum se şi cuvine. (2)

Cei slabi au întrat deci, iar Suflet-Mare şi ceilalţi i-au urmat. Păstorii au spus celor mai slabi: Ce doriţi să mâncaţi? Căci aici toate lucrurile trebuie să fie aşa fel rânduite încât cei slabi să fie sprijiniţi, iar cei îndărătnici preveniţi. Le-au făcut apoi un ospăţ uşor de mistuit, lucruri plăcute la gust şi hrănitoare. Oaspeţii s'au ospătat, apoi s'au dus să se odihnească fiecare la locul său.

Dimineaţa, era senin, şi cum păstorii aveau obiceiul să arate călătorilor unele lucruri rare, le-au arătat şi lor ce arătaseră mai înainte Creştinului.

I-au mai dus apoi şi în alte locuri. Intâi la Muntele Minune, unde au văzut în depărtare pe un om care răsturna munţii cu vorbele lui, — păstorii le-au spus că omul acela este fiul unui oarecare Har-Mare, despre care aţi citit în întâia parte din «Intâmplările Pelerinului în Călătoria sa». El era pus acolo să înveţe pe călătorii spre cer, cum să răstoarne din calea lor, prin credinţă, toate greutăţile pe care le întâmpină în drum. Atunci Suflet-Mare spuse: Il cunosc, este un om care întrece pe mulţi. (3)

I-au dus apoi la Muntele Nevinovăţie. Acolo au văzut un om îmbrăcat tot în alb; însă doi oameni, Prejudecată şi Rea-voinţă, îl împroşcau mereu cu noroi. Dar oricât noroi aruncau, acesta cădea de pe el şi hainele lui arătau tot

(1) Matei 25. 40; (2) Ezechiel 34. 21; (3) Marcu 11. 23—24;

aşa de curate ca mai nainte. Călătorii au întrebat ce înseamnă aceasta? Păstorii le-au explicat că omul acesta se numeşte Evlaviosul şi haina ce o poartă vrea să arate nevinovăţia vieţii lui. Cei care aruncă cu noroi sunt cei ce urăsc faptele lui bune; dar, după cum vedeţi, noroiul nu se lipeşte de hainele lui; tot aşa va fi şi cu cel care trăieşte cu adevărat în nevinovăţie. Oricine ar fi aceia cari vor să-l murdărească se trudesc în zadar, căci Dumnezeu face ca nevinovăţia să răzbată ca lumina şi dreptatea ca soarele la amiazi.

I-au dus apoi pe Muntele Milostenie, unde le-au arătat un om care avea înaintea lui un val de postav din care croia îmbrăcăminte pentru săracii cari stăteau în jurul lui; cu toate acestea, valul de postav nu se micşora. Ce să fie asta? s'au întrebat iar. — Prin aceasta — au spus păstorii — vi se arată că cine are inimă să dea săracilor din rodul muncii lui, nu va duce lipsă niciodată; cine udă pe alţii va fi udat şi el; şi turta pe care văduva a dat-o proorocului n'a făcut-o să aibă vreodată mai puţin în oală.

I-au dus şi la un alt loc unde au văzut pe unul numit Nebunul şi pe unul Fără-minte, cari spălau pe un harap, ca să-l facă alb; dar cu cât îl spălau mai mult, cu atât mai negru se făcea. Atunci au întrebat pe păstori ce înseamnă aceasta. Ei le-au spus: Aşa va fi cu oamenii ticăloşi; toate mijloacele folosite ca să le scoată un nume bun, nu vor folosi în cele din urmă decât ca să-i facă şi mai desgustători; aşa a fost cu Fariseii şi tot aşa va fi cu toţi făţarnicii.

Indurare, soţia lui Matei, spuse către Creştină; Mamă, aş vrea dacă se poate, să văd aici drumul lăturalnic spre iad. Păstorii i-au dus la uşa care dădea spre acel drum; ea era pe coasta unui deal. Au deschis-o şi au zis către Indurare să asculte. Ea a auzit pe unul spunând: Blestemat să fie tatăl meu că mi-a oprit paşii dela calea păcii şi a vieţii. Un altul spunea: Ah, de-aş fi fost rupt în bucăţi înainte să-mi fi pierdut sufletul, pentru ca să-mi scap viaţa! Apoi altul: Dacă aş mai trăi încă odată, cum m'aş lepăda de mine însumi ca să nu mai ajung aici! Apoi a simţit ca şi cum pământul s'ar fi cutremurat de frică sub picioarele ei;

Indurare s'a făcut albă la faţă şi a plecat tremurând: Binecuvântat să fie bărbatul şi femeia care scapă de aici.

După ce le-au arătat toate acestea, păstorii i-au ospătat cu ce se găsea. Dar Indurare, femeie tânără şi însărcinată, avu poftă de un lucru pe care-l văzuse acolo, dar îi era ruşine să ceară. Soacră-sa a întrebat-o atunci ce-i lipseşte, căci se vedea că Indurare nu se simţea bine. — Este în sala de mâncare o oglindă, dela care nu-mi pot lua gândul; dacă nu o voi căpăta, voi lepăda. — Voi vorbi păstorilor despre dorinţa ta şi ei nu vor zice ba. — Mi-e ruşine să ştie aceşti oameni că am poftit.

— Ba nu, fiica-mea — zise Creştina — nu-i o ruşine ci o virtute să pofteşti după asemenea lucru. — Atunci mamă, dacă vrei, întreabă pe păstori dacă vor s'o vândă.

Oglinda pe o parte arăta pe om cu trăsăturile lui, iar pe cealaltă parte chipul Domnului călătorilor spre cer.

Da, eu am vorbit cu cei ce se pricep şi mi-au spus că uitându-se în acea oglindă, au văzut chiar şi cununa de spini de pe capul Lui; au văzut în ea şi semnele din mâinile Lui, din picioarele şi coasta Lui. Da, oglinda aceasta are o putere aşa de mare că Il arată pe El acelora cari doresc să-L vadă, fie în viaţă, fie în moarte; fie pe pământ, fie în ceruri; fie smerit, fie în slava Sa; fie venind să sufere, fie venind să domnească. (1)

De aceea Creştina le-a spus păstorilor: (numele lor era: Cunoştinţă, Incercatul, Veghetorul şi Inimă-Deschisă) Una din fiicele mele, care este însărcinată, pofteşte un lucru pe care l-a văzut în casă; crede că va lepăda dacă o veţi refuza.

— Incercatul. Cheam'o! Va căpăta negreşit orice-i putem da. Au chemat-o şi au întrebat-o: Ce doreşti Indurare? Ea s'a roşit: Oglinda aceea care este atârnată în sala de mâncare. Atunci Inimă-Deschisă a alergat şi i-au dat-o cu dragă inimă. Ea şi-a plecat capul: Prin aceasta văd că am căpătat trecere în ochii voştri. Au dat şi celoralte tinere femei ce le-au dorit inima la fiecare, iar pe soţii lor i-au lăudat mult pentru că se uniseră cu Suflet-Mare ca să-l omoare pe Uriaşul Deznădejde şi să dărâme Cetăţuia

(1) Iacov 1. 23; 1 Corinteni 13. 12; 2 Corinteni 3. 18;

Indoielii. Păstorii au pus la gâtul Creştinei o salbă, la fel celor patru fiice ale ei, le-au pus şi cercei în urechi şi podoabe scumpe pe frunţile lor.

Când au fost gata să plece, păstorii le-au dorit bună pace, dar nu le-au mai dat un plan al drumului ca Creştinului şi tovarăşului său, pentrucă pelerinii de acum aveau de călăuză pe Suflet-Mare. El ştia bine toate şi putea să-i înştiinţeze la timp, când primejdia s'ar fi apropiat; pe când Creştinul şi tovarăşul lui, când a fost vorba să urmeze sfaturile păstorilor, le-au uitat. Iată deci foloasele pe care acest grup îl aveau faţă de ceilalţi doi pelerini dinainte.

Au mers mai departe cântând.

Capitolul 18

Viteaz-pentru-adevăr.

După ce-au plecat dela păstori au ajuns curând la locul unde Creştinul a întâlnit pe unul numit Abatere, care locuia în oraşul Lepădare-de-Credinţă. Suflet-Mare le-a adus aminte: In acest loc a întâlnit Creştinul pe Abatere, care purta pe spate semnul răzvrătirii lui. Şi iată ce am de spus în privinţa acestui om: El nu voia să asculte de niciun sfat; odată pornit spre cădere, nici un sfat nu l-a mai putut opri; când a ajuns la locul unde se află Crucea şi mormântul, s'a întâlnit cu unul care i-a spus să le privească; el însă a scrâşnit din dinţi, şi a zis că este hotărît să se întoarcă în oraşul său; înainte de a ajunge la poarta oraşului s'a întâlnit cu Evanghelistul, care a voit să-l îndrepte iarăşi pe calea cea bună; dar Abatere s'a împotrivt şi a trecut peste zid îndepărtându-se.

Călătorii şi-au continuat drumul. Şi tocmai la locul unde fusese jefuit mai nainte Puţin-Credinciosul, stătea un om cu sabia în mână, cu faţa plină de sânge. Suflet-Mare l'a întrebat: Cine eşti tu? — Sunt Viteaz-pentru-adevăr, călător spre cer şi merg spre Cetatea Cerească; pe drum

m'au înconjurat trei inși și mi-au propus trei lucruri: Dacă vreau să fiu dintre ei — sau să mă întorc de unde am venit — sau să mor pe loc. (1) Am răspuns: am fost om cinstit o bună bucată de vreme, de aceea să nu vă așteptați să-mi leg soarta de niște hoți. Atunci m'au întrebat ce aș zice de a doua propunere. Le-am spus că dacă în locul de unde vin, n'aș fi avut neplăceri, nu l-as fi părăsit niciodată; găsindu-l însă cu totul nepotrivt, l-am părăsit ca să apuc pe calea aceasta. Atunci m'au întrebat ce zic de a treia. Le-am răspuns că viața mea costă prea mult ca s'o arunc așa de ușor, pe lângă asta, n'aveți niciun drept să mă puneți să aleg; de aceea, dacă vă amestecați în treburile mele, o faceți pe răspunderea voastră. Atunci acei trei, care se numiau: Aprinsul, Nechibzuitul și Se-amestecă-în-toate, m'au amenințat cu săbiile și am scos-o și eu pe a mea să mă apăr. Ne-am apucat la luptă, unul contra trei, timp de câteva ceasuri. Cum vedeți mi-au lăsat câteva semne ale vitejiei lor și au luat cu ei unele care dovedesc vitejia mea. Abia adineauri s'au depărtat; îmi închipui că v'au auzit apropiindu-vă și au luat-o la fugă.

— Suflet-Mare. Dar era o luptă inegală, trei contra unuia singur.

— Viteazul. E adevărat, dar puțini sau mulți, nu contează pentru acela care are adevărul de partea lui; chiar o întreagă oștire de va tăbărî împotriva mea, a zis cineva, nu mă voi teme; chiar război dacă s'ar ridica împotriva mea, tot plin de încredere aș fi! Pe lângă aceasta, am citit că un singur om s'a luptat cu o întreagă oștire. Și pe câți n'a ucis Samson numai cu un os de animal!

— De ce n'ai strigat ca să-ți vină cineva în ajutor?

— Am făcut-o, strigând către Impăratul meu, pe care-l știam că poate să mă audă și poate să-mi dea un ajutor nevăzut, și mi-a fost deajuns.

— Te-ai purtat cu vrednicie; să-ți văd sabia. Viteazul i-o arată. După ce a luat-o în mână și s'a uitat la ea, Suflet-Mare a spus: Da, este o adevărată sabie de Ierusalim!

— Așa este; să aibă numai cineva asemenea sabie, o mână bună ca s'o mânuiască, iscusința să se folosească de ea și

(1) Proverbele 1. 10—14;

atunci se poate încumeta să lupte, și împotriva unui înger; nimeni să nu se teamă că tăișul i se va toci, numai să știe cum să umble cu ea; tăișul ei nu se tocește niciodată; ea taie orice, carnea și oasele, sufletul și duhul.

— Te-ai luptat însă mult timp, mă mir că n'ai obosit.

— M'am luptat până mi s'a lipit sabia de mână parc'ar fi fost crescută din brațul meu, și când îmi curgea sângele printre degete atunci luptam mai armarnic.

— Bine ai făcut; te-ai împotrivit până la sânge împotriva păcatului; trebuie să rămâi negreșit cu noi, căci suntem tovarășii tăi. Apoi i-au spălat rănile și i-au dat din ce aveau ca să se răcorească.

Au plecat împreună înainte. Suflet-Mare era bucuros de el — iubea mult pe oricine știa să mânuiască armele — și pentrucă între tovarășii lui erau și din cei fără putere; l-a întrebat de multe, mai întâi din ce țară este.

— Sunt din Țara Întunecoasă, căci acolo m'am născut și acolo sunt tatăl meu și mama mea până în ziua de azi.

— Țara Întunecoasă? Nu se află ea oare pe lângă Cetatea Pierzării?

— Da, acolo este. Iată ce m'a făcut să plec în călătorie spre cer: un oarecare Spune-adevărul a venit prin părțile noastre și istorisea ce a făcut Creștinul care plecase din Cetatea Pierzării; cum își părăsise soția și copiii și plecase călător spre cer. Se mai vorbea cum omorîse un balaur care-i ieșise nainte, cum a răzbătut până unde avea de gând să ajungă. Se mai spunea cât de bine a fost primit în toate adăposturile Domnului său, mai ales când a ajuns la porțile Cetății Cerești; acolo, se spune că a fost primit cu sunete de trâmbiță de ființe strălucitoare; că toate clopotele din cetate au sunat la primirea lui; că a fost îmbrăcat în haine de aur, și multe altele, pe cari nu le voi mai povesti acum. Cu un cuvânt, auzind istoria Creștinului, inima mea a fost cuprinsă de o grabă arzătoare să pornesc pe urma lui; nici tata, nici mama nu m'au putut opri; m'am despărțit de ei și am ajuns până aici în călătoria mea.

— Ai intrat pe Poartă, nu-i așa?

— Da, desigur, căci omul acela ne-a spus că ar fi în zadar dacă nu intrăm pe calea aceasta, pe Poartă.

— Iată că istoria soţului dumitale şi ce a dobândit el, s'a răspândit în lung şi'n lat — zise călăuza către Creştină.

— Viteazul. Cum? Aceasta este soţia Creştinului?

— Da, ea este, şi aceştia sunt fiii ei.

— Şi merg şi ei în călătorie spre cer?

— Da, ei îl urmează.

— Mă bucur din toată inima. Dragul de el, cât de bucuros va fi când îi va vedea intrând totuşi în urma lui în Cetate!

— Fără îndoială că după bucuria de a se vedea el însuşi acolo, cea mai mare bucurie va fi să-şi întâlnească acolo soţia şi copiii.

— Dar, pentrucă veni vorba, spune-mi te rog părerea d-tale; unii se îndoiesc dacă ne vom cunoaşte unul pe altul când vom fi acolo.

— Se gândesc oare că se vor recunoaşte pe ei înşişi atunci, şi că se vor bucura să se vadă în fericirea aceea? Şi dacă cred că se vor recunoaşte pe ei înşişi şi se vor bucura, de ce oare să nu cunoască şi pe ceilalţi şi să se bucure de fericirea lor? Apoi, dacă rudele noastre sunt al doilea „eu" al nostru, deşi această legătură va fi desfiinţată acolo, de ce să nu credem că ne vom bucura şi mai mult să-i vedem acolo decât să constatăm că lipsesc?

— Înţeleg acum cam ce gândeşti d-ta. Mai ai ceva să mă mai întrebi despre felul cum am pornit în călătorie spre cer?

— Tatăl şi mama d-tale erau mulţumiţi că te faci pelerin?

— O, nu! Ei au întrebuinţat toate mijloacele ca să mă înduplece să rămân acasă.

— Ce spuneau ei?

— Spuneau că viaţa de călător este o viaţă de leneş şi dacă n'aş fi avut o pornire spre trândăvie, niciodată nu mi-ar fi venit să plec.

— Şi ce mai spuneau?

— Îmi spuneau că este o cale primejdioasă; chiar cea mai primejdioasă.

— Ţi-au arătat ei de ce este atât de primejdioasă?

— Da, chiar cu multe amănunte.

— Spune câteva din ele.

— Mi-au vorbit de Mlaștina Deznădejdii în care Creștinul era aproape să piară. Mi-a spus că în Cetățuia lui Beelzebub erau arcași gata să doboare pe cine bate la Poarta Strâmtă. Mi-au spus și despre pădure și despre munții cei întunecoși, despre Dealul Greutăților, despre lei; la fel și despre cei trei uriași: Cel-plin-de-Sânge, Ciocan și Ucide-binele. Afară de asta, îmi mai spuneau că Valea Umilinței este bântuită de un diavol și că acesta era aproape să ia zilele Creștinului. Pe lângă asta — ziceau ei — trebuie să treci prin Valea Morții, unde sunt duhuri necurate, unde este întuneric și drumul plin de gropi și capcane. Mi-au spus și de Uriașul Deznădejde, despre Cetățuia Indoielii și prăpădul în care cad aici călătorii; mi-au mai spus că trebuie să trec peste Pământul Fermecat, care este primejdios, și că după toate astea voi da de un râu peste care nu e niciun pod, râu care ne desparte de Cetatea Cerească.
— Asta e tot ce ți-au spus?
— Nu, îmi mai spuneau că această cale este plină de înșelători și de oameni care stau la pândă ca să abată pe cei buni din drumul lor.
— Dar de unde știau ei toate acestea?
— Cică d-l Înțeleptul Lumii stă la pândă ca să înșele pe călători. Mi-au mai spus că oameni ca Tipicarul și Fățarnicul erau mereu pe drumul acela. Apoi mi-au spus că voi avea mare noroc dacă Foloase-lumești, Bun-de-gură sau Dima nu mă vor prinde; că Lingușitorul mă va trage în mreaja lui; sau poate că împreună cu nerodul acela de Neștiutor voi cuteza să înaintez spre poarta dela care cei ca el sunt totdeauna trimiși înapoi, spre ușa care este în coasta dealului și voi fi silit să merg la iad pe drumul acela lăturalnic.
— Cred că toate acestea erau deajuns să taie cuiva curajul; nu ți-au mai spus și altele?
— Ba da; ascultă mai departe. Mi-au spus și de mulți cari încercaseră altădată și merseseră o bună bucată de drum, să vadă dacă vor găsi ceva din slava despre care așa de mulți vorbiseră adeseori; cum apoi aceștia s'au întors înapoi făcându-se singuri de nebuni c'au plecat de acasă. Au numit pe câțiva dintre aceștia: bună oară Indărătnicul și Ușuratecul, Bănuială și Fricosul, Abatere și bătrânul

Ateu şi alţi câţiva: din care unii au mers departe dar niciunul n'a găsit nici un folos.
— Ţi-au mai spus ceva, ca să-ţi ia curajul?
— Da, mi-au spus de unul numit Temere, care a găsit calea aşa de singuratică încât n'a avut un ceas fericit pe ea; tot aşa Desperare, era cât pe ce să moară de foame pe drum; era să uit că însuşi Creştinul, despre care se făcuse atâta zarvă, după toate încercările lui de a dobândi cununa cerească, s'a înnecat fără îndoială în Râul Negru şi n'a ajuns mai departe, oricât s'a ţinut ascuns lucrul acesta.
— Şi nimic nu te-a făcut să-ţi pierzi curajul?
— Nu. Toate-mi păreau fleacuri.
— Cum îţi explici?
— Am crezut ce-mi spusese Spune-Adevărul; şi asta m'a făcut să trec cu bine prin toate.
— Atunci credinţa d-tale ţi-a adus biruinţă.
— Aşa-i! Am crezut şi de aceea am pornit la drum; m'am luptat cu toţi ce mi s'au pus împotrivă şi prin credinţă am ajuns până aici.

Capitolul 19

Pământul Fermecat.

In vremea asta călătorii ajunseră la Pământul Fermecat, unde aerul te făcea somnoros. Locul era plin cu mărăciuni, afară de câte un umbrar fermecat ici şi colo, sub care, dacă adoarme cineva, nu este sigur că se mai trezeşte. Au trecut dar prin acest desiş, cu Suflet-Mare în frunte, pe când Viteaz-pentru-adevăr venea în urmă să-i apere pe ceilalţi dacă erau atacaţi. Bărbaţii mergeau cu sabia în mână, căci ştiau că este un loc primejdios; se îmbărbătau unii pe alţii cum puteau mai bine. Suflet-Mare porunci lui Slab-la-Suflet să meargă lângă el, în timp ce Desperare era sub supravegherea Viteazului.

Nu merseseră mult, când o ceaţă groasă şi întuneric se lăsă peste ei, încât aproape că nu se mai vedeau unul de altul. Câtăva vreme, se strigau unul pe altul, căci nu se

vedeau. Oricine-şi poate închipui că pe aici mergeau greu cu toţii, mai ales femeile şi copiii. Dar erau încurajaţi de călăuză şi de cel ce încheia şirul.

Drumul aici era anevoios şi din pricina noroiului lipicios. Nu era nici măcar un han sau vreo ospătărie pentru înviorarea celor mai slabi. Unii suflau din greu şi suspinau; câte unul cădea peste un tufiş, altul rămânea înţepenit în noroi; unii din copii şi-au pierdut ghetele în noroi. Se auzea strigând: Am căzut! — Atul: Hei, unde eşti? — Un al treilea: M'am agăţat în tufişuri şi nu pot să scăp . . .

Au ajuns apoi la un umbrar unde era cald şi care făgăduia înviorare călătorilor. Umbrarul era frumos, împodobit cu verdeaţă, avea bănci şi scaune, un culcuş moale pe care se puteau odihni. Cum drumul era aşa de rău, umbrarul era ispititor; dar niciunul n'a făcut o mişcare măcar ca să se oprească acolo. Am înţeles că ei luau necontenit seama la sfaturile călăuzei lor, iar el le spunea ce primejdii erau pe drum. Umbrarul acela se chema Prietenul Leneşului şi era făcut ca să momească, dacă era cu putinţă, pe unii din călătorii obosiţi.

Am văzut apoi, în visul meu, că au mers înainte prin ţinutul acesta părăsit, până au ajuns într'un loc unde erau să rătăcească drumul. Pe lumină, călăuza lor putea să vadă drumul bun, dar acum, fiind întuneric, el rămase locului nedumerit. Avea însă în buzunar o hartă a tuturor drumurilor spre Cetatea Cerească; a scăpărat şi a făcut lumină — căci niciodată nu umbla fără amnar la el — privi cu băgare de seamă harta, care îi spunea că trebuia să apuce la dreapta. Fără hartă, s'ar fi putut foarte bine să se înnece în noroi, căci puţin înaintea lor, era o groapă adâncă, plină cu noroi. Mi-am spus atunci în mine însumi: Este cu putinţă oare ca vreunul din cei ce merg în călătorie spre cer să n'aibă o astfel de hartă cu el, pentru ca atunci când este la cumpănă, să vadă care-i calea pe care trebuie să apuce?

Au mers nainte pe acest Pământ Fermecat, până au ajuns într'un loc unde era alt umbrar, clădit chiar lângă drum. Acolo zăceau doi oameni ale căror nume era Nechibzuitul şi Prea-îndrăzneţul. Ei ajunseseră până aici, dar fiind obosiţi de drum, s'au aşezat să se odihnească

și au căzut într'un somn greu. Călătorii s'au oprit și i'au privit cu compătimire, căci cei adormiți erau într'o stare de plâns. S'au sfătuit între ei ce ar fi de făcut: să-i lase să doarmă, sau să-i trezească. S'au hotărît să-i trezească, dacă pot, dar fără să se așeze jos, cum îi îmbia umbrarul. Au întrat deci și i-au strigat pe cei doi pe nume, căci se pare că erau cunoscuți călăuzei; dar nimeni nu le-a răspuns. Călăuza i-a zgâlțâit tare ca să-i trezească din toropeala lor. Atunci unul din ei a mormăit: Îți voi plăti când mi-oi primi banii. Călăuza a clătinat din cap. — Am să lupt cât voi putea să țin sabia în mână, mormăi celălalt. Auzindu-l, unul din copii râse.

Creștina întrebă: Ce înseamnă asta? Călăuza i-a răspuns: Ei vorbesc în somn. Orice le-ai face vor răspunde la fel. Oamenii când vorbesc în somn, cuvintele lor nu sunt cârmuite nici de credință, nici de minte. In cuvintele lor, nu-i nicio legătură, tot așa ca între mersul lor în călătorie spre cer și șederea lor aici. Asta e rău: când cei nechibzuiți pleacă în călătorie, aproape sigur că așa li se întâmplă. Căci acest Pământ Fermecat este unul din cele din urmă mijloace la îndemâna vrăjmașului călătorilor; de aceea, cum vedeți, este așezat aproape la sfârșitul drumului și prin urmare, bine așezat împotriva noastră. — Când oare — gândește vrăjmașul — vor fi nebunii aceștia mai dornici să se odihească decât atunci când sunt obosiți? Și când sunt mai obosiți, dacă nu aproape de sfârșitul călătoriei? — De aceea, zic, e așezat Pământul Fermecat așa de aproape de sfârșitul drumului. Iată de ce călătorii trebuie să ia seama, ca nu cumva să li se întâmple și lor ca acestor oameni; cum vedeți, au adormit și nimeni nu-i mai poate trezi.

Călătorii, înspăimântați, s'au rugat să meargă mai departe; au mai rugat pe călăuză să aprindă un felinar, ca să străbată partea de drum care le mai rămânea. El aprinse o lumină. Cu ajutorul ei au făcut partea de drum care le mai rămăsese, cu toate că întunericul era foarte adânc. (1) Copiii însă, foarte obosiți, au strigat către Acela care iubește pe călători să le facă drumul mai lesnicios. De

(1) 2 Petru 1. 19;

aceea, puțin mai departe, s'a stârnit un vânt care a gonit ceața. Nu trecuseră încă de Pământul Fermecat, totuși acum se putea vedea drumul pe care mergeau.

Când au ajuns la marginea acestui ținut, au auzit în fața lor un glas solemn, ca al unui om foarte îngrijorat. Au mers nainte și iată că au văzut un om îngenunchiat, cu mâinile și ochii ridicați în sus, vorbind cuiva care era deasupra lui. S'au apropiat de el, dar nu înțelegeau ce spune; au pășit încetișor până când omul a sfârșit de vorbit. Apoi el s'a sculat și a început să alerge spre Cetatea Cerească. Suflet-Mare a strigat după el: Stai prietene, ține-ne tovărășie dacă mergi spre Cetatea Cerească! Omul s'a oprit și ei l-au ajuns din urmă. Cum l-a văzut, Cinstitul spuse: Eu cunosc pe omul acesta. Viteazpentru-adevăr întrebă cine este. — Unul care vine cam de prin părțile unde locuiam eu; numele lui este Stă-tare; fără îndoială un călător foarte bun.

Apropiindu-se unul de altul, Stă-tare spuse bătrânului Cinstit: Hei, tată Cinstit, aicea ești? — Da, aici, ca și d-ta. — Mă bucur foarte mult că te-am întâlnit, spuse Stă-tare. — Tot atât de bucuros sunt și eu, spuse celălalt — te-am zărit îngenunchiat. Stă-tare roși: Dar cum m'ai văzut? — Da, te-am văzut, — grăi bătrânul — și m'am bucurat din toată inima de această priveliște. — Și ce gândeai?, vru să știe Stă-tare.

— Gândeam că am dat de un om cinstit pe drum și că în curând ne vom bucura de tovărășia lui. — Dacă nu cumva ai gândit greșit, zise Stă-tare — atunci sunt fericit; dar dacă nu voi fi așa cum trebuie să fiu, atunci eu trebuie să port ponosul.

— Este adevărat, — spuse celălalt — însă teama d-tale mă face să cred că toate stau bine între Domnul călătorilor și sufletul d-tale, căci El ne spune: Ferice de omul care se teme fără încetare.

— Viteazul. Bine frate, dar spune-mi te rog, dece stăteai îngenunchiat: primeai vreo binefacere deosebită care te-a îndemnat la acest lucru?

— Stă-tare. După cum vedeți, suntem pe Pământul Fermecat; venind încoace, cugetam în inima mea cât de primejdios este drumul și cât de mulți aceia care ajungând

până aici, au fost opriți și nimiciți; mă gândeam și cum pierde locul acesta pe oameni; cei ce pier aici nu mor de vreo boală cumplită; moartea lor nu este de loc dureoasă Căci acela care se pornește pe somn, o face cu plăcere; da, ei se lasă în voia bolii care-i cuprinde.

Cinstitul îl întrerupse: Ai văzut pe cei doi care dormeau în umbrar?

— Stă-tare. Da, da, am văzut acolo pe Nechibzuitul și pe Prea-îndrăzneț; și cred că vor zăcea acolo până vor putrezi. (1) Dar dă-mi voie să urmez cu povestirea. Pe când cugetam, cum am spus, iată că mi s'a înfățișat o femeie îmbrăcată în haine frumoase, dar bătrână, și m'a poftit să primesc trei lucruri: trupul ei, punga ei și patul ei. Este adevărat că eram obosit și somnoros, pe lângă că sunt sărac ca un șoarece și poate că acest lucru îl știa și tartorița aceea; am respins-o odată, de două ori, dar ea zâmbea și nu se sinchisea deloc. Atunci am început să mă mânii, dar ei tot nu-i păsa. A început apoi să mă îmbie din nou, ba cu una, ba cu alta, și mi-a spus că dacă mă las înduplecat de ea mă va face mare și fericit — căci — zicea ea — eu sunt stăpâna lumii și prin mine ajung oamenii fericiți. Atunci am întrebat-o cum o cheamă și mi-a spus că se numește Coana Deșertăciune. Aceasta m'a desgustat și mai mult; ea însă mă urmărea mereu cu momelile ei. Atunci m'am pus în genunchi, cum m'ați văzut, și cu mâinile ridicate spre cer m'am rugat Aceluia care a făgăduit că ne va ajuta; tocmai când m'ați ajuns din urmă, cucuoana aceea a plecat. Am mulțumit pentru această mare izbăvire, căci cred că n'avea în gând nimic bun, ci mai degrabă căuta să mă împiedice din călătoria mea.

— Cinstitul. Fără îndoială că avea gânduri rele. Dar stai, pentru că vorbești de ea, mi se pare sau că am văzut-o, sau că am citit ceva despre ea.

— Poate și una și alta.

— Coana Deșertăciune! Nu este o femeie înaltă, plăcută la vedere și cam oacheșă la față?

— Adevărat, ai nimerit-o, tocmai așa arată.

(1) Proverbele 10. 7;

— N'are o vorbire dulce, şi zâmbeşte de fiecare dată când sfârşeşte ceva de vorbit?
— Iarăşi o nimeri şi tocmai aşa făcea.
— Nu poartă ea la şold o pungă mare pipăind mereu cu mâna banii din pungă, ca şi cum asta ar fi toată bucuria ei?
— Tocmai aşa; dacă ar fi de faţă, n'ai fi putut s'o zugrăveşti mai bine.
— Atunci cel care a zugrăvit-o era un pictor bun şi cel care a scris despre ea a spus adevărul.
— Suflet-Mare. Această femeie este o vrăjitoare şi datorită farmecelor ei, este fermecat pământul întreg. Oricine-şi pune capul în poala ei, ar putea să şi-l pună şi pe butucul deasupra căruia atârnă securea călăului, şi oricine-şi aţinteşte ochii la frumuseţea ei este socotit vrăjmaş al lui Dumnezeu. (1) Ea este aceea care ţine în toată strălucirea lor pe toţi cei ce sunt vrăjmaşii călătorilor spre cer. Este o mare palavragioaică; totdeauna, şi ea, şi fiicele ei, se ţin de călători, când lăudând frumuseţile acestei vieţi, când îmbiindu-i să meargă cu ele; este o cocoşneaţă neruşinată; nu se sfieşte să vorbească oricărui bărbat. Totdeauna îşi bate joc de călătorii săraci, dar laudă foarte mult pe cei bogaţi. Dacă găseşte pe vreunul care ştie să facă parale, îl vorbeşte de bine pretutindeni. Îi plac mult ospeţele şi petrecerile; o găseşti totdeauna la vreun zaiafet. In unele locruri, s'a dat drept zeiţă, de aceea unii chiar i se închină. Îşi are epocile ei şi momeli pentru toţi; spune că nimeni nu poate face atâta bine ca ea. Făgăduieşte că va proteja şi pe urmaşii acelora care vor voi s'o iubească şi să pună preţ pe ea. Din punga ei, ea aruncă uneori aurul ca praful. Îi place să aibă căutare, să fie vorbită de bine. Nu oboseşte niciodată să-şi laude binefacerile şi iubeşte foarte mult pe aceia cari gândesc bine despre ea. Unora le făgăduieşte scaune de domnie şi împărăţii, numai să asculte de sfatul ei; cu toate acestea, pe mulţi i-a adus la spânzurătoare şi încă pe mai mulţi la iad.
— Stă-tare. O, ce îndurare din partea lui Dumnezeu că m'am împotrivit ei, căci altfel cine ştie unde m'ar fi târît!

(1) Iacov 4. 4; 1 Ioan 2. 15;

— Suflet-Mare. Unde? Ehei, numai Dumnezeu ştie. In mod obişnuit te-ar fi târît la pofte nebuneşti şi vătămătoare, cari duc pe oameni la pierzare. (1) Ea a făcut pe Absalom să se răscoale împotriva tatălui său şi pe Ieroboam împotriva stăpânului său. Ea a înduplecat pe Iuda să vândă pe Domnul său şi a făcut pe Dima să părăsească viaţa evlavioasă de călător spre cer. Nimeni nu poate socoti relele pe care le face ea: stârneşte neînţelegeri, între părinţi şi copii, între vecini, între bărbat şi soţie, între trup şi inimă. De aceea, bunule Stă-tare, fii aşa cum îţi este numele şi după ce ai biruit toate, rămâi tare.

Această cuvântare pricinui un amestec de bucurie şi spaimă printre călători; dar la sfârşit începură să cânte.

Capitolul 20

Călătorii trec râul.

Am privit apoi până i-am văzut cum au ajuns în ţinutul Impărătului Ţării Cereşti, unde soarele luceşte ziua şi noaptea. Erau obosiţi şi s'au odihnit aici. Cum grădinile şi viile de aici sunt ale Impăratului, erau slobozi să ia orice. Dar le-a trebuit puţin timp să se învioreze, căci se auzeau clopotele şi trâmbiţele răsunau necontenit aşa că nu puteau dormi, totuşi, s'au înviorat de parc'ar fi dormit cine ştie cât. Pe străzi, nu se auzea decât: Au mai sosit călători în oraş! Altul răspundea: Atâţia şi atâţia au trecut astăzi apa şi li s'a dat drumul să intre pe porţile de aur! Mai strigau: A sosit o legiune de Fiinţe strălucitoare în oraş, asta înseamnă că mai sunt călători pe drum; căci Fiinţele strălucitoare vin aici ca să-i slujească şi să-i mângâie după toată înstristarea lor! Călătorii s'au plimbat în voie. In urechi le răsunau sunete cereşti şi ochii le erau desfătaţi de vedenii minunate. In ţara aceasta n'au auzit nimic, n'au văzut nimic, n'au simţit nimic, vătămător

(1) 1 Timotei 6. 9;

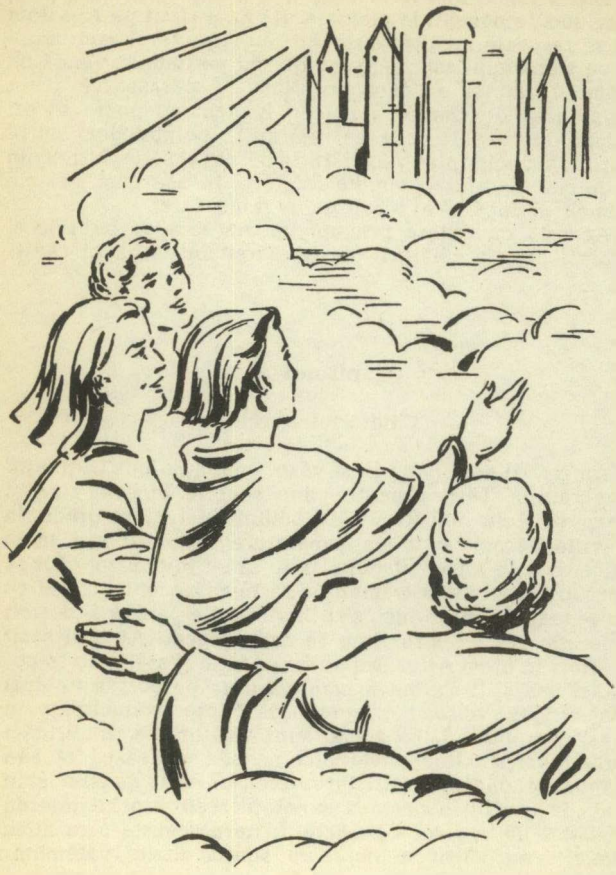

pentru trupul sau mințile lor; numai când au gustat din apa râului peste care aveau să treacă, li s'a părut că are un gust cam amărui, dar după ce au înghițit-o, au văzut că este mai dulce.

Aici se ținea o condică în care erau scrise numele celor ce fuseseră călători spre cer și istorisirea faptelor măreț pe care le săvârșiseră ei. Aici se mai vorbea cum că râul pentru unii s'a revărsat, iar pentru alții a scăzut, când l-au trecut; pentru unii el a secat, pe când pentru alții s'a revărsat peste maluri.

Aici, copiii din oraș se duceau în grădinile Impăratului să culeagă flori pentru călătorii spre cer și le aduceau cu multă dragoste. Creștea camfor, nard și șofran, trestie, scorțișoară și tufe de tămâie, smirnă și toate mirodeniile. Cu ele au fost parfumate odăile călătorilor și au fost unse trupurile lor, ca să-i pregătească pentru trecerea peste râu, când le va veni ceasul.

Pe când așteptau aici, în oraș s'a răspândit zvonul că un curier sosise din Cetatea Cerească cu știri de mare însemnătate, pentru o femeie numită Creștina, soția Creștinului, călătorul spre cer. Au întrebat dar de ea și au aflat casa în care locuia. Curierul i-a înmânat scrisoarea. Iată cuprinsul: Să trăiești, femeie bună! Iți aduc știrea că Stăpânul te chiamă și așteaptă ca până în zece zile, să te înfățișezi înaintea Lui îmbrăcată în veșmintele nemuririi.

După ce i-a citit scrisoarea curierul, i-a dat și un semn cum că este un sol adevărat, venit să-i spună să se grăbească. Semnul era o săgeată având vârful ascuțit de dragoste; aceasta fu înfiptă ușor în inima ei; încet — încet, a lucrat asupra ei așa de bine că la timpul hotărît ea s'a simțit silită să plece.

Când a văzut Creștina că i-a sosit ceasul și că din tot grupul ea era cea dintâi care trebuia să treacă râul, a chemat pe Suflet-Mare, călăuza ei, și i-a spus cum stau lucrurile. El i-a răspuns că se bucură din toată inima de vestea primită. Ea i-a cerut apoi s'o sfătuiască cum să se pregătească pentru drum. El i-a explicat toate, adăugând: iar noi care rămânem în viață, te vom însoți până la malul râului.

Şi-a chemat apoi copiii şi le-a dat binecuvântarea ei; le-a spus că, spre mângâierea ei, mai vede încă semnul care le fusese pus pe fruntile lor, că se bucură că-i vede cu ea acolo şi că-şi păstraseră veşmintele lor atât de albe. Apoi a lăsat săracilor puţinul pe care-l avea şi a poruncit fiilor şi fiicelor ei să fie gata atunci când solul va veni şi pentru ei.

După ce a glăsuit astfel călăuzei şi copiilor ei, a chemat pe Viteaz-pentru-adevăr: Domnul meu, pretutindeni te-ai arătat credincios; fii credincios până la moarte şi Împăratul meu îţi va da cununa vieţii. Te-aş mai ruga să iei seama la copiii mei şi dacă vei vedea vreodată că slăbesc, vorbeşte-le şi mângâie-i. Cât priveşte pe ficele mele, soţiile fiilor mei, ele au fost credincioase şi la sfârşit le aşteaptă împlinirea făgăduinţei care le-a fost făcută. Lui Stă-tare i-a dat un inel ca amintire.

A chemat apoi pe bătrânul Cinstit: Iată într'adevăr un om în care nu este vicleşug! El i-a urat: Îţi doresc o zi frumoasă când vei pleca spre Muntele Sionului şi mă voi bucura dacă voi vedea că treci râul ca pe uscat. — Prin apă, pe uscat, mie îmi este dor să plec; căci oricum va fi vremea, voi avea timp destul să mă odihnesc şi să mă usuc de apă când voi ajunge acolo.

Apoi intră s'o vadă acel om bun, Aproape-să-Cad, căruia îi spuse: Drumul tău a fost greu până aici: aceasta îţi va face însă cu atât mai dulce odihna; dar veghează şi fii gata, căci solul poate veni când nici nu gândeşti.

După el au intrat Desperare şi fiica lui Fricoasa, cărora le-a spus: Ar trebui să vă aduceţi totdeauna aminte cu recunoştinţă de salvarea voastră din mânile Uriaşului Deznădejde şi din Cetăţuia Îndoielii — ca urmare aţi ajuns aici cu bine; vegheaţi şi daţi la-o-parte frica; fiţi cumpătaţi şi nădăjduiţi până la capăt.

A spus lui Slab-la-Suflet: Tu ai fost scăpat din ghiarele Uriaşului Ucide-binele ca să poţi trăi pentru totdeauna şi să vezi cu bucurie pe Împăratul tău; te sfătuiesc doar să te pocăieşti de pornirea ta spre frică şi îndoială în privinţa bunătăţii Lui, înainte de trimite după tine, ca nu cumva atunci când va veni El, să stai ruşinat înaintea Lui pentru această greşeală.

Sosi ziua când trebuia să plece Creştina. Drumul era plin de oameni doritori s'o vadă. Şi ce să vezi! Tot celălalt mal al râului era plin de care şi cai venite s'o petreacă până la poarta cetăţii. Ea a intrat în râu, făcând un semn de rămas bun celor care o urmaseră până la mal. Cele din urmă cuvinte pe care le-au auzit din gura ei au fost: Vin, Doamne, ca să fiu cu Tine şi să te preamăresc! Copiii şi prietenii ei s'au întors înapoi, iar cei ce o aşteptaseră pe Creştină peste râu au luat-o şi au dus-o din ochii lor.

Ea a mers, a bătut în poartă şi a intrat, fiind întâmpinată cu aceeaşi bucurie cu care fusese primit mai nainte Creştinul. La plecarea ei copiii au plâns. Dar Suflet-Mare şi Viteaz cântau de bucurie.

După ce s'a scurs o vreme, a venit iarăşi un curier în oraş, pentru Aproape-să-Cad. L-a găsit şi i-a zis: Vin la tine în numele Aceluia pe care l-ai iubit şi l-ai urmat, deşi în cârji. Iar solia mea este să-ţi spun că te aşteaptă la masa Lui ca să cinezi cu El în împărăţia Lui, întâia zi după Paşti. De aceea pregăteşte-te pentru călătorie. I-a dat apoi şi un semn că este un sol adevărat, zicând: Am spart potirul tău de aur şi am desfăcut funia ta de argint. (1)

Aproape-să-Cad a chemat pe tovarăşii săi de călătorie şi le-a povestit: S'a trimis după mine şi Dumnezeu vă va cerceta negreşit şi pe voi. Apoi a rugat pe Viteaz-pentru-adevăr să-i facă testamentul. Şi pentrucă afară de cârjile sale şi urările de bine, n'avea nimic altceva de lăsat celor care rămâneau în viaţă, a spus: Aceste cârji le las fiului meu care va călca pe urmele mele, împreună cu urări călduroase ca el să se dovedească mai bun decât mine. A mulţumit lui Suflet-Mare pentru călăuzire şi bunătatea lui, şi a pornit-o la drum. Ajuns la malul râului, spuse: De acum încolo nu mai am nevoie de aceste cârji, căci dincolo voi fi purtat în car. Cele din urmă cuvinte au fost: Bine ai venit, viaţă! Şi şi-a văzut de drum.

După aceea solul a sunat din corn la uşa lui Slab-la-Suflet. An intrat în casă şi i-a spus: Stăpânul are nevoie de tine şi peste puţin timp îi vei vedea faţa în toată strălucirea; primeşte aceasta ca semn, că solia mea este ade-

(1) Eclesiastul 12. 6;

vărată: Cei ce se uită pe ferestre se vor întuneca. Atunci Slab-la-Suflet a chemat pe prietenii săi și le-a spus ce solie i-a fost adusă și semnul ce-l primise despre adevărul veștii. Apoi a adăugat: Deoarece n'am nimic de lăsat cuiva, ce rost are să mai fac testament? Cât privește slabul meu curaj îl las în urma mea, căci în locul unde mă duc nu voi avea nevoie de el și nu face să-l dăruiesc nici celui mai sărac dintre călătorii spre cer. De aceea, după plecarea mea, te rog pe d-ta Viteazule, să-l îngropi într'o grămadă de gunoi. Și pentrucă venise ziua plecării, a intrat în râu ca și ceilalți. Cele din urmă cuvinte au fost: Nu te lăsa, credință și răbdare! A trecut apoi spre celălalt mal.

Peste mai multe zile, s'a trimis după Desperare; a sosit curierul și i-a adus vestea: Tu care tremuri! Rândurile acestea îți sunt trimise ca să fii gata pentru Impăratul tău, cel mai târziu dumineca ce vine; să strigi de bucurie că te-a scăpat de toate îndoielile. Ca să știi că vestea ce ți-o aduc este adevărată, primește aceasta ca dovadă, — și i-a dat lăcusta ca să-i fie o povară. (1)

Când fiica lui Desperare, Fricioasa, a auzit ce s'a întâmplat, a spus că merge și ea cu tatăl ei. Apoi Desperare s'a adresat prietenilor săi: Știți cum am fost eu și fiica-mea și cât de supărătoare a fost purtarea noastră în orice tovărășie. Voia mea și a fiicei mele este ca temerile noastre să nu mai fie niciodată primite de nimeni din ziua plecării noastre, căci știu că după moartea mea, ele vor încerca și pe alții. Ca să vorbesc deschis, ele sunt niște năluci pe care le-am primit în gazdă când am plecat ca pelerini și de care apoi nu ne-am mai putut scutura niciodată. Ele dau târcoale și caută găzduire la pelerini; dar din dragoste pentru noi, închideți-le ușa în nas.

Când le-a venit vremea să plece, au mers la malul râului. Cele din urmă cuvinte ale lui Desperare au fost: Rămas bun, noapte! Bine ai venit, zi! Fiica lui a trecut râul cântând.

Apoi în oraș a venit un curier pentru Cinstitul și i-a înmânat aceste rânduri: Ți se poruncește să fii gata ca de acum într'o săptămână să te înfățișezi înaintea Domnului

(1) Eclesiastul 12. 5;

tău, în casa Tatălui Său. Şi ca semn că solia mea este adevărată, iată: Se pleacă toate fiicele cântării. (1) Atunci Cinstitul a trimis după pritenii săi: Eu mor, dar nu fac niciun testament; cât despre cinstea mea, ea va merge cu mine; să i se spună aceasta celui ce vine după mine.

Când a venit ziua să plece, s'a pregătit să treacă râul, care acum se revărsase peste maluri în unele locuri. Dar încă în cursul vieţii lui, Cinstitul vorbise cu unul Cuget-Bun, să-l întâlnească aici; acela a venit la întâlnire, i-a întins mâna şi l-a ajutat să treacă dincolo. Cele din urmă cuvinte ale Cinstitului au fost: Harul domneşte! Aşa a părăsit el lumea.

Apoi a ieşit zvonul că Viteaz-pentru-adevăr a primit şi el chemarea, prin acelaşi curier ca şi ceilalţi; şi ca dovadă că era adevărată i se dăduse semnul: Ulciorul său s'a spart la fântână. (2) El a trimis după prietenii săi şi le-a spus cum stau lucrurile:

— Mă duc la casa Tatălui meu, şi cu toate că am ajuns aici cu mari greutăţi, nu-mi pare rău de neajunsurile îndurate ca să ajung unde mă aflu. Sabia mea o dau celui ce îmi va urma în călătorie, iar curajul şi destoinicia mea celui ce le poate dobândi; semnele şi urmele rănilor mele le duc cu mine, să-mi fie martore că m'am luptat în bătăliile Aceluia care acum va fi Răsplătitorul meu. Când a sosit ziua în care să plece, mulţi l-au însoţit până la mal. Intrând în râu a spus: Moarte, unde îţi este boldul? Şi coborând mai adânc, a adăugat: O, mormânt, unde îţi este biruinţa? A trecut şi toate trâmbiţele au sunat în cinstea lui de cealaltă parte.

Apoi a venit chemare pentru Stă-Tare; era omul acela pe care ceilalţi călători l-au găsit în genunchi pe Pământul Fermecat. Curierul i-a adus scrisoarea deschisă; cuprinsul ei era că trebuie să se pregătească pentru o schimbare a vieţii, căci Stăpânul său nu mai vrea ca el să fie aşa de departe. Stă-Tare căzu pe gânduri. Solul i-a spus: Nu trebuie să te îndoieşti de adevărul veştii mele, căci iată, aici ai un semn despre adevărul ei: Roata s'a sfărâmat la fântână. (3) Atunci a chemat la el pe Suflet-Mare, călăuza

(1) Eclesiastul 12. 4; (2) Eclesiastul 12. 6; (3) Eclesiastul 12. 6;

lor: Domnul meu, cu toate că în călătoria mea n'am avut parte să mă aflu multă vreme în buna d-tale tovărăşie, totuşi, de când te-am cunoscut, mi-ai fost de folos. Când am plecat de acasă, am lăsat în urma mea o soţie şi cinci copii mici. Dă-mi voie să te rog ca la întoarcerea d-tale (căci ştiu că te vei întoarce la casa Stăpânului d-tale, ca să fii conducătorul şi altor sfinţi călători spre cer), să trimiţi pe cineva la familia mea şi să le faci cunoscut despre tot ce mi s'a întâmplat şi mi se va mai întâmpla de acum înainte. Mai spune-le că am ajuns cu bine până aici şi despre fericirea de care mă bucur acum; spune-le şi de Creştin şi Creştina, soţia lui, şi cum au urmat ea şi copiii pe soţul ei; mai spune-le şi ce sfârşit fericit a avut ea şi unde a mers; n'am aproape nimic de trimis familiei, afară poate de rugăciunile şi lacrimile mele pentru ei; despre acestea este de ajuns numai să pomeneşti şi poate că vor birui. După ce Stă-Tare şi-a pus lucrurile în regulă, şi a sosit vremea să plece, a coborît şi el la râu.

Acum râul era foarte liniştit; când apa i-a ajuns la brâu, Stă-Tare s'a oprit puţin şi a vorbit celor ce-l însoţiseră: Râul a băgat groaza în mulţi; gândindu-mă la el, m'am înspăimântat şi eu; acum însă văd că stau bine, piciorul meu stă neclintit pe pământ tare, ca preoţii care purtau chivotul legământului când Israel a trecut Iordanul acesta. (1) Apa este într'adevăr amară şi rece; însă gândul la locul spre care merg şi însoţitorii care mă aşteaptă de cealaltă parte, îmi stă ca un cărbune aprins pe inimă. Iată-mă la capătul călătoriei mele; zilele de trudă s'au sfârşit; mă duc să văd capul care a fost încununat cu spini şi faţa care a fost scuipată pentru mine; înainte trăiam din ce auzisem şi prin credinţă, acum însă mă duc acolo unde voi trăi văzând şi fiind împreună cu Acela în a cărui tovărăşie îmi găsesc fericirea. Mi-a plăcut să aud vorbindu-se de Domnul meu şi oriunde vedeam urma paşilor Lui pe pământ, acolo doream şi eu să calc. Numele Său a fost pentru mine ca o cutioară cu miresme; mai dulce decât toate miresmele. Glasul Lui a fost pentru mine cel mai dulce dintre glasuri, iar faţa Lui am dorit s'o văd mai mult

(1) Iosua 3. 17;

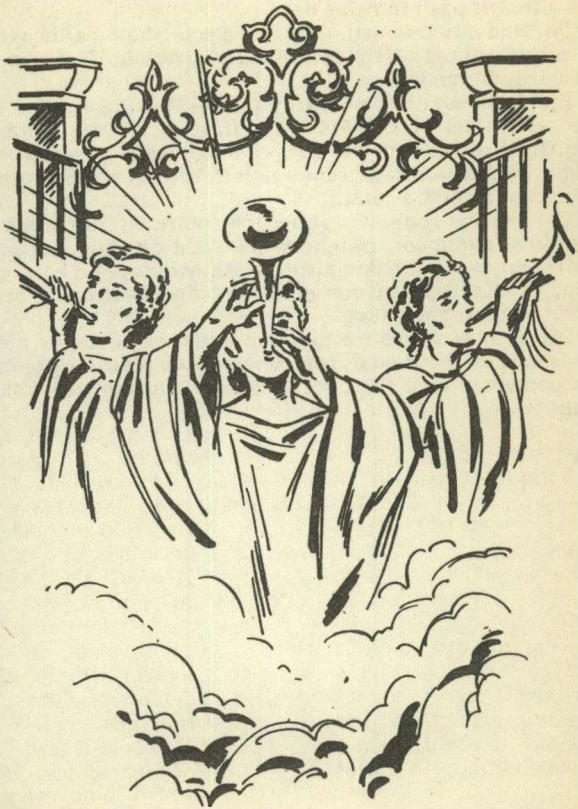

decât doresc oamenii lumina soarelui. Cuvântul Său îl strângeam ca hrană, ca leac împotriva slăbiciunilor mele. El m'a ţinut şi eu m'am păzit de fărădelegile mele; da, El mi-a întărit paşii în calea Sa.

Pe când cuvânta astfel, faţa i s'a schimbat; s'a încovoiat şi a mai apucat să spună: Ia-mă, căci vin la Tine! Apoi a dispărut din vedere.

Era însă minunat de văzut ţinutul plin de care şi cai, de trâmbiţaşi şi cântăreţi din fluier, unii din gură, şi cântăreţi din instrumente cu coarde, veniţi să ureze bun venit călătorilor care suiau şi intrau unul după altul pe frumoasa poartă a cetăţii.

Cât despre copiii Creştinei, cei patru fii împreună cu soţiile şi copiii lor, trebuie să vă spun că n'am stat până au trecut şi ei râul. Am auzit pe cineva spunând că ei mai sunt în viaţă şi aşa vor ajuta la mărirea bisericii acolo unde locuiesc între timp.

De mi-ar fi dat să mă mai duc iarăşi pe acolo, aş putea să istorisesc celor ce doresc, unele întâmplări despre care nu pomenesc aici. Până atunci spun cititorilor mei: rămas bun!

FINE